

PROFILURI SOCIODEMOGRAFICE ALE LOCALITĂȚILOR: REPERE PENTRU POLITICI PUBLICE

**PROFILURI SOCIODEMOGRAFICE ALE LOCALITĂȚILOR:
REPERE PENTRU POLITICI PUBLICE**

Chișinău, 2026

Această publicație a fost elaborată cu sprijinul proiectului „*Consolidarea guvernării bazate pe date demografice fiabile și dezagregate pentru autoritățile centrale și locale*”, finanțat de Elveția și cofinanțat și implementat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) în Republica Moldova.

Intervenția are ca scop consolidarea capacităților a 10 Autorități Publice Locale (APL) în utilizarea datelor demografice pentru fundamentarea proceselor decizionale și dezvoltarea unor politici locale bazate pe dovezi. Proiectul sprijină autoritățile locale în analiza, interpretarea și aplicarea datelor statistice în planificarea strategică, în integrarea nevoilor comunitare în documentele de politici și în ajustarea acestora în funcție de tendințele demografice. Activitățile includ mentorat tehnic, coaching individual și suport metodologic pentru elaborarea și implementarea inițiativelor comunitare orientate spre îmbunătățirea bunăstării populației, precum și pentru identificarea surselor suplimentare de finanțare și atragerea investițiilor relevante.

Prin consolidarea competențelor instituționale și prin promovarea unei guvernante locale bazate pe date, proiectul contribuie la dezvoltarea unor practici administrative mai incluzive, mai receptive și mai adaptate diversității și schimbărilor demografice. Sprijinul acordat celor 10 APL urmărește să întărească procesele de planificare, să îmbunătățească capacitatea de răspuns la nevoile comunităților și să faciliteze implementarea unor inițiative locale sustenabile, orientate spre creșterea calității vieții și dezvoltarea durabilă a comunităților.

Totodată, această analiză face parte și din cadrul Subprogramului de cercetare “030102 *Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socio-economice și consolidarea rezilienței demografice*” (perioada de implementare 2024-2027).

Lucrarea este aprobată spre publicare de Consiliul Științific al Institutului Național de Cercetări Economice al ASEM, proces-verbal nr.2 din 27.03.2026.

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar pozițiile oficiale ale Elveției, UNFPA sau ale altor parteneri ai proiectului.

Autori:

Mariana BUCIUCEANU-VRABIE,
doctor în sociologie, conferențiar
cercetător

Inga CHISTRUGA-SÎNCHEVICI,
doctor în sociologie

Recenzenți:

Olga GAGAUZ,
doctor habilitat în sociologie, conferențiar cercetător,
Institutul Național de Cercetări Economice

Mariana IAȚCO,
doctor în științe politice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Buciuceanu-Vrabie, Mariana.

Profiluri sociodemografice ale localităților: repere pentru politici publice / Mariana Buciuceanu-Vrabie, Inga Chistruga-Sînchevici ; Centrul Cercetării Demografice "Academician Gheorghe Paladi", INCE, ASEM, Fondul ONU pentru Populație UNFPA. – Chișinău : SEP ASEM, 2026. – 186 p.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Aut. indicați pe verso p. de tit. – Ref. bibliogr.: p. 184-186. – Finanțat de Elveția.

ISBN 978-9975-182-13-3 (PDF).

Text : electronic.

[314+316.3/.4](478)

B 86

ISBN 978-9975-182-13-3 (PDF).

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.ccd.2026.pslrpp>

© Centrul Cercetări Demografice "Academician Gheorghe Paladi", INCE ASEM, 2026, www.ccd.ince.md

© Fondul ONU pentru Populație UNFPA, <https://moldova.unfpa.org/ro>

© Editura ASEM, 2026

CUPRINS

ACRONIME	3
INTRODUCERE.....	4
METODOLOGIE ȘI SURSE DE DATE	8
CONTEXTUL DEMOGRAFIC NAȚIONAL	12
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul BĂLȚI.....	21
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul STRĂȘENI	38
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul EDINEȚ	55
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul FLOREȘTI	72
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul NISPORENI	89
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul CIMIȘLIA	103
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC - satul GHIDIGHICI	119
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – satul BUDEȘTI	135
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – satul RUSEȘTII NOI (raionul Ialoveni).....	150
PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – satul COPCEAC (UTA Găgăuzia)	163
GHID DE ACTUALIZARE A PROFILULUI DEMOGRAFIC LA NIVEL LOCAL	177
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE	181
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....	184

ACRONIME

APL	Autorități Publice Locale
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ASP	Agenția Servicii Publice
ATAS	Agenția Teritorială de Asistență Socială
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
CCD	Centrul de Cercetări Demografice „Acad. Gheorghe Paladi”
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
PRO	Populația cu reședință obișnuită
RPL	Recensământul Populației și Locuințelor
UNFPA	Fondul Națiunilor Unite pentru Populație
UTA	Uniate Teritorial Administrativă

INTRODUCERE

Schimbările demografice din Republica Moldova au devenit, în ultimul deceniu, un determinant major al funcționării comunităților locale și al sustenabilității serviciilor publice. Depopularea, migrația externă și internă, îmbătrânirea populației și reconfigurarea gospodăriilor generează efecte directe asupra pieței muncii, asupra rețelelor educaționale, asupra cererii de servicii medico-sociale și asupra capacității administrative locale de planificare. Aceste procese nu acționează izolat, ci într-o relație de interdependență, amplificând efectele structurale asupra dezvoltării locale și generând riscuri cumulative, în special în localitățile cu bază economică fragilă și mobilitate ridicată a populației active. În acest context, consolidarea guvernantei bazate pe date demografice nu reprezintă doar o direcție tehnică de modernizare a managementului public local, ci o condiție esențială pentru intervenții credibile, țintite și eficiente. Integrarea sistematică a datelor demografice în ciclul politicilor publice (analiză–planificare–implementare–evaluare) permite trecerea de la reacții ad-hoc la intervenții proactive, fundamentate pe tendințe și prognoze. Această abordare corespunde principiilor guvernantei anticipative în care politicile sunt calibrate nu doar în funcție de situația curentă, ci și de evoluțiile probabile ale structurii populației.

În plan național, Republica Moldova traversează o tranziție demografică avansată, caracterizată prin reducerea populației, migrație externă de durată, natalitate scăzută și îmbătrânire demografică. Conform prognozei demografice oficiale¹, populația țării (fără regiunea din stânga Nistrului și mun. Bender) va continua să scadă semnificativ în următorii 15 ani. În scenariul mediu – considerat cel mai probabil – populația totală este estimată să se reducă de la 2 361,6 mii persoane în 2025 la 1 973,0 mii persoane în 2040 (-16,5%). Această dinamică reflectă nu doar scăderea fertilității, ci și efectele cumulative ale migrației externe selective pe vârstă și nivel educațional, care conduce la diminuarea capitalului uman și la accentuarea dezechilibrelor demografice interne. În același orizont, structura pe vârste se va deplasa în favoarea grupelor vârstnice, concomitent cu diminuarea segmentului tânăr. Ponderea persoanelor cu vârsta de 60 de ani și peste va ajunge la aproape o treime din total, ceea ce va avea un impact direct asupra pieței muncii, sustenabilității serviciilor sociale și sistemului de pensii. Această schimbare structurală redefiniște raportul dintre populația dependentă și cea activă, afectând echilibrul intergenerațional și crescând presiunea asupra sistemelor publice de redistribuire.

Pentru autoritățile publice locale, aceste tendințe se traduc în necesitatea adaptării rețelei educaționale, a serviciilor sociale și de îngrijire, precum și a planificării bugetare și investiționale la realitățile demografice curente. Astfel, scăderea numărului de copii determină necesitatea optimizării infrastructurii educaționale (reorganizarea școlilor, redimensionarea claselor), în timp ce creșterea populației vârstnice solicită dezvoltarea serviciilor comunitare de îngrijire de lungă durată și a serviciilor medico-sociale integrate. În acest context, elaborarea și actualizarea

---

¹ Gagauz, O.(Ed.); Buciuceanu-Vrabie, M.; Pahomii, I.; Grigoraș, E.; Tabac, T.; Poalelungi, O.; Știrba, V.; Bargan, N.; Slav, M. Analiza situației populației Republicii Moldova 2025. Chișinău: INCE, ASEM. 2025. ISBN 978-9975-168-83-0. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.asp.2025> ; https://social.gov.md/wp-content/uploads/2026/01/ASEM_-_Gagauz_Analiza-situatiei-populatiei-Republicii-Moldova-tipar-1.pdf

profilurilor demografice locale devin instrumente esențiale pentru fundamentarea politicilor publice bazate pe dovezi, pentru planificarea strategică și pentru adaptarea intervențiilor la nevoile reale ale populației. Mai mult, aceste instrumente contribuie la creșterea transparenței decizionale și la responsabilizarea administrației locale prin utilizarea unor indicatori măsurabili și comparabili în timp. Prin cuantificarea tendințelor, profilurile reduc incertitudinea decizională și permit evaluarea ex-ante și ex-post a politicilor publice.

Lucrarea „*Profiluri sociodemografice ale localităților: repere pentru politici publice*” propune un instrument analitic aplicat, construit pentru a sprijini autoritățile publice locale în înțelegerea tendințelor demografice și în integrarea acestora în politicile locale. Abordarea este fundamentată pe principiile guvernantei bazate pe dovezi și pe necesitatea corelării datelor statistice cu procesele decizionale la nivel local, într-un context caracterizat de resurse limitate și nevoi crescânde ale populației. În acest sens, lucrarea se poziționează la intersecția dintre analiza demografică și managementul public, contribuind la operaționalizarea datelor în instrumente concrete de planificare.

Scopul principal al lucrării este de a oferi, pentru fiecare localitate inclusă, o diagnoză demografică structurată și comparabilă, care să permită:

- identificarea tendințelor dominante (dinamica populației, structura pe vârste și sexe, natalitate, mortalitate, spor natural, migrație), precum și a schimbărilor recente evidențiate de actualizarea bazată pe RPL 2024, acolo unde aceasta este integrată în capitolele locale;
- înțelegerea implicațiilor acestor tendințe pentru planificarea locală a serviciilor (educație timpurie și școală, servicii sociale și de îngrijire, servicii medicale, ocupare și suport pentru populația activă);
- formularea reperelor de intervenție prin concluzii orientate spre politici publice locale, astfel încât datele să poată fundamenta decizii, programe și proiecte;
- dezvoltarea unei baze analitice care să permită monitorizarea continuă a indicatorilor demografici și evaluarea impactului politicilor publice implementate la nivel local.

Prin această abordare, profilurile demografice devin un instrument de lucru pentru administrația publică locală, util atât în ciclul anual de planificare (bugetare, prioritizare), cât și în procesele strategice (strategii locale de dezvoltare, planuri de servicii sociale, optimizarea infrastructurii publice, argumentarea proiectelor investiționale). În același timp, acestea facilitează alinierea politicilor locale la prioritățile naționale și internaționale de dezvoltare, contribuind la o mai bună coordonare între nivelurile de guvernantă și la utilizarea mai eficientă a resurselor disponibile. Această aliniere este esențială în contextul integrării politicilor publice în cadre mai largi de dezvoltare, inclusiv cele orientate spre sustenabilitate și coeziune teritorială.

Lucrarea include 10 profiluri demografice locale, acoperind localități urbane și rurale, din regiuni diferite ale țării, ceea ce permite surprinderea diversității contextelor demografice și administrative. Localitățile analizate sunt: mun. Strășeni, or. Nisporeni, or. Cimișlia, mun. Bălți, mun. Edineț, or. Florești și satele/comunele Ruseștii Noi (r. Ialoveni), Copceac (UTA Găgăuzia), Ghidighici și Budești (mun. Chișinău). Această diversitate permite nu doar descrierea situațiilor locale, ci și identificarea unor tipologii demografice relevante pentru fundamentarea politicilor

publice diferențiate. În mod particular, selecția permite surprinderea unor configurații demografice distincte – de la centre urbane cu rol polarizator regional până la comunități rurale aflate în procese de contracție demografică – facilitând astfel generalizarea analitică și formularea unor modele de intervenție adaptate diferitelor tipuri de localități.

Fiecare profil este prezentat într-o structură analitică ce urmărește aceeași logică: (i) context demografic general; (ii) structura și dinamica populației (inclusiv actualizări și comparații cu RPL 2024, acolo unde sunt disponibile); (iii) mișcarea naturală (natalitate, mortalitate, spor natural); (iv) migrație și piața muncii (în funcție de disponibilitatea datelor); (v) componente sectoriale relevante (educație, servicii sociale, gospodării etc.); (vi) concluzii și implicații pentru politici publice locale. În plus, anexele capitolelor includ seturi de indicatori administrativi locali și tabele de suport, care sporesc utilitatea practică a profilurilor. Această structură standardizată asigură comparabilitatea inter-teritorială și permite integrarea profilurilor într-un sistem coerent de monitorizare, facilitând atât analiza transversală (între localități), cât și analiza longitudinală (în timp). În același timp, corelarea indicatorilor demografici cu dimensiunile sectoriale oferă o perspectivă integrată asupra relației dintre evoluțiile populației și cererea de servicii publice. Această integrare este esențială pentru înțelegerea mecanismelor prin care schimbările demografice se traduc în presiuni concrete asupra infrastructurii și serviciilor publice locale.

Lucrarea se adresează, în primul rând, autorităților publice locale (primării, consilii locale, specialiști din direcțiile/serviciile de profil), dar și actorilor instituționali implicați în planificare și implementare (structuri teritoriale, servicii publice, actori ai protecției sociale și ai ocupării). Utilizarea sistematică a profilurilor demografice contribuie la creșterea coerenței politicilor publice și la orientarea acestora către rezultate măsurabile. De asemenea, ele facilitează comunicarea între diferiți actori locali (autorități, instituții publice, societate civilă), oferind o bază comună de înțelegere a realităților demografice. În acest sens, profilurile funcționează ca un limbaj comun între actori instituționali diferiți, reducând asimetriile informaționale și facilitând procesele de coordonare și co-decizie. Prin utilizarea unor indicatori standardizați și a unei metodologii unitare, profilurile pot servi drept instrumente de dialog instituțional și de coordonare intersectorială, reducând fragmentarea intervențiilor și sporind eficiența utilizării resurselor publice. Această funcție este deosebit de relevantă în contexte administrative în care competențele sunt distribuite între multiple niveluri și instituții.

Totodată, volumul este relevant pentru comunitatea academică și de cercetare, pentru partenerii de dezvoltare și pentru organizațiile societății civile interesate de dezvoltare locală și reziliență demografică. Din perspectivă științifică, lucrarea oferă o bază empirică valoroasă pentru analiza proceselor demografice la scară subnațională, contribuind la dezvoltarea cercetărilor aplicate în domeniul Demografiei și al dezvoltării regionale. În același timp, pentru partenerii de dezvoltare, profilurile constituie un instrument util în identificarea priorităților teritoriale și în direcționarea intervențiilor bazate pe necesități reale. Astfel, ele contribuie la creșterea eficienței alocării resurselor externe și la evitarea intervențiilor standardizate, neadaptate contextului local.

Valoarea distinctă a lucrării constă în faptul că transformă datele demografice într-un cadru interpretativ orientat spre decizie, iar profilurile locale într-un instrument de monitorizare: ele pot

fi actualizate periodic, pot susține prioritizarea investițiilor și pot ghida adaptarea serviciilor publice. Această transformare implică trecerea de la o utilizare descriptivă a datelor statistice la una analitică și prospectivă, în care indicatorii demografici devin instrumente de anticipare a tendințelor și de evaluare a impactului politicilor publice. Prin această abordare, demografia este integrată în logica managementului public modern, în care deciziile sunt fundamentate pe date și orientate spre rezultate. Lucrarea este completată de un ghid metodologic destinat actualizării profilurilor demografice la nivel local. Acest ghid urmărește să sprijine autoritățile publice locale și alți actori interesați în utilizarea datelor demografice într-o manieră coerentă, comparabilă și orientată spre luarea deciziilor. Prin standardizarea procesului de colectare și analiză a datelor, ghidul contribuie la instituționalizarea practicilor de monitorizare demografică și la reducerea dependenței de analize ad-hoc.

Astfel, lucrarea contribuie la consolidarea unei practici instituționale de guvernare locală bazată pe evidențe, în care demografia devine un reper central al dezvoltării locale. Într-un context caracterizat de incertitudine demografică și resurse limitate, această abordare oferă un cadru operațional pentru creșterea rezilienței comunităților locale și pentru adaptarea politicilor publice la schimbările structurale ale populației. În perspectivă, utilizarea sistematică a acestor instrumente poate contribui la dezvoltarea unor politici locale mai adaptive, capabile să răspundă rapid la schimbările demografice și să reducă vulnerabilitățile structurale ale comunităților.

METODOLOGIE ȘI SURSE DE DATE

Profilurile elaborate se bazează pe integrarea coerentă a mai multor surse statistice și administrative, respectând definițiile și standardele metodologice adoptate de instituțiile oficiale ale Republicii Moldova. Baza empirică a analizei este constituită din următoarele surse, utilizate complementar:

Banca de date statistice BNS – Statbank

- Serii temporale privind populația cu *reședință obișnuită* (Population Usually Resident – PRO) pe localități pentru perioada 2014–2024: aceste valori sunt recalculate anual pe baza Recensământului din 2014, ajustate cu evenimentele demografice curente (nașteri, decese) și cu soldurile migrației înregistrate, iar începând cu etapa de post-recensământ, seriile sunt supuse proceselor de revizuire/recalibrare în baza rezultatelor RPL 2024, conform calendarului oficial de revizuire.
- Indicatorii de mișcare naturală (natalitate, mortalitate, spor natural) și ai structurii pe vârste și sexe sunt preluați din tabelările oficiale.
- Pentru analiza pieței muncii s-au folosit datele disponibile prin agențiile teritoriale (ANOFM), atunci când statisticile oficiale oferă dezagregări la nivel local.

Recensământul populației și locuințelor din 2014 și 2024 (RPL 2014; RPL 2024)

- În lucrare au fost utilizate rezultatele Recensământului Populației și Locuințelor din 2014 și 2024 în roluri metodologice complementare: RPL 2014 constituie reperul de bază utilizat în sistemul statistic național pentru definirea populației cu reședință obișnuită și pentru fundamentarea seriilor demografice anuale post-2014, inclusiv ca bază de pornire pentru estimările PRO publicate de BNS în dinamică, iar RPL 2024 furnizează date detaliate privind populația recențată la data de referință, pe vârste și sexe, fiind utilizat pentru actualizarea profilurilor locale, pentru verificarea decalajelor dintre estimările curente și populația recențată și pentru revizuirea seriilor statistice în etapa post-recensământ;
- RPL 2024 stă la baza construcției piramidelor demografice și a comparațiilor structurale (vârstă/sex) față de estimările PRO.

Surse administrative locale și regionale

- Date furnizate de autoritățile publice locale (APL) cu privire la: infrastructura educațională (numărul instituțiilor de educație timpurie, a școlilor și a elevilor), servicii sociale (beneficiari de prestații și servicii), gospodării vulnerabile, beneficii sociale, capacități de îngrijire etc.
- Informații din instituțiile de sănătate (numărul medicilor, asistentele, personalul de îngrijire) și din structurile de ocupare (numărul șomerilor, locurile de muncă vacante).
- Aceste date sunt integrate în profiluri pentru a completa indicatorii statistici naționali, dar trebuie interpretate cu prudență, având în vedere diferențele de raportare și acoperire între localități.

Prognoze demografice și studii de specialitate

- Pentru contextualizare, au fost utilizate proiecții demografice regionale și naționale elaborate de către Centrul Cercetări Demografice al INCE („Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040”), care prezintă scenarii privind evoluția populației și structura pe vârste la nivel macro.
- Aceste surse permit corelarea tendințelor locale cu dinamica națională și regională.

Tabelul 1. Surse de date utilizate în elaborarea profilurilor

Nr.	Sursa de date	Instituția	Perioada / anul de referință	Tip de informație utilizată
1	BNS – Statbank (Populația cu reședință obișnuită/PRO, localități)	BNS	2014–2024	Dinamica populației; baza de calcul pentru rate
2	BNS – Statbank (nașteri, decese, spor natural; structura pe sexe/vârste – unde este disponibil)	BNS	2013/2014–2024	Mișcarea naturală; structură demografică
3	RPL 2014	BNS	2014	Reper statistic pentru seriile post-2014; structură de bază
4	RPL 2024 (rezultate publicate/preliminare, după caz)	BNS	2024	Structura pe vârste/sexe; piramide; verificarea decalajelor față de estimări
5	Date administrative locale (educație, servicii sociale, sănătate, ocupare etc.)	APL și instituții teritoriale	2015–2024 (în funcție de disponibilitate)	Completarea dimensiunilor sectoriale; interpretare contextuală
6	Prognoza populației (seria 2023-2033 proiecții teritoriale / seria 2025–2040 (proiecția națională))	Centrul de Cercetări Demografice ”Acad.Gh.Paladi”, INCE (Hotărârea Guvernului nr. 284/2024)	2023-2033 2025–2040	Context național/regional pentru interpretarea tendințelor locale

Definiții și considerații metodologice

- *Populația cu reședință obișnuită (PRO)* este populația rezidentă definită prin reședința obișnuită – locul în care persoana își petrece, în mod obișnuit, timpul de odihnă zilnică, indiferent de absențele temporare (concediu/vacanță, vizite, afaceri, tratament medical,

pelerinaje etc.)². BNS elaborează anual estimările PRO pornind de la baza de recensământ și ajustând cu nașteri, decese și solduri migratorii, conform metodologiei și calendarului de revizuire³.

- *Populația cu reședință obișnuită recenzată la RPL 2024 (populație rezidentă)* reprezintă populația identificată la data de referință a recensământului; aceasta este utilizată în profiluri pentru structura pe vârste și sexe (inclusiv piramide) și pentru verificarea diferențelor față de estimările curente ale PRO, în etapa post-recensământ⁴.
- *Indicatorii demografici* (natalitate, mortalitate, spor natural) sunt calculați pe baza numărului de nașteri și decese înregistrate oficial de BNS și se raportează la populația PRO, cu exprimarea ratelor la 1.000 locuitori (%), conform practicii BNS.
- *Indicatorii sectoriali*, precum gradul de ocupare a școlilor, numărul beneficiarilor de servicii sociale sau indicatorii pieței muncii, sunt construiți din date administrative ale instituțiilor competente (APL și structuri teritoriale) și se interpretează ținând cont de posibile diferențe de acoperire și de definire între surse (de exemplu, delimitări diferite ale unităților din educația timpurie în statistică versus evidențe locale).

Proceduri analitice

În procesul de elaborare a profilurilor, analiza a urmat o logică unitară de prelucrare și interpretare a datelor, orientată spre standardizarea prezentării și coerența interpretării datelor, pentru a sprijini planificarea și decizia la nivel local, precum și monitorizarea intervențiilor.

În primul rând, s-a aplicat triangularea surselor, prin verificarea concordanței dintre datele RPL 2024, estimările curente ale BNS și informațiile administrative furnizate de APL; discrepanțele relevante au fost explicate și documentate (de exemplu, diferențele dintre populația cu reședință obișnuită și populația recenzată, ori diferențele de definire a unor unități/servicii în raportările administrative).

În al doilea rând, s-au analizat seriile temporale disponibile (2014–2024, respectiv 2013–2024 pentru natalitate și mortalitate), pentru a identifica tendințele, ritmurile de creștere/declin și punctele de schimbare (inclusiv tranziția către spor natural negativ).

În al treilea rând, acolo unde datele au permis, indicatorii au fost dezagregați pe sexe și grupe de vârstă, pentru a evidenția diferențe structurale cu relevanță directă pentru planificarea serviciilor (educație, îngrijire, ocupare).

În al patrulea rând, datele administrative locale au fost integrate în analiză pentru a completa dimensiunea sectorială (educație, servicii sociale, gospodării vulnerabile) și pentru a compara nivelurile raportate de BNS cu realitatea locală.

---

² BNS (2025). Populație și demografie. Metadate.

https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/Populatia.pdf?utm_source=chatgpt.com

³ BNS (2026). A fost recalculat numărul populației cu reședință obișnuită pentru anii 2024 și 2025 în baza datelor recensământului 2024. https://statistica.gov.md/ro/a-fost-recalculat-numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pentru-anii-2024-si--12_62325.html?utm_source=chatgpt.com

⁴ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024. https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/60

Componenta participativă

Ca ultim pas al procesului metodologic, în completarea analizei statistice, elaborarea profilurilor a inclus *o etapă de consultare și validare cu autoritățile publice locale (APL)*. Astfel, în perioada 13–17 octombrie 2025 au fost desfășurate sesiuni dedicate de consultare și suport tehnic, care au vizat prezentarea versiunilor inițiale ale profilurilor, discutarea seturilor de date utilizate și implicațiile tendințelor identificate, au fost clarificate diferențele dintre estimările curente și rezultatele RPL 2024, precum și limitele utilizării datelor administrative în raport cu datele oficiale (BNS, RPL). Observațiile APL au fost evaluate și integrate în limitele cadrului metodologic și ale disponibilității datelor, prin revizuirii de conținut (secțiuni descriptive/explicative), introducerea notelor metodologice privind discrepanțele între surse și verificarea indicatorilor solicitați, menținând alinierea la sursele oficiale și structura standard a profilurilor.

Profilurile demografice elaborate oferă o bază de evidențe actualizate pentru diagnoza locală și sunt concepute să fie utilizate de autoritățile publice locale ca instrument de fundamentare a strategiilor locale de dezvoltare, a planificării serviciilor publice și a intervențiilor orientate la răspunsul la schimbările demografice.

Constrângeri metodologice și limitări

- **Calitatea și comparabilitatea surselor administrative:** în funcție de resursele și capacitatea de evidență ale APL și ale instituțiilor teritoriale, unele date pot fi incomplete, neuniforme pe ani și/sau raportate în baza unor delimitări diferite (definiții operaționale) față de statisticile oficiale.
- **Sincronizarea temporală a surselor:** datele RPL 2024 reflectă situația de la data recensământului, iar actualizările BNS sunt estimate pe baza fluxurilor de evenimente demografice. Astfel, comparațiile dintre cifrele recensământului și seriile PRO trebuie interpretate cu precauție.
- **Migrația neînregistrată:** un factor major al discrepanțelor între statistica oficială și realitatea locală îl constituie migrația internă și externă care nu se reflectă integral în evidențele administrative, ceea ce poate conduce la abateri (supra/subestimări) în seriile PRO pentru anumite localități.

CONTEXTUL DEMOGRAFIC NAȚIONAL

În contextul extinderii atribuțiilor autorităților publice locale în organizarea vieții socioeconomice și al consolidării proceselor de autoadministrare, cunoașterea structurii populației și estimarea evoluțiilor demografice viitoare au devenit o necesitate obiectivă. Această necesitate vizează nu doar la nivel național, ci și analiza teritorială detaliată, la nivelul fiecărei localități, pentru fundamentarea eficientă a politicilor și deciziilor de dezvoltare locală.⁵ Situația demografică a Republicii Moldova continuă să fie marcată de procese complexe de depopulare, îmbătrânire demografică și migrație externă intensă. În ultimele decenii, reducerea natalității și sporul natural negativ au influențat semnificativ structura și dinamica populației. Aceste tendințe generează efecte importante asupra pieței muncii, sistemului social, dezvoltării economice și sustenabilității comunităților rurale.

În anul 1991, populația țării, inclusiv a regiunii transnistrene, era de 4364,1 mii locuitori. În perioada 1991–1997, numărul populației s-a diminuat cu 46,6 mii persoane, în principal ca urmare a migrației etnice, care a însumat 136,2 mii persoane. Totodată, sporul natural al populației a rămas pozitiv, înregistrând o creștere semnificativă de 89,6 mii persoane. După anul 1998, procesul de reducere a populației s-a accentuat comparativ cu anii precedenți, pe fondul intensificării emigrației și al apariției unui spor natural negativ, caracterizat prin depășirea numărului de decese față de cel al nașterilor. În anul 1998, fără regiunea transnistreană și mun. Bender, populația constituia 3655,6 mii, la RP din 2004 – 3383,0 mii, micșorându-se cu 272,6 mii, inclusiv din cauza sporului natural negativ cu 25,5 mii (9,4% din declinul total) și din cauza migrației cu 247,1 mii (90,65 din declinul total). Între anii 1998-2020 scăderea totală a constituit peste un milion de locuitori, din care migrația constituie 93,4%⁶. Conform datelor BNS, populația cu reședință obișnuită a Republicii Moldova la 1 ianuarie 2025 a constituit aproximativ 2,38 milioane persoane, în continuă scădere față de anii precedenți. Rezultatele finale ale RPL din 2024 arată că populația cu reședință obișnuită la 8 aprilie 2024 a fost de 2 409,2 mii persoane, cu circa 13,6% mai puțin comparativ cu recensământul din 2014⁷.

Populația feminină în Republica Moldova este dominantă. Conform rezultatelor finale ale RPL 2024, în comparație cu RPL 2014 ponderea populației feminine a constituit 52,8% din populația țării, în creștere cu 0,8 puncte procentuale (p.p.) față de RPL 2014 (52,0%). Totodată, la

---

⁵ Oceretnii, A. et. al. *Guvernarea bazată pe date demografice și integrarea principiului îmbătrânirii active în politicile sectoriale/locale: Suport de curs*. Chișinău, 2025. https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-04/Support_digital.pdf

⁶ Gagauz O. (coord.ed.), Pahomii I., Slav M. [et al.]. *Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040*. Chișinău : [S. n.], 2024 (INCE al ASEM). p. 13.

⁷ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: distribuția geografică a populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-distributi-10121_61877.html

100 persoane de sex feminin reveneau 89 persoane de sex masculin, comparativ cu 92 bărbați la 100 de femei în anul 2014⁸.

Privitor la structura populației pe vârste, conform rezultatelor RPL 2024, ponderea populației în grupa de vârstă de 0-14 ani constituia 19,2%, de 15-64 ani - 62,7 % și de 65 ani și peste - 18,1% în total populație⁹. Piramida populației evidențiază o structură demografică regresivă, specifică populațiilor aflate în proces de îmbătrânire demografică. Forma acesteia indică reducerea ponderii grupelor tinere și creșterea relativă a populației adulte și vârstnice, ceea ce reflectă transformările demografice produse de scăderea natalității, creșterea speranței de viață și intensificarea migrației externe. Baza piramidei, corespunzătoare grupelor de vârstă 0–14 ani, este relativ mai îngustă comparativ cu grupele adulte, ceea ce sugerează diminuarea natalității și reducerea contingentelor tinere. Totodată, se observă o ușoară creștere a grupelor 5–9 și 10–14 ani, însă aceasta nu este suficientă pentru a compensa tendința generală de îmbătrânire. Grupele de vârstă adulte, în special 35–39 ani, 40–44 ani și 60–69 ani, dețin ponderi importante în structura populației. Acest aspect indică predominarea populației mature și active economic, însă relevă și apropierea unor cohorte numeroase de vârsta pensionării, fapt ce poate accentua presiunea asupra sistemelor sociale și de sănătate în perspectivă. În partea superioară a piramidei se remarcă o prezență mai ridicată a populației feminine la vârste înaintate, în special după 70 de ani. Această situație reflectă supramortalitatea masculină și speranța de viață mai mare a femeilor, fenomen caracteristic majorității populațiilor europene. Diferențele dintre sexe devin mai pronunțate odată cu înaintarea în vârstă. Totodată, structura pe sexe evidențiază un relativ echilibru la vârstele tinere și adulte, însă cu predominanță feminină în grupele vârstnice. Per ansamblu, piramida reflectă o populație aflată într-o etapă avansată a tranziției demografice, caracterizată prin îmbătrânire, reducerea contingentelor tinere și creșterea ponderii populației vârstnice (*Figura 1*).

Îmbătrânirea populației are multiple implicații: reducerea populației active economic; presiuni asupra sistemului de pensii; creșterea necesităților de asistență socială și medicală; depopularea localităților rurale. Cererea tot mai mare de pensii și servicii de protecție a sănătății din partea generațiilor de 60+ ani va conduce la dezechilibre fiscale accentuate. Simpla continuare a tendințelor din anii 2019-2022 în ceea ce privește influxurile și refluxurile transferurilor publice, coroborate cu schimbările în structura pe vârste, va genera o serie de deficite bugetare cronice care vor propulsa datoria publică mult peste nivelul de 80% din PIB către anul 2040¹⁰.

Totodată, creșterea numărului și ponderii persoanelor vârstnice în ansamblul populației, prezintă un factor care poate contribui la creșterea ponderii persoanelor expuse riscului sărăciei și

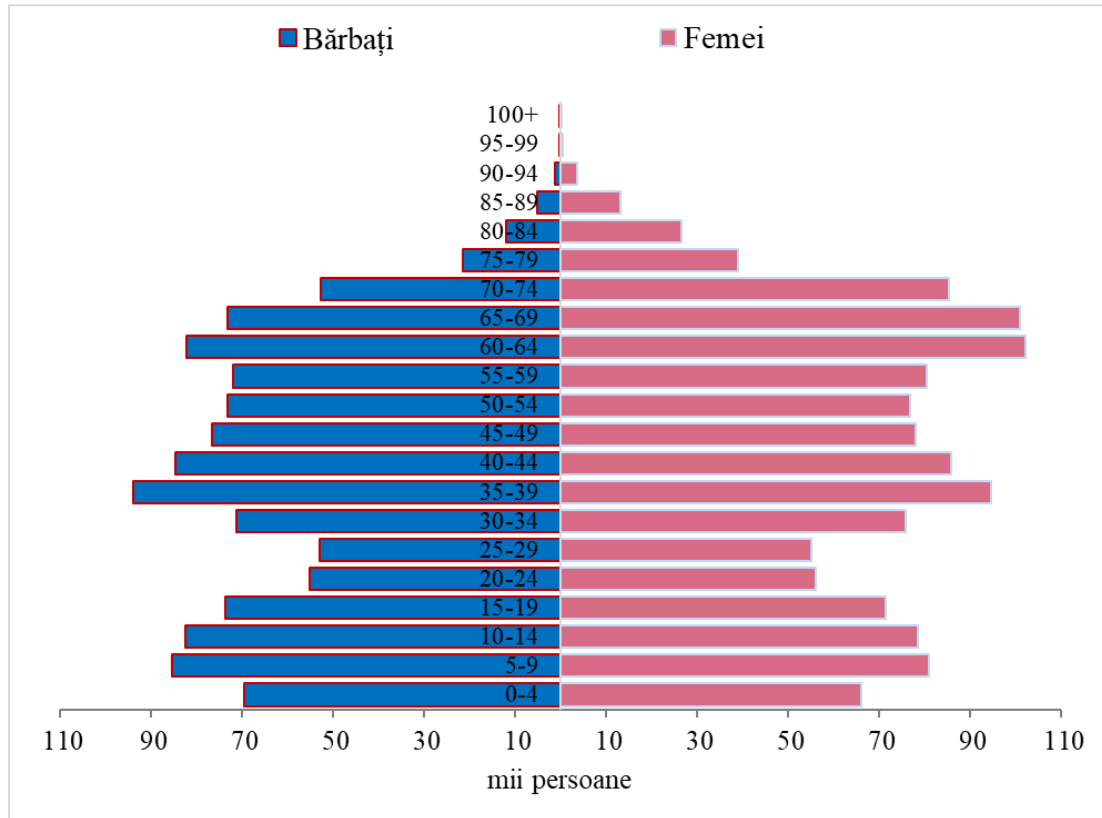
---

⁸ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici demografice ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_61953.html

⁹ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici demografice ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_61953.html

¹⁰ Prohnițchi, V. Impactul fiscal al îmbătrânirii demografice. Policy Brief, 25 noiembrie 2024. Centrul Cercetări Demografice, Institutul Național de Cercetări Economice. <https://doi.org/10.36004/nier.ccd.pb.2024.25.11>

inegalității sociale¹¹. În contextul în care o parte considerabilă a persoanelor în etate depind de venituri fixe, precum pensiile și prestațiile sociale și în condițiile unei capacități reduse de participare pe piața muncii și ale creșterii costurilor asociate serviciilor medicale și de îngrijire, vulnerabilitatea economică a persoanelor vârstnice devine mai accentuată.

Figura 1. Piramida populației Republicii Moldova la Recensământul Populației și a Locuințelor din 2024, mii persoane

Sursa: BNS

Indicele sarcinii demografice⁴ la recensământul din 2024 a constituit 79 persoane inapte de muncă (copii de 0-15 ani și persoane vârstnice, inclusiv de 60 ani și peste pentru femeii și de 63 ani și peste pentru bărbați) la 100 de persoane în vârstă aptă de muncă (persoane de 16-59/62 ani), în timp ce în mediul rural acest indicator a constituit 85 de persoane.¹²Valoarea indicelui sarcinii demografice înregistrată la recensământul din 2024 evidențiază o presiune semnificativă exercitată asupra populației apte de muncă. Acest nivel al dependenței demografice reflectă transformările structurii pe vârste a populației și accentuarea procesului de îmbătrânire demografică. Indicatorul mai ridicat în mediul rural, unde sarcina demografică atinge 85 persoane dependente la 100

¹¹ Gagauz, O. Îmbătrânirea demografică și impactul asupra structurii sociale. În: *Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc*, 23-24 februarie 2017, Chișinău. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2017, I, pp. 75-81. ISBN 978-9975-9761-9-0.

¹² BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici demografice ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_61953.html

persoane apte de muncă, relevă o vulnerabilitate demografică mai accentuată a spațiului rural comparativ cu mediul urban. Un nivel ridicat al sarcinii demografice poate genera consecințe economice și sociale importante, deoarece populația activă trebuie să susțină un număr tot mai mare de persoane dependente prin intermediul sistemelor de pensii, sănătate, educație și protecție socială. În special în mediul rural, această situație poate conduce la diminuarea potențialului de dezvoltare economică, la deficit de forță de muncă și la creșterea presiunii asupra gospodăriilor și autorităților locale.

Referindu-ne la structura populației după etnie datele RPL 2024 au arătat că ponderea persoanelor cu reședință obișnuită care s-au declarat ca etnie moldoveni constituia 76,7% din persoanele recensate și 76,8% din cele care au declarat etnia, față de 74,0% și, respectiv, 75,3% conform RPL 2014, sau în creștere cu 2,7 și, respectiv, 1,5 puncte procentuale (p.p.)³ față de recensământul precedent. Comparativ cu RPL 2014, a crescut și ponderea celor declarați de etnie români (de la 6,6% la 8,0%) și romi/țigani (de la 0,3% la 0,4%). Ponderea persoanelor care s-au declarat de alte etnii a scăzut: ucraineni - de la 6,6% la 5,1%, ruși de la 4,1% la 3,4%, găgăuzi de la 4,3% la 4,0%, și bulgari - de la 1,8% la 1,6%¹³. Majorarea ponderii persoanelor care se identifică drept români sugerează intensificarea proceselor de redefinire identitară și afirmare a identității etno-culturale românești. Per ansamblu, rezultatele RPL 2024 evidențiază faptul că structura etnică a populației Republicii Moldova rămâne diversă, însă tendințele recente indică o consolidare a grupului majoritar și o diminuare relativă a ponderii unor minorități etnice.

Structura populației după nivelul de studii, conform rezultatelor RPL 2024, ponderea persoanelor cu nivel de studii absolvit superior a constituit 19,1% din totalul populației în vârstă de 10 ani și peste, fiind în creștere cu 4,2 puncte procentuale (p.p.) față de RPL 2014. Ponderea persoanelor care continuau studiile a constituit 20,6% din totalul populației de 7 ani și peste, în creștere cu 1,2 p.p. față de RPL 2014. Rata de alfabetizare a populației de 10 ani și peste era de 99,6%, în creștere cu 0,1 p.p. față de RPL 2014¹⁴. Structura populației după nivelul de instruire evidențiază transformări importante în dezvoltarea capitalului uman și în accesul populației la educație. Tendințele observate indică o creștere a ponderii persoanelor cu studii superioare, ceea ce reflectă extinderea accesului la învățământul terțiar și orientarea societății spre calificări profesionale și competențe avansate, necesare într-un context economic și social aflat în continuă schimbare. Creșterea ponderii persoanelor care își continuă studiile sugerează menținerea interesului pentru educație și consolidarea participării populației la procesul educațional. Menținerea unei rate înalte de alfabetizare reprezintă un factor esențial pentru dezvoltarea socială și economică, contribuind la reducerea excluziunii sociale și la sporirea participării populației la viața economică și civică. Per ansamblu, modificările în structura educațională a populației reflectă

---

¹³ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici etnoculturale ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html

¹⁴ BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici educaționale ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-20241-caracteri-10121_61952.html

procese de modernizare socială și consolidare a capitalului uman, având implicații pozitive asupra dezvoltării economice, competitivității și calității vieții populației.

Rata natalității, în anul 2024, a fost de 9,8 născuți-vii la 1000 locuitori, menținându-se la nivelul anului 2023. Totdată, Republica Moldova se confruntă cu un nivel redus al fertilității, insuficient pentru înlocuirea generațiilor. În anul 1991, în comparație cu alte țări, Republica Moldova înregistra o rată totală de fertilitate relativ înaltă, care asigura reproducerea generațiilor (2,26 copii per femeie de vârstă fertilă). Însă într-o perioadă foarte scurtă (începând cu 1994) acest indicator a scăzut până la nivelul mai mic de doi copii per femeie, în perioada următoare înregistrând un declin continuu până la minimumul istoric – 1,44 nașteri vii per femeie în 2002. Apoi situația s-a stabilizat și a luat start o creștere lentă a fertilității ca rezultat al realizării nașterilor amânate în perioada anterioară. În ultimii ani, cu unele fluctuații, RTF variază la nivel de 1,7-1,8 nașteri vii per femeie de vârstă fertilă¹⁵.

Vârsta medie a mamei la prima naștere, în 2024, a fost de 26,8 ani, fiind în creștere față de anul 2023 (25,3 ani).¹⁶ Rezultatele studiilor evidențiază o legătură directă între vârsta mamei la prima naștere și numărul mediu de copii născuți pe parcursul vieții reproductive. Nașterea primului copil la vârste tinere este asociată cu o fertilitate mai ridicată și cu un număr mai mare de copii, în timp ce amânarea maternității către vârste mai mature conduce la reducerea descendenței finale. Femeile care nasc primul copil înainte de 20 de ani înregistrează, în medie, peste doi copii pe parcursul vieții reproductive, asigurând reproducerea generațiilor. În schimb, pentru femeile care nasc primul copil după 25 sau 30 de ani, numărul mediu de copii este semnificativ mai redus¹⁷.

Rata mortalității generale a înregistrat o creștere - de la 13,7% în anul 2023, la 13,9% în anul 2024. Valoarea „supramortalității masculine” în anul 2024 a constituit 115 decese masculine la 100 decese feminine. Bolile aparatului circulator și tumorile au continuat să dețină ponderile cele mai înalte în cauzele de deces, atât în rândul femeilor, cât și în rândul bărbaților. În anul 2024, ponderea deceselor determinate de aceste două cauze a fost de 75,3% din totalul deceselor (70,2% în cazul bărbaților și 81,1% în cazul femeilor).¹⁸ Studiile aprofundate au constatat existența unui gradient pozitiv al mortalității rural-urban pentru mortalitatea generală, manifestat similar la ambele sexe. Mortalitatea mai ridicată din mediul rural este determinată în principal de bolile sistemului circulator și digestiv, iar în cazul bărbaților și de bolile respiratorii și cauzele externe. În schimb, mortalitatea prin cancer este mai ridicată în mediul urban. Reducerea mai rapidă a mortalității cardiovasculare în mediul rural a contribuit la diminuarea decalajelor dintre cele două medii. În acest context, dezvoltarea programelor de sănătate publică orientate spre reducerea

---

¹⁵ Gagauz O. (coord.ed.), Pahomii I., Slav M. [et al.]. *Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040*. Chișinău : [S. n.], 2024 (INCE al ASEM). p. 33.

¹⁶ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

¹⁷ Grigoraș E. Factorii care influențează fertilitatea de-a lungul generațiilor. Chișinău, 2022. https://www.ggp-i.org/wp-content/uploads/2022/07/factorii_care_influenteaza_fertilitatea_de-a_lungul_generatiilor_05.07.22.pdf

¹⁸ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

mortalității cardiovasculare în zonele rurale reprezintă o direcție importantă pentru diminuarea inegalităților de sănătate.¹⁹

Sporul natural a înregistrat în anul 2024 valori negative (-9,9) mii persoane, față de (-9,7) mii persoane în 2023²⁰. Valorile negative ale sporului natural înregistrate în anul 2024 evidențiază continuarea procesului de declin demografic al populației. Situația reflectă menținerea unui dezechilibru demografic caracterizat prin depășirea numărului de decese față de cel al nașterilor, ceea ce conduce la reducerea naturală a populației. Menținerea sporului natural negativ pe termen lung contribuie la diminuarea contingentelor populației tinere și active economic, accentuând procesul de îmbătrânire demografică și creșterea sarcinii demografice asupra populației apte de muncă. În acest context, fenomenul reprezintă o provocare majoră pentru dezvoltarea socioeconomică și necesită politici orientate spre susținerea natalității, îmbunătățirea stării de sănătate a populației și reducerea dezechilibrelor demografice.

Speranța de viață la naștere în anul 2024 a constituit aproximativ 72 ani. Analiza retrospectivă a arătat că pe parcursul perioadei 2014-2024, speranța de viață la naștere a crescut constant, ceea ce indică o ameliorare graduală a stării de sănătate a populației și o consolidare a sistemului de sănătate publică. Creșterea de +2,6 ani pentru populația totală, de la 69,4 ani în 2014 până la 72 ani în 2024 este notabilă, mai ales având în vedere șocul pandemic din 2021, care a dus la o reducere abruptă de 1,9 ani față de 2019 – de la 70,9 în 2019 la 69 ani în 2021²¹.

Referitor la structura populației după starea civilă, datele RPL 2024 au arătat că ponderea persoanelor căsătorite constituia 55,8% din totalul populației în vârstă de 15 ani și peste (comparativ cu 57,4% în 2014), persoanele niciodată căsătorite – 23,6% (24,6%), cele văduve – 10,2% (12,2%) și cele divorțate – 10,4% (5,8%). În mun. Chișinău a fost înregistrată cea mai mare pondere a persoanelor niciodată căsătorite – 27,4 %, comparativ cu media pe țară de 23,6 % și cea mai mică pondere pentru persoanele văduve – 6,7% comparativ cu media pe țară de 10,2%. Top 3 raioane/municipii după ponderea persoanelor căsătorite se prezintă astfel: Ialoveni cu 60,4%, Ștefan-Vodă cu 59,3% și Sîngerei cu 59,2%, media pe țară a constituit 55,8%. În top 3 raioane/municipii după ponderea persoanelor divorțate se includ mun. Bălți cu cea mai mare pondere de persoane divorțate de 13,6% , mun. Chișinău – 12,7% și raionul Dondușeni cu 12,3%. Femeile văduve erau de cca 4 ori mai numeroase decât bărbații văduvi, iar bărbații niciodată căsătoriți au fost de 1,5 ori mai mulți decât femeile din aceeași categorie.²²

---

¹⁹ Penina, O. Rural-urban disparities of mortality and causes of death in the Republic of Moldova. In: *Archives of the Balkan Medical Union*, 2022, vol. 57, nr. 3, pp. 222-230. ISSN 1584-9244. DOI: <https://doi.org/10.31688/ABMU.2022.57.3.01>

²⁰ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

²¹ Gagauz, O.(Ed.); Buciuceanu-Vrabie, M.; Pahomii, I.; Grigoraș, E.; Tabac, T.; Poalelungi, O.; Știrba, V.; Bargan, N.; Slav, M. Analiza situației populației Republicii Moldova 2025. Chișinău: INCE, ASEM. 2025. ISBN 978-9975-168-83-0. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.asp.2025> ; https://social.gov.md/wp-content/uploads/2026/01/ASEM_-Gagauz_Analiza-situatiei-populatiei-Republicii-Moldova-tipar-1.pdf

²² BNS (2025). Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici demografice ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_61953.html

Structura populației Republicii Moldova după starea civilă evidențiază o relativă stabilitate a modelului matrimonial, dar și câteva schimbări importante între 2014 și 2024, sugerând transformări lente ale comportamentelor demografice și ale normelor sociale. Per ansamblu, datele indică o tranziție graduală către modele familiale mai diverse, cu o ușoară diminuare a universalității căsătoriei și o creștere a divorțialității, în special în mediul urban, concomitent cu menținerea unor structuri mai tradiționale în anumite regiuni rurale. Structura maritală a populației are implicații directe asupra fenomenului de natalitate. Astfel, numărul de nașteri este determinat de dinamica numărului de căsătorii și de schimbările în structura conjugală a populației, dat fiind faptul că persoanele căsătorite sunt mai predispuse să aibă copii.

Potrivit datelor BNS, în anul 2024, s-au înregistrat 14,8 mii căsătorii, acestea fiind în descreștere cu 6,0% comparativ cu anul 2023. De asemenea, s-a înregistrat și o descreștere a ratei nupțialității de la 6,4 căsătorii la 1000 de locuitori în 2023 la 6,2 căsătorii în anul 2024. Rata generală de nupțialitate este influențată de numărul populației totale, dar depinde și de caracteristicile structurii demografice, prioritar de vârstă. În ultimii ani numărul absolut al bărbaților și femeilor cu vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani a fost relativ mare, pe seama generațiilor mai multe dintre acestea-au născut în a doua jumătate a anilor '80 ai secolului trecut. În prezent, potențialul pozitiv al structurii contingentului în vârstă de căsătorie este epuizat. Numărul căsătoriei a început să scadă din cauza scăderii numărului de tineri, iar în următorul deceniu influența factorilor structurali asupra dinamicii numărului de nașteri va fi negativă. Menținerea unui nivel înalt al mortalității în rândul bărbaților tineri și de vârstă mijlocie, de asemenea, poate avea un impact negativ asupra nupțialității prin crearea raportului de sexe nefavorabil în categoria populației de vârstă nupțială (20-49 de ani), ceea ce reduce șansele de prima căsătorie sau recăsătorie în rândul femeilor. Migrația, de asemenea, are un impact asupra nupțialității²³.

Vârsta medie la prima căsătorie a fost de 30 ani pentru bărbați și de 27 ani pentru femei.²⁴ Creșterea vârstei medii la prima căsătorie duce inevitabil la creșterea vârstei mamei la nașterea copiilor, în special la nașterea primului copil, ceea ce implică scăderea numărului de copii născuți pe parcursul vieții reproductive atât din cauza reducerii perioadei în care este posibilă nașterea, cât și din cauza fertilității mai scăzute a femeilor de vârste mai mari²⁵. Creșterea vârstei la prima căsătorie reflectă o tranziție către modele familiale mai puțin tradiționale, în care căsătoria nu mai reprezintă un pas timpuriu și obligatoriu în parcursul de viață adultă, ci o alegere realizată după acumularea unei stabilități economice și sociale. Acest comportament este caracteristic societăților aflate într-un proces avansat de modernizare demografică, unde individualizarea și autonomia decizională au un rol tot mai important. Totodată, diferența de vârstă între bărbați și femei la prima

---

²³ Gagauz O. (coord.) Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politică necesară. Chișinău, 2021. <https://rses.ince.md/items/17beec2b-312c-438d-94a0-170fef9433af>

²⁴ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

²⁵ Chiștruga-Sînchevici, I. (2022). Aspecte privind structura maritală a populației Republicii Moldova în baza datelor studiului Generații și Gen (2020). *Calitatea Vieții*, 33(4), 285–304. <https://doi.org/10.46841/RCV.2022.04.04>

căsătorie evidențiază persistența unor tipare de gen în formarea cuplurilor, însă și acestea tind să se ajusteze în contextul general al amânării căsătoriei. În ansamblu, aceste evoluții indică o redefinire a instituției căsătoriei, care devine mai puțin universală ca etapă obligatorie și mai mult un act condiționat de factori socioeconomici și de preferințe individuale.

În cazul divorțurilor, în anul 2024 s-au înregistrat 9,5 mii, numărul acestora fiind în descreștere cu 1,7% comparativ cu anul 2023, iar rata divorțialității a constituit 4,0 divorțuri la 1000 de locuitori. Vârsta medie a soților la divorț a fost de 41,5 ani pentru bărbați și 38,4 ani pentru femei. Durata medie a căsătoriei finalizate prin divorț a fost de 11,9 ani.²⁶ Evoluțiile recente ale divorțialității sugerează o stabilizare relativă a instabilității conjugale, în contextul în care desfacerea căsătoriilor rămâne un fenomen semnificativ în structura demografică, dar fără o creștere accentuată. Vârsta medie la divorț reflectă faptul că destrămarea căsătoriilor are loc predominant în etapa de mijloc a vieții, după o perioadă considerabilă de conviețuire. Aceasta sugerează că divorțul nu este în mod predominant un fenomen al uniunilor recente, ci mai degrabă rezultatul acumulării de tensiuni relaționale și al schimbărilor socioeconomice survenite de-a lungul timpului în cadrul familiei. Durata medie a căsătoriilor finalizate prin divorț indică faptul că multe uniuni parcurg o etapă relativ lungă înainte de desfacere, ceea ce poate reflecta atât existența unor mecanisme de stabilizare familială (copii, constrângeri economice, norme sociale), cât și întârzierea deciziei de separare până la epuizarea acestor factori de coeziune. În ansamblu, aceste tendințe sugerează o transformare a divorțului dintr-un eveniment excepțional într-un fenomen social integrat în cursul vieții familiale, influențat de modernizarea relațiilor de gen, de creșterea așteptărilor privind satisfacția conjugală și de flexibilizarea normelor sociale privind stabilitatea căsătoriei.

Menținerea unei rate înalte de divorțialitate duce la o pondere mare de familii monoparentale, majoritatea fiind familii maternelle, fie la cele de tip reconstituit. Familia cu un părinte reprezintă o structură familială cu un deficit, deoarece sarcina este supraîncărcată, mai ales în familia cu un părinte-mamă, care are copii mici, deoarece de creșterea copiilor este responsabil doar un părinte²⁷. De asemenea, o parte dintre aceste familii evoluează ulterior către forme reconstituite, ceea ce indică o adaptare a sistemului familial la noile realități demografice și sociale.

Migrația externă rămâne principalul factor al declinului demografic. Datele statistice arată că migrația netă externă continuă să fie negativă, contribuind semnificativ la reducerea populației. Potrivit datelor BNS, în anul 2023, soldul migrației externe a fost estimat la aproximativ -59,6 mii persoane. Migrația afectează în special: populația tânără; persoanele apte de muncă; familiile cu copii; localitățile rurale. Pe termen lung, acest proces generează deficit de resurse umane și accentuează dezechilibrele demografice regionale. În ceea ce privește structura pe vârste a migrației, se observă prevalența semnificativă a celor de 15–44 ani, care cumulează circa 60

---

²⁶ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

²⁷ Chiștruga-Sinchevici I. Evoluția nupțialității și divorțialității în Republica Moldova: transformări și provocări pentru politicile familiale. În: National Conference with international participation "Social Work in the Context of Accelerated Social Changes", Iași, 14-16 November 2024, 2nd Edition, pp. 63-72. ISSN 3008 – 6728

procente din totalul migranților temporari. Circa 40 procente dintre migranți sunt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), iar circa 31 procente constituie cei cu studii medii specializate și studii profesionale²⁸.

Pe parcursul anului 2024 și-au schimbat oficial domiciliul în interiorul țării circa 17,2 mii de persoane. În mare parte, migranții interni sunt persoanele în vârstă aptă de muncă (93,6%), predominante fiind persoanele din grupa de vârstă 25-49 ani. În anul 2024, datorită migrației interne, numărul populației din localitățile urbane a crescut cu 5,5 mii persoane în detrimentul localităților rurale. Numărul cel mai mare de migranți interni a fost orientat spre orașele mari. Astfel, 48,8% din total sosiri au revenit mun. Chișinău, fiind urmat de mun. Bălți cu 3,4%.²⁹ Impactul migrației are două fațete. Pe de o parte, migrația forței de muncă este un factor pozitiv în creșterea bunăstării gospodăriilor și a reducerii sărăciei, precum și în dezvoltarea comunităților și a țării în ansamblu³⁰. Pe de altă parte, emigrarea internă și externă au dus la apariția unui număr mare de localități rurale și pseudo-urbane cu populație foarte mică, înaintată în vârstă, care locuiește solitar sau izolată geografic³¹.

Situația demografică a Republicii Moldova este caracterizată printr-un declin continuu al populației, spor natural negativ, migrație externă intensă și îmbătrânire demografică accentuată. Aceste procese influențează dezvoltarea socioeconomică a țării și creează provocări majore pentru politicile publice. În acest context, devine necesară implementarea unor măsuri orientate spre: susținerea familiilor tinere; stimularea natalității; dezvoltarea serviciilor sociale; reducerea migrației externe; crearea oportunităților economice pentru tineri etc.

---

²⁸ Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2017-2021. Chișinău, 2022. https://igm.gov.md/wp-content/uploads/2024/04/PME_RM_2017-2021.pdf

²⁹ BNS (2025). Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html

³⁰ Vaculovschi D. Gender, migration and development in the Republic of Moldova. Chișinău, 2016. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2016/30-Gender-migration-and-development-in-the-Republic-of-Moldova-2016-en.pdf>

³¹ Lupușor A., Buzu A., Gagauz O., Prohnițchi V. Teoria Schimbării pentru Reziliența Demografică. Chișinău, 2022. https://ggs.gov.md/wp-content/uploads/2022/09/teoria_schimbarii_pentru_rezilienta_demografica_-_adaptare_atenuare_ajustare_compressed.pdf

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul BĂLȚI

Municipiul Bălți este situat în regiunea de Nord a Republicii Moldova. Datele recensământului populației Republicii Moldova din 2024 arată că în municipiul Bălți s-a înregistrat o descreștere a populației de -5,9% comparativ cu anul 2014, pe fondul scăderii efectivului de copii și adolescenți, precum și creșterii semnificativă a segmentului populației vârstnice, ceea ce accentuează presiunea asupra sistemului de îngrijire și protecție socială. Prognoza oficială³² (*Tabelul 1*) elaborată prognozează pentru municipiul Bălți o scădere a populației de la 89.357 în 2023 la 81.331 în 2033, respectiv -9,0% ceea ce confirmă persistența declinului demografic în pofida faptului că este cel mai mare centru urban al regiunii de nord al țării, dispunând de infrastructură, instituții de învățământ, inclusiv superior, agenți economici. Schimbările demografice care se prefigurează subliniază necesitatea unor politici pro-active și strategii de sprijin pentru stabilizarea populației. Totodată această scădere are o evoluție mai moderată decât declinul proiectat la nivel național (-14,5%). Această diferență sugerează că Bălți păstrează în continuare funcții regionale relevante - servicii, sănătate, învățământ și comerț care îi conferă o reziliență relativă, dar nu îl scutesc de vulnerabilități structurale.

**Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru municipiul Bălți
(scenariul mediu, 2023–2033)**

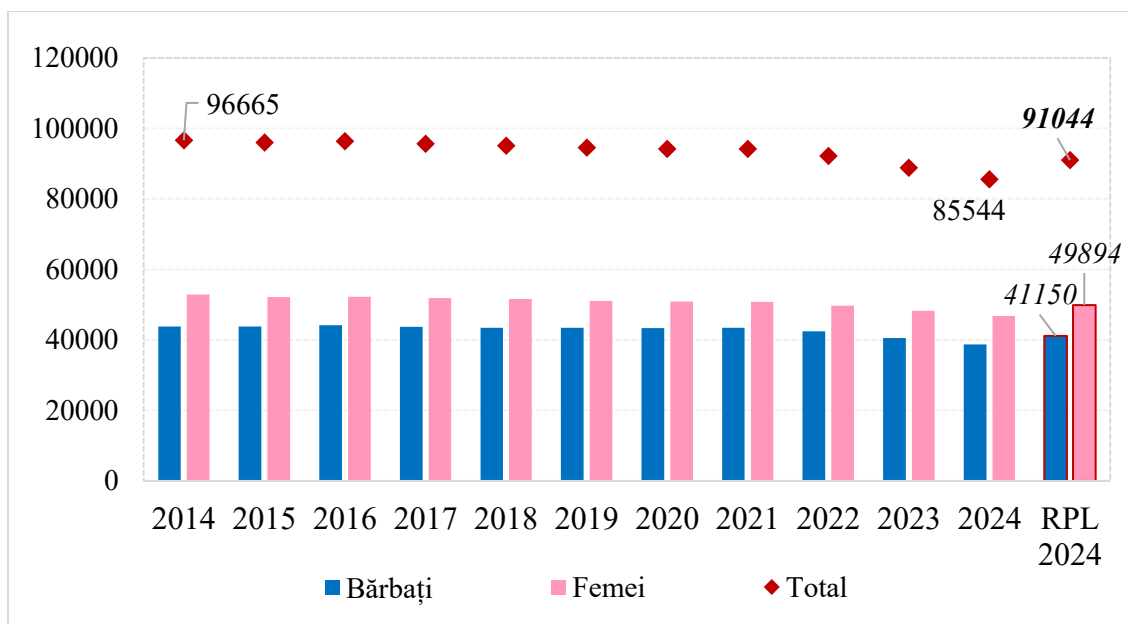
	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Municipiul Bălți	89357	85131	81331	-9

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Potrivit RPL 2024, populația stabilă este de 91044 persoane, dintre care 49894 femei (54,9%) și 41150 bărbați (45,1%). Această valoare este semnificativ mai mare decât cea raportată de BNS prin metoda reședinței obișnuite, care estima în anul 2024 o populație de 85544 persoane. Diferența de peste 5500 persoane (aprox. 6%) subliniază limitele metodelor administrative curente de estimare, dar și faptul că municipiul găzduiește o populație efectiv prezentă mai mare, neînregistrată oficial cu domiciliul sau reședința obișnuită (*Figura 1*). Astfel, migrația internă neînregistrată administrativ este una din cauzele acestui decalaj de date.

³² Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

Figura 1. Populația municipiului Bălți la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS.

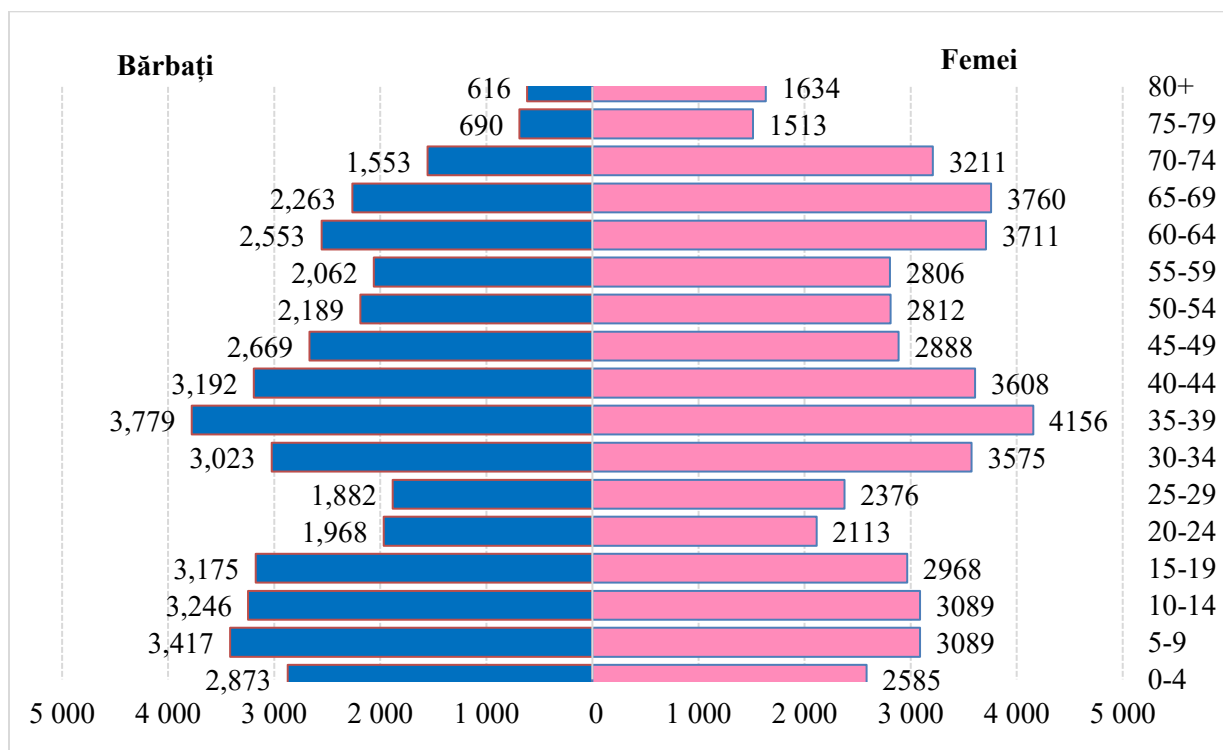
Analiza piramidei pe vârste a populației, pe baza datelor prezentate, indică o distribuție demografică ce reflectă atât caracteristicile evoluției populației, cât și posibilele tendințe sociale și economice ale acesteia. Potrivit datelor, populația municipiului Bălți are o pondere a populației tinere (0-19 ani) de 26,7% caracterizată printr-un dezechilibru evident între sexul feminin și masculin, în favoarea bărbaților și se menține doar la categoria dată de vârstă (0-19 ani). Astfel, ponderea populației masculine tinere constituie 30,7%, iar a celei feminine de 23,5%. La următoarele categorii de vârstă ponderea femeilor crește treptat odată cu avansarea în vârstă, depășind progresiv procentul bărbaților (Figura 2).

Categoria de populație adultă (20-64 de ani) per total constituie – 56,4%, fără decalaje semnificative între sexul feminin și masculin. Aceste cifre reprezintă un indicator pozitiv din perspectiva echilibrului demografic și a dezvoltării economice. Această repartizare sugerează o potențială forță de muncă stabilă, compatibilă cu dinamica pieței muncii. De asemenea datele din piramidă ne arată o reprezentare redusă a categoriei de vârstă 20-29 de ani în cadrul populației, ceea ce reflectă un proces accentuat de migrație a tinerilor către municipiul Chișinău sau chiar implicarea în migrația internațională. Această proporție scăzută reflectă și consecințele unei natalități reduse în trecut, care a impactat direct dimensiunea acestei cohorte și, implicit, dinamica demografică din Bălți. Ponderea redusă a segmentului de populație cu vârstă 20-29 de ani are implicații semnificative asupra pieței muncii și implicit, asupra economiei locale. Persoanele între 20 și 29 de ani reprezintă, de obicei, o parte importantă a forței de muncă active, inovatoare și adaptabile la schimbări tehnologice și de piață și cei care impulsionează antreprenoriatul. Ponderea redusă a acestei categorii duce la o scădere a disponibilității de lucrători tineri. De asemenea, această pondere redusă a tinerilor cu vârsta 20-29 de ani va genera efecte demografice precum

reducerea nupțialității și ulterior a natalității, generând provocări legate de potențiala regenerare demografică.

În ansamblu piramida pe vârste pentru municipiul Bălți ne arată că avem o pondere a populației vârstnice (65+) de 16,7%. (Figura 2.) Diferența dintre sexe este notabilă – în rândul populației feminine ponderea vârstnicilor constituie 20,2%, iar în cadrul populației masculine - doar 12,4%. Situația dată se explică prin speranța de viață mai mare pentru femei decât pentru bărbați. Totodată 5% din totalul populației sunt vârstnici de peste 75 de ani care reprezintă un segment al populației ce necesită resurse speciale pentru sănătate, îngrijire și protecție socială. Datele ne permit să estimăm că în următorii 5 ani este posibil ca procesul de îmbătrânire demografică să se accentueze din considerentul că generațiile care în prezent au vârsta 60-64 de ani sunt voluminoase datorită unor factori istorici precum rate înalte de natalitate în anumite perioade anterioare. Ulterior este posibilă reducerea acestei tendințe pe termen mai lung, în contextul unor generații viitoare mai mici (de 50-59 de ani) din cauza implicării lor în migrația internațională.

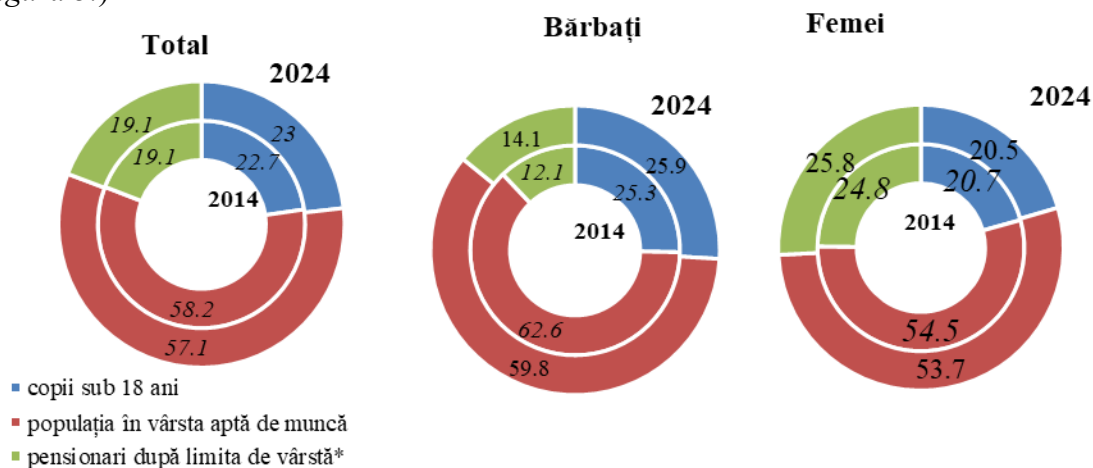
Dinamica structurii demografice din Bălți ar putea fi influențată semnificativ de factorii socioeconomi și instituționali. Orașul Bălți, ca cel mai mare oraș din partea de nord a țării, continuă să fie un pol de atracție pentru tineri datorită oportunităților de dezvoltare oferite de instituțiile educaționale din oraș, ofertelor de angajare, infrastructurii de transport, comerț și servicii. Creșterea fluxului de tineri poate reduce, temporar, proporția populației îmbătrânite și poate contribui la echilibrarea structurii demografice.

Figura 2. Piramida pe vârste a municipiului Bălți, RPL 2024.

Sursa: BNS

Analiza datelor din evidența curentă a populației ne indică o structură demografică relativ stabilă în perioada 2014-2024 pentru Bălți, dar include semnale demografice relevante: ponderea copiilor sub 18 ani a crescut ușor de la 22,7% la 23,0%, ponderea populației apte de muncă a scăzut de la 58,2% la 57,1%, iar proporția pensionarilor a rămas practic neschimbată (19,1% → 19,0%). Populația tânără (0-18 ani) a rămas constantă, atât în cadrul populației masculine, cât și feminine în intervalul 2014-2024, fiind de aproximativ 25% pentru bărbați și 20% pentru femei. Populația în vârstă aptă de muncă masculină s-a redus cu 2%, iar cea feminină cu 1%. Ponderea persoanelor după limita de vârstă de pensionare în intervalul 2014-2024 în rândul populației feminine s-a majorat cu 1% și în rândul celei masculine cu 2%, aspect care denotă o îmbătrânire moderată (Figura 3.).

Figura 3. Structura pe categorii de populație, municipiul Bălți, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS.

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

În municipiul Bălți, între 2014 și 2024, populația totală a scăzut de la 96.665 la 85.544 locuitori, iar populația activă a scăzut mai rapid, de la 56.305 la 48.295 persoane. Populația dependentă, formată din copii și vârstnici a scăzut mai puțin accentuat, ceea ce a crescut raportul total de dependență de la 71,7% în 2014 la 77,1% în 2024. Aceasta înseamnă că, în medie, fiecare persoană activă trebuie să susțină mai mulți dependenți decât acum 10 ani. Raportul de dependență al tinerilor a crescut ușor, de la 38,9% la 40,8%, ceea ce arată că, deși numărul copiilor scade, presiunea asupra populației active pentru servicii de educație și sănătate rămâne ridicată. În același timp, raportul de dependență al vârstnicilor a crescut mai vizibil, de la 32,7% la 36,4%, evidențiind procesul de îmbătrânire a populației și creșterea cererii pentru servicii medicale și sociale dedicate persoanelor în vârstă (Tabelul 2.). Astfel, Bălți se confruntă cu o populație activă mai mică și o presiune tot mai mare din partea persoanelor dependente, ceea ce sugerează necesitatea unor politici locale de susținere a tinerilor și a persoanelor vârstnice, precum și strategii pentru menținerea sau atragerea populației active.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în municipiul Bălți estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	71,7	77,1
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	39,0	40,8
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	32,7	36,4

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Analiza comparativă a structurii etnice a populației din Bălți între recensământul din 2004 și cel din 2024 evidențiază transformări demografice profunde, atât în ceea ce privește dimensiunea populației, cât și compoziția etnică. În acest context de depopulare, structura etnică a suferit modificări importante. Populația majoritară, identificată drept moldoveni, nu doar că își consolidează poziția relativă, ajungând la 70,7% în 2024, dar înregistrează și creștere în valori absolute, de la 62.837 la 64.349 persoane. Această evoluție este deosebit de relevantă, sugerând fie o stabilitate mai mare a acestui grup în raport cu procesele migratorii, fie o dinamică a autoidentificării etnice. O tendință similară, deși la o scară mai redusă, se observă și în cazul populației care se declară română, al cărei număr crește de la 2.243 la 3.257 persoane, atingând o pondere de 3,6% în 2024. În contrast, minoritățile etnice tradiționale, în special ucrainenii și rușii, înregistrează scăderi atât în termeni absoluți, cât și relativi. Populația ucraineană se reduce de la 29.668 la 12.156 persoane, iar cea rusă de la 24.341 la 9.428 persoane. Reducerea acestor grupuri contribuie direct la schimbarea echilibrului etnic al municipiului. Celelalte grupuri etnice, precum găgăuzii, bulgarii și romii, își mențin o prezență marginală, cu ponderi foarte reduse și cu o tendință generală de scădere numerică. De asemenea, categoria „alte etnii” se diminuează semnificativ, ceea ce poate sugera o simplificare a structurii etnice sau o redistribuire a autoidentificării către categoriile principale.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în municipiului Bălți

	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	122670	100	90954	100
Moldoveni	62837	51,2	64349	70,7
Români	2243	1,8	3257	3,6
Ucrainenii	29668	24,1	12156	13,4
Ruși	24341	19,8	9428	10,4
Găgăuzii	234	0,19	114	0,1
Bulgari	296	0,24	136	0,1
Romi	272	0,22	144	0,2
Alte etnii	2596	2,12	1067	1,2
Nedeclarat / nu au declarat etnia	183	0,15	303	0,3

Sursa: RPL 2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Analiza nivelului educațional arată că aproximativ un sfert din populație are studii superioare, procentul doctoranzilor fiind foarte mic, în jur de 0,2%. Numărul masteranzilor a crescut de la 1,85% în 2014 la 3,6% în 2024, iar cel al persoanelor cu licență a scăzut ușor de la 22,1% la 20%, menținându-se totuși ca cea mai mare categorie din învățământul superior. În ceea ce privește educația profesional-tehnică, studiile postsecundare tehnice au scăzut de la 24,8% la 17,4%, în timp ce școlile profesionale secundare (școală profesională/meserii) au crescut de la 16,1% la 23,1%, ceea ce arată o orientare spre calificări rapide și adaptate cerințelor pieței muncii. Procentul persoanelor cu liceu sau mediu general a scăzut de la 13,8% la 10,9%, iar cel al celor cu gimnaziu incomplet de la 16,7% la 14,1%, ceea ce indică o creștere a nivelului mediu de educație. Educația primară și preșcolară este aproape universală, procentul celor cu educație primară fiind de 8,5% în 2024, iar al persoanelor fără studii doar 0,5%, ceea ce reflectă eliminarea practic completă a analfabetismului (Tabelul 4.). Structura educațională din 2024 arată o populație mai bine pregătită și profesionalizată, cu mai mulți absolvenți de școală profesională secundară și un procent semnificativ de persoane cu studii superioare, pregătită să răspundă cerințelor socioeconomice actuale.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, municipiul Bălți

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	Persoane	%	persoane	%
Total	81740	100	79080	100
Universitar (superior)	19724	24,13	18841	23,8
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	148	0,18	159	0,2
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	1510	1,85	2866	3,6
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	18066	22,1	15816	20
Mediu de specialitate	20227	24,8	13725	17,4
Secundar profesional	13196	16,1	18238	23,1
Mediu de cultură generală/liceal	11279	13,8	8609	10,9
Mediu incomplet/gimnazial	13632	16,7	11113	14,1
Primar/fără studii	3412	4,1	8554	10,8
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			6685	8,5
<i>educație preșcolară</i>			1495	1,9
<i>fără școală absolvită</i>			374	0,5

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Atât datele absolute privind numărul de născuți-vii cât și rata natalității ne arată o diminuare semnificativă în perioada 2014-2024, de la 1405 până la 872 și respectiv de la 14,5‰ la 10,1‰. Numărul de nașteri a fost relativ stabil între 2014 și 2016, cu valori în jur de 1400, dar după 2016 a început o scădere continuă. Rata de natalitate a atins un minim de 9,8‰ în 2023 și apoi ușor crescut la 10,1‰ în 2024 (*Tabelul 5.*). Această tendință de scădere accentuată indică o problemă demografică serioasă, cu potențial impact asupra structurii populației și asupra sustenabilității sociale și economice pe termen lung. O rată de natalitate scăzută poate duce la îmbătrânirea populației și la reducerea forței de muncă în viitor.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, municipiul Bălți

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	1405	1363	1401	1220	1229	1146	1063	1064	1020	875	872
Rata de natalitate (‰)	14,5	14,1	14,5	12,7	12,9	12,1	11,2	11,2	11,0	9,8	10,1

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea

Numărul total de decese în Bălți a fluctuat ușor între 2014 și 2019, însumând în jur de 1200-1300, cu o creștere marcantă în 2020 (1446) și 2021 (1823) corelată cu efectele directe și indirecte ale COVID-19, urmată de o scădere în 2022-2024 spre aproximativ 1137-1151. Reducerea din ultimii ani 2023-2024 nu neapărat reflectă o îmbunătățire reală a sănătății populației, ci se produce în contextul reducerii bazei demografice.

În majoritatea anilor numărul de decese este mai mare în rândul bărbaților decât al femeilor cu excepția anilor 2014, 2020 și 2021 când situația a fost inversă. Rata de mortalitate generală a fluctuat în perioada 2014-2019 între 12,8‰ și 13,4‰. În 2020 s-a majorat la 15,3‰ și în 2021 până la 19,3‰, iar în ultimii ani 2022-2024 s-a înregistrat tendința de revenire de până la pandemie (*Tabelul 6.*). Rata de mortalitate masculină este mai mare în toată perioada analizată – ceea ce corespunde tendințelor demografice naționale, explicabile prin speranța de viață mai scurtă la bărbați și expunerea mai mare la riscuri.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în municipiul Bălți, total și pe sexe, 2014-2024

	Număr decese			Rata mortalități, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	1274	623	651	13,1	14,2	12,3
2015	1288	667	621	13,4	15,2	11,8
2016	1240	623	617	12,8	14,1	11,8
2017	1260	647	613	13,1	14,8	11,8

	Număr decese			Rata mortalității, (%)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2018	1223	618	605	12,8	14,2	11,7
2019	1234	637	597	13,0	14,6	11,6
2020	1446	714	732	15,3	16,4	14,3
2021	1823	876	947	19,3	20,1	18,6
2022	1238	677	606	13,4	15,9	12,1
2023	1151	606	545	12,9	14,9	11,2
2024	1137	588	549	13,2	15,1	11,7

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Analiza datelor privind mortalitatea în municipiul Bălți pentru anii 2014, 2023 și 2024 evidențiază transformări demografice importante atât în structura pe vârste, cât și pe sexe, sugerând un proces avansat de îmbătrânire și modificări ale profilului de mortalitate. Cea mai importantă modificare se observă în grupa de vârstă 65 ani și peste, unde numărul deceselor crește de la 748 în 2014 la 810 în 2024. Această creștere, în contextul scăderii totale a deceselor, indică o concentrare tot mai mare a mortalității la vârste înaintate și confirmă procesul de îmbătrânire demografică. Practic, mortalitatea devine din ce în ce mai mult un fenomen specific vârstelor înaintate. În contrast, grupa de vârstă 15–64 ani înregistrează o scădere semnificativă a deceselor, de la 501 în 2014 la 313 în 2024. Această reducere este deosebit de importantă, deoarece reflectă fie îmbunătățirea stării de sănătate a populației adulte, fie reducerea efectivului acestei grupe de vârstă prin migrație sau declin demografic. Din perspectivă socioeconomică, diminuarea mortalității la vârste active este un fenomen pozitiv, însă trebuie interpretată în paralel cu scăderea numerică a acestei populații. În cazul copiilor (0–14 ani), numărul deceselor rămâne relativ redus, dar cu fluctuații vizibile (25 în 2014, 7 în 2023, 14 în 2024). Analiza pe sexe relevă diferențe semnificative. Bărbații înregistrează o mortalitate mai ridicată în grupa de vârstă 15–64 ani (319 în 2014 comparativ cu 182 la femeii, respectiv 215 în 2024 față de 98 la femeii), ceea ce confirmă tiparul bine cunoscut al supramortalității masculine la vârste active. Aceasta este asociată frecvent cu factori comportamentali, ocupaționali și de sănătate. În schimb, la vârstele înaintate (65+), femeile au un număr mai mare de decese (443 în 2024 față de 367 la bărbați), ceea ce reflectă speranța de viață mai ridicată a femeilor și, implicit, ponderea lor mai mare în populația vârstnică (Tabelul 7.). Per ansamblu, datele conturează un profil demografic caracterizat prin reducerea mortalității la vârste tinere și adulte, concomitent cu creșterea ponderii deceselor la vârste înaintate și menținerea diferențelor de gen în mortalitate. Aceste tendințe indică necesitatea adaptării politicilor locale de sănătate și sociale, cu accent pe îngrijirea populației vârstnice, prevenția bolilor cronice și reducerea riscurilor specifice populației masculine de vârstă activă.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, pentru anii 2014, 2023, 2024, persoane, municipiul Bălți

		2014	2023	2024
Total	Total	1274	1151	1137
	0-14 ani	25	7	14
	15-64 ani	501	352	313
	65 ani și peste	748	792	810
Bărbați	Total	623	606	588
	0-14 ani	14	2	6
	15-64 ani	319	238	215
	65 ani și peste	290	365	367
Femei	Total	651	545	549
	0-14 ani	11	4	8
	15-64 ani	182	114	98
	65 ani și peste	458	427	443

Sursa: BNS

Sporul natural

Evoluția sporului natural în municipiul Bălți între 2014 și 2024 indică o tranziție clară de la un regim demografic relativ echilibrat spre unul caracterizat prin declin natural accentuat. În perioada 2014–2016 se observă un spor natural pozitiv, cu valori moderate (între +0,78‰ și +1,67‰), ceea ce sugerează o ușoară predominare a natalității asupra mortalității. Totuși, începând cu 2017, echilibrul demografic se deteriorează, sporul devenind negativ sau aproape nul, iar după 2019 se instalează ferm un regim de depopulare naturală. Declinul se accentuează puternic în anii 2020–2021, când rata sporului natural atinge valori critice (–4,07‰ și –8,05‰), determinate de creșterea bruscă a mortalității și reducerea natalității. Această perioadă reflectă impactul unor factori conjuncturali majori (crize sanitare), dar și vulnerabilități structurale ale populației. Ulterior, în 2022–2024, se observă o ușoară ameliorare a mortalității, însă sporul natural rămâne negativ (în jur de –3‰), ceea ce confirmă caracterul durabil al declinului natural (*Tabelul 8.*). În ansamblu, dinamica este determinată de două procese convergente: reducerea continuă a natalității (de la 1405 la 872 nașteri) și menținerea unui nivel relativ ridicat al mortalității. Aceasta reflectă atât schimbări comportamentale (fertilitate scăzută), cât și îmbătrânirea populației, care contribuie la creșterea deceselor. Prin urmare, municipiul Bălți se înscrie într-un model demografic regresiv, în care sporul natural negativ devine un factor structural al reducerii populației.

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în municipiul Bălți, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	131	75	161	-40	6	-88	-383	-759	-218	-276	-265
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	1,36	0,78	1,67	-0,42	0,06	-0,93	-4,07	-8,05	-2,36	-3,11	-3,10

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Analiza stării civile arată că, în 2024, 21,74% din locuitori nu s-au căsătorit niciodată, ceea ce reprezintă o reducere considerabilă față de 24,3% în 2014 și 27,2% în 2004. Proporția celor căsătoriți a rămas constantă - 54,2% în 2004, 56,5% în 2014 și 55,58% în 2024. Persoanele văduve reprezintă 8,91% în 2024, față de 11,2% în 2014 și 9,2% în 2004, iar divorțurile au crescut la 13,78% în 2024, comparativ cu 8,1% în 2014 și 9,4% în 2004 (*Tabelul 9*).

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, municipiul Bălți

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	28032	27,2	19780	24,3	15814	21,74
Căsătorit/ă	55823	54,2	46007	56,5	40434	55,58
Văduv/ă	9497	9,2	9095	11,2	6476	8,90
Divorțat/ă	9683	9,4	6588	8,1	10021	13,78
Total populația de 15 ani și peste	103058	100	81470	100	72745	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Numărul total de căsătorii în municipiul Bălți în perioadă 2014-2024 evidențiază o tendință de reducere de la 1112 în 2014 la 561 în 2024. Rata de nupțialitate a scăzut de la 11,5‰ în 2014 la 6,5‰ în 2024, situație care se explică prin schimbările în structura populației dar și în manifestarea comportamentului nupțialabil. Impactul pandemiei se reflectă în anul 2020 când s-a înregistrat cea mai mică rată de nupțialitate (6,1‰). Astfel din cauza restricțiilor unii și-au amânat înregistrarea căsătoriei în anul următor când am avut o creștere a acestui indicator la 8,1‰ (*Tabelul 10*). Reducerea nupțialității are implicații directe asupra evoluției ratei de natalitate conducând la scăderea acesteia.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, municipiul Bălți

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	1112	1005	842	771	752	707	584	767	672	608	561
Rata de nupțialitate (în ‰)	11,5	10,4	8,7	8,0	7,9	7,4	6,1	8,1	7,2	6,8	6,5

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform recensământului din 2014, numărul de gospodării în municipiul Bălți era de 39122. Dintre acestea 35,2% (13755) erau gospodării cu copii 0-17 ani, ceea ce indică că doar puțin mai mult de o treime din gospodării contribuiau direct la regenerarea populației. Dintre care 5,6% (767) erau gospodării cu 3 și mai mulți copii. Gospodăriile alcătuite dintr-o persoană constituiau 26,2% (10240), sugerând prezența unui segment foarte mare de populație adultă și vârstnică singură. Gospodăriile formate dintr-un vârstnic (65+) reprezentau 9,8% (3842), evidențiind la fel un segment semnificativ de populație vârstnică trăind singură dar și al prezenței relativ înalte a populației vârstnice. Având în vedere tendințele demografice recente putem anticipa că recensământul din 2024 va evidenția o scădere a proporției gospodăriilor cu copii și o creștere a gospodăriilor formate din vârstnici, în concordanță cu fenomenul de îmbătrânire demografică și scădere a natalității observat la nivel național și local.

Potrivit datelor oferite de APL numărul total de gospodării în municipiul Bălți era de 37.589, dintre care 13.156 sunt familii cu copii în 2024 (*Tabelul 11.*). Aceasta înseamnă că aproximativ o treime din gospodării (circa 35%) includ copii, ceea ce indică o pondere relativ moderată a gospodăriilor cu funcție reproductivă și de creștere a copiilor. Un aspect semnificativ este numărul redus al familiilor numeroase – doar 708 gospodării cu trei sau mai mulți copii, ceea ce reprezintă aproximativ 5,4% din totalul familiilor cu copii și sub 2% din totalul gospodăriilor. Această valoare reflectă un model reproductiv orientat predominant spre familii cu unul sau doi copii, confirmând tendințele de scădere a fertilității și de limitare a dimensiunii familiei. Din perspectivă demografică, acest fapt contribuie direct la menținerea sporului natural negativ și la accelerarea îmbătrânirii populației. În paralel, se evidențiază un număr considerabil de bătrâni singuratici – 3.690 persoane care locuiesc singuri, reprezentând aproape 10% din totalul gospodăriilor. Această proporție ridicată indică un nivel avansat de îmbătrânire demografică și totodată, reflectă procese sociale precum migrația copiilor, destrămarea gospodăriilor extinse și creșterea duratei de viață. Din punct de vedere social, această categorie este una vulnerabilă, necesitând servicii de asistență, îngrijire la domiciliu și integrare socială. În ansamblu, structura gospodăriilor din municipiul Bălți relevă o combinație între reducerea dimensiunii familiilor, scăderea ponderii gospodăriilor cu copii și creșterea numărului de persoane vârstnice care trăiesc singure. Aceste tendințe sunt specifice unui model demografic în care îmbătrânirea populației și declinul fertilității influențează direct organizarea socială, generând implicații importante pentru politicile locale în domeniul protecției sociale, sprijinului familial și serviciilor pentru vârstnici.

Tabelul 11. Indicatori actualizați privind structura gospodăriilor, municipiul Bălți

Indicator	Date administrative, 2024
Număr gospodării	37 589
Număr familii cu copii	13 156
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	708
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	3690

Sursa: Fișa de date prezentată de APL.

Educația timpurie și învățământul școlar

Pe parcursul anilor 2015–2024, sistemul de învățământ preșcolar din municipiul Bălți a prezentat o structură stabilă, cu un număr constant de instituții între 33 și 34. Numărul grupelor a variat între 253 și 267. Numărul de locuri disponibile pentru copii a fost constant, între 5 733 și 6 019 locuri, însă numărul total de copii înscriși a depășit în mod constant această capacitate în primii ani, ajungând la 6 771 copii în 2018–2019. După 2019, se observă o scădere treptată a populației preșcolare, până la 5 555 copii în 2024, ceea ce sugerează o ușoară reducere a cererii, posibil influențată de scăderea natalității sau de migrația populației tinere. Copiii de 0–3 ani au fost în număr semnificativ, între 1 601 și 2 377, cu scăderi notabile după 2019, indicând sensibilitatea acestei grupe la migrație și la variațiile demografice. Copiii de 4–5 ani au prezentat valori fluctuante între 2 330 și 3 282, cu o creștere maximă în 2020, urmată de o scădere progresivă, semnalând efecte de cohortă și schimbări în preferințele părinților pentru înscrierea timpurie. Copiii de 6–7 ani au variat între 1 269 și 1 545, cu valori mai stabile, reflectând o cohortă de copii deja integrați în sistemul preșcolar anterior. Numărul copiilor cu cerințe educaționale speciale și cu dizabilități a crescut treptat în perioada analizată, de la 112 copii cu cerințe speciale în 2015 la 163 în 2024, și de la 17 copii cu dizabilități în 2015 la 20 în 2024 (*Anexa, Tabelul 3*).

În municipiul Bălți, numărul instituțiilor școlare a scăzut ușor în perioada analizată, de la 27 în 2015/16 la 23 în 2024/25. Această reducere poate reflecta optimizarea rețelei școlare, închideri sau fuziuni de instituții, fără a afecta însă semnificativ accesul elevilor la învățământ. Numărul claselor a scăzut de la 774 la 710. Numărul locurilor pentru elevi a fost relativ stabil, între 19 984 și 22 546, în timp ce numărul efectiv de elevi a crescut constant, de la 13 317 la 15 800. Această situație indică o creștere a densității în sălile de clasă, dar nu depășește capacitatea instituțiilor. La clasele 1–4: numărul elevilor a crescut de la 5 515 la 6 001, reflectând o creștere a populației școlare tinere și o bună continuare a programelor de educație preșcolară (1 299–1 550 copii în clasele I provenind din astfel de programe). La clasele 5–9: elevii au crescut de la 5 891 la 7 214, semnalând o continuitate bună a școlarizării primare și gimnaziale. La clasele 10–11 și 12 - numărul elevilor a crescut de la 1 305 și 606 în 2015/16 la 1 764 și 821 în 2024/25, evidențiind extinderea învățământului liceal și menținerea elevilor în ciclul superior. Numărul elevilor cu cerințe educaționale speciale a crescut semnificativ, de la 224 la 405, iar elevii cu dizabilități au crescut de la 69 la 111, ceea ce arată o atenție crescută asupra incluziunii educaționale și îmbunătățirea identificării și raportării nevoilor speciale. În schimb, școlile specializate pentru copiii cu deficiențe intelectuale sau fizice au fost eliminate în ultimele trei ani, indicând integrarea acestor elevi în școlile generale. Numărul total de absolvenți a crescut de la 1 660 la 2 136, iar absolvenții gimnaziilor și liceelor au crescut proporțional, semnalând atât creșterea cohortelor de elevi, cât și eficacitatea sistemului de învățământ în menținerea elevilor până la absolvire (*Anexa, Tabelul 4*).

Servicii sociale

Servicii destinate persoanelor vârstnice și/sau cu dizabilități sunt oferite de Centrul Medico-Social de zi „Rebeca”, fiind prestate preponderent servicii de îngrijire medico-sociale la un număr de beneficiari de 503 persoane. Centrul comunitar de sănătate mintală oferă servicii de reabilitare pentru persoanele cu dizabilități mintale pentru 184 de beneficiari. O gamă diversă de servicii sunt

prestate de Centrul de găzduire și adaptare socială a persoanelor fără adăpost. Centrul ”Reîntoarcere” oferă servicii de plasament pentru persoanele fără loc permanent de trai la un număr de 144 beneficiari. În total în cadrul acestor servicii sunt deserviți 831 beneficiari. Infrastructura de servicii sociale și medicale din municipiul Bălți evidențiază existența unui nucleu funcțional de sprijin comunitar, orientat în special spre categoriile vulnerabile.

Migrație și piața muncii

Fenomenul migrației în municipiul Bălți nu poate fi evaluat real în baza datelor disponibile. Unele date statistice ne relevă că migrația netă internațională pentru anul 2021 a fost de – 324 persoane, iar migrația netă internă înregistrează valori pozitive pentru (739 persoane)³³ ceea ce ne confirmă tendința că mai multe persoane vin și se stabilesc în municipiul Bălți datorită oportunităților socioeconomice care le oferă ca oraș.

O componentă importantă a migrației în Bălți este migrația de navetă, în sensul că un număr semnificativ de persoane din localitățile din regiunea de nord a țării își desfășoară activitatea profesională în oraș, dar își mențin reședința în alte localități. Această formă de migrație temporară influențează structura zilnică a populației și dinamica economică a orașului, fără a modifica oficial evidențele demografice.

Municipiul Bălți reprezintă unul dintre centrele economice importante din nordul Republicii Moldova, cu o structură diversificată a activităților economice. Economia locală se bazează pe industrie ușoară, agroalimentară și servicii, cu un sector terțiar în dezvoltare (comerț, transport, sănătate și educație). Forța de muncă este relativ numeroasă, datorită dimensiunii populației urbane și infrastructurii educaționale (școli, licee, instituții de învățământ profesional și superior). Rata șomajului este moderată, dar există discrepanțe între cererea de muncă calificată și disponibilitatea forței de muncă cu competențe adecvate. Migrația tinerilor și a forței de muncă în afara orașului sau în străinătate afectează piața muncii și accentuează deficitul de specialiști. În paralel, există o mobilitate a forței de muncă prin navetă, mulți angajați locuind în zone limitrofe, dar lucrând în Bălți.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Analiza complexă a evoluțiilor demografice și socioeconomice din municipiul Bălți evidențiază un set de tendințe structurale clare, care conturează atât direcția de dezvoltare a orașului, cât și principalele riscuri pentru viitor. În primul rând, municipiul Bălți se confruntă cu un declin demografic moderat, dar persistent, determinat de reducerea natalității și menținerea unui spor natural negativ. Deși ritmul scăderii populației este mai redus decât media națională, acest avantaj relativ nu schimbă tendința generală de depopulare. În paralel, se observă un proces de îmbătrânire demografică, reflectat prin creșterea ponderii populației vârstnice, majorarea raportului de dependență și concentrarea mortalității la vârste înaintate. Aceste evoluții indică o presiune tot mai mare asupra populației active și asupra sistemelor de sănătate și protecție socială.

---

³³ BNS (2022). Populația cu reședință obișnuită în profil teritorial la începutul anilor 2014-2022.

https://statistica.gov.md/index.php/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html

În al doilea rând, structura pe vârste relevă o diminuare a cohortelor tinere, în special a populației de 20–29 ani, ceea ce confirmă impactul migrației și al natalității reduse din trecut. Această situație are implicații directe asupra pieței muncii, reducând disponibilitatea forței de muncă tinere, inovatoare și adaptabile și afectând potențialul de creștere economică și antreprenorială. În același timp, migrația internă pozitivă și rolul orașului ca pol regional sugerează existența unui potențial de atracție, insuficient însă pentru a compensa pierderile externe. În al treilea rând, dinamica familiei și a gospodăriilor indică o transformare a modelului familial, caracterizată prin scăderea numărului de familii cu copii, reducerea ponderii familiilor numeroase și creșterea gospodăriilor formate din persoane singure, în special vârstnici. Acest fenomen reflectă atât schimbări comportamentale (amânarea căsătoriei, reducerea fertilității), cât și efectele migrației și ale îmbătrânirii populației. În paralel, scăderea nupțialității contribuie la diminuarea natalității, accentuând dezechilibrele demografice.

Aceste constatări impun necesitatea unei abordări strategice integrate la nivel local:

- Este esențială **implementarea politicilor de susținere a natalității și a familiei**, prin stimulente economice, dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor și facilitarea reconcilierii vieții profesionale cu cea familială.
- Se impune **dezvoltarea unor strategii de retenție și atragere a tinerilor**, inclusiv prin crearea locurilor de muncă atractive, sprijinirea antreprenoriatului și consolidarea legăturii dintre sistemul educațional și piața muncii.
- În contextul îmbătrânirii populației, este **necesară extinderea serviciilor de îngrijire pe termen lung, asistență la domiciliu și îmbătrânire activă, precum și adaptarea infrastructurii urbane la nevoile vârstnicilor**.
- **Sistemul de sănătate trebuie orientat mai mult spre prevenția bolilor cronice și reducerea mortalității premature**, în special în rândul bărbaților, unde se menține supramortalitatea.
- Este necesară **consolidarea serviciilor sociale integrate**, cu diversificarea instituțiilor și specializarea acestora, pentru a răspunde adecvat diferitelor tipuri de vulnerabilitate.
- În domeniul educației, trebuie **continuată dezvoltarea educației incluzive și adaptarea capacităților școlare la evoluțiile demografice**.
- Nu în ultimul rând, este importantă **îmbunătățirea sistemelor de evidență și monitorizare a populației**, pentru a reduce discrepanțele dintre datele administrative și cele reale, în special în contextul migrației.

În concluzie, municipiul Bălți dispune de un potențial regional important, însă evoluțiile demografice actuale indică necesitatea unor intervenții proactive și coordonate, orientate spre stabilizarea populației, valorificarea capitalului uman și adaptarea sistemelor sociale la noile realități demografice.

Tabelul 1. Repartizarea populației municipiului Bălți pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	2783	2585	5368
5-9	3417	3089	6506
10-14	3246	3089	6335
15-19	3175	2968	6143
20-24	1968	2113	4081
25-29	1882	2376	4258
30-34	3023	3575	6598
35-39	3779	4156	7935
40-44	3192	3608	6800
45-49	2669	2888	5557
50-54	2189	2812	5001
55-59	2062	2806	4868
60-64	2553	3711	6264
65-69	2263	3760	6023
70-74	1553	3211	4764
75-79	690	1513	2203
80+	616	1634	2250
Total	41060	49894	90954

Sursa: BNS

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, municipiul Bălți, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	96665	21944	56305	18416	43799	11092	27446	5261	52866	10852	28859	13155
2015	95989	21363	55909	18717	43781	10800	27558	5423	52208	10563	28351	13294
2016	96361	21214	56077	19070	44134	10809	27797	5528	52227	10405	28280	13542
2017	95623	21137	55044	19442	43716	10834	27213	5669	51907	10303	27831	13773
2018	95077	21456	53929	19692	43467	10994	26737	5736	51610	10462	27192	13956
2019	94588	21619	54220	18749	43475	11083	27024	5368	51113	10536	27196	13381
2020	94238	21672	53532	19034	43380	11056	26853	5471	50858	10616	26679	13563
2021	94242	21855	53967	18420	43455	11206	26780	5469	50787	10649	27187	12951
2022	92216	21730	52374	18112	42464	11140	25940	5384	49752	10590	26434	12728
2023	88877	20814	50581	17482	40582	10646	24513	5423	48295	10168	26068	12059
2024	90848	23383	47838	19627	40987	12059	22902	6026	49861	11324	24936	13601
2025	89168	22995	46996	19177	40057	11902	22039	6116	49111	11093	24957	13061

Sursa: Banca de date BNS

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în municipiul Bălți

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	33	33	33	34	33	33	33	34	34	33
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	263	264	264	267	267	260	267	257	253	253
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	32564	32701	33007	33165	33016	31995	33041	33041	32329	32329
Numărul de locuri pentru copii	5933	5933	5933	5962	5962	6019	6019	6019	5739	5739
Numărul de copii - total	6687	6672	6648	6771	6771	6625	5733	5783	5613	5555
Numărul de copii de 0-3 ani	2310	2377	2236	2297	2297	1901	1606	1827	1808	1826
numărul de copii de 4-5 ani	2979	3026	3083	3053	2929	3282	2729	2573	2514	2330
numărul de copii de 6-7 ani	1398	1269	1329	1421	1545	1442	1398	1383	1291	1399
numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	112	117	110	122	142	151	168	191	163	163
numărul de copii cu dizabilități	17	2	21	21	16	12	10	9	27	20
numărul de copii în grupe cu destinație specială	659	525	510	512	512	533	367	417	421	426
numărul de pedagogi/cadre didactice - total	493	511	504	520	503	476	500	496	489	491
numărul de directori	32	33	33	34	33	33	33	35	32	33
numărul de educatori	409	421	416	426	399	374	378	361	353	355
Alți pedagogi	52	57	55	60	71	69	89	100	104	103

Sursa: BNS

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în municipiul Bălți

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Numărul de instituții	27	27	27	27	26	25	24	23	23	23
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	128475	131779	131779	127230	126679	122260	117841	117356	118302	118592
numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	774	781	790	754	749	739	700	694	710	710
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	42191	45845	45845	43467	43913	43935	42307	42146	42916	43085
Numărul de locuri pentru elevi	22546	22160	21953	21607	21284	20654	19999	19984	20022	20055
Numărul elevilor - total	13317	13664	14028	14532	14873	15347	15543	15534	15693	15800

	201 5/16	201 6/17	201 7/18	201 8/19	201 9/20	202 0/21	202 1/22	202 2/23	202 3/24	202 4/25
Numărul elevilor - clasele 1-4	551 5	559 6	571 0	592 0	603 8	613 3	617 4	612 9	611 5	600 1
Numărul elevilor - clasele 5-9	589 1	607 9	621 2	634 3	651 8	670 6	683 1	683 7	705 6	721 4
Numărul elevilor - clasele 10-11	130 5	142 5	149 7	156 2	165 7	173 5	175 8	175 9	170 2	176 4
Numărul elevilor - clasele 12	606	564	609	707	660	773	780	809	820	821
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	143 7	147 2	148 8	145 5	155 0	149 3	154 4	149 3	144 7	129 9
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	224	190	214	252	291	290	280	334	361	405
Numărul de elevi cu dizabilități	69	60	32	44	61	70	85	92	81	111
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	74	71	51	27	16	15	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	166 0	164 7	162 2	174 4	184 2	185 7	202 0	207 1	201 5	213 6
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	102 4	106 0	107 5	114 1	114 8	121 1	125 4	128 9	123 2	132 4
Numărul de absolvenți ai liceelor	636	587	547	603	694	646	766	782	783	812

Sursa: BNS

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul STRĂȘENI

Municipiul Strășeni este una dintre localitățile urbane de referință din regiunea Centru a Republicii Moldova, cu o funcție administrativă importantă și o activitate economică diversificată. La nivel regional, conform prognozei se atestă că raionul Strășeni urmează o traiectorie de diminuare: populația cu reședință obișnuită ar putea scădea de la 76.273 persoane (2023) la circa 49768 în 2033, ceea ce înseamnă o pierdere de 19,4% în zece ani (*Tabelul 1*). Totodată, segmentul populației vârstnice (63/60+ ani) va crește semnificativ, de la 18,3% în 2023 la aproape 26% în 2033.

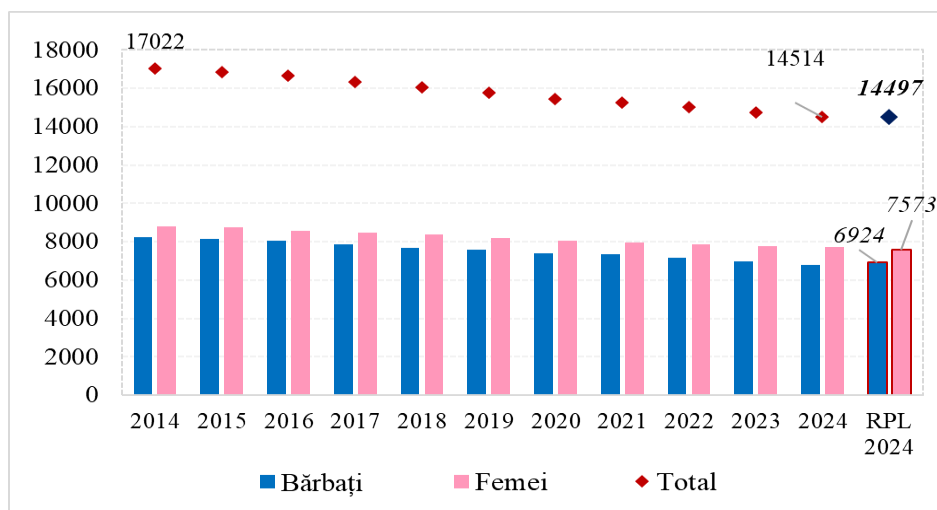
Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru raionul Strășeni (scenariul mediu, 2023–2033)

	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Strășeni	61754	55303	49768	-19,4%

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

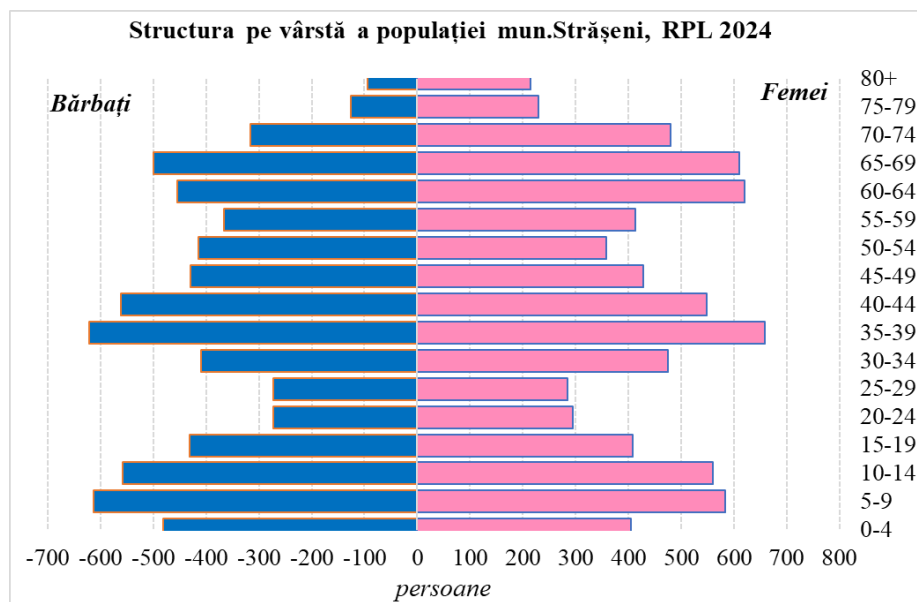
Populația municipiului Strășeni înregistrează o tendință clară de scădere demografică. Potrivit datelor oficiale BNS, în perioada 2014–2024, populația cu reședință obișnuită a scăzut de la 17.022 locuitori la 14.514, ceea ce reprezintă o diminuare de aproximativ 14,7% în decurs de un deceniu. Scăderea a fost continuă, cu un ritm accentuat după 2020. Datele RPL 2024 oferă o imagine detaliată asupra structurii pe grupe de vârstă și sexe a municipiului Strășeni. Conform recensământului, populația totală recenzată este de 14.497 persoane, ușor sub estimarea BNS (14.514). Diferența de 17 persoane este explicabilă prin metodologia diferită: RPL reflectă persoanele efectiv recenzate, în timp ce în evidența curentă BNS include estimări din surse administrative. Distribuția pe sexe indică un ușor dezechilibru: 6.924 bărbați și 7.573 femei, cu un raport de 91 bărbați la 100 femei (*Figura 1*).

Figura 1. Populația municipiului Strășeni la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS

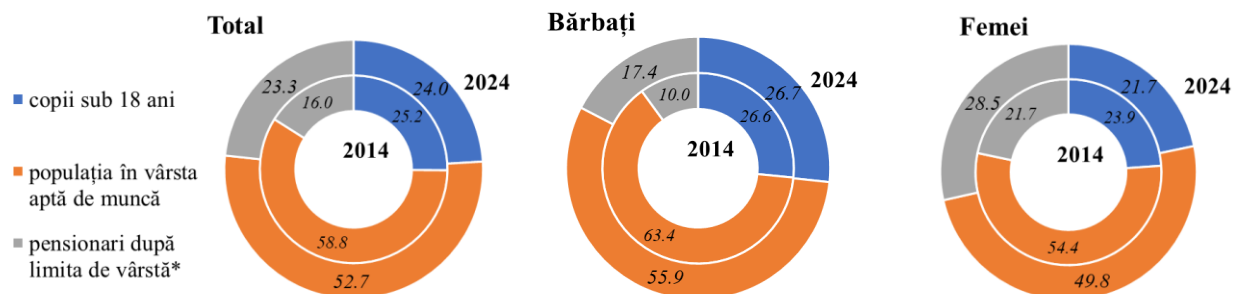
Piramida vârstelor evidențiază o bază demografică tot mai îngustă (grupa 0–4 ani: doar 887 copii), o pondere ridicată a grupelor de vârstă 35–44 ani, și o creștere constantă a segmentului 60+ ani (Figura 2). Numărul femeilor vârstnice este vizibil mai mare decât al bărbaților, reflectând speranța de viață mai ridicată în rândul femeilor și subliniind nevoia de politici sociale și de sănătate specifice. Raportată la grupele mari de vârstă se evidențiază o presiune crescândă a îmbătrânirii. Conform datelor BNS pentru 2024: copiii și adolescenții (0–18 ani) reprezintă doar 23,4% (3.490 persoane); populația în vârstă aptă de muncă (19–56/61 ani) a scăzut la 7.643 persoane, adică 52,6%; persoanele de 57/62 ani și peste au ajuns la 3.381 persoane, ceea ce înseamnă 23,3% din populație, în creștere față de 16% în 2014.

Figura 2. Piramida pe vârste a populației municipiului Strășeni, RPL 2024

Sursa: BNS

Scăderea proporției populației adulte în vârstă activă (19–56/61 ani), de la 58,8% în 2014 la 52,6% în 2024, indică o diminuare a resurselor umane locale pentru piața muncii și pentru susținerea sistemelor de protecție socială (Figura 3).

Figura 3. Structura pe categorii de populație, municipiul Strășeni, anul 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS.

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste

Cel mai accentuat este procesul de creștere a ponderii populației vârstnice (57/62 ani și peste). În 2014, acest segment cuprindea 2.729 persoane (16% din total), iar în 2024 ajunsese la 3.381 persoane, reprezentând 23,3% din populație. Ponderea în creștere a vârstnicilor este un indicator clar al procesului de îmbătrânire demografică și al necesității de adaptare a serviciilor locale.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în municipiul Strășeni, estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	70,1	89,9
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	42,8	45,7
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	27,3	44,2

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Datele din *Tabelul 2* evidențiază o deteriorare clară a echilibrului demografic în municipiul Strășeni: în 2014 la 100 persoane de vârstă aptă de muncă reveneau circa 70 persoane dependente, iar în 2024 – aproape 90. Creșterea raportului total de dependență este explicată în principal de majorarea accentuată a dependenței demografice a vârstnicilor, pe fondul îmbătrânirii populației, dar și de menținerea la un nivel relativ ridicat a dependenței tinerilor. În termeni funcționali, această evoluție indică o capacitate mai redusă a populației active de a susține, prin contribuție economică și socială, nevoile grupurilor dependente. Pentru municipiu, tendința semnalează necesitatea corelării mai atente a planificării serviciilor sociale, medicale și educaționale cu schimbările structurii pe vârste a populației.

În cadrul discuțiilor cu autoritățile publice locale a fost evidențiată relevanța unei distincții analitice între populația cu reședință obișnuită, utilizată drept bază a prezentului profil, și populația prezentă funcțional în municipiu pe parcursul zilei. În literatura de specialitate³⁴, această dimensiune este asociată noțiunii de populație de zi și reflectă prezența persoanelor care se află în localitate pentru muncă, studii, accesarea serviciilor sau alte activități cotidiene, indiferent de locul lor de reședință³⁵. Pentru municipiul Strășeni, o asemenea perspectivă este importantă în special în contextul mobilității zilnice în raport cu municipiul Chișinău și al funcțiilor urbane exercitate de localitate. Totuși, în absența unor date locale sistematice privind navetismul, fluxurile populației școlare și utilizarea serviciilor de către nerezidenți, această componentă nu poate fi estimată

³⁴ Eurostat. Methodology – Population and demography. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population-demography/demography-population-stock-balance/methodology>; Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2025). Populație și demografie: metadate. Biroul Național de Statistică https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/Populatia.pdf?utm_source=chatgpt.com

³⁵ În practica statistică și urbană, termenul de referință pentru baza demografică a analizelor este **populația cu reședință obișnuită** (usual resident population), definită ca populația care își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă într-un anumit teritoriu. Pentru surprinderea prezenței funcționale a persoanelor într-o localitate pe parcursul zilei se utilizează mai adecvat noțiunile de **populație de zi** (*daytime population*) sau populație ajustată la *navetism* (*commuter-adjusted population*), iar în unele sisteme statistice și noțiunea de **populație de lucru** (*workday population*). Aceste concepte nu sunt complet echivalente, dar au în comun faptul că încearcă să aproximeze populația efectiv prezentă într-un teritoriu în intervalele obișnuite de activitate, dincolo de populația rezidentă.

riguros în etapa actuală și este reținută, deocamdată, ca o dimensiune complementară de interpretare a funcționalității demografice a municipiului.

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Datele recensămintelor din 2004 și 2024, arată că structura etnică a municipiului Strășeni este dominată de populația care s-a declarat moldoveană și română. În anul 2004, moldovenii reprezentau 85,1% din populația recenziată, iar românii 6,2%. În anul 2024, ponderea persoanelor care s-au declarat moldoveni constituie 82,4%, iar a celor care s-au declarat români 14%. Celelalte grupuri etnice dețin ponderi reduse în structura populației municipiului. În anul 2024, ucrainenii reprezentau 1,2%, rușii – 1,6%, bulgarii – 0,2%, găgăuzii – 0,1%, iar romii – 0,1% din populația recenziată. Comparativ cu anul 2004, se observă o reducere a ponderii ucrainenilor și rușilor, în timp ce celelalte etnii își păstrează o prezență numerică modestă (Tabelul 3).

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în municipiul Strășeni

	RPL 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	19090	100	14497	100
Moldoveni	16237	85,1	11944	82,4
Români	1179	6,2	2036	14,0
Ucraineni	501	2,6	179	1,2
Ruși	973	5,1	235	1,6
Găgăuzi	34	0,2	11	0,1
Bulgari	57	0,3	26	0,2
Romi	14	0,1	15	0,1
Alte etnii	95	0,5	24	0,2
Nedeclarat / nu au declarat etnia	–	–	27	0,2

Sursa: RPL 2004 și 2024.

Se constată că, structura etnică a municipiului Strășeni rămâne relativ omogenă, cu predominanța clară a populației majoritare și cu o prezență redusă a minorităților etnice. Totodată, schimbările observate între 2004 și 2024 trebuie interpretate nu doar în contextul declinului demografic general al localității, ci și prin prisma particularităților de autoidentificare etnică în cadrul recensămintelor.

Structura populației după nivelul de studii

Structura populației municipiului Strășeni după nivelul de studii evidențiază câteva tendințe clare, chiar dacă datele din RPL 2014 și RPL 2024 nu sunt pe deplin comparabile, din cauza diferenței de populație de referință: 15 ani și peste în 2014, respectiv 10 ani și peste în 2024. Ponderea populației cu studii superioare s-a menținut practic la același nivel, în jur de o cincime din total (21,0% în 2014 și 21,1% în 2024), ceea ce indică o prezență relativ stabilă a capitalului educațional înalt. În schimb, s-a majorat semnificativ ponderea populației cu studii profesionale secundare, de la 9,6% la 19,0%, iar ponderea populației cu nivel mediu de specialitate s-a redus

de la 21,4% la 13,4%, ceea ce sugerează și efectul reclasificării unor niveluri educaționale între cele două recensăminte. Totodată, nivelurile gimnazial și liceal rămân importante în structura educațională a populației, iar creșterea ponderii categoriei „primar/fără studii” până la 11,8% în 2024 trebuie interpretată cu prudență, întrucât include și populația de 10–14 ani, precum și subcategoriile „educație preșcolară” și „fără școală absolvită” (Tabelul 4).

Tabelul 4. Structura după nivel de studii a populației în municipiul Strășeni

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	Persoane	%	persoane	%
Total	14938	100	12413	100
Universitar (superior)	3143	21,0	2618	21,1
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	24		16	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	329		391	
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	2790		2211	
Mediu de specialitate	3204	21,4	1658	13,4
Secundar profesional	1435	9,6	2364	19,0
Mediu de cultură generală/liceal	2552	17,1	1782	14,4
Mediu incomplet/gimnazial	3645	24,4	2528	20,4
Primar/fără studii	959	6,4	1463	11,8
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			1157	
<i>educație preșcolară</i>			260	
<i>fără școală absolvită</i>			46	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Privite în ansamblu, datele relevă o structură educațională relativ diversificată, cu o componentă importantă de populație cu studii superioare și profesional-tehnice, relevantă pentru profilul urban și funcțiile economice ale municipiului Strășeni.

Mișcarea naturală a populației

Mișcarea naturală a populației oferă una dintre cele mai clare expresii ale schimbărilor demografice prin care trece municipiul Strășeni. În contextul reducerii populației, al îmbătrânirii structurale și al restrângerii contingentelor de vârstă tânără, dinamica nașterilor și a deceselor confirmă consolidarea unui model demografic caracterizat prin fertilitate scăzută și spor natural negativ. Această evoluție are implicații directe asupra reînnoirii generațiilor, asupra dimensiunii viitoare a populației școlare și, pe termen mai lung, asupra resurselor de muncă și a cererii pentru servicii sociale și medicale.

Natalitatea

Datele privind evoluția natalității în municipiul Strășeni indică un declin constant al numărului de nașteri în ultimul deceniu. Conform datelor furnizate de BNS, după 2014, când s-au înregistrat 262 născuți vii, trendul descendent s-a accentuat, iar în anul 2024 s-au înregistrat doar 110 nașteri, ceea ce înseamnă o reducere cu aproape 58% față de anul 2014. În același interval, rata natalității a scăzut de la 15,4% la 7,6%, confirmând reducerea intensității fenomenului și nu doar a bazei de populație. Dinamica anuală arată că după 2016 natalitatea a intrat pe o traiectorie descendentă aproape continuă, cu o ușoară revenire temporară în 2021, insuficientă însă pentru a modifica tendința generală.

Tabelul 5. Evoluția numărului de născuți vii în municipiul Strășeni, pe sexe, 2013-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total născuți vii	262	254	261	220	202	174	145	166	141	142	110
Rata natalității, (%)	15.4	15.1	15.7	13.5	12.6	11.0	9.4	10.9	9.4	9.6	7.6

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Această evoluție reflectă atât diminuarea efectivelor populației de vârstă reproductivă, cât și schimbări de comportament familial și reproductiv, specifice contextului actual: amânarea căsătoriei și a nașterilor, insecuritatea economică și migrația populației tinere. În cazul municipiului Strășeni, declinul natalității trebuie interpretat și în raport cu proximitatea față de municipiul Chișinău, care influențează mobilitatea rezidențială și strategiile familiale ale populației tinere.

Mortalitatea

Dinamica mortalității în perioada 2014–2024 indică o tendință ușor crescătoare, cu fluctuații notabile în contextul pandemiei și al procesului de îmbătrânire demografică. Rata mortalității a variat de la un minim de 9,1% în anul 2016 (152 decese la o populație de 16.646 persoane) până la un maxim de 13,0% în anul 2020 (201 decese la 15.447 locuitori). În 2024, rata mortalității era de 11,6%, corespunzând unui număr total de 169 decese la o populație de 14.514 locuitori (*Tabelul 6.*). Aceste variații indică o creștere lentă, dar constantă a mortalității raportate la populație, în special în a doua jumătate a deceniului. Valorile înalte înregistrate în 2020 corespund anului pandemic, dar este urmat de o rată relativ ridicată și în anii ulterioari, ceea ce poate sugera și efectele persistente ale înrăutățirii stării de sănătate în rândul populației vârstnice.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese în municipiul Strășeni, total și pe sexe, 2013-2024

	Număr decese			Rata mortalități, (%)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	179	96	83	10.5	11.6	9.5
2015	167	96	71	9.9	11.8	8.1
2016	152	88	64	9.1	10.9	7.5

	Număr decese			Rata mortalității, (%)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2017	156	76	80	9.6	9.7	9.4
2018	182	100	82	11.3	13.0	9.8
2019	190	105	85	12.0	13.8	10.4
2020	201	123	78	13.0	16.6	9.7
2021	191	96	95	12.5	13.1	11.9
2022	176	93	83	11.7	13.0	10.6
2023	172	101	71	11.6	14.4	9.1
2024	169	93	76	11.6	13.7	9.8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Analiza pe sexe confirmă o supramortalitate masculină constantă, cu rate mai ridicate ale mortalității în rândul bărbaților pe întreaga perioadă analizată. Totodată, structura de vârstă a deceselor arată o deplasare clară către grupele vârstnice: în 2014, persoanele de 65 ani și peste reprezentau aproximativ 48,6% din totalul deceselor, iar în 2024 ponderea acestora a ajuns la circa 69,8% (Tabelul 7.). Această schimbare indică nu doar îmbătrânirea populației, ci și creșterea ponderii deceselor asociate vârstelor avansate, cu efecte directe asupra nevoii de servicii medicale, de îngrijire de lungă durată și de asistență socială comunitară.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, pentru anii 2014, 2023, 2024, persoane, municipiul Strășeni

		2014	2023	2024
Total	Total	179	172	169
	0-14 ani	3	1	2
	15-64 ani	89	61	49
	65 ani și peste	87	110	118
Bărbați	Total	96	101	93
	0-14 ani	2	1	-
	15-64 ani	56	44	30
	65 ani și peste	38	56	63
Femei	Total	83	71	76
	0-14 ani	1	-	2
	15-64 ani	33	17	19
	65 ani și peste	49	54	55

Sursa: BNS

În lipsa unor date directe despre speranța de viață la nivel local, structura mortalității rămâne unul dintre indicatorii cei mai relevanți pentru evaluarea presiunii exercitate asupra infrastructurii sanitare și sociale locale.

Sporul natural

Declinul evident al ratei natalității, concomitent cu o creștere lentă, dar constantă a mortalității în municipiul Strășeni, a condus la un spor natural negativ începând cu anul 2019. În termeni absoluți, sporul natural a trecut de la +83 persoane în 2014 la -59 persoane în 2024, iar rata sporului natural s-a redus de la +4,9‰ la -4,1‰ (*Tabelul 8.*). Aceasta înseamnă că municipiul pierde anual populație prin diferența dintre nașteri și decese, chiar înainte de a lua în calcul efectele migrației.

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în municipiul Strășeni, 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	83	87	109	64	20	-16	-56	-25	-35	-30	-59
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	4.9	5.2	6.6	3.9	1.2	-1.0	-3.6	-1.6	-2.3	-2.0	-4.1

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Tendința este una structurală, nu accidentală și reflectă un proces demografic de declin natural consolidat, asociat cu o fertilitate scăzută și o îmbătrânire vizibilă a populației. Acest fenomen are implicații directe asupra sustenabilității sistemelor sociale, educaționale și economice locale.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Potrivit datelor recensămintelor 2004-2014-2024, în structura populației după starea civilă predomină persoanele căsătorite, care reprezentau circa 57% în 2024. În același timp, ponderea persoanelor necăsătorite în Strășeni s-a redus constant, de la 28,6% în 2004 la 24,2% în 2014 și 22,0% în 2024, ceea ce sugerează restrângerea relativă a acestui grup în structura populației adulte. Ponderea văduvilor a rămas relativ stabilă, oscilând între 9,1% și 10,5%, iar cea mai importantă modificare structurală se observă în cazul persoanelor divorțate, a căror pondere a crescut de la circa 7% înregistrate în 2004 și 2014 la 12% în 2024 (*Tabelul 9.*). Per ansamblu, aceste date indică menținerea modelului familial dominat de populația căsătorită, dar și o creștere vizibilă a ponderii persoanelor divorțate în structura populației adulte, pe fundalul reducerii numerice a populației de 15 ani și peste.

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, municipiul Strășeni

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	4354	28.6	3616	24.2	2482	22.0
Căsătorit/ă	8434	55.4	8755	58.6	6416	56.8
Văduv/ă	1385	9.1	1565	10.5	1041	9.2
Divorțat/ă	1054	6.9	1002	6.7	1354	12.0
Total populația de 15 ani și peste	15232	100	14938	100	11293	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024

Evoluția nupțialității în municipiul Strășeni indică o tendință generală de diminuare în perioada 2014–2024. Numărul anual al căsătoriilor s-a redus de la 259 în 2014 la 178 în 2024, cu fluctuații moderate pe parcursul intervalului analizat. Rata brută a nupțialității a scăzut de la 15,2‰ în 2014 la 12,3‰ în 2024, după ce a atins cel mai redus nivel în 2020 – 10,3‰, an marcat de restricțiile pandemice. Ulterior, indicatorul a cunoscut o revenire temporară în 2021–2022, până la 13,8‰ și respectiv 14,6‰, după care a reintrat pe o traiectorie descendentă (*Tabelul 10*).

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, municipiul Strășeni

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Căsătorii, persoane	259	244	215	221	212	214	159	211	219	193	178
Rata de nupțialitate, ‰	15,2	14,5	12,9	13,5	13,2	13,6	10,3	13,8	14,6	13,1	12,3

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Constatăm că, dinamica nupțialității reflectă atât reducerea populației municipiului, cât și diminuarea numărului de căsătorii înregistrate, ceea ce confirmă tendința de restrângere a formării familiilor prin căsătorie oficială în municipiul Strășeni.

Structura gospodăriilor

În lipsa datelor actualizate din RPL 2024 privind structura gospodăriilor și a familiilor, prezentul compartiment nu permite descrierea structurii curente a acestora în municipiul Strășeni, ci valorifică ultima imagine statistică disponibilă din RPL 2014, completată cu date administrative locale pentru anii 2023/2024. Prin urmare, datele ce urmează trebuie interpretate ca repere structurale utile pentru analiza social-demografică a localității, nu ca reflectare integrală a situației prezente.

Potrivit RPL 2014, în municipiul Strășeni erau înregistrate 5210 familii, dintre care predominau cuplurile cu copii (55,3%), urmate de cuplurile fără copii (22,7%), mamele cu copii (19,0%) și tații cu copii (3,0%). La nivelul gospodăriilor casnice, erau înregistrate 5839 gospodării, dintre care circa 41% sunt cu copii. În cadrul gospodăriilor cu copii predominau cele cu un copil (circa 67%), urmate de gospodăriile cu doi copii (36,2%) și de cele cu trei copii și peste (9,2%) (*Tabelul 11*). Aceste date conturează o structură rezidențială în care gospodăriile fără copii și cele cu un număr redus de copii dețin ponderi importante.

Tabelul 11. Structura gospodăriilor și familiilor în municipiul Strășeni la RPL 2014

Tipul nucleelor familiale	Număr	Pondere (%)
Total familii	5210	100
Cupluri fără copii	1182	22,7
Cupluri cu copii	2883	55,3
Mame cu copii	989	19,0
Tați cu copii	156	3,0

Numărul de gospodării casnice		
	Număr	Pondere (%)
Total gospodării	5839	100
Gospodării fără copii	3436	
Gospodării cu copii	2403	
<i>dintre care cu</i>		
<i>1 copil</i>	1309	66,7%
<i>2 copii</i>	873	36,2%
<i>3 copii și peste</i>	221	9,2%

Sursa: RPL 2014.

Datele administrative disponibile pentru anul 2024 indică existența unui segment important de populație aflat în situații de vulnerabilitate socială în municipiul Strășeni. În evidențele locale sunt înregistrate 1700 familii vulnerabile și 230 familii beneficiare de ajutor social (*Tabelul 12.*). În ansamblu, acești indicatori sugerează o presiune socială semnificativă, care impune menținerea și dezvoltarea unor răspunsuri instituționale adaptate la nevoile grupurilor vulnerabile³⁶.

Tabelul 12. Indicatori privind structura gospodăriilor, municipiul Strășeni

Indicator	2024
Număr de familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	257 (DGE Strășeni)
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	193 (DGE Strășeni)
Număr familii vulnerabile	1700 (DG AS Strășeni)
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	230 (DG AS Strășeni)
Bătrâni singuratici (care locuiesc singuri în gospodărie) (65+)	60 (DG AS Strășeni) 354 (BNS, RPL 2014)

Sursa: Fișa de date prezentată de APL

Un alt grup relevant pentru sistemul local de servicii sociale îl constituie persoanele cu dizabilități. Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile locale, în municipiu sunt înregistrate 212 persoane cu dizabilități, dintre care 187 adulți și 25 copii. Deși nu sunt disponibile date detaliate privind gradul de dizabilitate, aceste informații indică necesitatea consolidării măsurilor de accesibilitate, a serviciilor de reabilitare și a mecanismelor de incluziune socială și educațională. În mod particular, prezența copiilor cu dizabilități implică și nevoia unei mai bune articulări între serviciile sociale, educaționale și medicale.

O categorie distinctă o reprezintă gospodăriile în care se îngrijesc persoane vârstnice. Datele privind numărul acestor gospodării lipsesc la nivel local, dar pot fi obținute centralizat din cererile pentru compensațiile la gaz și energie electrică, unde solicitanții indică numărul membrilor și prezența unui pensionar în gospodărie. Totodată, APL Strășeni raportează existența a 60 de persoane în vârstă (65+) care trăiesc singure, înregistrate în evidențele serviciilor sociale.

³⁶ Unele categorii de gospodării menționate în cadrul consultărilor cu APL, inclusiv gospodării monoparentale alcătuite din mamă cu copii, tată cu copii sau cupluri fără copii, nu au fost analizate distinct în profil din cauza indisponibilității datelor actualizate și/sau a lipsei unei evidențe administrative locale sistematice pentru aceste categorii.

Educația timpurie și învățământul școlar

Potrivit surselor administrative ale municipiului Strășeni, în 2024 sistemul educațional preșcolar din oraș funcționa prin 6 instituții (în 2024), care ofereau 1145 locuri, din care 1014 ocupate³⁷, ceea ce înseamnă un grad de utilizare de circa 89%. În dinamică, datele BNS pentru ultimii zece, arată o scădere constantă a numărului de copii în grădinițe, în paralel cu declinul natalității (*Anexa, Tabelul 3*). Această scădere afectează toate grupele de vârstă, dar mai ales categoria 6–7 ani, ceea ce prefigurează presiuni asupra ciclului primar. Capacitatea este solicitată, în special pentru creșe (grupele sub 3 ani), unde cererea depășește numărul de locuri oficiale disponibile (183 locuri vs. 391 copii înscriși în 2024).

La nivelul învățământului general (*Anexa, Tabelul 4*), orașul are 5 instituții școlare cu o capacitate de 3185 locuri³⁸, dintre care 3049 sunt ocupate, rezultând un grad de utilizare de 96%. Structura efectivului școlar în anul 2024 evidențiază 1138 elevi în ciclul primar, 1392 în gimnazial și 519 în liceal. Aceste date sugerează o funcționare relativ stabilă a rețelei școlare, fără semne de supraaglomerare, dar într-un context demografic care reclamă monitorizarea atentă a evoluției viitoare a contingentelor școlare. Un aspect relevant pentru sistemul educațional local îl constituie creșterea numărului de copii cu cerințe educaționale speciale și a celor cu dizabilități. În anul 2024, în instituțiile școlare erau înregistrați 64 copii cu cerințe educaționale speciale și 29 copii cu dizabilități, iar în grădinițe – 10 și, respectiv, 2. Aceste date evidențiază necesitatea consolidării componentelor de educație incluzivă, inclusiv prin dezvoltarea serviciilor de suport, adaptarea mediului educațional și formarea continuă a cadrelor didactice.

Oferta educațională include și Școala de Arte „Eugen Doga”, care în anul de studii 2024-2025 găzduia 597 de elevi (341 fete și 256 băieți), elevi proveniți atât din municipiul Strășeni cât și din localitățile învecinate. Totodată, Colegiul de Inginerie face parte din rețeaua locală de învățământ profesional tehnic, contribuind la formarea specialiștilor în domenii ingineresti pentru piața muncii regională

Se constată că sistemul educațional din municipiul Strășeni funcționează în prezent în parametri relativ stabili, însă perspectivele sale trebuie analizate în legătură directă cu tendințele demografice ale localității. Reducerea efectivelor de copii în educația timpurie, în special în grupele de vârstă apropiate intrării în școală, sugerează o posibilă diminuare treptată a cererii educaționale în anii următori. În același timp, sursele locale indică faptul că în instituțiile preșcolare și școlare din municipiu sunt înscriși, cumulativ, 3511 copii, iar la această cifră se adaugă aproximativ 200 copii de vârstă preșcolară care nu frecventează nicio instituție, rezultând un total estimat de 3711 copii. Totodată, autoritățile locale semnalează o tendință de creștere a numărului de copii din Strășeni care frecventează instituții educaționale în municipiul Chișinău, pe fondul mobilității cotidiene a părinților. Totuși, în lipsa unor date statistice sistematice, amploarea exactă a fenomenului nu poate fi estimată în această etapă.

---

³⁷ Datele oficiale BNS, indică pentru anul 2024 - 5 instituții preșcolare cu 1095 locuri și 970 copii înscriși în educația timpurie.

³⁸ Datele oficiale BNS, indică 4211 locuri pentru elevi în 2024/2025

Servicii sociale

Pentru categoria de bătrâni singuratici funcționează Serviciul de îngrijire socială la domiciliu, gestionat de DGAS Strășeni și sprijinit de AO ”AE Neoumanist”, care completează oferta cu servicii sociale directe. De menționat că, AO „AE Neoumanist” - organizație-model la nivel național - utilizează clădiri ale APL și oferă trei tipuri de servicii sociale pentru vârstnici: serviciul social de zi, serviciul de plasament și serviciul de îngrijire la domiciliu. Organizația deservește anual peste 300 de beneficiari, contribuind semnificativ la incluziunea socială a persoanelor în vârstă.

Datele disponibile arată că infrastructura locală de servicii sociale trebuie analizată în strânsă legătură cu structura gospodăriilor și a familiilor, cu procesul de îmbătrânire demografică și cu persistența vulnerabilităților economice. Pentru municipiul Strășeni, consolidarea serviciilor sociale comunitare, îmbunătățirea evidenței administrative a grupurilor vulnerabile și dezvoltarea unor intervenții integrate pentru copii, familii monoparentale, persoane cu dizabilități și persoane în vârstă reprezintă direcții necesare de adaptare la schimbările demografice și sociale deja vizibile.

Migrație și piața muncii

Migrația rămâne un factor-cheie care modelează structura demografică și perspectivele socioeconomice ale municipiului. Totuși, datele disponibile privind migrația în municipiul Strășeni trebuie interpretate cu prudență metodologică, întrucât provin din surse administrative și nu surprind exhaustiv mobilitatea populației. Potrivit informațiilor furnizate de IMSP Centrul de Sănătate Strășeni, în anul 2023 au fost înregistrate 2295 persoane plecate/emigrante din localitate. Această cifră reflectă însă numărul persoanelor evidențiate în sistemul administrativ respectiv și nu poate fi considerată o măsură completă a emigrării din municipiu, în lipsa unor date dezagregate după vârstă, sex, durată și tip al migrației. Totodată, la nivelul raionului Strășeni, datele oficiale ale BNS indică pentru anul 2023 un total de 3392 emigranți și 2859 imigranți, cu un sold migrator negativ de -533 persoane, ceea ce confirmă persistența unui proces de pierdere prin migrație în teritoriu. În contextul municipiului Strășeni, acest fenomen trebuie analizat în legătură cu reducerea populației în vârstă aptă de muncă, scăderea natalității și mobilitatea cotidiană în raport cu municipiul Chișinău.

Tabelul 13. Indicatori privind migrația și piața muncii, municipiul Strășeni

Indicator	Anul de referință 2023/2024 (ultimul an disponibil)
Numărul persoanelor ocupate în câmpul muncii	407 (ANOFM)
Numărul persoanelor inactive	1211 (ANOFM)
Număr șomeri	250 (ANOFM)
Număr imigranți	90 (ANOFM)
Număr emigranți	2295 (IMSP Centrul de Sănătate Strășeni)

Sursa: Fișa de date prezentată de APL

Datele privind piața muncii au, de asemenea, un caracter administrativ parțial. Conform informațiilor raportate de ANOFM pentru anul 2023/2024, în municipiul Strășeni figurează 407 persoane ocupate, 250 șomeri și 1211 persoane inactive. Aceste valori descriu populația aflată în

evidențele administrative ale instituției și nu acoperă integral populația economic activă a municipiului. Raportate la populația în vârstă aptă de muncă estimată de BNS pentru anul 2024 (7643 persoane), aceste date sugerează existența unei diferențe considerabile între populația activă potențială și cea reflectată în sistemele administrative. O astfel de discrepanță poate fi asociată cu ocuparea informală, munca în afara localității, migrația externă sau lipsa înregistrării în evidențele ANOFM. Astfel, acești indicatori disponibili sunt utili doar pentru conturarea unor tendințe și nu trebuie interpretați ca reflectare exhaustivă a ocupării și inactivității economice la nivelul municipiului Strășeni.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Municipiul Strășeni se confruntă cu un proces demografic cumulativ, caracterizat prin scădere numerică a populației, îmbătrânire accelerată și reducerea bazei de populație tânără. Diminuarea populației cu circa 15% în ultimul deceniu, concomitent cu instalarea unui spor natural negativ și reducerea natalității, indică o capacitate redusă de reînnoire demografică.

Structura pe vârste evidențiază o creștere semnificativă a ponderii persoanelor în vârstă și o diminuare a populației în vârstă aptă de muncă, ceea ce conduce la creșterea raportului de dependență și la presiuni asupra sustenabilității economice locale. În paralel, migrația externă și mobilitatea zilnică spre municipiul Chișinău reduc disponibilitatea forței de muncă la nivel local și afectează stabilitatea populației rezidente.

În domeniul educației, declinul natalității se reflectă deja în reducerea contingentelor de copii din educația timpurie, în timp ce rețeaua școlară funcționează încă la capacitate relativ stabilă, dar cu perspective de ajustare pe termen mediu. Totodată, creșterea numărului de copii cu cerințe educaționale speciale și mobilitatea elevilor către Chișinău indică necesitatea adaptării serviciilor educaționale la noi tipare de cerere.

Structura socială evidențiază un nivel ridicat al vulnerabilității: un număr important de familii vulnerabile, gospodării monoparentale și persoane cu dizabilități, precum și o creștere a nevoii de îngrijire pentru persoanele în vârstă. În același timp, datele administrative disponibile sunt fragmentare și nu reflectă integral populația efectiv prezentă în municipiu, aspect semnalat și de autoritățile locale prin necesitatea unei abordări bazate pe „populația reală” (rezidentă funcțional).

Se conturează următoarele direcții de acțiune pentru politicile publice locale:

- **Instituirea unui mecanism local de cross-matching al datelor administrative**, prin corelarea informațiilor disponibile în registrele ASP, ANOFM, serviciile fiscale, ale operatorilor de utilități, instituțiilor educaționale și rețelei medicilor de familie, în vederea estimării populației efectiv rezidente în municipiu. O asemenea abordare ar permite o fundamentare mai realistă a planificării bugetare, infrastructurale și sociale și ar putea poziționa municipiul Strășeni drept localitate-pilot în aplicarea unei abordări de tip „Smart Demography”, bazată pe utilizarea integrată a datelor administrative pentru politici publice locale.

- **Adaptarea serviciilor pentru îmbătrânirea populației**, prin extinderea serviciilor comunitare pentru persoanele în vârstă, în special îngrijirea la domiciliu și serviciile de zi, concomitent cu dezvoltarea mecanismelor de identificare a gospodăriilor care îngrijesc persoane dependente. Consolidarea parteneriatelor cu furnizori existenți de servicii sociale (ex. ONG-uri locale) pentru creșterea capacității de intervenție.
- **Ajustarea treptată a rețelei educaționale** în funcție de evoluția contingentelor de copii, cu accent pe: dezvoltarea serviciilor pentru copii mici (creșe), unde cererea este ridicată; consolidarea educației incluzive; monitorizarea fenomenului de mobilitate educațională către Chișinău și integrarea acestuia în planificare.
- **Susținerea populației active și a tinerilor**, inclusiv prin: dezvoltarea parteneriatelor cu mediul economic local; programe de orientare profesională și antreprenariat; valorificarea infrastructurii educaționale existente (inclusiv învățământ profesional tehnic) pentru corelarea cu piața muncii.
- **Îmbunătățirea evidenței și intervenției la nivel de gospodărie**, cu focalizare pe: familii monoparentale și numeroase; gospodării cu persoane în vârstă; persoane cu dizabilități. Aceasta permite o alocare mai eficientă a resurselor și intervenții țintite.
- **Integrarea dimensiunii demografice în planificarea locală**: includerea indicatorilor demografici în toate documentele strategice locale (dezvoltare economică, urbanism, servicii sociale), astfel încât investițiile și infrastructura să fie corelate cu evoluțiile reale ale populației (scădere, îmbătrânire, mobilitate).
- **Valorificarea relației funcționale cu municipiul Chișinău** prin dezvoltarea unor politici locale care să țină cont de mobilitatea zilnică a populației (navetism pentru muncă și educație), inclusiv prin adaptarea serviciilor locale și a infrastructurii la rolul de localitate periurbană.

Tabelul 1. Repartizarea populației municipiului Strășeni pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta, ani	Total	Bărbați	Femei
0-4	887	482	405
5-9	1197	613	584
10-14	1120	559	561
15-19	839	431	408
20-24	567	273	294
25-29	557	272	285
30-34	884	409	475
35-39	1280	621	659
40-44	1110	562	548
45-49	857	429	428
50-54	773	414	359
55-59	780	367	413
60-64	1075	455	620
65-69	1110	500	610
70-74	797	317	480
75-79	356	126	230
80+	308	94	214
Total	14497	6924	7573

Sursa: BNS

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, municipiul Strășeni, la începutul anului, persoane

	Total				Bărbați				Femei			
	Total	0-18 ani	19-56/61 ani	57/62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61 ani	62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56 ani	57 ani și peste
2014	17022	4287	10006	2729	8246	2190	5231	825	8776	2097	4775	1904
2015	16866	4261	9774	2831	8136	2146	5119	871	8730	2115	4655	1960
2016	16646	4198	9476	2972	8062	2137	4993	932	8584	2061	4483	2040
2017	16317	4172	9009	3136	7843	2124	4719	1000	8474	2048	4290	2136
2018	16056	4142	8636	3278	7663	2102	4493	1068	8393	2040	4143	2210
2019	15772	4029	8601	3142	7591	2058	4523	1010	8181	1971	4078	2132
2020	15447	3873	8335	3239	7409	1971	4397	1041	8038	1902	3938	2198
2021	15278	3769	8303	3206	7325	1939	4310	1076	7953	1830	3993	2130
2022	15007	3683	8015	3309	7165	1910	4129	1126	7842	1773	3886	2183
2023	14765	3600	7870	3295	6991	1869	3966	1156	7774	1731	3904	2139
2024	14514	3490	7643	3381	6792	1812	3800	1180	7722	1678	3843	2201

Sursa: BNS/Banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în municipiul Strășeni

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5/6
Numărul de locuri pentru copii	1115	1115	1115	1115	1115	1115	1115	1115	1115	1095 / 1145 970 /1014
Numărul de copii – total	1105	1116	1134	1103	1080	1068	1031	995	986	
Numărul de copii de 0-3 ani	360	384	390	365	347	355	359	361	375	391
Numărul de copii de 4-5 ani	441	520	499	499	503	464	439	414	405	379
Numărul de copii de 6-7 ani	304	212	245	239	230	249	233	220	206	200
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	-	2	11	4	5	7	8	7	8	10
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	4	3	3	5	8	5	2
Numărul de copii in grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice – total	85	93	93	98	90	92	84	86	89	85
Numărul de directori	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Numărul de educatori	71	77	77	82	77	73	72	71	72	71
Alți pedagogi	9	11	11	11	8	14	7	10	12	9

Sursa: BNS

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în municipiul Strășeni

	2015/ 16	2016 /17	2017 /18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	6	4	4	5	5	5	5	5	6	5
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	41758	33176	33176	33548	33548	33548	33548	33548	33548	34356
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	175	160	160	162	165	165	165	165	165	165
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	7972	6784	6784	8425	8773	8773	8773	8773	8773	8941
Numărul de locuri pentru elevi	4491	3811	3811	3875	3875	3875	3875	3891	3891	4211 /3185 3050
Numărul elevilor – total	2716	2688	2693	2742	2900	2961	2980	2956	3006	3049 /1142 /
Numărul elevilor – clasele 1-4	1035	1087	1056	1094	1087	1097	1150	1122	1112	1138
Numărul elevilor – clasele 5-9	1282	1213	1230	1265	1255	1297	1293	1305	1348	1389/ 1392
Numărul elevilor – clasele 10-11	267	271	278	271	324	376	362	366	351	341

	2015/ 16	2016 /17	2017 /18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul elevilor – clasele 12	132	117	129	112	234	191	175	163	195	178
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	261	274	261	285	276	268	299	264	257	259
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	49	38	47	49	39	43	48	55	68	64
Numărul de elevi cu dizabilități	11	16	20	24	22	15	16	30	42	29
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	360	383	346	339	428	456	366	420	413	445
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	215	256	229	211	227	221	228	250	250	239
Numărul de absolvenți ai liceelor	145	127	117	128	201	235	138	170	163	206

Sursa: BNS

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Municipiul EDINEȚ

Municipiul Edineț este situat în regiunea de Nord a Republicii Moldova, fiind centrul raional cu același nume. Datele recensământului populației Republicii Moldova din 2024 arată că în raionul Edineț s-a înregistrat o descreștere a populației de 26,7% comparativ cu anul 2014 pe fondul depopulării comunelor rurale, scăderii efectivului de copii și adolescenți, precum și creșterii semnificative a segmentului populației vârstnice, ceea ce accentuează presiunea asupra sistemului de îngrijire și protecție socială. Prognoza oficială³⁹ (Tabelul 1.) elaborată evidențiază pentru raionul Edineț o reducere a numărului populației până în 2033 de 22,6% ceea ce confirmă persistența declinului demografic. Această scădere mai accentuată comparativ cu media națională indică o problemă regională mai gravă, cauzată de migrația tinerilor către centre urbane mai mari sau în străinătate și de declinul natalității locale.

Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru Republica Moldova și raionul Edineț (scenariul mediu, 2023–2033)

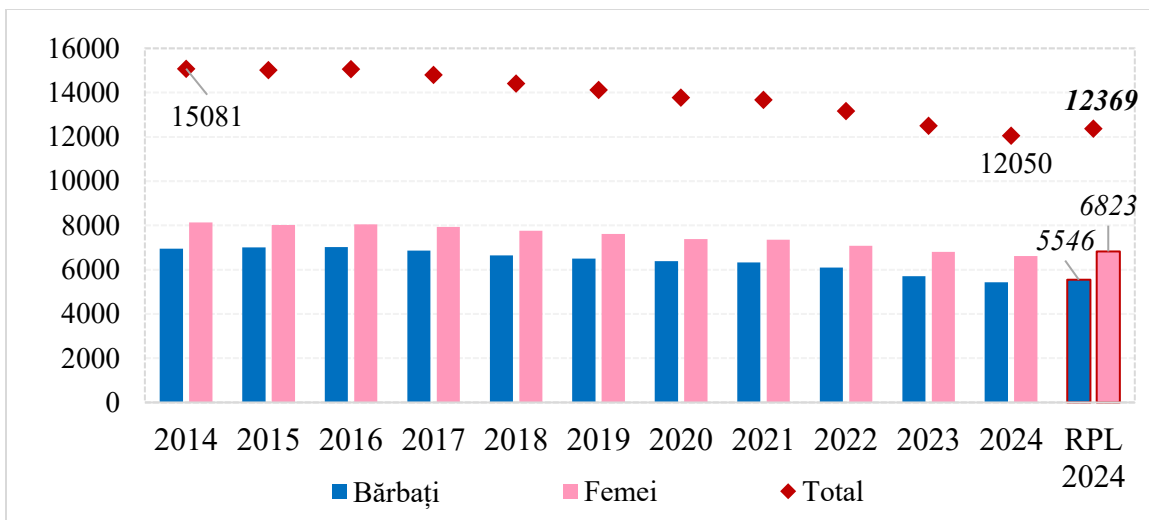
	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Edineț	52752	46264	40804	-22,6

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Potrivit RPL 2024, populația stabilă a orașului este de 12369 persoane, dintre care 6823 femei (55,1%) și 5546 bărbați (44,9%). Această valoare este mai mare decât cea raportată de BNS prin metoda reședinței obișnuite, care estima în anul 2024 o populație de 12050 persoane. Diferența de 319 persoane (aprox. 2,5%) subliniază limitele metodelor administrative curente de estimare, dar și faptul că orașul găzduiește o populație efectiv prezentă mai mare, neînregistrată oficial cu domiciliul sau reședința obișnuită (Figura 1). Astfel, migrația internă neînregistrată administrativ este una din cauzele acestui decalaj de date.

³⁹ Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

Figura 1. Populația municipiului Edineț, la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS.

Analiza piramidei pe vârste a populației municipiului Edineț, pe baza datelor prezentate, indică o distribuție demografică ce reflectă atât caracteristicile evoluției populației, cât și posibilele tendințe sociale și economice ale acesteia. Potrivit datelor, populația municipiului Edineț are o pondere a populației tinere (0-19 ani) de 23,6% caracterizată printr-un dezechilibru evident între sexul feminin și masculin în favoarea bărbaților și se menține doar la categoria dată de vârstă (0-19 ani). Astfel, ponderea populației masculine tinere constituie 27,6%, iar a celei feminine de 20,3%. La următoarele categorii de vârstă ponderea femeilor crește treptat odată cu avansarea în vârstă, depășind progresiv procentul bărbaților (*Figura 2.*).

Categoria de populație adultă (20-64 de ani) per total constituie – 53,6%, pentru sexul feminin reprezintă – 53,1% și masculin – 54,2% (*Figura 2.*). Aceste cifre constituie un indicator pozitiv din perspectiva echilibrului demografic și a dezvoltării economice. Această repartizare sugerează o potențială forță de muncă stabilă, compatibilă cu dinamica pieței muncii. Totuși, trebuie de accentuat că această proporție se apropie de pragul critic, fiind deja aproape de epuizare, întrucât o parte semnificativă a populației ce se află în această categorie tinde să scadă în următorii ani. De asemenea datele din piramidă ne arată o reprezentare redusă a categoriei de vârstă 20-29 de ani în cadrul populației, ceea ce reflectă un proces accentuat de migrație a tinerilor către alte zone sau chiar implicarea în migrația internațională. Această proporție scăzută reflectă și consecințele unei natalități reduse în trecut care a impactat direct dimensiunea acestei cohorte și implicit, dinamica demografică a orașului. Ponderea redusă a segmentului de populație cu vârstă 20-29 de ani are implicații semnificative asupra pieței muncii și implicit, asupra economiei locale. Persoanele între 20 și 29 de ani reprezintă, de obicei, o parte importantă a forței de muncă active, inovatoare și adaptabile la schimbări tehnologice și de piață și cei care impulsionează antreprenoriatul. Ponderea redusă a acestei categorii duce la o scădere a disponibilității de lucrători tineri. De asemenea, această pondere redusă a tinerilor cu vârsta 20-29 de ani va genera efecte

demografice precum reducerea nupțialității și ulterior a natalității generând provocări legate de potențiala regenerare demografică.

În ansamblu piramida pe vârste pentru municipiul Edineț ne arată că avem o pondere a populației vârstnice (65+) de 22,7%. Diferența dintre sexe este notabilă – în rândul populației feminine ponderea vârstnicilor constituie 26,4%, iar în cadrul populației masculine - doar 18,1% (Figura 2.). Situația dată se explică prin speranța de viață mai mare pentru femei decât pentru bărbați. Totodată 7,5% din totalul populației sunt vârstnici de peste 75 de ani care reprezintă un segment al populației ce necesită resurse speciale pentru sănătate, îngrijire și protecție socială. Având în vedere faptul că grupa de vârstă 65-74 de ani este relativ numeroasă, este posibil ca ponderea vârstnicilor peste 75 de ani să se majoreze în viitorul apropiat, pe măsură ce această cohortă îmbătrânește. Această tendință implică o presiune suplimentară asupra sistemului de sănătate și asistență socială, subliniind necesitatea adoptării unor politici preventive și de sprijin adaptate pentru acești cetățeni în vârstă avansată.

Datele ne permit să estimăm că în următorii 5 ani este posibil ca procesul de îmbătrânire demografică în municipiul Edineț să nu se accentueze semnificativ din considerentul că generațiile care în prezent au vârsta 60-64 de ani sunt mai puțin voluminoase. Ulterior este posibilă reducerea acestei tendințe pe termen mai lung în contextul unor generații viitoare mai mici (de 50-59 de ani) din cauza implicării lor în migrația internațională.

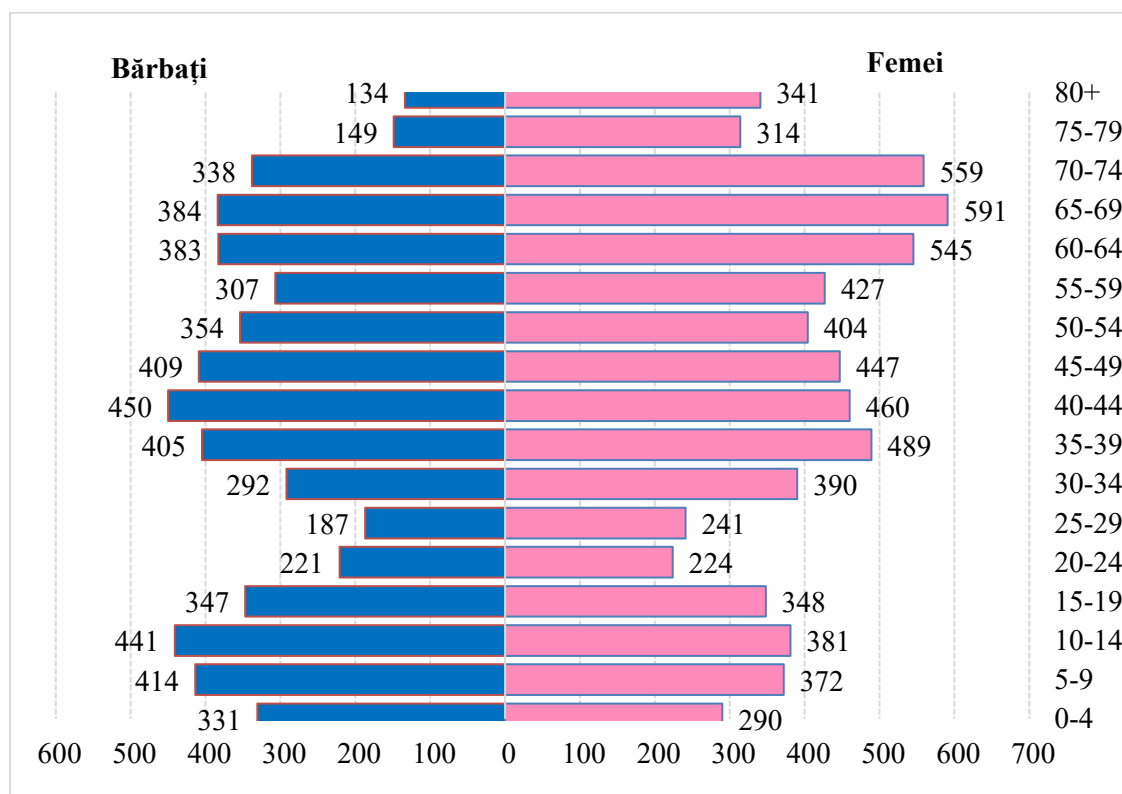

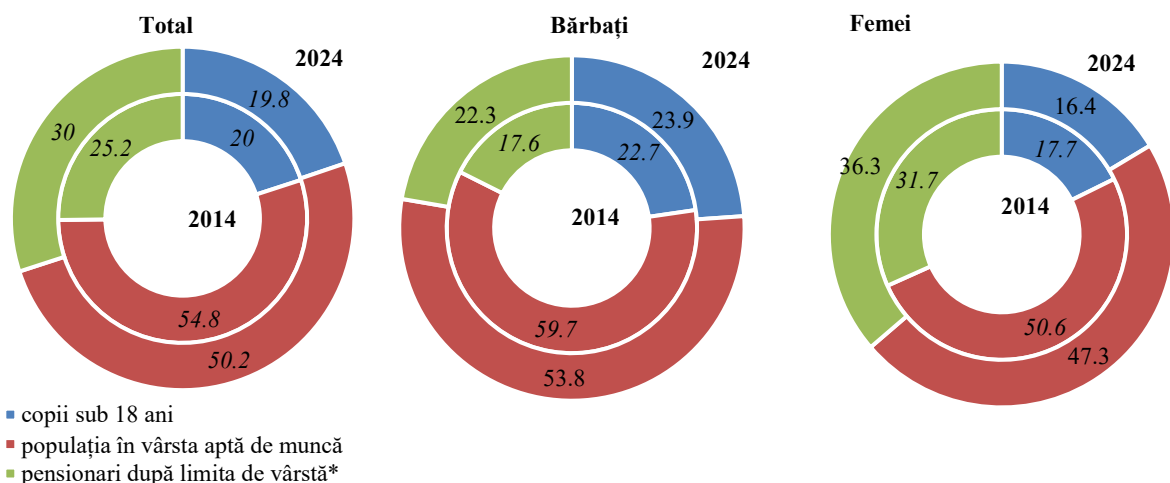
Figura 2. Piramida pe vârste a municipiului Edineț, RPL 2024.

Sursa: BNS.

Dinamica structurii demografice din Edineț ar putea fi însă influențată semnificativ de rolul său ca pol de atragere a tinerilor din localitățile rurale din apropiere datorită oportunităților de angajare, precum și a condițiilor de trai superioare față de cele de la sat, ceea ce ar determina fluxuri migratorii interne favorabile. Această tendință trebuie considerată în procesul de planificare urbană, socială și economică a comunității.

Analiza datelor din evidența curentă a populației ne indică schimbări demografice importante în perioada 2014–2024, marcate în special de procesul de îmbătrânire a populației. Ponderea copiilor sub 18 ani a rămas relativ stabilă, înregistrând o ușoară scădere de la 20% în 2014 la 19,8% în 2024, ceea ce indică o stagnare a bazei tinere a populației și implicit, o natalitate redusă. Astfel, populația tânără (0-18 ani) a rămas constantă, atât în cadrul populației masculine, cât și feminine în intervalul 2014-2024, fiind de aproximativ 23% pentru bărbați și 17% pentru femei.

În același timp, populația în vârstă aptă de muncă s-a diminuat semnificativ de la 54,8% la 50,2%, pierzând peste 4 puncte procentuale în decurs de un deceniu. Populația în vârstă aptă de muncă masculină s-a redus cu 6%, iar cea feminină cu 7%, ceea ce reflectă atât îmbătrânirea cohortelor existente, cât și migrația persoanelor active, ceea ce poate avea consecințe asupra pieței muncii și sustenabilității economice locale. Această reducere a populației în vârstă activă trebuie monitorizată atent și integrată în elaborarea și implementarea politicilor de dezvoltare economică și socială pentru a contracara potențialele efecte negative ale acestei tendințe demografice. Pe de altă parte, ponderea pensionarilor după limita de vârstă a crescut considerabil, de la 25,2% la 30%, ceea ce înseamnă că aproape o treime din populația orașului este formată din persoane vârstnice (Figura 3.). Această evoluție confirmă accentuarea procesului de îmbătrânire demografică și creșterea presiunii asupra sistemelor sociale și de sănătate.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, municipiul Edineț, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste

În 2014, la 100 de persoane apte de muncă reveneau aproximativ 83 persoane dependente, iar în 2024 acest raport crește la aproape 100 persoane dependente, ceea ce indică o presiune demografică foarte ridicată. Creșterea este determinată în principal de majorarea dependenței vârstnicilor (de la 46,0% la 59,8%), în timp ce dependența tinerilor crește ușor (de la 36,5% la 39,4%) (Tabelul 2.).

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în municipiul Edineț, estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	82,5	99,2
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	36,5	39,4
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	46	59,8

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

În perioada 2004–2024, ponderea moldovenilor crește de la 59,8% la 69,6%, ceea ce indică o consolidare a populației majoritare. Această evoluție nu reflectă neapărat o creștere numerică, ci mai ales o scădere mai accentuată a altor grupuri și, posibil, schimbări în modul de autoidentificare. Un element important este creșterea ponderii persoanelor care se declară români (de la 0,8% la 4,1%), fenomen care sugerează o dinamică identitară. În același timp, se observă o reducere considerabilă a ponderii ucrainenilor și rușilor, care împreună își diminuează semnificativ prezența în structura etnică. Populația de etnie romă înregistrează o creștere relativă (de la 2,8% la 4,9%), chiar în condițiile scăderii populației totale. Celelalte etnii (bulgari, găgăuzi, alte etnii) rămân slab reprezentate și nu influențează semnificativ structura generală.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în municipiul Edineț

	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	17292	100	12369	100
Moldoveni	10350	59,8	8609	69,6
Români	154	0,8	516	4,1
Ucraineni	2704	15,6	1204	9,7
Ruși	3411	19,7	1326	10,7
Găgăuzi	-	-	16	0,1
Bulgari	37	0,2	20	0,2
Romi	490	2,8	611	4,9
Alte etnii	122	0,7	64	0,5
Nedeclarat / nu au declarat etnia	-	-	3	0,02

Sursa: RPL 2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Structura educațională a populației municipiului Edineț indică un profil predominant mediu de instruire, caracterizat printr-o concentrare semnificativă a populației în segmentele cu studii medii de specialitate și superioare. Aceasta denotă o orientare moderată spre formarea profesională și universitară. Totodată, o pondere importantă a populației se regăsește în nivelurile gimnazial, liceal ceea ce reflectă un potențial mai scăzut de calificare profesională. În special, categoriile cu educație incompletă sau primară pot fi considerate vulnerabile din punct de vedere socioeconomic, având un acces limitat la piața forței de muncă formală și o capacitate redusă de adaptare la cerințele economiei moderne. Proporția redusă a persoanelor cu masterat și doctorat indică o slabă reprezentare a nivelurilor academice superioare, ceea ce poate limita potențialul de inovare și competitivitate al localității (*Tabelul 4*).

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, municipiul Edineț

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	Persoane	%	persoane	%
Total	13109	100	10962	100
Universitar (superior)	2986	22,7	2683	24,5
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	3		6	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	89		261	
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	2894		2416	
Mediu de specialitate	3163	24,1	1874	17,1
Secundar profesional	946	7,2	1478	13,5
Mediu de cultură generală/liceal	2189	16,7	1208	11,0
Mediu incomplet/gimnazial	2593	19,8	2162	19,7
Primar/fără studii	1232	9,4	1557	14,2
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			1022	
<i>educație preșcolară</i>			165	
<i>fără școală absolvită</i>			370	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Atât datele absolute privind numărul de născuți-vii cât și rata natalității ne arată o diminuare semnificativă în perioada 2014-2024, de la 194 până la 123 și respectiv de la 12,8‰ la 10,2‰. În perioada 2014-2016, numărul de nașteri a fluctuat între 187 și 219, cu un maxim de 219 în 2016. Începând cu 2017, se observă o tendință clară de scădere. În ansamblu, numărul de nașteri a scăzut cu aproximativ 37% în perioada 2014-2024. Rata de natalitate a atins un maximum de

14,5% în 2016 și un minimum de 9,7% în 2021 (*Tabelul 5*). Această tendință de scădere accentuată indică o problemă demografică serioasă, cu potențial impact asupra structurii populației și asupra sustenabilității sociale și economice pe termen lung. O rată de natalitate scăzută poate duce la îmbătrânirea populației și la reducerea forței de muncă în viitor.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, municipiul Edineț

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	194	187	219	186	174	171	154	134	139	125	123
Rata de natalitate, ‰	12,8	12,4	14,5	12,5	12,0	12,1	11,1	9,7	10,5	9,9	10,2

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea

Numărul total de decese din municipiul Edineț a fluctuat între 152 și 269 pe parcursul perioadei 2014-2024. Se remarcă o creștere semnificativă în 2020 și 2021, cu valori maxime de 239 și 269 decese din cauza pandemiei de COVID-19. În anii 2022-2024, numărul de decese scade spre valorile din perioada pre-pandemică, ajungând la 152 în 2024. Reducerea din ultimii ani 2023-2024 nu neapărat reflectă o îmbunătățire reală a sănătății populației, ci se produce în contextul reducerii bazei demografice.

În majoritatea anilor numărul de decese este mai mare în rândul bărbaților decât al femeilor cu excepția anilor 2014, 2018 și 2021 când situația a fost inversă. Rata de mortalitate generală oscilează între 12,5‰ și 19,6‰ în perioada 2014-2024. Valoarea maximă de 19,6‰ s-a înregistrat în 2021 și ulterior tendința a fost de reducere până la 12,6‰ în 2024 (*Tabelul 6*). Rata de mortalitate masculină este mai mare în toată perioada analizată – ceea ce corespunde tendințelor demografice naționale, explicabile prin speranța de viață mai scurtă la bărbați și expunerea mai mare la riscuri.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în municipiul Edineț, total și pe sexe, 2014-2024

	Număr decese			Rata mortalități, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	215	106	109	14,2	15,2	13,4
2015	214	109	105	14,2	15,5	13,0
2016	190	105	85	12,6	14,9	10,5
2017	209	117	92	14,1	17	11,5
2018	211	99	112	14,6	14,8	14,4
2019	177	93	84	12,5	14,2	11
2020	239	130	109	17,3	20,3	14,7
2021	269	131	138	19,6	20,7	18,7
2022	192	110	82	14,5	18	11,5
2023	181	92	89	14,4	16,1	13,0
2024	152	87	65	12,6	16,0	9,8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Distribuția pe sexe arată că mortalitatea este relativ echilibrată, însă bărbații continuă să înregistreze un nivel ușor mai ridicat sau comparabil cu cel al femeilor în anumite grupe de vârstă. În 2014, diferența era redusă (106 bărbați față de 109 femei), însă în 2024 se observă o scădere mai accentuată a deceselor în rândul femeilor (65) comparativ cu bărbații (87), ceea ce sugerează o persistență a vulnerabilității masculine, în special la vârstele adulte. Analiza pe grupe de vârstă evidențiază faptul că mortalitatea este concentrată predominant în rândul populației vârstnice (65+ ani). Această categorie a generat 137 decese în 2014, 128 în 2023 și 115 în 2024, reprezentând peste două treimi din totalul deceselor în fiecare an. În cadrul acestei grupe, femeile sunt mai numeroase decât bărbații, ceea ce reflectă speranța de viață mai ridicată a femeilor și, implicit, o prezență mai mare a acestora la vârste înaintate. În grupa de vârstă 15–64 ani se observă o scădere pronunțată a mortalității, de la 76 decese în 2014 la 50 în 2023 și doar 35 în 2024. Această reducere este mai evidentă în rândul bărbaților (de la 49 la 28), dar și în rândul femeilor (de la 27 la 7), indicând o diminuare a mortalității premature și, posibil, o ameliorare a stării de sănătate a populației active. Mortalitatea copiilor (0–14 ani) este foarte redusă, cu valori între 2 și 3 decese anual (*Tabelul 7.*). În ansamblu, datele indică o concentrare accentuată a deceselor la vârste înaintate și o reducere a mortalității în rândul populației apte de muncă. Aceste tendințe sunt caracteristice unui proces de îmbătrânire demografică, în care scăderea mortalității premature și creșterea ponderii vârstnicilor modifică structura deceselor și generează noi provocări pentru sistemul de sănătate și protecție socială.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, pentru anii 2014, 2023, 2024, persoane, municipiul Edineț

		2014	2023	2024
Total	Total	215	181	152
	0-14 ani	2	3	2
	15-64 ani	76	50	35
	65 ani și peste	137	128	115
Bărbați	Total	106	92	87
	0-14 ani	2	2	2
	15-64 ani	49	35	28
	65 ani și peste	55	55	57
Femei	Total	109	89	65
	0-14 ani	-	1	-
	15-64 ani	27	15	7
	65 ani și peste	82	73	58

Sursa: BNS

Sporul natural

Datele evidențiază un spor natural preponderent negativ în municipiul Edineț pe întreaga perioadă analizată, cu excepția anului 2016, când s-a înregistrat un spor pozitiv (+29 persoane, +1,93‰). În rest, declinul natural al populației se accentuează, atingând valori critice în anii 2020–2021 (–6,17‰ și –9,87‰), pe fondul creșterii mortalității și reducerii natalității. După 2021 se

observă o ușoară ameliorare a situației, însă sporul natural rămâne negativ (-2,41% în 2024), ceea ce indică menținerea unui proces de depopulare naturală (Tabelul 8.). Această evoluție reflectă dezechilibre demografice persistente, caracterizate prin nivel scăzut al natalității, mortalitate relativ ridicată și reducerea continuă a populației totale.

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în municipiul Edineț, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	-21	-27	29	-23	-37	-6	-85	135	-53	-56	-29
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	-1,39	-1,8	1,93	-1,55	-2,57	-0,43	-6,17	-9,87	4,03	-4,48	-2,41

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

În perioada 2004-2014, proporția celor căsătoriți în municipiul Edineț s-a redus cu 3%, în timp ce proporția necăsătoriților și a văduvilor a rămas constant. Ponderea celor divorțați a s-a majorat de la 7,5% în 2014 la 11% în 2024 (Tabelul 9.).

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, municipiul Edineț

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2603	18,1	2560	19,5	1817	17,9
Căsătorit/ă	9072	63	7732	59	6049	59,6
Văduv/ă	1652	11,5	1819	13,9	1159	11,4
Divorțat/ă	1085	7,5	998	7,6	1115	11,0
Total populația de 15 ani și peste	14413	100	13109	100	10140	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

În general, municipiul Edineț a manifestat o stabilitate relativă a nupțialității. Numărul total de căsătorii în perioadă 2014-2024 a fluctuat în limitele 123-158. Excepție face anul 2021 când s-au înregistrat un număr maxim de 190 de căsătorii când din cauza pandemiei începute în 2020 mai multe cupluri și-au amânat înregistrarea căsătoriei pentru anul viitor. Rata de nupțialitate ne indică pe parcursul perioadei 2014-2024 o creștere a ratei de nupțialitate de la 9,2‰ la 11,3‰. În acest context, subliniem că evoluția ratei de nupțialitate are implicații directe asupra evoluției ratei de natalitate, în sensul că căsătoria reprezintă cadrul principal pentru procreare, adică formarea unor cupluri oficializate creează condițiile pentru planificarea și conceperea copiilor.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, municipiul Edineț

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	139	144	140	123	132	129	130	190	158	131	137
Rata de nupțialitate (în ‰)	9,2	9,5	9,2	8,3	9,1	9,1	9,4	13,8	11,9	10,4	11,3

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform recensământului din 2014, numărul de gospodării în municipiul Edineț era de 5976. Dintre acestea 31,6% (1887) erau gospodării cu copii 0-17 ani, ceea ce indică că mai puțin de o treime din gospodării contribuiau direct la regenerarea populației. Dintre care 6,6% (124) erau gospodării cu 3 și mai mulți copii. Gospodăriile alcătuite dintr-o persoană constituiau 26,4% (1580), sugerând prezența unui segment semnificativ de populație adultă și vârstnică singură. Gospodăriile formate dintr-un vârstnic (65+) reprezentau 13,3% (792), evidențiind un segment mare de populație vârstnică trăind singură dar și al prezenței relativ înalte a populației în etate. Având în vedere tendințele demografice recente putem anticipa că recensământul din 2024 va evidenția o scădere a proporției gospodăriilor cu copii și o creștere a gospodăriilor formate din vârstnici, în concordanță cu fenomenul de îmbătrânire demografică și scădere a natalității observat la nivel național și local.

Potrivit datelor oferite de APL, în 2024, structura gospodăriilor din municipiul Edineț (5.900 gospodării) reflectă o combinație de stabilitate familială și fragilități sociale: 1.600 gospodării au copii (27,1% din total), dintre care 320 sunt monoparentale (20% din familiile cu copii), iar 160 sunt familii numeroase cu trei sau mai mulți copii (10% din familiile cu copii). Simultan există 520 gospodării desemnate ca vulnerabile (8,8% din total), dintre care doar 260 (50%) beneficiază efectiv de ajutor social, iar 520 gospodării sunt ocupate de bătrâni care trăiesc singuri (8,8%) (Tabelul 11.). Aceste cifre arată că un segment semnificativ de copii este crescut în contexte cu risc socioeconomic (monoparentalitate și familii vulnerabile), în timp ce proporția bătrânilor singuri indică o cerere constantă pentru servicii de îngrijire și suport comunitar.

Tabelul 11. Indicatori actualizați privind structura gospodăriilor, municipiul Edineț

Indicator	Date administrative, 2024
Număr gospodării	5900
Număr familii cu copii	1600
Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	320
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	160
Număr familii vulnerabile	520
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	260
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	520

Sursa: Fișa de date prezentată de APL.

Prezența relativ ridicată a familiilor monoparentale și a bătrânilor singuri implică nevoi concrete: servicii de zi și îngrijire la domiciliu, măsuri de susținere a veniturilor și facilități pentru părinți care lucrează, precum și intervenții pentru incluziune socială. Pe scurt, datele arată necesitatea corelării mai bune între identificarea vulnerabilității și furnizarea de servicii: consolidarea ținirii ajutoarelor sociale, extinderea serviciilor comunitare pentru vârstnici și programe concrete de sprijin pentru familiile cu copii — în special pentru cele monoparentale.

Educația timpurie și învățământul școlar

Pe parcursul anilor 2015–2024, sistemul de învățământ preșcolar din municipiul Edineț a fost relativ stabil, cu 4 instituții preșcolare, iar numărul grupelor a variat între 28 și 29. Numărul locurilor disponibile pentru copii a fost constant între 660 și 760, însă numărul total de copii înscriși a fost adesea ușor mai mare decât capacitatea oficială, în primii ani, atingând 694 copii în 2016. După 2019 se observă o scădere graduală a numărului de copii, până la 585 în 2024, reflectând posibile efecte ale scăderii natalității sau migrației populației tinere. Copiii de 0–3 ani au avut valori fluctuante, între 171 și 282 copii, cu o scădere semnificativă în 2020 (171 copii), probabil influențată de pandemia COVID-19 și de restricțiile aferente. După 2020, această grupă a început să se stabilizeze în jurul valorii de 210–215 copii. Copiii de 4–5 ani au înregistrat valori între 235 și 329, cu vârful în 2021 (329 copii), urmat de o scădere ușoară în anii următori. Copiii de 6–7 ani au variat între 97 și 166, cu scăderi semnificative în unele perioade, indicând efecte de cohortă și fluctuații în natalitate. Numărul copiilor cu cerințe educaționale speciale a crescut ușor, de la 51 în 2015 la 35 în 2024, iar numărul copiilor cu dizabilități a rămas mic, cu valori între 0 și 7, ceea ce reflectă o atenție crescută a instituțiilor la integrarea copiilor cu nevoi speciale (*Anexa, Tabelul 3*).

În perioada analizată, municipiul Edineț a avut constant 5 instituții școlare. Numărul claselor a crescut ușor, de la 146 la 148. Numărul locurilor pentru elevi a fost constant la 3 756, în timp ce numărul efectiv de elevi a crescut de la 1 926 la 2 309. Aceasta indică o creștere moderată a densității elevilor pe clasă, dar fără a depăși capacitatea școlară disponibilă. În clasele 1–4: numărul elevilor a crescut de la 689 la 851, indicând o creștere a populației școlare tinere și menținerea atractivității învățământului primar. În clasele 5–9: elevii au crescut de la 813 la 990, evidențiind continuitatea școlarizării gimnaziale și o retenție bună a elevilor din ciclul primar. În clasele 10–11 și 12: elevii au fost între 279 și 361 pentru clasele 10–11 și între 105 și 174 pentru clasa a XII-a, ceea ce arată fluctuații normale în cohorta liceală, posibil legate de migrație sau decizii ale familiilor privind continuarea studiilor. Elevii cu cerințe educaționale speciale au fost prezenți constant, între 22 și 36, iar cei cu dizabilități între 1 și 8, ceea ce indică un grad moderat de incluziune și o raportare atentă a nevoilor speciale. Nu au fost raportate școli speciale pentru copii cu deficiențe intelectuale sau fizice, ceea ce sugerează integrarea acestor elevi în școlile generale. Numărul total de absolvenți a variat între 274 și 384, cu absolvenții gimnaziilor predominând (148–210) și un număr mai mic de absolvenți ai liceelor (103–174). Aceasta evidențiază continuitatea învățământului general și un nivel stabil de finalizare a studiilor la fiecare ciclu (*Anexa, Tabelul 4*).

Servicii sociale

Potrivit informațiilor oferite de APL servicii pentru vârstnici sunt oferite prin intermediul serviciului social la domiciliu, clubului de seniori și centre de sănătate. În contextul creșterii ponderii populației vârstnice, este posibil ca presiunea asupra acestor servicii să fie în creștere, ceea ce necesită o adaptare continuă a capacității instituționale. Astfel pentru a răspunde adecvat tendințelor demografice actuale, în special procesului de îmbătrânire, este necesară consolidarea integrării dintre servicii, monitorizarea accesului efectiv și orientarea mai accentuată spre prevenție și suport comunitar.

Migrație și piața muncii

Fenomenul migrației în municipiul Edineț nu poate fi evaluat real în baza datelor disponibile. Unele date statistice ne relevă că migrația netă internațională pentru anul 2021 a fost de – 19 persoane, iar migrația netă internă înregistrează de asemenea valori negative (-214 persoane)⁴⁰.

O componentă importantă a migrației în municipiul Edineț este migrația de navetă, în sensul că un număr semnificativ de persoane din localitățile rurale din apropierea orașului își desfășoară activitatea profesională în oraș, dar își mențin reședința în alte localități. Această formă de migrație temporară influențează structura zilnică a populației și dinamica economică a orașului, fără a modifica oficial evidențele demografice.

Municipiul Edineț are o economie concentrată pe industrie alimentară, industria de prelucrare și comerț local. Orașul funcționează ca centru urban pentru regiunea sa, dar oportunitățile de angajare sunt limitate comparativ. Majoritatea locurilor de muncă sunt în sectorul serviciilor publice, comerț, agricultură și unele întreprinderi mici. Forța de muncă este relativ stabilă, însă există o proporție semnificativă de migrație externă, mai ales în rândul tinerilor și persoanelor cu calificări medii sau înalte. Cererea pentru muncă calificată este redusă, iar salariile medii sunt mai mici decât în municipii mari, ceea ce determină plecarea temporară sau permanentă a angajaților spre centre mai dezvoltate sau în străinătate.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Datele RPL 2024 confirmă o restructurare semnificativă a profilului demografic al municipiului Edineț, marcată de discrepanțe față de estimările oficiale, îmbătrânire accelerată și o bază demografică tânără relativ slabă. Prezența fizică a unei populații mai numeroase decât cea recențată administrativ, coroborată cu ponderea ridicată a persoanelor vârstnice și cu reducerea masei populației în vârstă activă, impune reconfigurarea politicilor publice locale.

Structura populației municipiului Edineț reflectă atât caracteristici tradiționale ale demografiei urbane, cât și provocări specifice procesului de îmbătrânire. Populația activă din punct de vedere economic reprezintă peste jumătate din total, însă segmentul tinerilor este relativ redus, ceea ce indică efecte ale migrației și ale natalității scăzute în trecut. Această distribuție poate

---

⁴⁰ BNS (2022). Populația cu reședință obișnuită în profil teritorial la începutul anilor 2014-2022. https://statistica.gov.md/index.php/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html

influența disponibilitatea forței de muncă tinere și dinamismul economic local, afectând capacitatea orașului de a susține inovarea și antreprenoriatul.

Ponderea populației vârstnice este în creștere, iar diferențele între sexe sunt notabile, femeile trăind mai mult și necesitând suport sporit în ceea ce privește sănătatea și asistența socială. Această tendință generează presiune suplimentară asupra sistemului local de servicii și evidențiază necesitatea adaptării infrastructurii sociale și medicale la nevoile acestei categorii.

Raportul de dependență demografică este în creștere, ceea ce indică o presiune tot mai mare asupra populației active pentru susținerea celor dependenți. În acest context, planificarea și politicile publice trebuie să se concentreze pe măsuri integrate de suport pentru vârstnici, sprijinirea tinerilor și menținerea unui echilibru între populația activă și cea dependentă.

Analiza mișcării naturale a populației evidențiază o tendință generală de scădere a natalității pe termen mediu și lung, ceea ce indică provocări demografice majore pentru comunitate. Reducerea continuă a numărului de nașteri și a ratei natalității poate conduce la o îmbătrânire accentuată a populației și la diminuarea forței de muncă disponibile, afectând sustenabilitatea socială și economică a orașului. Mortalitatea masculină rămâne mai ridicată decât cea feminină, reflectând diferențe în speranța de viață și vulnerabilități specifice. În paralel, se observă o reducere a mortalității premature în rândul populației active, ceea ce poate fi asociat cu îmbunătățiri ale stării de sănătate și accesului la servicii medicale.

Sporul natural al populației este preponderent negativ, confirmând existența unui proces de depopulare naturală și dezechilibre demografice persistente. Această situație subliniază necesitatea măsurilor integrate de politici publice pentru stimularea natalității și prevenirea declinului demografic.

În ansamblu, dinamica demografică a municipiului Edineț subliniază importanța adoptării unor politici proactive, axate pe prevenție, dezvoltarea serviciilor comunitare și crearea de condiții pentru menținerea și atragerea populației tinere, astfel încât să se asigure sustenabilitatea socială și economică a orașului.

- **Politici de susținere a familiilor tinere** - dezvoltarea și extinderea programelor de sprijin financiar pentru familii cu copii; promovarea serviciilor de consiliere familială și planificare parentală, inclusiv acces la informații despre sănătatea reproducerii și suport pentru părinți; crearea unor politici de sprijin pentru echilibrul muncă-viață, inclusiv facilități pentru mame și tați, programe de flexibilizare a muncii și stimulente pentru angajatori care susțin părinții.
- **Politici pentru integrarea și protecția populației vârstnice** - extinderea serviciilor sociale și medicale dedicate persoanelor vârstnice, inclusiv centre de zi, programe de îngrijire la domiciliu și acces la servicii medicale specializate; dezvoltarea infrastructurii urbane prietenoase cu vârstnicii (transport adaptat, spații publice sigure, programe de recreere și socializare); promovarea inițiativelor de prevenție și sănătate activă pentru vârstnici, pentru reducerea morbidității și creșterea calității vieții.
- **Politici de menținere și stimulare a populației active** - crearea de programe pentru atragerea și păstrarea tinerilor și a specialiștilor în municipiu, inclusiv prin stimulente pentru ocuparea forței de muncă și dezvoltarea profesională; sprijinirea antreprenoriatului și a

inovării locale prin acces la fonduri, mentorat și infrastructură pentru start-up-uri și afaceri mici; dezvoltarea programelor de recalificare și învățare continuă pentru a crește adaptabilitatea populației active la cerințele economice actuale.

- **Monitorizarea mai atentă a migrația interne** și mobilității populației din zona rurală către oraș, inclusiv prin instrumente statistice complementare (ex. înregistrări școlare, cereri de reședință, date de consum urban etc.);
- **Corelarea capacității și amplasării infrastructurii educaționale** cu evoluția efectivilor de copii, pentru a evita atât supraaglomerarea, cât și subutilizarea resurselor școlare.

Tabelul 1. Repartizarea populației municipiul Edineț pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	331	290	621
5-9	414	372	786
10-14	441	381	822
15-19	347	348	695
20-24	221	224	445
25-29	187	241	428
30-34	292	390	682
35-39	405	489	894
40-44	450	460	910
45-49	409	447	856
50-54	354	404	758
55-59	307	427	734
60-64	383	545	928
65-69	384	591	975
70-74	338	559	897
75-79	149	314	463
80+	134	341	475
Total	5546	6823	12369

Sursa: BNS

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, municipiul Edineț, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	15081	3025	8268	3788	6952	1580	4156	1216	8129	1445	4112	2572
2015	15017	3005	8172	3840	7001	1588	4174	1239	8016	1417	3998	2601
2016	15065	3034	8122	3909	7019	1600	4144	1275	8046	1434	3978	2634
2017	14806	3066	7791	3949	6868	1618	3985	1265	7938	1448	3806	2684
2018	14412	3022	7403	3987	6650	1601	3769	1280	7762	1421	3634	2707
2019	14115	2986	7339	3790	6504	1584	3708	1212	7611	1402	3631	2578
2020	13768	2874	7100	3794	6389	1532	3635	1222	7379	1342	3465	2572
2021	13674	2852	7127	3695	6325	1538	3572	1215	7349	1314	3555	2480
2022	13167	2704	6798	3665	6092	1470	3418	1204	7075	1234	3380	2461
2023	12503	2521	6408	3574	5703	1367	3133	1203	6800	1154	3275	2371
2024	12281	2789	6039	3453	5510	1459	2920	1131	6771	1330	3119	2322
2025	12649	2957	6281	3411	5614	1523	2953	1138	7035	1434	3328	2273

Sursa: Banca de date BNS

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în municipiul Edineț

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	28	28	28	28	28	28	28	28	28	29
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	2345	2344	2344	2345	2345	2345	2345	2345	2345	2345
Numărul de locuri pentru copii	760	760	760	760	660	660	660	660	660	660
Numărul de copii - total	689	694	689	678	664	599	627	615	574	585
Numărul de copii de 0-3 ani	226	240	282	256	275	171	201	200	214	211
Numărul de copii de 4-5 ani	322	288	272	288	285	290	329	288	235	248
Numărul de copii de 6-7 ani	141	166	135	134	104	138	97	127	125	126
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	51	57	51	40	38	30	34	32	31	35
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	1	1	-	-	3	4	7
Numărul de copii in grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	65	64	61	61	61	61	60	60	61	63
Numărul de directori	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Numărul de educatori	54	53	51	52	51	51	50	46	48	46
Alți pedagogi	7	7	6	5	6	6	6	10	9	13

Sursa: BNS.

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în municipiul Edineț

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4	1997 4
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	146	146	146	151	151	151	151	148	148	148
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	7898	7898	7898	7898	7898	7898	7898	7898	7898	7898
Numărul de locuri pentru elevi	3756	3756	3756	3756	3756	3756	3756	3756	3756	3756
Numărul elevilor - total	1926	1954	2089	2236	2239	2187	2227	2168	2223	2309

Numărul elevilor - clasele 1-4	689	728	791	855	823	766	802	764	809	851
Numărul elevilor - clasele 5-9	813	846	860	888	938	948	956	951	989	990
Numărul elevilor - clasele 10-11	250	275	313	361	319	299	339	302	279	341
Numărul elevilor - clasele 12	174	105	125	132	159	174	130	151	146	127
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	164	194	170	190	187	172	185	177	222	159
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	27	22	26	27	31	31	34	36	35	30
Numărul de elevi cu dizabilități	1	2	2	8	4	1	2	2	2	4
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	283	318	274	280	293	356	384	310	298	322
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	148	146	171	157	161	198	210	188	148	182
Numărul de absolvenți ai liceelor	135	172	103	123	132	158	174	122	150	140

Sursa: BNS.

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul FLOREȘTI

Orașul Florești este situat în regiunea de Nord-Est a Republicii Moldova, fiind centrul raional cu același nume. Datele recensământului populației din 2024 arată că în raionul Florești s-a înregistrat o descreștere a populației de 26,9% comparativ cu anul 2014 pe fondul depopulării comunelor rurale, scăderii efectivului de copii și adolescenți, precum și creșterii semnificativă a segmentului populației vârstnice, ceea ce accentuează presiunea asupra sistemului de îngrijire și protecție socială. Prognoza oficială⁴¹ (*Tabelul 1.*) elaborată prognozează pentru raionul Florești o reducere a numărului populației până în 2033 de 17,7% ceea ce confirmă persistența declinului demografic. Această tendință, dar într-o proporție mai mic și într-un ritm mai lent, se va înregistra și la nivelul orașului Florești. Schimbările demografice care se prefigurează subliniază necesitatea unor politici pro-active și strategii de sprijin pentru stabilizarea populației.

**Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru raionul Florești
(scenariul mediu, 2023–2033)**

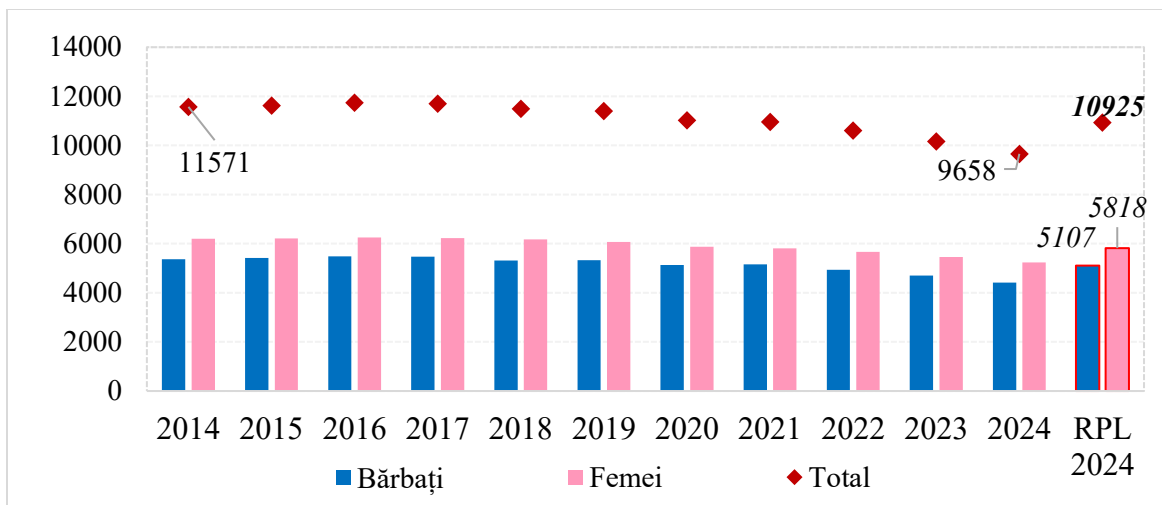
	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Florești	60119	54506	49450	-17,7

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Potrivit RPL 2024, populația stabilă a orașului Florești este de 10925 persoane, dintre care 5818 femei (53,2%) și 5107 bărbați (46,8%). Această valoare este mai mare decât cea raportată de BNS prin metoda reședinței obișnuite, care estima în anul 2024 o populație de 9658 persoane. Diferența de 1357 persoane (aprox. 11%) subliniază limitele metodelor administrative curente de estimare, dar și faptul că orașul găzduiește o populație efectiv prezentă mai mare, neînregistrată oficial cu domiciliul sau reședința obișnuită (*Figura 1*). Astfel, migrația internă neînregistrată administrativ este una din cauzele acestui decalaj de date.

⁴¹ Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>.

Figura 1. Populația orașului Florești, la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS.

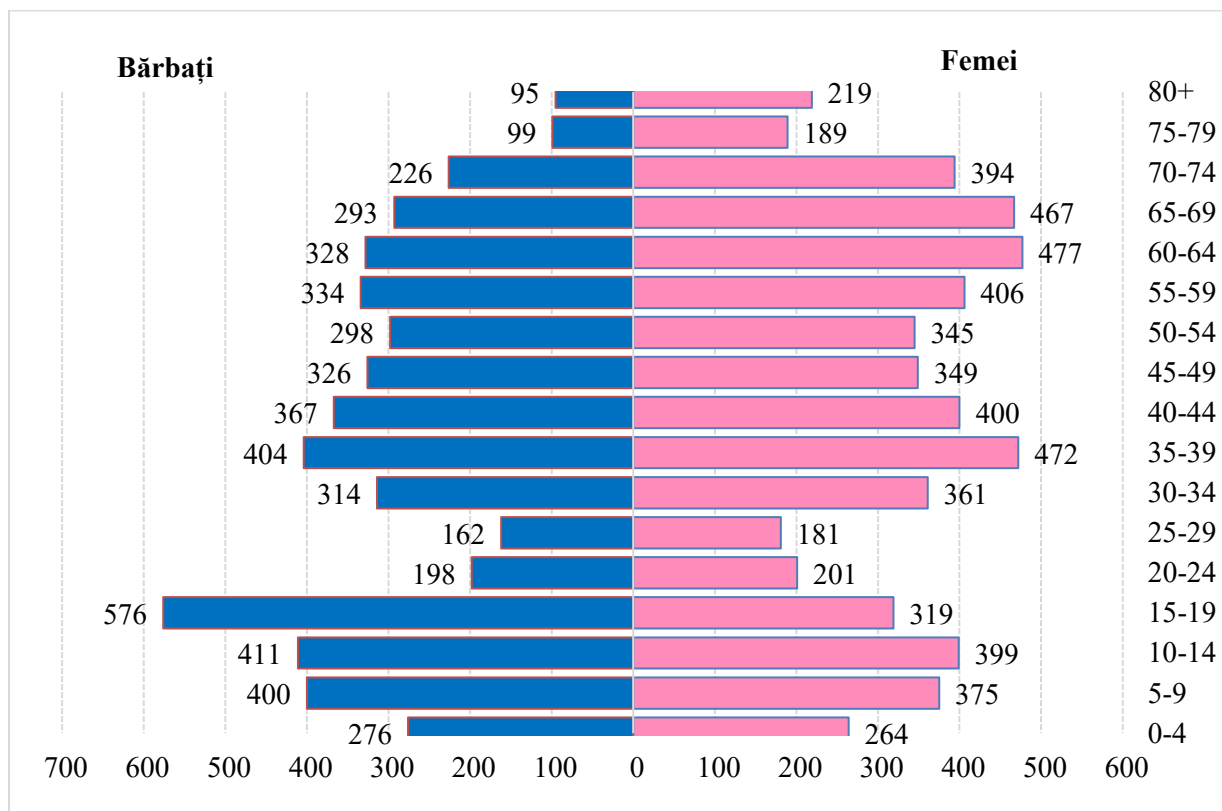
Analiza piramidei pe vârste a populației orașului Florești, pe baza datelor prezentate, indică o distribuție demografică ce reflectă atât caracteristicile evoluției populației, cât și posibilele tendințe sociale și economice ale acesteia. Potrivit datelor, populația orașului Florești are o pondere a populației tinere (0-19 ani) de 27,6% caracterizată printr-un dezechilibru evident între sexul feminin și masculin, în favoarea bărbaților și se menține doar la categoria dată de vârstă (0-19 ani). Astfel, ponderea populației masculine tinere constituie 32,6%, iar a celei feminine de 23,3%. La următoarele categorii de vârstă ponderea femeilor crește treptat odată cu avansarea în vârstă, depășind progresiv procentul bărbaților (*Figura 2*).

Categoria de populație adultă (20-64 de ani) per total constituie – 54,2%, pentru sexul feminin reprezintă – 54,8% și masculin – 53,4% (*Figura 2*). Aceste cifre sunt un indicator pozitiv din perspectiva echilibrului demografic și a dezvoltării economice. Această repartizare sugerează o potențială forță de muncă stabilă, compatibilă cu dinamica pieței muncii. Totuși, trebuie de accentuat că această proporție se apropie de pragul critic, fiind deja aproape de epuizare, întrucât o parte semnificativă a populației, ce se află în această categorie, tinde să scadă în următorii ani. De asemenea datele din piramidă ne arată o reprezentare redusă (6,7%) a categoriei de vârstă 20-29 de ani în cadrul populației, ceea ce reflectă un proces accentuat de migrație a tinerilor către alte zone sau chiar implicarea în migrația internațională. Această proporție scăzută reflectă și consecințele unei natalități reduse în trecut, care a impactat direct dimensiunea acestei cohorte și, implicit, dinamica demografică a orașului. Ponderea redusă a segmentului de populație cu vârstă 20-29 de ani are implicații semnificative asupra pieței muncii și, implicit, asupra economiei locale. Persoanele între 20 și 29 de ani reprezintă, de obicei, o parte importantă a forței de muncă active, inovatoare și adaptabile la schimbări tehnologice și de piață și cei care impulsionează antreprenoriatul. Ponderea redusă a acestei categorii duce la o scădere a disponibilității de lucrători tineri. De asemenea, această pondere redusă a tinerilor cu vârsta 20-29 de ani va genera efecte

demografice precum reducerea nupțialității și ulterior a natalității generând provocări legate de potențiala regenerare demografică.

În ansamblu piramida pe vârste pentru orașul Edineț ne arată că avem o pondere a populației vârstnice (65+) de 18,1%. Diferența dintre sexe este notabilă – în rândul populației feminine ponderea vârstnicilor constituie 21,8%, iar în cadrul populației masculine - doar 13,9%. Situația dată se explică prin speranța de viață mai mare pentru femei decât pentru bărbați. Totodată 5,5% din totalul populației sunt vârstnici de peste 75 de ani care reprezintă un segment al populației ce necesită resurse speciale pentru sănătate, îngrijire și protecție socială (Figura 2.). Având în vedere faptul că grupa de vârstă 65-74 de ani este relativ numeroasă, este posibil ca ponderea vârstnicilor peste 75 de ani să se majoreze în viitorul apropiat, pe măsură ce această cohortă îmbătrânește. Această tendință implică o presiune suplimentară asupra sistemului de sănătate și asistență socială, subliniind necesitatea adoptării unor politici preventive și de sprijin adaptate pentru acești cetățeni în vârstă avansată.

Datele ne permit să estimăm că în următorii 5 ani este posibil ca procesul de îmbătrânire demografică în orașul Florești să se accentueze neesențial datorită generațiilor care în prezent au vârsta 60-64 de ani și au aceeași mărime ca cele de 65-70 de ani. Ulterior este posibilă o reducere a acestei tendințe pe termen mai lung, în contextul unor generații viitoare mai mici (de 50-59 de ani) din cauza implicării lor în migrația internațională.

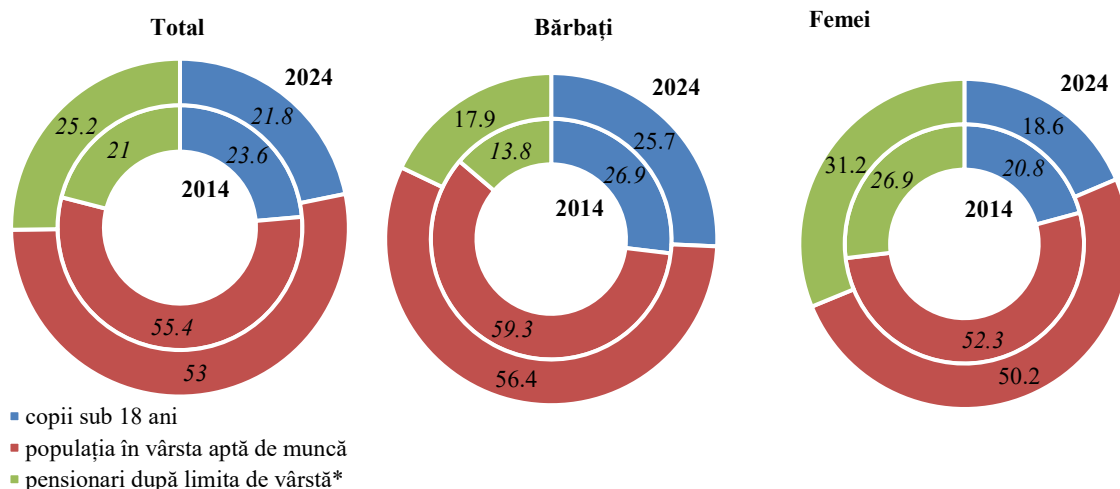

Figura 2. Piramida pe vârste a orașului Florești, RPL 2024.

Sursa: BNS.

Dinamica structurii demografice din orașul Florești ar putea fi însă influențată semnificativ de rolul său ca pol de atragere a tinerilor din localitățile rurale din apropiere datorită oportunităților de angajare, precum și a condițiilor de trai superioare față de cele de la sat, ceea ce ar determina fluxuri migratorii interne favorabile. Această tendință trebuie considerată în procesul de planificare urbană, socială și economică a comunității.

Analiza datelor din evidența curentă a populației ne indică o structură demografică relativ stabilă în perioada 2014-2024 pentru orașul Florești. Proportția copiilor sub 18 ani a scăzut de la 23,6% în 2014 la 21,8% în 2024. Această reducere indică o scădere a natalității și sugerează o bază tânără mai slabă, ceea ce poate avea implicații pe termen lung asupra înnoirii generațiilor și disponibilității viitoare de forță de muncă tânără. Populația în vârstă aptă de muncă a scăzut de la 55,4% în 2014 la 53% în 2024. Populația în vârstă aptă de muncă masculină s-a redus cu 3%, iar cea feminină cu 2%. Această reducere relativ modestă ascunde totuși un fenomen important: diminuarea masei populației active, ceea ce poate afecta dinamismul economic al orașului și capacitatea de a susține dezvoltarea locală, inclusiv investițiile și inovarea. În același timp, ponderea pensionarilor după limita de vârstă a crescut de la 21% în 2014 la 25,2% în 2024 (Figura 3.). Această creștere subliniază îmbătrânirea populației și ridică presiunea asupra sistemului de protecție socială și asupra serviciilor medicale.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, orașul Florești, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste

Raportul total de dependență în orașul Florești crește de la aproximativ 80,3% în 2014 la 88,6% în 2024, ceea ce indică o presiune tot mai mare asupra populației active. Aceasta înseamnă că fiecare persoană aptă de muncă trebuie să susțină tot mai multe persoane dependente (copii și vârstnici). Creșterea raportului total reflectă atât reducerea bazei populației active, cât și menținerea sau creșterea ponderii pensionarilor, ceea ce poate afecta sustenabilitatea financiară a serviciilor sociale și a sistemului local de pensii. Indicatorul pentru tineret scade ușor, de la 42,7%

în 2014 la 41,2% în 2024. Aceasta evidențiază o scădere a proporției copiilor în raport cu populația activă, rezultat al natalității reduse și al migrației tinerilor. O bază tânără mai restrânsă poate avea efecte pe termen mediu și lung asupra forței de muncă, pe măsură ce acești copii vor intra în vârstă activă. Indicatorul pentru vârstnici crește semnificativ, de la 37,6% în 2014 la 47,4% în 2024, ceea ce confirmă un proces de îmbătrânire accelerată a populației (*Tabelul 2.*). Creșterea ponderii pensionarilor în raport cu populația activă semnalează necesitatea unor politici dedicate pentru sănătate, asistență socială și servicii geriatrice. Această tendință amplifică presiunea asupra populației active, care trebuie să susțină mai mulți vârstnici și poate duce la dezechilibre intergeneraționale în plan economic și social.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în orașul Florești, estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	80,3	88,6
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	42,7	41,2
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	37,6	47,4

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Datele prezentate în *Tabelul 3* evidențiază transformări semnificative în structura etnică a populației orașului Florești în perioada dintre recensămintele populației din 2004 și 2024. Numărul persoanelor care s-au declarat moldoveni a scăzut numeric de la 10 468 la 9 790 persoane, însă ponderea acestora în totalul populației a crescut semnificativ, de la 79,5% la 89,6%. Un fenomen important evidențiat de date îl constituie creșterea numărului persoanelor care s-au declarat români. Dacă în 2004 aceștia reprezentau doar 0,9% din populație (119 persoane), în 2024 ponderea lor a crescut la 4,7% (510 persoane). Această schimbare reflectă transformări identitare și culturale produse în ultimele două decenii. În același timp, se observă o diminuare accentuată a principalelor minorități etnice slave. Populația ucraineană s-a redus de la 1 332 persoane (10,1%) la 321 persoane (2,9%), iar cea rusă de la 1 015 persoane (7,7%) la 211 persoane (1,9%). Celelalte grupuri etnice — găgăuzi, bulgari, romi și alte etnii — păstrează ponderi reduse în structura populației urbane.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în orașul Florești

	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	13164	100	10925	100
Moldoveni	10468	79,5	9790	89,6
Români	119	0,9	510	4,7
Ucraineni	1332	10,1	321	2,9
Ruși	1015	7,7	211	1,9
Găgăuzi	15	0,1	8	0,1
Bulgari	22	0,2	7	0,1

	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Romi	55	0,4	33	0,3
Alte etnii	138	1,0	30	0,3
Nedeclarat / nu au declarat etnia	-	-	15	0,1

Sursa: RPL 2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Datele privind structura populației după nivelul educațional în orașul Florești evidențiază transformări importante ale profilului educațional al populației între recensămintele din 2014 și 2024. Analiza trebuie realizată ținând cont și de diferența metodologică dintre cele două recensăminte: în 2014 indicatorii se refereau la populația de 15 ani și peste, iar în 2024 la populația de 10 ani și peste, fapt care influențează în special creșterea ponderii persoanelor cu nivel primar, gimnazial sau fără studii finalizate. Dacă în 2014 persoanele cu studii universitare reprezentau 20,67% din total, în 2024 acestea constituie aproximativ 20,8% din populația analizată (1996 persoane) (Tabelul 4.).

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, orașul Florești

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	Persoane	%	persoane	%
Total	13109	100	9610	100
Universitar (superior)	2980	20,67	1996	
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	3	0,02	11	0,11
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	89	0,85	253	2,63
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	2894	19,8	1732	17,95
Mediu de specialitate	3163	26,1	1735	18,1
Secundar profesional	946	15,9	2017	21
Mediu de cultură generală/liceal	2189	11,8	791	8,23
Mediu incomplet/gimnazial	2593	19,3	2014	20,96
Primar/fără studii	1232	6,0	1057	11
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			826	8,6
<i>educație preșcolară</i>			195	2,03
<i>fără școală absolvită</i>			36	0,37

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Atât datele absolute privind numărul de născuți-vii cât și rata natalității ne arată o diminuare semnificativă în perioada 2014-2024, de la 187 până la 83 și respectiv de la 16,1‰ la 8,5‰. Numărul de nașteri a atins un maxim de 190 în 2015, apoi a început o scădere constantă. Față de 2014, numărul de nașteri s-a redus cu peste jumătate (55%). Rata de natalitate a atins un maximum de 16,3‰ în 2015, ulterior continuând un ritm de diminuare și marcând o reducere semnificativă, aproape jumătate față de valorile din aproape întreg intervalul (*Tabelul 5*). Această tendință de scădere accentuată indică o problemă demografică serioasă, cu potențial impact asupra structurii populației și asupra sustenabilității sociale și economice pe termen lung. O rată de natalitate scăzută poate duce la îmbătrânirea populației și la reducerea forței de muncă în viitor.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, orașul Florești

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	187	190	172	152	150	120	133	111	103	94	83
Rata de natalitate (în ‰)	16,1	16,3	14,6	12,9	13,0	10,5	12,0	10,1	9,7	9,2	8,5

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea populației

Numărul total de decese din orașul Florești a fluctuat între 137 și 206 pe parcursul perioadei 2014-2024. Se remarcă o creștere semnificativă în 2020 și 2021, cu valori maxime de 183 și 206 decese din cauza pandemiei de COVID-19. În anii 2022-2024, numărul de decese scade spre valorile din perioada pre-pandemică, ajungând la 147 în 2024. Reducerea dată nu neapărat reflectă o îmbunătățire reală a sănătății populației, ci se produce în contextul reducerii bazei demografice.

În majoritatea anilor numărul de decese este mai mare în rândul bărbaților decât al femeilor cu excepția anilor 2018, 2020 și 2022 când situația a fost inversă. Rata de mortalitate generală oscilează între 12,0‰ și 18,7‰ în perioada 2014-2024. Valoarea maximă de 18,7‰ s-a înregistrat în 2021 și minima de 12,0‰ în 2019 (*Tabelul 6*). Rata de mortalitate masculină este mai mare în toată perioada analizată – ceea ce corespunde tendințelor demografice naționale, explicabile prin speranța de viață mai scurtă la bărbați și expunerea mai mare la riscuri.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în orașul Florești, total și pe sexe, 2014-2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	173	88	85	14,9	16,3	13,7
2015	156	79	77	13,4	14,5	12,3
2016	173	89	84	14,7	16,2	13,4
2017	158	80	78	13,5	14,6	12,5
2018	180	85	95	15,6	15,9	15,3

	Număr decese			Rata mortalității, (%)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2019	137	72	65	12,0	13,5	10,7
2020	183	90	93	16,6	17,5	15,8
2021	206	108	98	18,7	20,9	16,8
2022	162	77	85	15,2	15,6	14,9
2023	164	89	75	16,1	18,9	13,7
2024	147	81	66	15,2	18,3	12,6

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Distribuția pe grupe de vârstă arată o concentrare pronunțată a mortalității în rândul populației vârstnice (65+ ani). În toți anii analizați, această categorie generează majoritatea deceselor, ceea ce confirmă un profil demografic îmbătrânit. Deși numărul deceselor în rândul vârstnicilor scade ușor în timp (de la 137 la 115), ponderea lor rămâne dominantă, reflectând creșterea relativă a acestei categorii în structura populației. În grupa de vârstă 15–64 ani se observă o reducere semnificativă a mortalității, de la 76 cazuri în 2014 la 35 în 2024. Trebuie menționat că o parte din această scădere poate fi influențată și de reducerea numerică a populației active prin migrație. Mortalitatea în rândul copiilor (0–14 ani) se menține la 2-3 cazuri anual (*Tabelul 7.*). Din perspectiva diferențelor pe sexe, mortalitatea masculină este în general mai ridicată decât cea feminină, în special în grupa de vârstă activă, ceea ce corespunde tiparelor demografice generale. Aceasta reflectă vulnerabilitatea mai mare a bărbaților la factori de risc comportamentali și ocupaționali, precum și o speranță de viață mai redusă. În același timp, în rândul vârstnicilor, numărul mai mare de decese în rândul femeilor este explicat prin faptul că acestea sunt mai numeroase la vârste înaintate. În ansamblu, datele indică un model demografic caracterizat prin scăderea mortalității totale, reducerea mortalității premature și o concentrare accentuată a deceselor la vârste înaintate. Aceste tendințe sunt specifice unui proces de îmbătrânire demografică și implică necesitatea adaptării sistemului de sănătate și a politicilor sociale la nevoile unei populații tot mai vârstnice, cu accent pe prevenție, îngrijire pe termen lung și servicii geriatrice.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, anii 2014, 2023, 2024, persoane, orașul Florești

		2014	2023	2024
Total	Total	215	181	152
	0-14 ani	2	3	2
	15-64 ani	76	50	35
	65 ani și peste	137	128	115
Bărbați	Total	106	92	87
	0-14 ani	2	2	2
	15-64 ani	49	35	28
	65 ani și peste	55	55	57
Femei	Total	109	89	65
	0-14 ani	-	1	-
	15-64 ani	27	15	758
	65 ani și peste	82	73	

Sursa: BNS

Sporul natural

Analiza indicatorilor sporului natural în orașul Florești pentru perioada 2014–2024 evidențiază o schimbare structurală clară de la un regim demografic relativ echilibrat la unul caracterizat prin depopulare naturală accentuată. În primii ani ai perioadei analizate, se observă existența unui spor natural pozitiv, în 2014 și mai ales în 2015, ceea ce indică faptul că natalitatea depășea mortalitatea, asigurând o anumită capacitate de regenerare demografică. Totuși, această situație este de scurtă durată, deoarece încă din 2016 se înregistrează trecerea la valori negative, marcând începutul unui declin natural al populației. În intervalul 2016–2019, sporul natural rămâne negativ, dar la valori relativ moderate, sugerând un dezechilibru în creștere între nașteri și decese, fără a indica încă o criză demografică profundă. Situația se agravează însă semnificativ începând cu anul 2020, când se înregistrează o accentuare bruscă a declinului natural. Această deteriorare atinge un punct critic în 2021, când sporul natural și rata acestuia înregistrează cele mai nefavorabile valori din întreaga perioadă. Contextul pandemic explică în mare parte această evoluție, prin creșterea mortalității și reducerea simultană a natalității. În anii următori (2022–2024), deși se observă o ușoară ameliorare comparativ cu vârful negativ din 2021, sporul natural rămâne constant negativ și la un nivel ridicat, ceea ce indică persistența unui dezechilibru structural între natalitate și mortalitate (*Tabelul 8*). Această evoluție confirmă faptul că declinul natural nu este un fenomen conjunctural, ci unul de durată, determinat de factori precum scăderea fertilității, îmbătrânirea populației și reducerea efectivului populației de vârstă reproductivă. Din perspectivă demografică, valorile negative tot mai pronunțate ale ratei sporului natural indică o capacitate redusă de autoregenerare a populației. În lipsa unor fluxuri migratorii compensatorii, această tendință conduce inevitabil la scăderea populației totale și la accentuarea procesului de îmbătrânire demografică. În ansamblu, datele relevă tranziția orașului Florești către un regim demografic regresiv, caracterizat prin depopulare naturală persistentă și dezechilibre între generații, ceea ce implică consecințe semnificative asupra pieței muncii, sustenabilității sistemelor sociale și perspectivelor de dezvoltare locală.

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în orașul Florești, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	14	34	-1	-6	-30	-17	-50	-95	-59	-70	-64
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	1,21	8,92	-0,09	-0,51	-2,61	-1,49	-4,54	-8,67	-5,56	-6,89	-6,63

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

În perioada 2004-2014, proporția celor căsătoriți în orașul Florești a crescut cu puțin mai mult de un procent, în timp ce proporția necăsătoritorilor și a celor divorțați s-a majorat. Ponderea văduvilor a rămas constantă. Structura populației orașului Florești după starea civilă în anul 2024

evidențiază predominanța persoanelor căsătorite, care însumează 4983 persoane, reprezentând 56,63% din total. Persoanele care nu s-au căsătorit niciodată constituie un segment semnificativ, de 21,25%. Totodată, 1070 persoane sunt divorțate (12,16%), iar 877 persoane sunt văduve (9,97%) (Tabelul 9.).

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024 orașul Florești

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2235	20,4	2021	20,3	1870	21,25
Căsătorit/ă	6748	61,7	5893	59,4	4983	56,63
Văduv/ă	1131	10,3	1231	12,4	877	9,97
Divorțat/ă	820	7,5	784	7,9	1070	12,16
Total populația de 15 ani și peste	10936	100	9929	100	8800	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Numărul total de căsătorii în orașul Florești în perioada 2014-2024 a prezentat o tendință de declin, de la 213 în 2014 la 89 în 2024. În 2020 din cauza pandemiei de COVID-19 s-a înregistrat cel mai mic număr de căsătorii fiind de 70. Astfel din cauza restricțiilor unii și-au amânat înregistrarea căsătoriei în anul următor când am avut o creștere a acestui indicator la 104 căsătorii. Rata de nupțialitate în perioada dată s-a înjumătățit de la 18,4‰ în 2014 la 9,2‰ în 2024 (Tabelul 10). Această scădere accentuată reflectă schimbările din structura demografică a orașului Florești, fiind vorba de reducerea populației tinere. Reducerea nupțialității are implicații directe asupra evoluției ratei de natalitate conducând la scăderea acesteia.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, orașul Florești

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	139	144	140	123	132	12	130	190	158	131	137
Rata de nupțialitate (în ‰)	9,2	9,5	9,2	8,3	9,1	9,1	9,4	13,8	11,9	10,4	11,3

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform recensământului din 2014, numărul de gospodării în orașul Florești era de 4654. Dintre acestea 34,1% (1587) erau gospodării cu copii 0-17 ani, ceea ce indică că puțin mai mult de o treime din gospodării contribuiau direct la regenerarea populației. Dintre care 6,9% (110) erau gospodării cu 3 și mai mulți copii. Gospodăriile alcătuite dintr-o persoană constituiau 28,4% (1320), sugerând prezența unui segment semnificativ de populație adultă și vârstnică singură. Gospodăriile formate dintr-un vârstnic (65+) reprezentau 10,4% (482), evidențiind un segment mare de populație vârstnică trăind singură dar și al prezenței relativ înalte a populației în etate. Având în vedere tendințele demografice recente putem anticipa că recensământul din 2024 va

evidenția o scădere a proporției gospodăriilor cu copii și o creștere a gospodăriilor formate din vârstnici, în concordanță cu fenomenul de îmbătrânire demografică și scădere a natalității observat la nivel național și local.

Educația timpurie și învățământul școlar

Pe parcursul anilor 2015–2024, orașul Florești a menținut 3 instituții preșcolare, cu un număr de grupe între 22 și 23. Numărul locurilor disponibile pentru copii a variat între 500 și 524, iar numărul total de copii înscriși a fost adesea mai mare decât capacitatea instituțiilor, atingând valori maxime de 697 în 2018 și 692 în 2015. După 2019, se observă o scădere graduală a populației preșcolare, până la 573 copii în 2024, ceea ce poate fi legat de scăderea natalității și migrația familiilor tinere. Grupa 0–3 ani are între 159 și 269 copii, cu o scădere semnificativă în 2020 (159 copii), urmată de fluctuații moderate în anii următori, evidențiind sensibilitatea acestei grupe la migrație și la factorii demografici. Grupa 4–5 ani are între 260 și 366 copii, cu scăderi și creșteri de cohorte, indicând adaptarea părinților la înscrierea copiilor în grădiniță. Grupa 6–7 ani are între 102 și 191 copii, cu variații mai mari, reflectând efectele de cohortă și fluctuațiile natalității în anii anteriori. Numărul copiilor cu cerințe educaționale speciale a crescut ușor, de la 13 în 2015 la 22 în 2024, iar numărul copiilor cu dizabilități a rămas redus, între 0 și 5, ceea ce arată o atenție constantă a instituțiilor pentru integrarea copiilor cu nevoi speciale (*Anexa, Tabelul 3*).

În orașul Florești, numărul instituțiilor școlare a rămas constant la 5, cu excepția anului 2019/20, când au fost raportate 7 instituții. Numărul locurilor pentru elevi a crescut de la 3 060 la 3 200, iar numărul efectiv de elevi a crescut de la 1 969 la 2 374. La clasele 1–4: numărul elevilor a crescut de la 706 la 767, indicând retenție bună în ciclul primar. În clasele 5–9: elevii au crescut de la 891 la 1 122, ceea ce semnaleză continuitatea școlarizării gimnaziale și creșterea cohortelor în acest segment. În clasele 10–11 și 12: elevii au variat între 273–384 pentru clasele 10–11 și 97–177 pentru clasa a XII-a, reflectând fluctuații normale în liceu și posibil efecte ale migrației sau ale deciziilor familiilor privind continuarea studiilor. Elevii cu cerințe educaționale speciale au fost prezenți constant, între 54 și 77, iar cei cu dizabilități între 9 și 34, ceea ce indică o integrare progresivă și o atenție crescută acordată incluziunii educaționale. Numărul total de absolvenți a variat între 262 și 372, cu absolvenții gimnaziilor predominând (176–214) și un număr mai mic de absolvenți ai liceelor (92–176). Aceasta evidențiază continuitatea învățământului general și un nivel stabil de finalizare a studiilor la fiecare ciclu (*Anexa, Tabelul 4*).

Servicii sociale

În domeniul social, prin structurile de asistență socială se oferă servicii destinate categoriilor vulnerabile, inclusiv persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități și familiilor aflate în dificultate. Acestea includ servicii de îngrijire la domiciliu, suport material și consiliere socială. Instituții concrete care să presteze servicii nu au fost prezentate de reprezentanții APL.

Migrație și piața muncii

Fenomenul migrației în orașul Florești nu poate fi evaluat real în baza datelor disponibile. Unele date statistice ne relevă că migrația netă internațională pentru anul 2021 a fost de + 74 persoane, iar migrația netă internă înregistrează valori negative (-590 persoane)⁴².

O componentă importantă a migrației în orașul Florești este migrația de navetă, în sensul că un număr semnificativ de persoane din localitățile rurale din apropierea orașului își desfășoară activitatea profesională în oraș, dar își mențin reședința în alte localități. Această formă de migrație temporară influențează structura zilnică a populației și dinamica economică a orașului, fără a modifica oficial evidențele demografice.

Orașul Florești are o economie mixtă, cu accent pe industrie mică, comerț și servicii, fiind un centru urban regional important pentru nord-estul Moldovei. Populația activă beneficiază de locuri de muncă în întreprinderi locale, instituții publice și agricultură, există deficit de locuri de muncă pentru tinerii cu studii superioare, ceea ce favorizează migrația către municipii mai mari sau în străinătate.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Analiza evidențiază faptul că orașul Florești se confruntă cu un proces de transformare demografică complex, caracterizat prin discrepanțe între populația reală și cea estimată administrativ, reducerea bazei tinere, diminuarea populației active și creșterea ponderii vârstnicilor. Aceste evoluții indică o presiune tot mai mare asupra resurselor locale și necesitatea unei planificări mai realiste, bazate pe populația efectiv prezentă în teritoriu.

Pentru autoritățile publice locale, rezultatele subliniază importanța adaptării politicilor la realitățile demografice actuale. Reducerea segmentului tânăr și migrația accentuată a populației de 20–29 de ani afectează direct piața muncii, capacitatea de inovare și potențialul de dezvoltare economică, ceea ce impune măsuri orientate spre reținerea și atragerea tinerilor. În același timp, scăderea treptată a populației în vârstă aptă de muncă semnalează riscuri pentru sustenabilitatea economică locală și necesitatea valorificării mai eficiente a resurselor umane existente. Creșterea ponderii populației vârstnice și a raportului de dependență demografică indică o presiune tot mai mare asupra sistemului de protecție socială și a serviciilor medicale.

Analiza mișcării naturale a populației orașului Florești evidențiază o deteriorare semnificativă a echilibrului demografic în perioada 2014–2024, marcată de scăderea accentuată a natalității, menținerea unui nivel relativ ridicat al mortalității și instalarea unui spor natural negativ persistent. Declinul pronunțat al natalității, atât în termeni absoluți, cât și relativi, indică o reducere substanțială a capacității de regenerare a populației. Această evoluție reflectă schimbări structurale profunde, asociate cu diminuarea populației tinere, migrația și amânarea sau reducerea comportamentelor reproductive. În consecință, baza demografică a orașului devine tot mai fragilă, cu implicații directe asupra evoluțiilor viitoare ale populației. Mortalitatea se menține la un nivel

---

⁴² Populația cu reședință obișnuită în profil teritorial la începutul anilor 2014-2022.
https://statistica.gov.md/index.php/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html

relativ ridicat, cu fluctuații semnificative în perioada pandemică, ceea ce a amplificat temporar declinul natural. Deși în anii recenți se observă o revenire spre valori mai moderate, aceasta este influențată și de reducerea populației totale. Structura mortalității, dominată de decesele la vârste înaintate, confirmă procesul de îmbătrânire demografică, iar diferențele persistente între sexe evidențiază vulnerabilitatea mai mare a populației masculine. Sporul natural reflectă cel mai clar dezechilibrul demografic, trecând de la valori pozitive la un declin accentuat și de durată.

Persistența valorilor negative, inclusiv după perioada de criză pandemică, indică faptul că depopularea naturală a devenit un fenomen structural, determinat de interacțiunea dintre natalitatea scăzută, mortalitatea relativ ridicată și reducerea populației de vârstă reproductivă.

În ansamblu, orașul Florești se confruntă cu un proces de depopulare naturală și îmbătrânire demografică, care afectează echilibrul între generații și reduce potențialul de dezvoltare pe termen lung. Aceste tendințe impun necesitatea unor intervenții integrate, orientate spre susținerea natalității, reducerea mortalității evitabile și adaptarea politicilor sociale și economice la noile realități demografice.

În acest context, autoritățile locale ar trebui să:

Implementeze măsuri active de susținere a familiilor tinere. Acestea ar trebui să includă facilități locale pentru locuințe (de exemplu, programe de locuințe accesibile sau loturi pentru construcție), extinderea serviciilor de îngrijire a copiilor (creșe, grădinițe). În același timp, este importantă crearea unor condiții favorabile concilierii vieții profesionale cu cea familială, prin parteneriate cu angajatorii locali.

Reducerea migrației tinerilor și atragerea populației tinere trebuie să devină o prioritate strategică. În acest sens, APL poate promova dezvoltarea economică locală prin sprijinirea antreprenoriatului, crearea de locuri de muncă bine plătite și dezvoltarea infrastructurii urbane. Investițiile în educație, formare profesională și adaptarea competențelor la cerințele pieței muncii sunt esențiale pentru menținerea și valorificarea capitalului uman tânăr.

Extinderea și diversificarea serviciilor sociale și medicale pentru vârstnici. Se recomandă dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, a centrelor de zi și a serviciilor comunitare integrate, precum și consolidarea componentelor de prevenție și îngrijire pe termen lung. Totodată, politicile trebuie să țină cont de specificul de gen al îmbătrânirii, având în vedere ponderea mai mare a femeilor vârstnice.

Reducerea mortalității premature, în special în rândul bărbaților. Sunt necesare intervenții orientate spre promovarea sănătății, prevenirea bolilor netransmisibile, reducerea comportamentelor de risc și îmbunătățirea accesului la servicii medicale preventive, inclusiv prin programe locale de screening și educație pentru sănătate.

Politicile locale trebuie să integreze dimensiunea demografică în toate strategiile de dezvoltare. Planificarea urbană, dezvoltarea infrastructurii și serviciilor publice trebuie ajustate la realitățile unei populații în scădere și îmbătrânire, evitând supra-dimensionarea investițiilor și orientând resursele către eficiență și sustenabilitate.

Îmbunătățirea sistemului de evidență și monitorizare a populației la nivel local. Discrepanțele dintre populația efectiv prezentă și cea înregistrată indică nevoia unor instrumente

mai precise de colectare și utilizare a datelor care să permită fundamentarea corectă a politicilor publice.

În ansamblu, orașul Florești are nevoie de o abordare strategică integrată, care să combine politici demografice, economice și sociale, pentru a contracara declinul populației și a asigura o dezvoltare locală echilibrată și sustenabilă.

Tabelul 1. Repartizarea populației orașului Florești pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	276	264	540
5-9	400	375	775
10-14	411	399	810
15-19	576	319	895
20-24	198	201	399
25-29	162	181	343
30-34	314	361	675
35-39	404	472	876
40-44	367	400	767
45-49	326	349	675
50-54	298	345	643
55-59	334	406	740
60-64	328	477	805
65-69	293	467	760
70-74	226	394	620
75-79	99	189	288
80+	95	219	314
Total	5107	5818	10925

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, orașul Florești, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	11571	2740	6417	2414	5367	1447	3177	743	6204	1293	3240	1671
2015	11624	2734	6444	2446	5413	1446	3222	745	6211	1288	3222	1701
2016	11732	2723	6493	2516	5480	1435	3281	764	6252	1288	3212	1752
2017	11694	2683	6449	2562	5473	1416	3274	783	6221	1267	3175	1779
2018	11487	2687	6176	2624	5317	1424	3088	805	6170	1263	3088	1819
2019	11395	2642	6236	2517	5327	1410	3149	768	6068	1232	3087	1749
2020	11017	2517	5926	2574	5138	1348	3007	783	5879	1169	2919	1791
2021	10961	2488	5971	2502	5156	1339	3024	793	5805	1149	2947	1709
2022	10607	2410	5694	2503	4935	1298	2857	780	5672	1112	2837	1723
2023	10160	2285	5458	2417	4704	1234	2681	789	5456	1051	2777	1628
2024	10981	2966	5456	2559	5139	1635	2674	830	5842	1331	2782	1729
2025	10934	2957	5477	2500	5127	1637	2655	835	5807	1320	2822	1665

Sursa: BNS/Banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în orașul Florești

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	22	23	22	22	22	22	22	22	22	22
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	2390	2064	2040	2040	2040	2040	2040	2040	2040	2040
Numărul de locuri pentru copii	500	521	500	500	510	524	524	512	512	512
Numărul de copii - total	692	688	688	697	675	598	595	578	579	573
Numărul de copii de 0-3 ani	207	200	220	269	175	159	202	182	206	179
Numărul de copii de 4-5 ani	325	356	366	263	309	302	261	-	260	272
Numărul de copii de 6-7 ani	160	132	102	165	191	137	132	162	113	122
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	13	7	-	14	35	24	23	23	22	22
Numărul de copii cu dizabilități	1	-	-	5	3	4	1	3	2	2
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	36	43	42	42	41	40	40	40	40	38
Numărul de directori	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Numărul de educatori	30	33	32	32	31	31	31	28	28	28
Alți pedagogi	3	7	7	7	7	6	6	9	9	7

Sursa: BNS.

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în orașul Florești

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	5	5	5	5	7	5	5	5	5	5
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	20453	20453	19491	19491	25357	19491	19491	19491	19491	19491
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	130	130	130	130	157	132	132	132	132	132
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	8260	8260	8260	8260	10034	8260	8260	8260	8260	8260
Numărul de locuri pentru elevi	3060	3060	3060	3060	3994	3210	3210	3200	3200	3200
Numărul elevilor - total	1969	2112	2138	2133	2270	2274	2393	2404	2410	2374
Numărul elevilor - clasele 1-4	706	737	759	745	826	773	811	836	804	767
Numărul elevilor - clasele 5-9	891	971	961	987	1021	1044	1063	1024	1079	1122
Numărul elevilor - clasele 10-11	275	286	290	273	289	331	360	384	350	312
Numărul elevilor - clasele 12	97	118	128	128	134	126	159	160	177	173
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în	158	204	195	156	196	181	207	200	162	146

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
programe de educație preșcolară										
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	57	59	60	77	61	54	70	64	67	64
Numărul de elevi cu dizabilități	9	11	17	13	22	27	34	23	28	34
Numărul de elevi in scoli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	309	262	293	306	327	328	317	372	347	367
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	176	170	178	176	196	194	192	214	189	191
Numărul de absolvenți ai liceelor	133	92	115	130	131	134	125	158	158	176

Sursa: BNS.

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul NISPORENI

Orașul Nisporeni este situat în regiunea de Centru a Republicii Moldova și deține statutul de centru raional. În context național, declinul numeric al populației, sporul natural negativ și îmbătrânirea demografică definesc cadrul în care evoluează și orașul Nisporeni. Pentru raionul Nisporeni, proiecțiile demografice indică o reducere a populației cu 23,2% până în anul 2033 față de 2023 (Tabelul 1.). Tendințele dominante includ depopularea comunelor rurale, scăderea efectivului de copii și adolescenți, precum și creșterea semnificativă a segmentului populației vârstnice, ceea ce va accentua presiunea asupra sistemului de îngrijire și protecție socială. Acest context justifică analiza distinctă a orașului Nisporeni, atât ca principal centru urban al raionului, cât și ca spațiu în care se concentrează funcții administrative, educaționale și de servicii relevante pentru localitățile din jur.

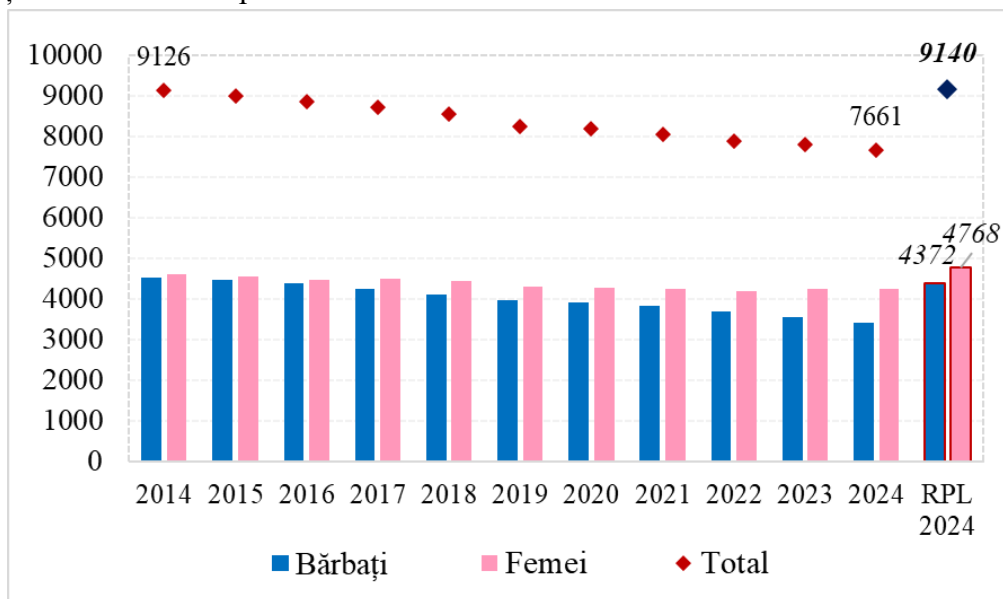
Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru raionul Nisporeni (scenariul mediu, 2023–2033)

	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Nisporeni	37126	32464	28509	–23,2%

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Conform RPL 2024, orașul Nisporeni avea 9140 locuitori, dintre care 52,2% femei și 47,8% bărbați, în timp ce estimarea curentă a populației cu reședință obișnuită pentru 2024 indica 7661 persoane (Figura 1). Diferența de circa 19% dintre cele două surse semnalează nevoia de a utiliza complementar datele recensământului și evidențele administrative în planificarea locală. Ea poate reflecta atât particularitățile metodologice ale estimării populației, cât și mobilitatea rezidențială insuficient captată statistic.

Figura 1. Populația orașului Nisporeni la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS

Având în vedere rolul de centru raional al orașului se poate presupune că Nisporeni atrage și concentrează populație din localitățile apropiate, dar această ipoteză trebuie tratată prudent, în absența unor date dezagregate directe privind migrația urbană.

Cauzele acestei diferențe pot fi atribuite în principal migrației interne neînregistrate administrativ, posibil din satele raionului Nisporeni către oraș. Deși nu există date statistice dezagregate pentru a confirma direct această tendință, structura economică și funcțională a orașului – centru raional cu servicii educaționale, medicale, comerciale și administrație publică – îl face atractiv pentru tineri și familii din comunele învecinate. Deși Programul de Revitalizare Urbană Nisporeni 2022–2026⁴³ nu menționează explicit investiții locative concrete sau capacități rezidențiale noi, documentul subliniază importanța regenerării infrastructurii publice (utilități, spații verzi, drumuri) și a consolidării funcției urbane a orașului. Aceste acțiuni pot avea efect de atragere a populației și de reținere a celor care, în lipsa serviciilor, ar migra către centre mai mari. Totodată, Strategia de Dezvoltare Comunitară 2023–2028⁴⁴ identifică explicit modernizarea infrastructurii edilitare, dezvoltarea economică locală și extinderea serviciilor publice ca priorități, ceea ce confirmă direcția strategică a orașului de a deveni un pol de atracție regional.

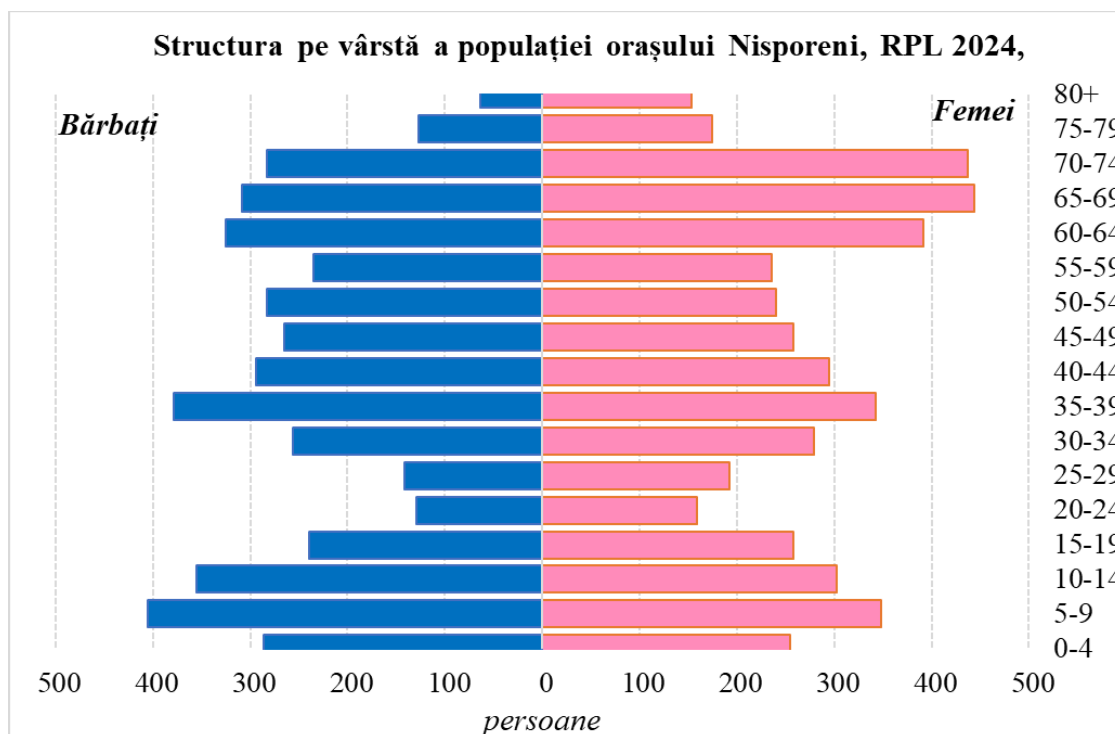
Structura pe vârste conform datelor RPL 2024 evidențiază tendințe clare de îmbătrânire demografică (*Figura 2*). Ponderea populației de 65 ani și peste este de 21,8% din total (1.991 persoane), în creștere evidentă și cu o prevalență feminină ridicată în grupele de vârstă 70+ (1239 persoane), iar grupele de vârstă 0–4 ani (5,9% sau 541 copii) și 5–9 ani (8,3% sau 753 copii) au ponderi scăzute, reflectând un potențial redus de regenerare demografică și impactul direct al scăderii natalității în ultimul deceniu.

În paralel, conform RPL 2024, segmentul populației în vârstă activă (15–64 ani) reprezintă 56,8% din totalul populației (5.197 persoane). Această pondere, deși majoritară, este semnificativ mai mică decât în anii anteriori, reflectând o presiune tot mai mare asupra raportului de dependență demografică și o potențială vulnerabilitate a pieței muncii locale în fața migrației externe și a îmbătrânirii continue. De asemenea, segmentul tânăr (0–14 ani) constituie 21,4%, ceea ce reflectă o bază demografică relativ slabă.

---

⁴³ Program de Revitalizare Urbană Nisporeni 2022–2026.

⁴⁴ Strategia de Dezvoltare Comunitară Nisporeni 2023–2028.

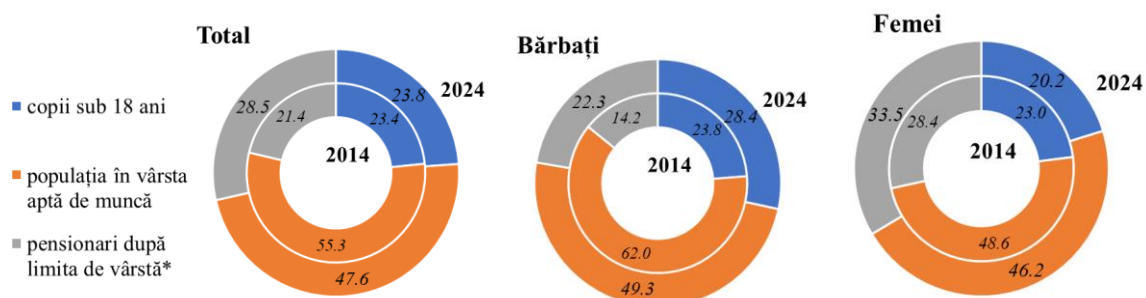
Figura 2. Piramida pe vârste a populației orașului Nisporeni, RPL 2024

Sursa: BNS

Această structură piramidală dezechilibrată (*Figura 2*) - cu ponderi similare la extremele de vârstă (copii și vârstnici) și o reducere a masei adulte active - impune o reorientare a politicilor publice locale, atât pentru asigurarea sustenabilității economice, cât și pentru adaptarea serviciilor sociale la realitățile demografice curente.

Modificările structurale ale populației în ultimul deceniu sunt vizibile și în distribuția pe categorii funcționale⁴⁵. Între 2014 și 2024, se remarcă o reducere a ponderii populației în vârstă aptă de muncă atât în rândul bărbaților (de la 62,0% la 49,3%), cât și al femeilor (de la 48,6% la 46,2%). În paralel, a crescut semnificativ ponderea persoanelor aflate la vârsta de pensionare, în special în rândul femeilor, unde aceasta a atins 33,5% în 2024, comparativ cu 28,4% în 2014 (*Figura 3*).

⁴⁵ *Notă metodologică:* În raport sunt utilizate două accepțiuni diferite ale populației de vârstă activă: 15–64 ani în analiza structurii pe vârste și 19–56/61 ani în analiza categoriilor funcționale. Indicatorii respectivi nu trebuie comparați direct fără explicitarea definiției utilizate.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, orașul Nisporeni, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS.

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

Această evoluție reflectă procesul clar de îmbătrânire demografică, cu implicații directe asupra pieței muncii, sustenabilității sociale și cererii pentru servicii specifice populației vârstnice. De asemenea, se constată o ușoară creștere a ponderii copiilor sub 18 ani la bărbați (de la 23,8% la 28,4%), în timp ce la femei proporția a scăzut ușor (de la 23,0% la 20,2%), menținând astfel dezechilibrul de gen în structura tânără. Aceste schimbări evidențiază presiuni duble asupra autorităților locale – de a susține nevoile ambelor categorii dependente: copii și vârstnici.

Datele disponibile nu permit formularea unei proiecții demografice distincte pentru orașul Nisporeni. Totuși, asocierea dintre sporul natural negativ, ponderea ridicată a populației de 65 ani și peste și reducerea ponderii populației în vârstă de muncă indică menținerea, pe termen scurt și mediu, a presiunilor asupra serviciilor sociale, a rețelei educaționale și a bazei locale de forță de muncă.

Între 2014 și 2024 raportul total de dependență în orașul Nisporeni a crescut de la 81% la 109,9%, ceea ce înseamnă că numărul persoanelor dependente (copii + vârstnici) a depășit populația aptă de muncă. Creșterea raportului tinerilor de la 38,7% la 50% arată o povară mai mare pe cheltuielile pentru educație și servicii pentru copii, iar creșterea raportului vârstnicilor de la 42,3% la 59,9% indică o presiune substanțială asupra pensiilor și serviciilor medicale (Tabelul 2.).

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în orașul Nisporeni estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	81	109,9
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	38,7	50
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	42,3	59,9

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Structura etnică a populației orașului Nisporeni evidențiază menținerea unui profil relativ omogen, dominat de populația care se declară moldoveni, cu o pondere de 85,4% în 2024. În același timp, se observă o creștere a ponderii persoanelor care se declară români, constituind 13,1%

la recensământul din 2024, ceea ce sugerează mai curând o schimbare în autoidentificarea etnică decât o transformare substanțială a compoziției populației. Celelalte grupuri etnice rămân slab reprezentate numeric (*Tabelul 3.*).

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în orașul Nisporeni

Etnie	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	12105	100,0	9140	100,0
Moldoveni	10443	86,3	7809	85,4
Români	1362	11,3	1194	13,1
Ucraineni	83	0,7	67	0,7
Ruși	150	1,2	37	0,4
Găgăuzi	4	0,0	37	0,4
Bulgari	12	0,1	2	0,0
Romi	26	0,2	9	0,1
Alte etnii	25	0,2	12	0,1
Nu au declarat etnia	–	–	10	0,1

Sursa: RPL2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Structura populației după nivelul de studii în orașul Nisporeni indică predominanța nivelurilor educaționale medii și mediu-inferioare, atât în 2014, cât și în 2024, chiar dacă cele două distribuții trebuie interpretate cu prudență din cauza diferenței de bază populațională și a schimbării clasificării studiilor. În 2024, distribuția rămâne concentrată în jurul nivelurilor medii, însă se observă o reconfigurare internă a profilului educațional. Ponderea populației cu studii gimnaziale scade la 25,0%, iar cea a persoanelor cu studii superioare crește ușor la 16,5%. Totodată, se majorează semnificativ ponderea persoanelor cu studii profesional tehnice secundare, care ajunge la 17,4%, depășind nivelul înregistrat în 2014 (*Tabelul 4.*). Această schimbare poate reflecta atât transformări reale în traseele educaționale ale populației, cât și efectele bazei de referință utilizate în recensământul din 2024.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, orașul Nisporeni

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	8435	100,0	7846	100,0
Universitar (superior)	1353	16,0	1291	16,5
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	2		1	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	82		177	
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	1269		1113	
Mediu de specialitate / profesional tehnic postsecundar	1495	17,7	971	12,4

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Secundar profesional / profesional tehnic secundar	910	10,8	1367	17,4
Mediu de cultură generală / liceal	1474	17,5	1267	16,1
Mediu incomplet / gimnazial	2618	31,0	1958	25,0
Primar / fără studii	585	6,9	992	12,6
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			801	
<i>educație preșcolară</i>			147	
<i>fără școală absolvită</i>			44	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii evidențiază, pentru anul 2024, o distribuție concentrată în jurul nivelurilor gimnazial, profesional-tehnic secundar, superior și liceal. Din cauza bazelor diferite de referință la RPL 2014 și RPL 2024, accentul analitic trebuie plasat mai puțin pe comparația strictă a ponderilor și mai mult pe profilul actual al resursei umane locale. Pentru APL, această structură sugerează existența unui potențial relevant pentru formarea profesională și pentru ocupări de nivel mediu, dar și necesitatea de a reduce vulnerabilitățile asociate segmentului cu nivel educațional redus.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

În orașul Nisporeni, evoluția natalității în perioada 2014–2024 evidențiază o tendință clară de diminuare a numărului de născuți-vii, ceea ce indică reducerea treptată a potențialului de reînnoire demografică. Dacă în 2015 s-a înregistrat nivelul maxim al perioadei, cu 139 născuți-vii, până în 2024 numărul acestora a scăzut la 75, practic la jumătate. Rata natalității urmează aceeași traiectorie descendentă, reducându-se la 9,8‰ în 2024 (*Tabelul 5.*). Această evoluție sugerează nu doar o scădere a intensității fenomenului ci și restrângerea bazei generațiilor tinere în concordanță cu schimbările structurale deja evidențiate în profilul demografic al localității.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2013-2024, orașul Nisporeni

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	129	139	134	128	101	99	89	96	86	78	75
Rata de natalitate (în‰)	14.1	15.4	15.1	14.7	11.8	12	10.9	11.9	10.9	10	9.8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Diminuarea natalității are relevanță directă pentru dezvoltarea locală, întrucât afectează formarea contingentelor viitoare de copii, populația școlară și, pe termen mai lung, rezervele demografice ale populației de vârstă activă. În același timp, reducerea numărului absolut de nașteri confirmă că orașul Nisporeni se înscrie în tendința generală de scădere a fertilității și de slăbire a regenerării naturale a populației.

Mortalitatea

În aceeași perioadă, mortalitatea s-a menținut la un nivel relativ ridicat, chiar dacă valorile anuale au oscilat. Numărul deceselor a variat între 116 și 156 cazuri anual, iar rata mortalității a rămas în toți anii analizați superioară ratei natalității. În 2024 s-au înregistrat 116 decese, comparativ cu 156 în 2014, însă această reducere nu poate fi interpretată automat ca o ameliorare consistentă a stării de sănătate a populației, deoarece are loc pe fundalul reducerii efectivului populației și al accentuării procesului de îmbătrânire demografică (*Tabelul 6.*).

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în orașul Nisporeni, total și pe sexe, 2014–2024

	Număr decese			Rata mortalități, (%)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	156	79	77	17.1	17.5	16.7
2015	149	79	70	16.6	17.7	15.4
2016	147	89	58	16.6	20.3	13.0
2017	123	68	55	14.1	16.1	12.3
2018	130	63	67	15.2	15.3	15.1
2019	118	60	58	14.3	15.1	13.5
2020	136	84	52	16.6	21.5	12.2
2021	149	83	66	18.5	21.7	15.6
2022	134	78	56	17.0	21.1	13.4
2023	120	64	56	15.4	18.0	13.2
2024	116	66	50	15.1	19.4	11.8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Un element important al profilului mortalității îl constituie diferențele persistente pe sexe. Mortalitatea masculină este constant mai ridicată decât mortalitatea feminină, atât în termeni absoluți, cât și relativi. În 2024, rata mortalității la bărbați a constituit 19,4%, comparativ cu 11,8% la femei (*Tabelul 7.*). Această situație corespunde modelului demografic național și reflectă vulnerabilități mai accentuate ale populației masculine, inclusiv prin mortalitate prematură mai ridicată la vârste active și post-active.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, pentru anii 2014, 2023, 2024, persoane, orașul Nisporeni

		2014	2023	2024
Total	Total	156	120	116
	0-14 ani	3	-	1
	15-64 ani	58	23	23

		2014	2023	2024
	65 ani și peste	95	97	92
Bărbați	Total	79	64	66
	0-14 ani	1	-	-
	15-64 ani	40	17	17
	65 ani și peste	38	47	49
Femei	Total	77	56	50
	0-14 ani	2	-	1
	15-64 ani	18	6	6
	65 ani și peste	57	50	43

Sursa: BNS.

Structura pe vârste a deceselor arată că mortalitatea este concentrată în mod covârșitor la populația de 65 ani și peste. În 2024, din totalul de 116 decese, 92 au revenit acestei grupe de vârstă, ceea ce confirmă impactul direct al îmbătrânirii populației asupra profilului mortalității locale. Totodată, numărul deceselor la vârste tinere rămâne foarte redus, iar în grupa 15–64 ani se menține un volum semnificativ, mai ales în rândul bărbaților, aspect cu implicații pentru pierderea potențialului uman și economic al localității.

Sporul natural

Indicatorii sintetici ai sporului natural evidențiază consolidarea unui dezechilibru demografic persistent în orașul Nisporeni, caracterizat prin predominanța deceselor asupra nașterilor pe aproape întreaga perioadă analizată. Excepția punctuală din anul 2017 nu modifică tendința generală, care după 2018 se accentuează semnificativ, reflectând o diminuare continuă a capacității de înlocuire a populației. Valorile ratei sporului natural, situate constant negativ și coborând sub -5% în ultimii ani, confirmă caracterul structural al declinului demografic (*Tabelul 8.*). Această evoluție trebuie interpretată în corelație cu modificările structurale ale populației, în special reducerea cohortelor tinere și creșterea ponderii populației în vârstă.

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în orașul Nisporeni, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	-27	-10	-13	5	-29	-19	-47	-53	-48	-42	-41
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	-3,0	-1,2	-1,5	0,6	-3,4	-2,3	-5,7	-6,6	-6,1	-5,4	-5,3

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Menținerea sporului natural negativ contribuie direct la reducerea efectivelor populației și la accentuarea îmbătrânirii demografice. Pentru orașul Nisporeni, această tendință are consecințe practice în cel puțin trei direcții: restrângerea contingentelor viitoare de copii, diminuarea treptată a rezervei locale de forță de muncă și creșterea ponderii cererii pentru servicii destinate populației în vârstă.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Datele privind starea civilă a populației de 15 ani și peste arată că persoanele căsătorite rămân categoria dominantă în orașul Nisporeni, reprezentând 57,4% în 2024. Comparativ cu 2004, se observă o diminuare a ponderii acestei categorii, concomitent cu creșterea proporției persoanelor divorțate, de la 5,0% la 9,9%. Ponderea populației văduve se menține relativ ridicată (11,4%), iar cea a persoanelor necăsătorite scade la 21,3% (*Tabelul 9*). În ansamblu, structura după starea civilă sugerează schimbări treptate în comportamentele familiale și o diversificare a situațiilor conjugale.

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, orașul Nisporeni

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2422	24.6	2118	25.1	1529	21.3
Căsătorit/ă	5930	60.3	4733	56.1	4123	57.4
Văduv/ă	990	10.1	1030	12.2	823	11.4
Divorțat/ă	492	5.0	554	6.6	713	9.9
Total populația de 15 ani și peste	9834	100	8435	100	7188	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Evoluția căsătoriilor în perioada 2014–2024 evidențiază o tendință generală de reducere a intensității fenomenului, chiar dacă seria anuală înregistrează unele oscilații. Numărul căsătoriilor a scăzut de la 164 în 2014 la 105 în 2024, iar rata de nupțialitate se estima la 13,7% în 2024. Scăderea cea mai pronunțată s-a înregistrat în 2020 (ca urmare a restricțiilor pandemiei), urmată de o revenire temporară în 2021, după care valorile au revenit pe o traiectorie moderată (*Tabelul 10*). Aceste evoluții indică o diminuare a frecvenței căsătoriilor și conturează nevoia de a urmări mai atent schimbările din comportamentul familial la nivel local.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, orașul Nisporeni

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Căsătorii, persoane	164	155	126	148	119	107	63	148	104	103	105
Rata de nupțialitate, ‰	17,9	17,2	14,2	17,0	13,9	13,0	7,7	18,3	13,2	13,2	13,7

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

În combinație cu datele privind gospodăriile și familiile, schimbările din structura stării civile sugerează diversificarea configurațiilor familiale și necesitatea unei mai bune identificări administrative a gospodăriilor mici, a familiilor monoparentale și a persoanelor vârstnice care locuiesc singure.

Structura gospodăriilor

Datele RPL 2014 arată că în orașul Nisporeni predomină familiile formate din cupluri cu copii, care reprezintă 51,3% din totalul nucleelor familiale, urmate de cuplurile fără copii (28,5%). Familiile monoparentale sunt reprezentate în principal de mamele cu copii (16,7%), în timp ce tații cu copii au o pondere redusă (3,5%). În structura gospodăriilor, predomină gospodăriile fără copii (65,8%), iar dintre cele cu copii se evidențiază clar gospodăriile cu un singur copil (53,8%), urmate de cele cu doi copii (36,3%), în timp ce gospodăriile cu trei copii și peste dețin o pondere modestă (9,8%) (*Tabelul 11.*). Aceste date conturează un model familial dominat de gospodării fără copii și de familii cu număr redus de copii. Datele administrative furnizate de APL Nisporeni completează parțial imaginea actuală asupra gospodăriilor din orașul Nisporeni. Astfel, potrivit datelor disponibile pentru 2023/2024, se indică existența a 5600 de gospodării și a 42 de familii numeroase.

Tabelul 11. Structura gospodăriilor și familiilor în orașul Nisporeni la RPL 2014

Tipul nucleelor familiale	Număr	Pondere (%)
Total familii	2891	100
Cupluri fără copii	824	28,5
Cupluri cu copii	1483	51,3
Mame cu copii	482	16,7
Tați cu copii	102	3,5
Numărul de gospodării casnice		
	Număr	Pondere (%)
Total gospodării	3535	100
Gospodării fără copii	2326	65,8
Gospodării cu copii	1209	34,2
<i>dintre care cu</i>		100
<i>1 copil</i>	651	53,8
<i>2 copii</i>	439	36,3
<i>3 copii și peste</i>	119	9,8

Sursa: RPL 2014.

Educația timpurie și învățământul școlar

Orașul Nisporeni dispune de o rețea educațională stabilă, formată din 3 instituții preșcolare și 4 instituții de învățământ primar și secundar general. Datele BNS pentru anul 2024 indică, în educația timpurie, 650 de locuri și 514 copii înscriși, ceea ce corespunde unui grad de ocupare de 79,1% (*Anexa, Tabelul 3*). Datele administrative furnizate de APL indică însă 580 de locuri și 548 de copii, ceea ce sugerează un grad de ocupare de aproximativ 94,5%⁴⁶. Diferența dintre cele două surse trebuie tratată explicit ca limită metodologică și nu ca variație reală a fenomenului.

⁴⁶ *Notă metodologică:* Indicatorii privind capacitatea și ocuparea instituțiilor preșcolare proveniți din BNS și din fișa APL nu sunt direct comparabili, deoarece pot reflecta momente de referință și modalități de evidență diferite (vezi *Anexe*).

În învățământul general, rețeaua are o capacitate de 2.175 locuri, iar gradul de utilizare a ajuns la 78,3% în anul de studii 2024/2025 (*Anexa, Tabelul 4.*). Numărul elevilor a crescut moderat în ultimii ani, însă datele disponibile nu permit stabilirea exactă a cauzelor acestei evoluții. În același timp, creșterea numărului elevilor cu cerințe educaționale speciale și a elevilor cu dizabilități indică o nevoie mai mare de servicii educaționale incluzive, de infrastructură adaptată și de sprijin specializat. Pentru APL, prioritatea nu este extinderea rețelei ca volum, ci adaptarea ei calitativă la structura actuală și viitoare a populației școlare. ă

Servicii sociale.

În orașul Nisporeni funcționează serviciul specializat pentru persoanele în vârstă – Centrul de Reabilitare și Integrare Socială a Bătrânilor „Încredere”. Pentru familiile în situație de vulnerabilitate există serviciul de asistență socială comunitară, servicii de suport pentru copii aflați în situație de risc etc.

Migrație și piața muncii

Pentru orașul Nisporeni nu sunt disponibile serii statistice oficiale dezagregate privind imigrarea și emigrarea. În aceste condiții, analiza migrației la nivel de oraș trebuie formulată prudent, pe baza indicatorilor indirecti. Diferența dintre populația înregistrată la RPL 2024 și estimarea curentă a populației, împreună cu rolul orașului de centru raional și cu tendința de sold migrațional negativ la nivelul raionului ⁴⁷, sugerează existența unei mobilități rezidențiale semnificative. Totuși, aceste elemente nu permit cuantificarea exactă a migrației urbane și nici separarea clară a fluxurilor interne de cele externe.

Datele disponibile indică o restrângere a contingentului populației aflate la vârsta de muncă în orașul Nisporeni, pe fondul îmbătrânirii demografice și al reducerii efectivelor populației. Această evoluție afectează direct baza locală de forță de muncă și capacitatea de susținere a activităților economice și a serviciilor publice.

La nivelul APL, pentru anul 2023/2024 sunt raportați 230 de șomeri înregistrați la ANOFM. Acest indicator oferă doar o imagine parțială a pieței muncii locale, deoarece lipsesc date complete privind populația ocupată, populația inactivă și migrația de muncă. Economia locală se sprijină în mare parte pe sectorul public, instituțiile educaționale și sociale, precum și pe activități de mică amploare din comerț, servicii, transport și construcții. Din perspectivă de politică locală, prioritatea constă în consolidarea cooperării dintre APL, ANOFM, instituțiile de învățământ și angajatorii locali, pentru a identifica anual necesarul de competențe, a facilita tranziția tinerilor spre piața muncii și a reduce pierderea resursei umane active.

---

⁴⁷ Potrivit studiilor Centrului Cercetări Demografice, la nivelul raionului Nisporeni, datele din perioada 2014–2023 indică un sold migrațional constant negativ. În majoritatea anilor, emigrarea a depășit imigrarea, în special în 2017, când diferența a fost de peste 1.300 de persoane. Chiar și în 2022, când s-au înregistrat valori maxime pentru ambele fluxuri, emigranții au depășit numărul imigranților. Mobilitatea este ușor mai ridicată în rândul bărbaților, însă în 2022 imigrarea femeilor a fost mai mare (Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.).

Concluzii și implicații pentru politici publice

Analiza profilului sociodemografic al orașului Nisporeni evidențiază patru constatări majore relevante pentru planificarea locală: (1) RPL 2024 a înregistrat o populație mai mare decât estimarea curentă bazată pe reședință obișnuită, ceea ce arată că autoritatea locală trebuie să utilizeze complementar recensământul și datele administrative atunci când dimensionează serviciile publice și investițiile locale. (2) Structura pe vârste confirmă o îmbătrânire demografică pronunțată: ponderea populației de 65 ani și peste este ridicată, în timp ce baza tânără a populației rămâne restrânsă. (3) Mișcarea naturală a populației are un caracter nefavorabil și persistent, prin scăderea natalității și menținerea unui spor natural negativ. (4) Orașul dispune de o rețea educațională funcțională, dar confruntată simultan cu diferențe de evidență statistică, cu nevoia de adaptare la cererea reală și cu o cerere în creștere pentru servicii incluzive. În acest context, pentru autoritatea publică locală din Nisporeni se conturează următoarele direcții prioritare de acțiune:

- instituirea unui **mecanism local de actualizare anuală a profilului demografic**, prin coroborarea datelor RPL, BNS, APL, ANOFM și ale instituțiilor educaționale, astfel încât planificarea locală să se bazeze pe populația efectiv relevantă pentru servicii;
- **adaptarea graduală a serviciilor și infrastructurii urbane la creșterea ponderii populației în vârstă**, cu accent pe accesibilitate, sprijin comunitar și dezvoltarea serviciilor de proximitate;
- **utilizarea evoluției natalității și a efectivelor școlare pentru ajustarea realistă a planificării educaționale**, nu prin extinderea rețelei, ci prin creșterea calității și a capacității de incluziune;
- **consolidarea cooperării dintre APL, ANOFM, școli și angajatori locali** pentru monitorizarea nevoilor de competențe și pentru susținerea inserției tinerilor pe piața muncii locale;
- **dezvoltarea unui registru local social-demografic al gospodăriilor**, care să permită identificarea anuală a familiilor monoparentale, a familiilor vulnerabile, a persoanelor vârstnice care locuiesc singure și a altor categorii cu risc social;
- **tratarea migrației ca dimensiune strategică a planificării locale**, inclusiv prin utilizarea unor indicatori indirecți și prin îmbunătățirea evidenței populației rezidente, fără a formula concluzii cantitative care nu sunt susținute direct de datele disponibile.

Analiza evidențiază că principala provocare demografică a orașului Nisporeni nu rezidă doar în reducerea numerică a populației, ci în suprapunerea a trei procese structurale: îmbătrânirea populației, restrângerea bazei demografice tinere și insuficiența datelor locale detaliate privind gospodăriile, vulnerabilitățile sociale și resursele de muncă. În aceste condiții, eficiența intervențiilor publice locale depinde de corelarea mai strânsă dintre datele demografice, sociale și administrative, astfel încât planificarea serviciilor, prioritizarea investițiilor și adaptarea măsurilor de sprijin să răspundă mai exact realităților actuale ale orașului.

Tabelul 1. Repartizarea populației orașului Nisporeni pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

	orașul Nisporeni		
	Total	Bărbați	Femei
0-4	541	286	255
5-9	753	405	348
10-14	658	355	303
15-19	497	239	258
20-24	288	129	159
25-29	333	141	192
30-34	535	256	279
35-39	721	378	343
40-44	589	294	295
45-49	523	265	258
50-54	523	283	240
55-59	471	235	236
60-64	717	325	392
65-69	752	308	444
70-74	720	283	437
75-79	302	127	175
80+	217	63	154
Total	9140	4372	4768

Sursa: BNS, RPL 2024

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, orașului Nisporeni, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	9126	2133	5044	1949	4524	1075	2807	642	4602	1058	2237	1307
2015	9001	2082	4924	1995	4462	1062	2738	662	4539	1020	2186	1333
2016	8851	2012	4820	2019	4375	1046	2649	680	4476	966	2171	1339
2017	8709	1993	4630	2086	4230	1052	2494	684	4479	941	2136	1402
2018	8537	1979	4416	2142	4109	1030	2381	698	4428	949	2035	1444
2019	8254	1896	4320	2038	3965	990	2317	658	4289	906	2003	1380
2020	8184	1868	4212	2104	3911	976	2245	690	4273	892	1967	1414
2021	8061	1821	4142	2098	3820	955	2151	714	4241	866	1991	1384
2022	7876	1774	3990	2112	3694	926	2050	718	4182	848	1940	1394
2023	7788	1808	3868	2112	3553	939	1881	733	4235	869	1987	1379
2024	7661	1827	3647	2187	3410	967	1682	761	4251	860	1965	1426
2025	9126	2133	5044	1949	4524	1075	2807	642	4602	1058	2237	1307

Sursa: BNS/Banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în orașul Nisporeni

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	19	19	19	21	21	21	22	24	24	24
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	2022	2022	2022	3177	3177	3177	3177	3537	3537	3537
Numărul de locuri pentru copii	590	590	590	600	600	600	600	650	650	650
Numărul de copii - total	520	539	561	589	567	456	542	543	540	514
Gradul de ocupare a capacității educaționale (% din locuri ocupate)	88.1	91.4	95.1	98.2	94.5	76.0	90.3	83.5	83.1	79.1
Numărul de copii de 0-3 ani	185	186	187	193	198	84	158	176	153	150
Numărul de copii de 4-5 ani	236	222	269	247	256	242	242	258	260	260
Numărul de copii de 6-7 ani	99	131	105	149	113	130	142	109	127	104
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	17	2	2	2	2	6	5	7	5	6
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	38	39	39	39	39	38	37	42	45	43
Numărul de educatori	34	35	36	35	35	34	33	35	37	35

Sursa: BNS.

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în orașul Nisporeni

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	6410	5648	6434	6434	6434	6434	6434	6434	6434	6434
Numărul de locuri pentru elevi	2140	2140	2140	2160	2160	2160	2160	2160	2160	2175
Numărul elevilor - total	1608	1602	1618	1638	1615	1605	1597	1622	1672	1703
Gradul de utilizare a capacității educaționale (% din locuri ocupate)	75.1	74.9	75.6	75.8	74.8	74.3	73.9	75.1	77.4	78.3
Numărul elevilor - clasele 1-4	531	517	491	526	529	526	539	556	558	573
Numărul elevilor - clasele 5-9	566	597	639	636	637	644	629	613	653	656
Numărul elevilor - clasele 10-11	337	326	319	307	314	298	274	323	324	307
Numărul elevilor - clasele 12	174	162	169	169	135	137	155	130	137	167
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	53	43	31	26	26	27	22	35	42	44
Numărul de elevi cu dizabilități	7	9	5	3	1	3	4	7	11	15

Sursa: BNS.

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – Orașul CIMIȘLIA

Orașul Cimișlia este reședința raionului cu același nume și se află în partea de Sud a Republicii Moldova. În contextul schimbărilor demografice, profilul de față are rolul de instrument analitic pentru autoritățile publice locale (APL) și pentru partenerii de dezvoltare. Profilul integrează date oficiale din Banca de date a Biroului Național de Statistică (BNS) pe perioada 2014–2024, rezultatele preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024, informațiile administrative transmise de Primăria Cimișlia și orientările din Strategia de dezvoltare comunitară⁴⁸.

Pentru raionul Cimișlia se estimează o reducere a populației cu 23,1% în următorii zece ani (Tabelul 1.), de la 31781 persoane în 2023 la 24432 în 2033. Această contracție este determinată de migrația intensă a tinerilor și de sporul natural negativ. Prognoza structurală arată că, până în 2033, persoanele de 65+ ani vor reprezenta aproximativ o treime din populația raionului Cimișlia, în timp ce ponderea copiilor și a adulților tineri va scădea. Raionul Cimișlia se confruntă astfel cu o îmbătrânire accelerată și cu reducerea bazei de forță de muncă.

**Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru raionul Cimișlia
(scenariul mediu, 2023–2033)**

	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Cimișlia	31781	27846	24432	–23,1 %

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

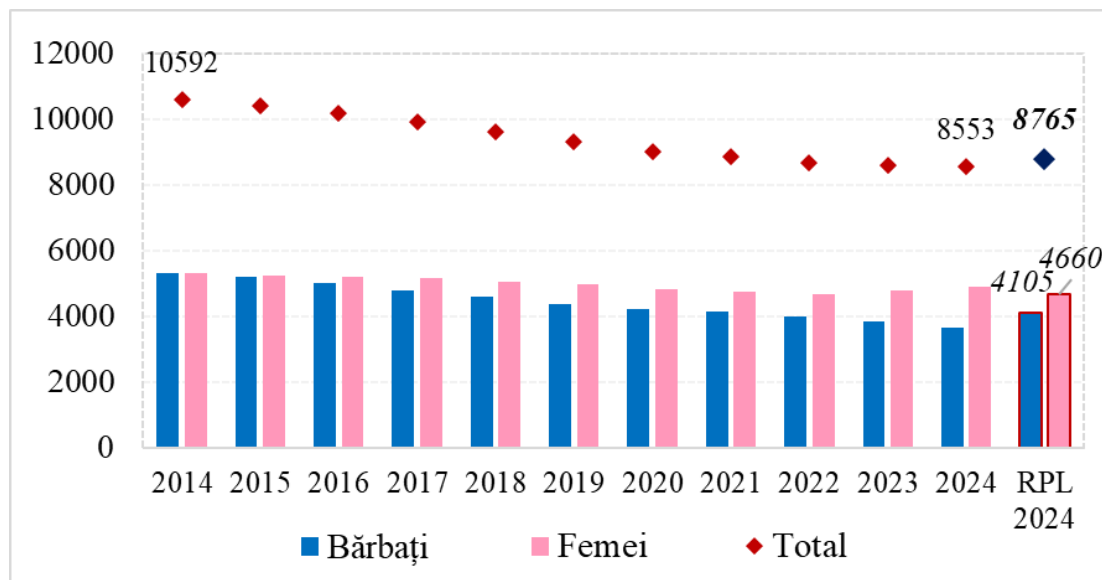
Potrivit statisticii oficiale BNS, orașul Cimișlia avea la 1 ianuarie 2014 - 10592 de locuitori cu reședință obișnuită. Populația s-a redus continuu, ajungând la 8553 de persoane la 1 ianuarie 2024. Scăderea absolută este de 2039 de persoane (–19,3%), ceea ce confirmă o tendință structurală de depopulare. Dinamica descendentă reflectă emigrarea externă masivă, îmbătrânirea populației și sporul natural negativ.

Rezultatele preliminare ale RPL 2024 estimează că în oraș sunt 8765 de persoane (4105 bărbați și 4660 femei), cu 212 persoane mai mult decât estimarea BNS⁴⁹ (Figura 1.). Diferența

⁴⁸ Strategia de Dezvoltare Comunitară a orașului Cimișlia pentru anii 2021-2025.

⁴⁹ În cadrul discuțiilor cu reprezentanții APL a fost menționat faptul că, potrivit registrelor interne, în oraș sunt înregistrați 8858 de locuitori. Această cifră este mai mare decât populația recențată la RPL 2024, cât și față de estimările oficiale ale BNS pentru anul 2024. Diferențele dintre aceste valori sunt explicabile și reflectă două modalități diferite de evidență a populației. Datele prezentate de APL se bazează pe numărul persoanelor înregistrate cu domiciliu în oraș. Acest tip de evidență administrativă nu surprinde situația reală a prezenței fizice în localitate. Prin contrast, datele RPL și estimările oficiale ale BNS utilizează conceptul de populație cu reședință obișnuită, care include doar persoanele care locuiesc efectiv în localitate pe o perioadă de cel puțin 12 luni. Diferența dintre populația administrativă (cu domiciliu) și populația de fapt (cu reședință obișnuită) este caracteristică localităților afectate de migrație și nu reprezintă o discrepantă metodologică, ci expresia mobilității ridicate a populației. Din perspectiva

poate fi explicată prin faptul că metoda reședinței obișnuite utilizată de BNS nu surprinde toți rezidenții actuali, în special pe cei fără domiciliu înregistrat sau pe migranții interni din localitățile periurbane. Această discrepanță subliniază necesitatea ca APL să planifice serviciile publice (educație, sănătate, utilități) pentru populația efectiv prezentă, nu doar pentru cei înregistrați administrativ.

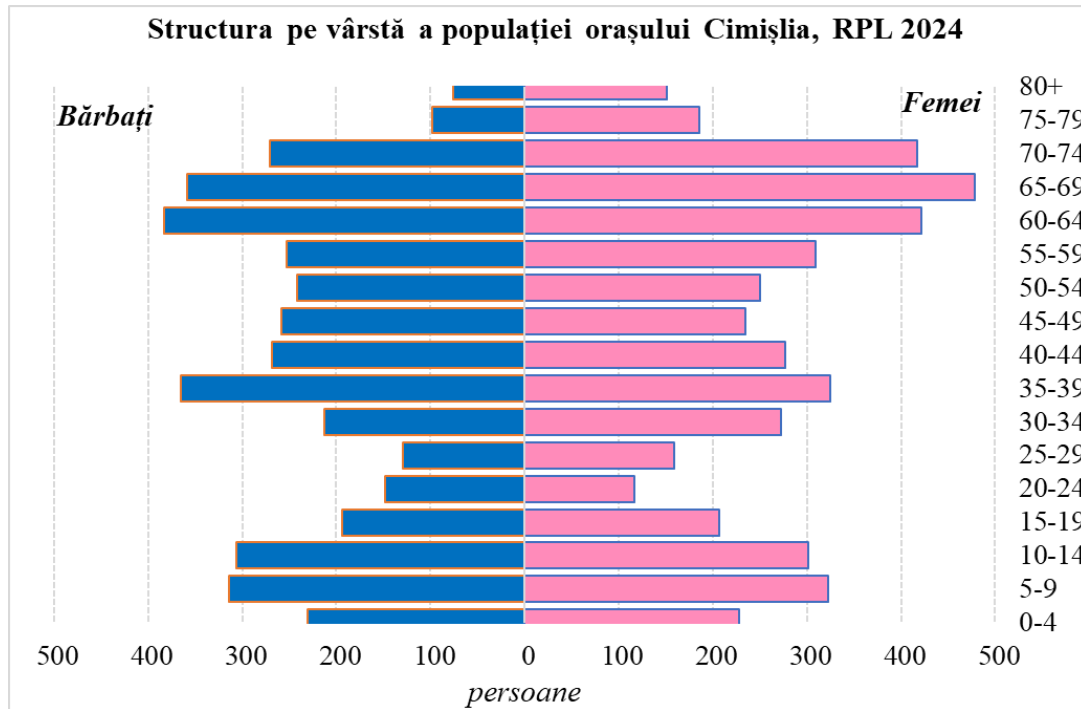
Figura 1. Populația orașului Cimișlia, la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024
Sursa: BNS.

Scăderea demografică este însoțită de o feminizare vizibilă a structurii de populație. În 2014, numărul bărbaților (5300) era similar cu cel al femeilor (5292), rezultând un raport de masculinitate de aproape 100 bărbați la 100 de femei. Până în 2024, efectivul masculin a scăzut mai rapid decât cel feminin – 3660 bărbați față de 4893 femei (conform estimărilor curente BNS). La momentul Recensământului 2024 se atesta un raport de masculinitate de aproximativ 88 bărbați la 100 de femei, diferență este explicată de emigrarea predominant masculină și de mortalitatea mai ridicată la bărbați.

Structura pe vârste a populației orașului Cimișlia, reflectată în *Figura 2* în baza rezultatelor RPL 2024, arată o distribuție demografică tipică localităților afectate de migrație intensă și de scăderea natalității. Partea inferioară a piramidei, care cuprinde copiii și tinerii sub 20 de ani, este mult mai îngustă decât segmentul populației adulte și vârstnice. Aceasta indică faptul că orașul nu reușește să își reînnoiască generațiile, ceea ce pune presiune pe viitorul sistemelor educaționale, sociale și economice. În timp, unele servicii școlare ar putea avea dificultăți în a-și menține funcționarea, iar economia locală va fi tot mai dependentă de o forță de muncă redusă și îmbătrânită.

planificării locale, este important de subliniat că serviciile publice, necesitățile sociale și infrastructura trebuie calibrate în raport cu populația care locuiește efectiv în oraș, nu doar cu cea înregistrată formal în registrul de domiciliu.

Populația de vârstă activă (20–39 ani) este mai redusă decât ar fi necesar pentru un oraș mediu, iar scăderea este mai pronunțată în rândul bărbaților. Consecințele sunt directe pentru oraș: piața muncii este limitată, inițiativele economice întâmpină dificultăți în identificarea personalului disponibil, iar serviciile publice depind din ce în ce mai mult de un număr tot mai redus de contribuabili.

Figura 2. Piramida pe vârste a populației orașului Cimișlia, RPL 2024

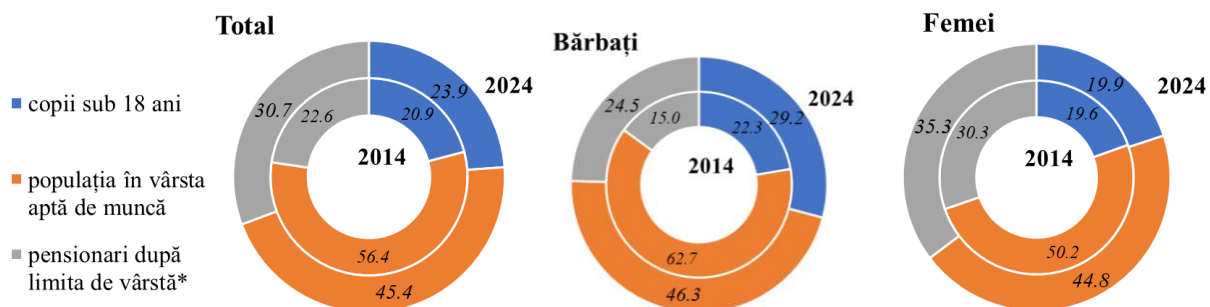
Sursa: BNS.

Segmentul populației între 50 și 79 de ani, vizibil mai numeros (*Figura 2*), demonstrează un proces de îmbătrânire pronunțat în orașul Cimișlia. Femeile sunt net predominante în grupele de vârstă de peste 60 de ani, ceea ce reflectă speranța de viață mai ridicată a acestora. Acest lucru are implicații directe pentru oraș, deoarece o populație preponderent în vârstă necesită servicii sociale și medicale adaptate, programe de sprijin, acces la îngrijiri la domiciliu și acțiuni de combatere a izolării sociale. Totodată, numărul mare al cohortelor născute în anii '50–'60 arată că, în următorii 10–15 ani, presiunea asupra acestor servicii va crește, pe măsură ce aceste persoane vor ajunge în vârste foarte înaintate.

Analiza structurii pe grupe mari de vârstă (0–18 ani, 19–56/61 ani și 57/62+ ani) dezvăluie modul în care procesul de îmbătrânire și emigrarea au modelat demografia orașului Cimișlia în perioada 2014–2024 (*Figura 3*):

- numărul copiilor de 0–18 ani s-a redus ușor, dar ponderea lor în totalul populației a crescut (de la 20.9% la circa 24%) deoarece populația totală s-a diminuat mai rapid.

- s-a accentuat scăderea populației apte de muncă, care s-a redus cu peste 2000 de persoane, în principal ca urmare a migrației tinerilor și a trecerii cohortelor numeroase născute în anii 1950–1960 în categoria vârstelor de pensionare.
- numărul și ponderea persoanelor de 57/62 ani și peste au crescut constant, consolidând procesul de îmbătrânire demografică.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, orașul Cimișlia, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS.

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste

În rezultatul acestor schimbări, raportul total de dependență demografică (*Tabelul 2.*) a urcat de la 77 persoane dependente (populația de 0-18 ani și 57/62+ ani) la 100 persoane active în 2014, la circa 120 în 2024, indicând intensificarea presiunii asupra sustenabilității economice, a serviciilor sociale și a capacității orașului de a-și menține dinamica demografică.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în orașul Cimișlia estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	77,2	120,1
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	37,1	52,6
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	40,1	67,5

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Datele recensămintelor din 2004, 2014 și 2024 arată că depopularea a afectat toate grupurile etnice ale localității. Orașul Cimișlia își păstrează caracterul predominant moldovenesc, în pofida reducerii continue a populației totale. Numărul moldovenilor scade în termeni absoluți, de la 11195 persoane în 2004 la 6866 în 2024, însă ponderea lor în total crește la 78,3% (*Tabelul 3.*). Structura etnică a localității se modifică vizibil în cazul unor grupuri. În 2024, populația care s-a declarat română ajunge la 716 persoane (8,2%), depășind numeric populația ucraineană, care numără 671 persoane (7,7%). Comunitatea bulgară continuă să se reducă, de la 573 persoane în

2004 la 217 în 2024, iar populația rusă și găgăuză înregistrează, de asemenea, diminuări importante în 2024 față de recensământul precedent deoarece recensămintele surprind nu doar structura etnică propriu-zisă, ci și felul în care respondenții aleg să se declare.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației din orașul Cimișlia

	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Total	14780	100	11997	100	8765	100
Moldoveni	11195	75.7	8777	73.2	6866	78.3
Români	193	1.3	107	0.9	716	8.2
Ucraineni	1963	13.3	740	6.2	671	7.7
Bulgari	573	3.9	447	3.7	217	2.5
Ruși	599	4.1	1397	11.6	187	2.1
Găgăuzi	141	1.0	384	3.2	70	0.8
Alte etnii	92	0.6	47	0.4	27	0.3
Romi			32	0.3	6	0.1
Nedeclarat			66	0.6	5	0.1

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Datele recensămintelor 2014 și 2024 arată că populația orașului Cimișlia are o structură educațională în care predomină nivelurile de studii medii și profesional-tehnice. Menționăm însă, compararea directă dintre RPL 2014 și RPL 2024 trebuie făcută cu prudență, deoarece baza de referință diferă: în 2014 indicatorii sunt calculați pentru populația de 15 ani și peste, iar în 2024 pentru populația de 10 ani și peste. Această diferență metodologică influențează în special categoriile cu nivel educațional primar, gimnazial sau fără studii și poate accentua artificial ponderea nivelurilor mai joase în 2024.

În pofida acestei limitări, se observă câteva tendințe clare. Ponderea persoanelor cu studii superioare rămâne relativ stabilă, de circa 17%, atât în 2014 cât și în 2024, ceea ce arată menținerea unui segment important de populație cu nivel educațional înalt. În schimb, ponderea persoanelor cu studii medii de specialitate scade de la 20,4% la 16,3%, iar cea a persoanelor cu studii medii generale/liceu de la 14,4% la 13,4%. Pe acest fundal, crește ponderea persoanelor cu studii secundar profesionale, de la 15,7% la 18,8%, ceea ce sugerează o orientare mai pronunțată spre formarea profesională practică (*Tabelul 4.*). Categoria cu studii gimnaziale rămâne cea mai numeroasă. În termeni de politici locale, este important să fie susținute măsuri de menținere a tinerilor în educație, de dezvoltare a competențelor profesionale și de conectare a formării la cererea pieței muncii. Totodată, pentru comparații riguroase în timp, se recomandă utilizarea unor serii statistice construite pe aceeași grupă de vârstă.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, orașul Cimișlia

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	10244	100	7670	100
Universitar (superior)	1749	17.1	1278	16.7
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	5		1	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	157		143	
<i>Superior inclusiv ciclul I</i>	1587		1134	
Mediu de specialitate	2086	20.4	1251	16.3
Secundar profesional	1605	15.7	1439	18.8
Mediu de cultura generală/liceal	1480	14.4	1026	13.4
Mediu incomplet/gimnazial	2618	25.6	1801	23.5
Primar/fără studii	706	6.9	875	11.4
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			683	
<i>educație preșcolară</i>			146	
<i>fără școală absolvită</i>			46	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Datele oficiale arată un declin clar al numărului de născuți-vii în ultimul deceniu. În 2014 s-au înregistrat 151 de născuți-vii, iar în 2024 doar 73, ceea ce înseamnă o reducere de 52%. Tendința descendentă este constantă, cu mici variații anuale. Pe ansamblu, după 2015, numărul de nașteri se situează sub pragul de 100 de copii/an, ceea ce confirmă un potențial demografic în scădere. Deși distribuția pe sexe arată că numărul băieților născuți este ușor mai mare decât al fetelor în majoritatea anilor, scăderea natalității afectează ambele sexe în mod similar, fără diferențe structurale majore. Rata natalității se menține sub 10‰ după 2022 — nivel critic pentru înlocuirea generațiilor (*Tabelul 5*).

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2013-2024, orașul Cimișlia

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	151	134	135	113	135	104	89	116	96	70	73
Rata de natalitate (în ‰)	14.3	12.9	13.3	11.4	14	11.1	9.9	13.1	11	8.1	8.5

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Ca factori care determină scăderea natalității se evidențiază în special migrația externă și internă a persoanelor tinere și în vârstă fertilă, fenomen confirmat de structura populației pe vârste și de indicatorii de emigrare administrați de primărie. Plecarea femeilor tinere reduce numărul potențial de mame și contribuie la scăderea natalității.

Mortalitatea

Numărul total de decese în orașul Cimișlia oscilează între 114 și 183 în perioada 2013–2024. Se remarcă un vârf în 2021 (183 de decese), urmat de o scădere la 132 în 2024. În ansamblu, după 2018 mortalitatea rămâne ridicată, dar cu variații determinate de epidemii (COVID-19), starea sistemului de sănătate și structura pe vârste a populației. Mortalitatea masculină este constant mai mare decât cea feminină. De exemplu, în 2014 au murit 79 de bărbați și 69 de femei, iar în 2024 67 de bărbați și 65 de femei. În anii de vârf (2018–2021), diferența între sexe s-a accentuat: în 2018 au decedat 93 de bărbați și 78 de femei, iar în 2021 – 97 de bărbați și 86 de femei (*Tabelul 6.*). Acest pattern se alătură tendinței naționale de mortalitate masculină ridicată, explicată prin comportamente de risc, incidența bolilor cronice și accesul la servicii medicale.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în orașul Cimișlia, total și pe sexe, 2014–2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	148	79	69	14.0	14.9	13.0
2015	177	107	70	17.0	20.6	13.4
2016	141	81	60	13.8	16.2	11.6
2017	135	83	52	13.6	17.4	10.1
2018	171	93	78	17.8	20.3	15.5
2019	151	97	54	16.2	22.2	10.9
2020	178	93	85	19.7	22.0	17.7
2021	183	97	86	20.6	23.5	18.1
2022	134	87	47	15.4	21.7	10.0
2023	144	88	56	16.7	23.0	11.7
2024	132	67	65	15.4	18.3	13.3

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Analiza structurii deceselor pe grupe de vârstă evidențiază că mortalitatea infantilă este aproape inexistentă, iar decesele se concentrează în grupele de vârstă de peste 65 de ani. Segmentul de populație activă (15–64 ani) contribuie constant cu o treime din totalul deceselor, ceea ce sugerează și riscuri de sănătate în vârsta productivă, mai accentuate la bărbați (*Tabelul 7.*). Creșterea ponderii deceselor la vârstnici reflectă îmbătrânirea populației și accentuează necesitatea de a dezvolta servicii medicale și de îngrijire geriatrie atât în oraș, cât și la nivel raional.

Tabelul 7. Numărul de decedați, pe grupe majore de vârstă și sexe, pentru anii 2014, 2023, 2024, persoane, orașul Cimișlia

		2014	2023	2024
Total	Total	148	144	132
	0-14 ani	1	1	-
	15-64 ani	66	39	43
	65 ani și peste	81	104	89
Bărbați	Total	79	88	67
	0-14 ani	1	1	-
	15-64 ani	43	33	34
	65 ani și peste	35	54	33
Femei	Total	69	56	65
	0-14 ani	-	-	-
	15-64 ani	23	6	9
	65 ani și peste	46	50	56

Sursa: BNS.

Sporul natural

Sporul natural a devenit negativ începând cu 2015 și s-a menținut negativ în toți anii următori. Cele mai dificile perioade au fost 2020–2023, când rata a ajuns la valori între –8 și –10‰, reflectând scăderea natalității și mortalitatea accentuată, inclusiv efectele pandemiei. În 2024 situația rămâne negativă, dar ușor ameliorată față de anii anteriori (Tabelul 8.).

Tabelul 8. Indicatorii sporului natural în orașul Cimișlia, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	3	-43	-6	-22	-36	-47	-89	-67	-38	-74	-59
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	0,28	-4,13	-0,59	-2,22	-3,74	-5,04	-9,86	-7,55	-4,37	-8,60	-6,90

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Compararea datelor recensămintelor din 2004, 2014 și 2024 evidențiază o modificare clară a structurii populației de 15 ani și peste din orașul Cimișlia. În primul rând, se observă reducerea puternică a efectivului acestei populații, de la 11 928 persoane în 2004 la 10 244 în 2014 și 7 062 în 2024. Pe acest fundal de contracție demografică, categoria persoanelor căsătorite rămâne majoritară, însă se reduce în termeni absoluți, de la 7 290 persoane în 2004 la 5 872 în 2014 și 4 081 în 2024. Ponderea acestei categorii scade ușor, de la 61,1% la 57,8%, ceea ce indică

diminuarea bazei populației aflate la vârstele cele mai active familial, în contextul migrației și al reducerii numărului total al populației.

Numărul persoanelor necăsătorite se reduce și mai accentuat, de la 2 895 în 2004 la 1 323 în 2024, iar ponderea lor scade de la 24,3% la 18,7%. Această evoluție sugerează restrângerea contingentului tânăr și adult tânăr, în special prin plecări migratorii și prin diminuarea cohortelor tinere. În același timp, categoria persoanelor divorțate este singura care crește constant în termeni absoluți, de la 670 persoane în 2004 la 752 în 2014 și 803 în 2024, iar ponderea acestora aproape se dublează, de la 5,6% la 11,4%. În lipsa datelor statistice anuale privind divorțurile, această evoluție trebuie interpretată ca o schimbare a structurii populației după starea civilă, nu ca o măsurare directă a intensității divorțialității. În cazul persoanelor văduve, numărul absolut crește între 2004 și 2014, de la 1 073 la 1 198 persoane, apoi scade la 855 în 2024. Totuși, ponderea lor în totalul populației de 15 ani și peste crește, de la 9,0% în 2004 la 11,7% în 2014 și 12,1% în 2024 (*Tabelul 9.*).

Tabelul 9. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, orașul Cimișlia

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2895	24.3	2422	23.6	1323	18.73
Căsătorit/ă	7290	61.1	5872	57.3	4081	57.79
Văduv/ă	1073	9.0	1198	11.7	855	12.11
Divorțat/ă	670	5.6	752	7.3	803	11.37
Total populația de 15 ani și peste	11928	100	10244	100	7062	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024

Structura stării civile în orașul Cimișlia s-a deplasat treptat de la modelul dominat de populația căsătorită și necăsătorită tânără spre o structură mai marcată de divorț și văduvie. Această schimbare este coerentă cu procesele deja evidențiate în profilul demografic al localității: depopulare, reducerea populației tinere și active, migrație externă intensă și îmbătrânire demografică.

Dinamica anuală a căsătoriilor în perioada 2014–2024, potrivit statisticii curente, confirmă continuitatea acestor transformări. Numărul căsătoriilor se menține la niveluri relativ mai ridicate în prima parte a perioadei, între 166 și 194 căsătorii anual în anii 2014–2016, scade accentuat în 2017, revine temporar în 2018–2019, apoi intră într-o nouă fază de reducere în 2020–2023. Cel mai ridicat nivel al ratei brute a nupțialității se înregistrează în 2019, de 19,9‰, iar cel mai scăzut în 2023, de 12,2‰. În 2024 se observă o ușoară creștere, până la 14,1‰, însă indicatorul rămâne sub nivelurile de la începutul intervalului analizat (*Tabelul 10.*).

Această dinamică arată că, pe lângă fluctuațiile anuale, tendința generală este de diminuare a intensității nupțialității. Ea trebuie interpretată în legătură directă cu schimbările din structura pe vârste și starea civilă a populației: scăderea numărului populației tinere și adulte tinere, reducerea contingentului necăsătorit, migrația externă și transformarea modelelor familiale. Astfel, reducerea

căsătoriilor nu exprimă doar variații de comportament familial, ci și restrângerea bazei demografice din care se formează noile cupluri. Potrivit datelor statistice, orașul Cimișlia a înregistrat în ultimele două decenii o restructurare a compoziției populației după starea civilă și o reducere a intensității nupțialității. Aceste evoluții sunt în concordanță cu procesele demografice dominante ale localității și reflectă transformarea mai amplă a profilului social și familial al orașului.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, orașul Cimișlia,

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Căsătorii, persoane	194	181	166	126	172	186	111	122	123	105	121
Rata de nupțialitate, ‰	18,3	17,4	16,3	12,7	17,9	19,9	12,3	13,7	14,2	12,2	14,1

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform RPL 2014, în orașul Cimișlia au fost identificate 3563 familii (nuclee familiale), dintre care aproape jumătate (49,9%) erau cupluri cu copii, iar 28,5% cupluri fără copii. Familiile monoparentale reprezentau o proporție importantă: 17,6% mame singure și 4,0% tați singuri, ceea ce indica deja, la acel moment, o diversificare a structurii familiale și o creștere a vulnerabilităților specifice familiilor cu un singur părinte.

Datele administrative ale orașului Cimișlia arată că familiile cu copii continuă să ocupe un loc semnificativ în structura gospodăriilor urbane, fiind raportate 3932 familii cu copii. Dintre acestea, 37 sunt familii monoparentale, iar 112 sunt familii cu trei copii sau mai mulți. În paralel, au fost identificate 54 de familii vulnerabile și 40 de familii beneficiare de ajutor social. O categorie care necesită atenție deosebită o reprezintă cele 134 de persoane vârstnice care locuiesc singure, reflectând un risc crescut de izolare socială și nevoia unor servicii adaptate de îngrijire și suport comunitar (*Tabelul 11*).

Analiza structurii gospodăriilor este limitată de absența datelor detaliate după 2014 și de diferențele metodologice dintre definițiile statistice utilizate în RPL și cele din evidențele administrative locale. Lipsesc informații actualizate privind mărimea medie a gospodăriilor, numărul total al acestora, tipurile de gospodării și evoluția familiilor monoparentale. Pentru o planificare socială și demografică riguroasă, este esențial ca APL să își consolideze sistemele de colectare a datelor, să alinieze evidențele locale la definițiile statistice oficiale și să asigure o raportare completă și periodică asupra familiilor cu copii, persoanelor vulnerabile și persoanelor în vârstă care trăiesc singure.

Tabelul 11. Structura gospodăriilor în orașul Cimișlia

Indicator	Date administrative, 2023/2024	Indicator	RPL 2014
Număr gospodării*	5512*	Total familii (nuclee familiale)	3563
Număr familii cu copii	3932	Cupluri cu copii	1778 (49,9%)
Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	37	Mame cu copii (familii monoparentale feminine)	628 (17,6%)
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	112	Tați cu copii (familii monoparentale masculine)	142 (4,0%)
Număr familii vulnerabile	54	Cupluri fără copii	1015 (28,5%)
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	40		
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	134		

Sursa: Fișa de date prezentată de APL; RPL 2014.

***Notă:** În discuțiile cu primăria, a fost menționat că în oraș sunt înregistrate 5512 gospodării. Această valoare nu poate fi confirmată prin date statistice oficiale actuale, întrucât rezultatele RPL 2024 nu sunt încă disponibile la nivel de localitate. Conform definiției statistice utilizate de BNS, o gospodărie reprezintă o unitate de locuire formată din una sau mai multe persoane care locuiesc împreună; prin urmare, numărul de gospodării trebuie raportat proporțional la populația localității.

Educația timpurie și învățământul școlar

Datele privind educația timpurie (*Anexa, Tabelul 3*) arată o stabilitate a infrastructurii preșcolare (6 instituții și 29–32 grupe), însă numărul copiilor înscriși scade constant din 2015 până în 2024, de la 747 la 638 de copii (rata de ocupare circa 69%). Această diminuare este determinată în principal de scăderea populației de vârstă preșcolară, în acord cu tendințele demografice generale ale orașului. Scăderile sunt accentuate mai ales în grupele 0–3 ani și 4–5 ani, indicând un declin al natalității în anii anteriori. În paralel, se observă o creștere a numărului copiilor cu dizabilități (7) și cu cerințe educaționale speciale (3), ceea ce subliniază necesitatea consolidării serviciilor de sprijin educațional și a resurselor umane specializate. Pe fondul reducerii numărului total de copii, numărul educatorilor rămâne relativ constant (între 40 și 45), ceea ce duce la un raport copil–educator mult mai favorabil decât în anii precedenți, dar cu implicații privind sustenabilitatea pe termen lung a rețelei de personal.

În învățământul primar și secundar general (*Anexa, Tabelul 4*) se observă o reorganizare a rețelei școlare, de la cinci instituții în 2015/16 la trei în anii recenți, în concordanță cu scăderea populației școlare. Totuși, numărul total de elevi crește ușor, ajungând la 1785 în 2024/25, datorită cohortelor mai numeroase intrate în ciclul gimnazial. Creșterea este concentrată în clasele 5–9, în timp ce clasele 10–12 rămân mici și fluctuante, sugerând o migrare parțială a elevilor către alte centre educaționale după gimnaziu. Creșterea numărului elevilor cu cerințe speciale și cu dizabilități accentuează necesitatea unor servicii de incluziune mai dezvoltate.

Per ansamblu, datele arată o evoluție mixtă: în educația timpurie se înregistrează o scădere constantă a numărului de copii, reflectând declinul natalității, în timp ce în învățământul primar și gimnazial se observă tendința de creștere, explicabilă prin intrarea cohortelor mai numeroase ale anilor 2010–2016. Pe termen lung însă, reducerea populației tinere și migrația continuă vor pune presiune suplimentară asupra infrastructurii educaționale, necesitând planificare atentă, evaluarea permanentă a necesarului de cadre didactice și ajustarea rețelei școlare în funcție de dinamica demografică reală.

Servicii sociale

Primăria orașului Cimișlia raportează existența mai multor servicii: Centrul „Respiro”, azil pentru vârstnici, asistent personal, serviciu de îngrijire la domiciliu, cantină socială și spălătorie socială. Având în vedere că 134 de persoane vârstnice locuiesc singure și ponderea seniorilor în populație depășește 30% (*Figura 3*), aceste servicii sunt esențiale. Nivelul de acoperire și calitatea lor trebuie extinse pentru a răspunde cererii în creștere.

Migrație și piața muncii

Potrivit studiilor⁵⁰, Regiunea de Sud se confruntă cu unele dintre cele mai accentuate pierderi demografice prin migrație la nivel național, atât internă, cât și externă. Raionul Cimișlia este menționat explicit printre teritoriile cu cele mai ridicate valori negative ale soldului migratoriu, în special în grupele de vârstă tinere și adulte, ceea ce indică o pierdere accelerată a populației active. În segmentul migrației externe, diferențele sunt pronunțate pe sexe: ratele nete de emigrare ale bărbaților de 20–24 de ani depășesc 8%, plasând raionul Cimișlia printre cele mai afectate din țară.

Situația orașului Cimișlia confirmă pe deplin aceste tendințe regionale. Deși nu există serii statistice anuale oficiale la nivel urban, autoritățile publice locale au raportat pentru anul 2023/2024 un număr estimat de 24 imigranți și 7165 de emigranți (*Anexa, Fișa APL*). Considerăm că această valoare reprezintă un stoc de migranți, acumulat în timp, și nu un flux anual, ilustrând intensitatea fenomenului migratoriu din ultimele decenii și explicând reducerea semnificativă a populației active, scăderea natalității și dezechilibrele demografice analizate în secțiunile anterioare.

Lipsa datelor oficiale detaliate despre ocupare la nivel de oraș limitează analiza pieței muncii locale. Totuși, primăria raportează pentru 2023/2024 un număr de șomeri de 137 de persoane. Raportat la populația aptă de muncă (3886 persoane în 2024), aceasta sugerează o rată de șomaj administrativă de circa 3,5%. Cu toate acestea, indicatorul este probabil subevaluat deoarece o mare parte din populație este plecată peste hotare.

---

⁵⁰Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău : [S. n.], 2024, pp. 20–21. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

Concluzii și implicații pentru politici publice

La nivelul orașului Cimișlia, tendințele naționale și raionale se reflectă prin scădere demografică continuă și îmbătrânire. Populația orașului a coborât cu 19% în 10 ani, iar prognozele raionale sugerează că până în 2033 numărul locuitorilor va continua să scadă. Proporția persoanelor de 57/62+ ani a crescut la 30,7% în 2024, iar dependența vârstnicilor a ajuns la circa 68 la 100 de adulți activi. În următorii cinci ani, orașul va resimți presiunea unui spor natural negativ (numărul de nașteri rămâne redus iar decesele rămân ridicate) și a migrației externe a tinerilor, ceea ce va conduce la scăderea populației active și la accentuarea îmbătrânirii. Se estimează o creștere a numărului de vârstnici dependenți și o solicitare mai mare a serviciilor sociale și medicale.

Adaptarea programelor și politicilor locale la aceste realități demografice impune o abordare integrată care va ajuta autoritățile din Cimișlia să gestioneze mai eficient îmbătrânirea populației și să reducă efectele depopulării:

- **Consolidarea bazei de date locale și planificarea strategică** – actualizarea periodică a registrelor demografice și socioeconomice, colaborând cu BNS și structurile regionale. Datele privind distribuția pe vârste, migrația și gospodăriile vulnerabile vor sprijini prioritizarea investițiilor și vor permite monitorizarea efectelor politicilor.
- **Dezvoltarea economică locală** – pentru a reduce exodul forței de muncă, municipalitatea ar putea oferi spații concesionate și utilități la preț redus pentru întreprinderile mici. Promovarea cooperativelor agricole și a turismului rural, precum și valorificarea resurselor locale (agroalimentare, meșteșuguri) vor genera locuri de muncă și venituri. Încurajarea economiei sociale (unități care angajează persoane vulnerabile) poate reduce dependența de ajutoare sociale.
- **Îngrijire pentru persoanele vârstnice și îmbătrânirea activă** – cu peste 30 % din populație în vârstă de 57/62 ani și peste, orașul trebuie să extindă serviciile existente și să creeze programe de socializare comunitară pentru prevenirea izolării. Inițiative precum instruirea voluntarilor și parteneriate cu ONG-uri pentru programe de „îmbătrânire activă” ar putea fi implementate fără investiții majore.
- **Sprijin pentru familii** – prin oferirea ajutoarelor la nașterea copiilor, reduceri la taxe locale pentru familii cu copii și facilități de locuire pentru tinerii care rămân sau se întorc în oraș. Extinderea programelor extrașcolare și acordarea de prioritate familiilor vulnerabile vor reduce povara asupra părinților.
- **Parteneriat cu diaspora** – ar putea fi dezvoltat un birou de legătură cu diaspora pentru a facilita investițiile și inițiativele antreprenoriale ale celor plecați, oferind micro-granturi sau scutiri fiscale celor care deschid afaceri în Cimișlia. Organizarea de evenimente anuale dedicate diasporei poate menține legătura cu comunitatea externă.
- **Utilizarea eficientă a rețelei educaționale și retenția tinerilor** – școlile funcționează la numai 66 % din capacitate. Se pot diversifica programe after-school, cursuri vocaționale (IT, meserii locale) și parteneriate cu agenți economici pentru ucenicie, folosind infrastructura existentă. Un „hub digital” într-una din școli ar stimula competențele STEM.

Tabelul 1. Repartizarea populației orașului Cimișlia pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	230	228	458
5-9	314	323	637
10-14	306	302	608
15-19	194	207	401
20-24	148	117	265
25-29	129	159	288
30-34	213	273	486
35-39	365	325	690
40-44	268	277	545
45-49	258	235	493
50-54	242	250	492
55-59	253	309	562
60-64	383	422	805
65-69	358	479	837
70-74	270	417	687
75-79	98	186	284
80+	76	151	227
Total	4105	4660	8765

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, orașul Cimișlia, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61 ani	57/62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61 ani	62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56 ani	57 ani și peste
2014	10592	2217	5978	2397	5300	1182	3324	794	5292	1035	2654	1603
2015	10408	2159	5803	2446	5186	1158	3227	801	5222	1001	2576	1645
2016	10184	2134	5511	2539	5002	1140	3022	840	5182	994	2489	1699
2017	9919	2134	5190	2595	4763	1144	2759	860	5156	990	2431	1735
2018	9612	2070	4918	2624	4580	1095	2610	875	5032	975	2308	1749
2019	9329	2039	4796	2494	4370	1073	2481	816	4959	966	2315	1678
2020	9030	1956	4551	2523	4230	1022	2378	830	4800	934	2173	1693
2021	8873	1938	4454	2481	4126	1013	2267	846	4747	925	2187	1635
2022	8690	1923	4258	2509	4004	1009	2145	850	4686	914	2113	1659
2023	8605	1994	4098	2513	3823	1043	1901	879	4782	951	2197	1634
2024	8553	2042	3886	2625	3660	1067	1695	898	4893	975	2191	1727

Sursa: BNS/Banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în orașul Cimișlia

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	29	29	29	31	32	32	32	32	32	32
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	3585	3585	3585	3585	3697	3697	3697	3697	3585	3585
Numărul de locuri pentru copii	940	940	940	940	940	940	935	935	925	925
Numărul de copii - total	747	771	798	806	795	736	697	648	646	638
Numărul de copii de 0-3 ani	301	292	309	279	291	275	244	218	220	239
Numărul de copii de 4-5 ani	313	323	317	364	332	303	312	288	276	244
Numărul de copii de 6-7 ani	133	156	172	163	172	158	141	142	150	155
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	-	1	1	1	-	-	3	3	4	3
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	-	-	1	-	1	-	7
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	49	50	49	49	53	48	47	47	51	56
Numărul de directori	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Numărul de educatori	41	42	41	40	46	42	41	40	43	45
Alți pedagogi	2	2	2	3	1	-	-	1	2	5

Sursa: BNS

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în orașul Cimișlia

	201	201	201	201	201	202	202	202	202	202
	5/1	6/1	7/1	8/1	9/2	0/2	1/2	2/2	3/2	4/2
	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5
Numărul de instituții	5	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	236	210	186	186	186	186	186	186	186	186
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	87	20	99	99	99	99	99	99	99	99
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	122	111	107	107	107	107	103	103	104	105
Numărul de locuri pentru elevi	607	558	534	534	534	534	850	850	850	850
Numărul elevilor - total	7	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Numărul elevilor - clasele 1-4	302	276	253	253	253	253	271	271	271	271
Numărul elevilor - clasele 5-9	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Numărul elevilor - clasele 10-11	156	160	156	158	164	167	171	168	171	178
Numărul elevilor - clasele 12	5	1	1	9	7	6	7	8	6	5
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	529	583	579	630	651	690	708	674	674	662
	719	725	725	712	715	699	718	741	766	833
	196	190	175	160	210	209	185	193	184	213
	121	103	82	87	71	78	106	80	92	77
	135	161	166	173	168	186	188	158	163	163

Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	59	51	24	33	32	30	36	37	38	50
Numărul de elevi cu dizabilități	2	-	-	-	5	8	8	6	5	9
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	249	209	237	217	235	224	213	251	205	209
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	119	136	134	136	149	155	136	147	126	119
Numărul de absolvenți ai liceelor	130	73	103	81	86	69	77	104	79	90

Sursa: BNS

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC - satul GHIDIGHICI

Satul Ghidighici este o localitate situată în regiunea de Centru a Republicii Moldova și este în componența municipiului Chișinău. Datele recensământului populației Republicii Moldova din 2024 arată că în municipiul Chișinău, în cadrul căruia se află și satul Ghidighici, s-a înregistrat o creștere a populației, cu 16,8% comparativ cu cel din 2014. Prognoza oficială⁵¹ elaborată prognozează însă pentru municipiul Chișinău una dintre cele mai mici rate de scădere de 5,4% până în 2033 (*Tabelul 1*). Situația se explică prin migrația internă pozitivă datorită oportunităților economice și sociale mai bune, cu precădere a tinerilor și persoanelor de vârstă activă ceea ce contribuie la menținerea unui echilibru demografic mai stabil. Având în vedere aceste evoluții, satul Ghidighici ar trebui să valorifice această tendință, atrăgând populația tânără și activă prin dezvoltarea infrastructurii, diversificarea locurilor de muncă și crearea de condiții favorabile pentru viața de familie. Integrarea mai strânsă în zona periurbană a Chișinăului ar putea transforma localitatea într-un spațiu atractiv pentru trai, contribuind astfel la revitalizarea demografică.

Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru municipiul Chișinău (scenariul mediu, 2023–2033)

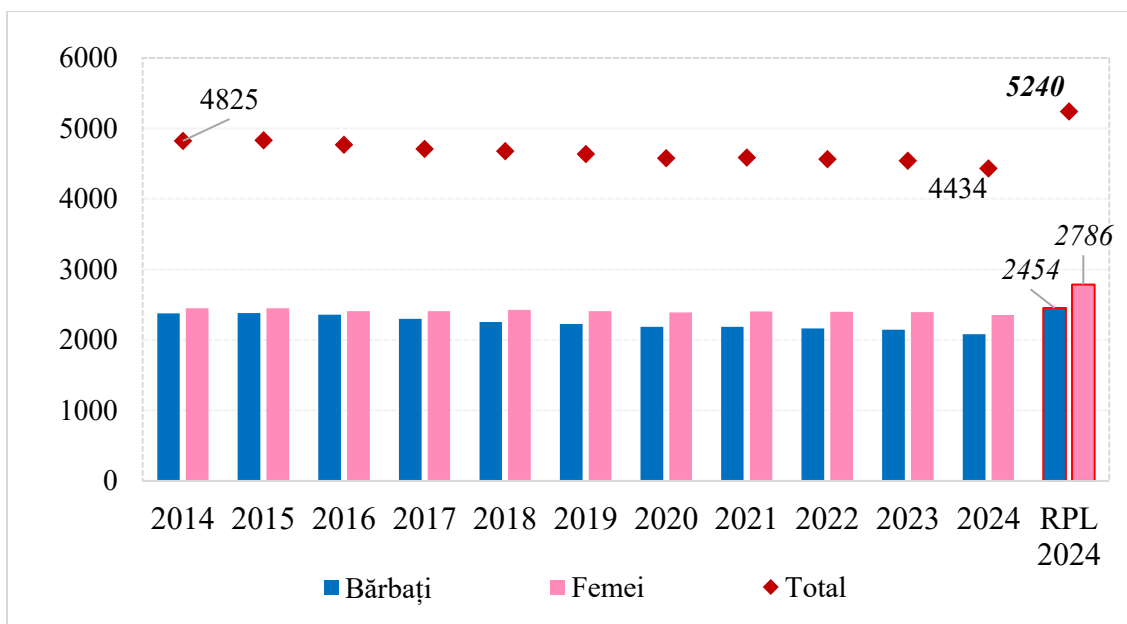
	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Municipiul Chișinău	665462	646811	629465	–5,6

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Potrivit RPL 2024, populația stabilă a satului Ghidighici este de 5240 persoane, dintre care 2786 femei (53,2%) și 2454 bărbați (46,8%). Această valoare este semnificativ mai mare decât cea raportată de BNS prin metoda reședinței obișnuite, care estima în anul 2024 o populație de doar 4434 persoane. Diferența de peste 806 persoane (aprox. 15,3%) subliniază limitele metodelor administrative curente de estimare, dar și faptul că satul găzduiește o populație efectiv prezentă mai mare, neînregistrată oficial cu domiciliul sau reședința obișnuită (*Figura 1*). Astfel, migrația internă neînregistrată administrativ este una din cauzele acestui decalaj de date.

⁵¹ Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

Figura 1. Populația satului Ghidighici, la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS.

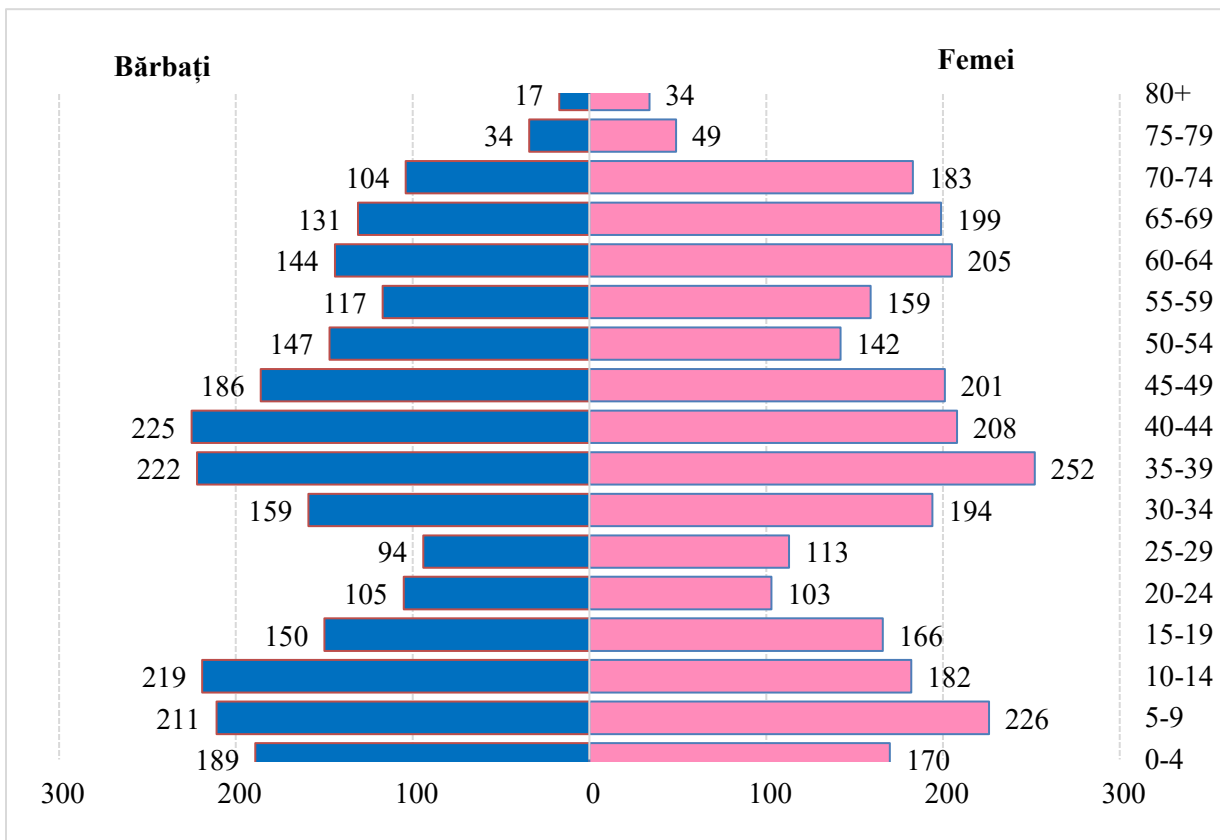
Analiza piramidei pe vârste a populației, pe baza datelor prezentate, indică o distribuție demografică ce reflectă atât caracteristicile evoluției populației, cât și posibilele tendințe sociale și economice ale acesteia. Potrivit datelor, populația tânără (0-19 ani) totală reprezintă – 28,8%, masculină 31,4%, iar cea feminină – 26,7%.

Categoria de populație adultă (20-64 de ani) constituie în cazul bărbaților și femeilor aproape aceeași pondere, 57% și 56,6%. Aceste cifre reprezintă un indicator pozitiv din perspectiva echilibrului demografic și a dezvoltării economice. Această repartizare echilibrată sugerează o potențială forță de muncă stabilă, compatibilă cu dinamica pieței muncii. Cu toate acestea, prevalența probabilă a angajării în orașul Chișinău, în detrimentul implicării în câmpul muncii în localitatea Ghidighici, poate duce la o reducere a utilizării potențialului acestei categorii de populație.

De asemenea datele din piramidă ne arată o reprezentare redusă a categoriei de vârstă 20-29 de ani în cadrul populației, ceea ce reflectă un proces accentuat de migrație a tinerilor către alte zone, în special către orașul Chișinău. Această proporție scăzută reflectă și consecințele unei natalități reduse în trecut, care a impactat direct dimensiunea acestei cohorte și implicit, dinamica demografică a satului.

Ponderea redusă a segmentului de populație cu vârstă 20-29 de ani are implicații semnificative asupra pieței muncii și, implicit, asupra economiei locale. Persoanele între 20 și 29 de ani reprezintă, de obicei, o parte importantă a forței de muncă active, inovatoare și adaptabile la schimbări tehnologice și de piață și cei care impulsionează antreprenoriatul. Ponderea redusă a acestei categorii duce la o scădere a disponibilității de lucrători tineri. De asemenea, această pondere redusă a tinerilor cu vârsta 20-29 de ani va genera efecte demografice precum reducerea nupțialității și ulterior a natalității, generând provocări legate de potențiala regenerare demografică.

Populația vârstnică (65+) este mai accentuată în rândul femeilor cu 16,7%, decât al bărbaților cu 11,6%, semnalând diferențele privind speranța de viață pe sexe. Per total populație, ponderea vârstnicilor constituie 14,3%. Datele ne permit să estimăm că în următorii 10 ani este posibil ca procesul de îmbătrânire demografică în localitatea Ghidighici să nu se accentueze profund din considerentul că generațiile care în prezent au vârsta 50-59 de ani sunt mai puțin voluminoase din cauza implicării în migrația internațională decât generațiile actuale care au vârsta de 60-69 de ani și cărora primele le vor lua locul celor din urmă (Figura 2.). Totodată, proximitatea geografică a localității față de capitală va fi ca un factor de atractivitate, determinând imigrarea internă a populației ceea ce ar putea modifica tendințele demografice actuale.

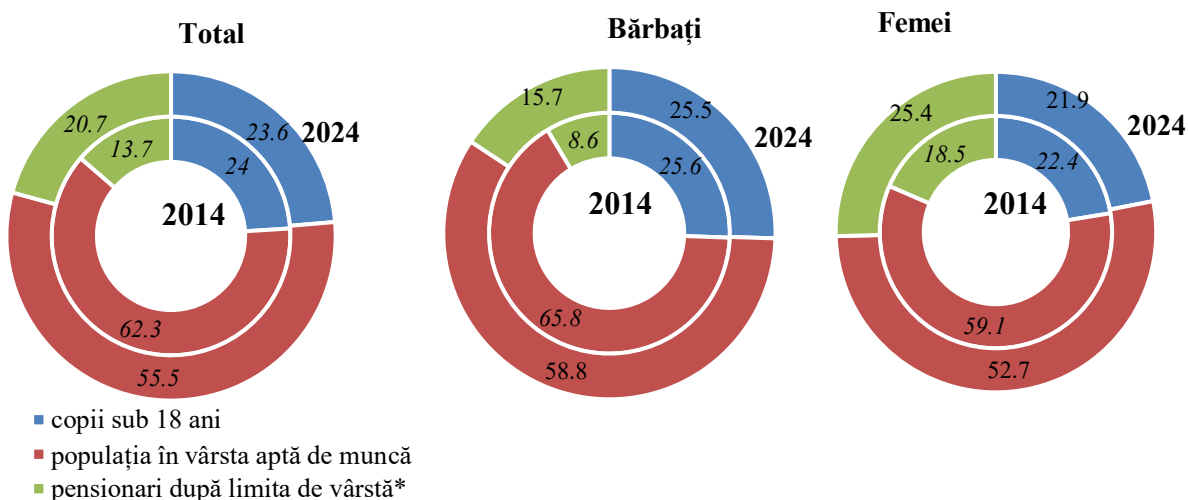

Figura 2. Piramida pe vârste a satului Ghidighici, RPL 2024.

Sursa: BNS.

Analiza datelor din evidența curentă a populației ne arată că populația tânără (0-18 ani) a rămas relativ constantă în intervalul 2014-2024. Datele evidențiază transformări semnificative în structura pe grupe de vârstă a populației, sugerând un proces accentuat de îmbătrânire demografică fiind evidentă scăderea ponderii populației în vârstă aptă de muncă, de la 62,3% la 55,5% (-6,8 p.p.). Această evoluție reflectă atât efectele migrației externe a populației active, cât și intrarea unor cohorte mai mici pe piața muncii. În contrast, ponderea pensionarilor după limita de vârstă a crescut semnificativ, de la 13,7% la 20,7% (+7 p.p.), ceea ce confirmă tendința de îmbătrânire a

populației. Populația în vârstă aptă de muncă masculină s-a redus cu 7%, iar cea feminină cu aproximativ 5%. Respectiv, în aceste condiții avem o creștere a persoanelor după limita de vârstă de pensionare, de câte 7% atât în rândul bărbaților cât și a femeilor, în pofida majorării acesteia (Figura 3.). În acest context, creșterea pensionarilor solicită servicii de sănătate și suport social mai intens, ceea ce trebuie planificat și gestionat strategic.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, satul Ghidighici 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS.

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

În rezultatul acestor schimbări, raportul total de dependență demografică (Tabelul 2.) a urcat de la 60,2 persoane dependente (populația de 0-18 ani și 57/62+ ani) la 100 persoane active în 2014, la circa 80 în 2024, indicând intensificarea presiunii asupra sustenabilității economice, a serviciilor sociale și a capacității satului de a-și menține dinamica demografică. În structură, se observă creșteri pentru ambele componente ale dependenței. Raportul de dependență al tinerilor (0-18 ani) a crescut moderat, de la 38,4% la 42,5% (+4,1 p.p.). Această evoluție poate reflecta fie o ușoară stabilizare a natalității, fie reducerea mai accentuată a populației active, ceea ce duce la creșterea relativă a ponderii tinerilor dependenți. Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani) a înregistrat o creștere semnificativă, de la 21,8% la 37,5% (+15,7 p.p.), fiind principalul factor care determină creșterea raportului total.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în satul Ghidighici estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raportul total de dependență, %	60,2	80
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	38,4	42,5
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	21,8	37,5

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Structura etnică a populației rămâne dominată de populația majoritară moldovenească. Dacă în 2004 moldovenii reprezentau 95,17% din populația satului, în 2024 ponderea acestora scade la 79,33%. Numeric, populația care s-a declarat moldovenească s-a diminuat de la 4 849 la 4 157 persoane. Această schimbare este corelată cu creșterea considerabilă a numărului persoanelor care s-au declarat români. Numărul persoanelor care s-au identificat drept români a crescut de la doar 43 persoane în 2004 la 958 persoane în 2024, iar ponderea acestora a crescut de la 0,84% la 18,28%. Evoluția reflectă schimbările produse în procesul de autoidentificare etnică și identitară a populației, fenomen observat și în alte localități ale Republicii Moldova în cadrul recensămintelor recente. În cazul minorităților etnice tradiționale se observă o diminuare atât numerică, cât și procentuală. Populația ucraineană scade de la 71 la 56 persoane, iar ponderea acesteia se reduce de la 1,39% la 1,07%. Populația rusă înregistrează o reducere mai accentuată, de la 93 persoane în 2004 la 37 persoane în 2024, ponderea coborând de la 1,83% la 0,71%. Tendințe similare sunt caracteristice și pentru populația găgăuză și bulgară, ale căror ponderi rămân foarte reduse în structura etnică a localității.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației din satul Ghidighici

Etnie	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	5095	100	5240	100
Moldoveni	4849	95,17	4157	79,33
Români	43	0,84	958	18,28
Ucraineni	71	1,39	56	1,07
Ruși	93	1,83	37	0,71
Găgăuzi	11	0,22	6	0,11
Bulgari	20	0,39	7	0,13
Romi	-		-	-
Alte etnii	-		11	0,21
Nu au declarat etnia	-		8	0,15

Sursa: RPL2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Structura educațională a populației din satul Ghidighici în 2014 și 2024 evidențiază un nivel mediu de instruire predominant, specific localităților rurale aflate în proximitatea centrelor urbane. Schimbările cele mai notabile se înregistrează în domeniul studiilor superioare, în special la nivelul ciclului II (masterat) și ciclului III (doctorat/postdoctorat). Astfel, ponderea persoanelor cu masterat a crescut de la 1,31% în 2014 la 4,5% în 2024, iar doctoratul și postdoctoratul au urcat de la 0,19% la 0,32%. Aceste creșteri, chiar dacă procentual mici, reflectă o tendință clară de profesionalizare avansată și de investiție în educația postuniversitară, indicând că o parte a populației tânără sau activă profesional a accesat niveluri educaționale superioare. În ceea ce privește educația universitară de licență, structura rămâne aproape constantă, 16,6% în 2014 comparativ cu 15,9% în 2024, ceea ce sugerează o stabilitate în baza educațională deja existentă. Educația profesional-tehnică prezintă, însă, dinamici diferite: nivelul postsecundar scade ușor, în timp ce nivelul profesional secundar crește de la 15,4% la 17,1%, indicând o orientare mai mare către calificări tehnice, care permit ocuparea rapidă pe piața muncii. Datele din *Tabelul 4* arată că majoritatea populației are acces la învățământul obligatoriu, iar analfabetismul este practic eliminat.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, satul Ghidighici

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	4129	100	4444	100
Universitar (superior)	749	18,1	922	20,72
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	8	0,19	14	0,32
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	54	1,31	200	4,5
<i>Superior inclusiv ciclul I</i>	687	16,6	708	15,9
Mediu de specialitate	528	12,7	542	12,2
Secundar profesional	637	15,4	759	17,08
Mediu de cultura generală/liceal	945	22,8	721	16,2
Mediu incomplet/gimnazial	1006	24,3	970	21,8
Primar/fără studii	264	6,3	530	11,92
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			440	9,9
<i>educație preșcolară</i>			89	2,0
<i>fără școală absolvită</i>			1	0,02

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Atât datele absolute privind numărul de născuți-vii cât și rata natalității ne arată o diminuare semnificativă în perioada 2014-2024, de la 60 până la 38 și respectiv de la 12,4‰ la 8,5‰. În 2016 a avut loc o creștere temporară, de la 59 în 2015 la 67, dar ulterior numărul a prezentat o tendință tot mai descendentă. Rata de natalitate a atins maximum de 14‰ în 2016, apoi a scăzut continuu în proporție de 30% (Tabelul 5.). Această tendință de scădere accentuată indică o problemă demografică serioasă, cu potențial impact asupra structurii populației și asupra sustenabilității sociale și economice pe termen lung. O rată de natalitate scăzută poate duce la îmbătrânirea populației și la reducerea forței de muncă în viitor.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, satul Ghidighici

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	60	59	67	60	61	50	49	38	49	40	38
Rata de natalitate (în‰)	12,4	12,2	14,0	12,7	13,0	10,7	10,7	8,2	10,7	8,8	8,5

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea populației

Numărul total de decese din satul Ghidighici a fluctuat pe parcursul perioadei 2014-2024, atingând un vârf în 2017 (65 decese) și înregistrând un minim în 2024 (36 decese). Număr mare de decese au fost înregistrate și în 2021 și 2022 din cauza pandemiei de COVID-19 cu câte 60 și respectiv 59 de cazuri. Reducerea din ultimii ani 2023-2024 nu neapărat reflectă o îmbunătățire reală a sănătății populației, ci se produce în contextul reducerii bazei demografice. În toți anii numărul de decese este mai mare semnificativ în rândul bărbaților decât al femeilor. Rata de mortalitate generală oscilează între 7,2‰ și 13,8‰ în perioada 2014-2024. Valoarea maximă de 13,8‰ s-a înregistrat în 2017 și minimă de 7,2‰ în 2024 (Tabelul 6.). Rata de mortalitate masculină este semnificativ mai mare decât cea feminină în toată perioada analizată – ceea ce corespunde tendințelor demografice naționale, explicabile prin speranța de viață mai scurtă la bărbați și expunerea mai mare la riscuri.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în satul Ghidighici, total și pe sexe, 2014-2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	49	30	19	10,1	12,6	7,7
2015	44	30	14	9,1	12,5	5,7
2016	43	26	17	9,0	11,0	7,0
2017	65	40	25	13,8	17,3	10,3
2018	42	24	18	8,9	10,6	7,4

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2019	42	27	15	9,0	12,1	6,2
2020	46	29	17	10,0	13,2	7,1
2021	60	33	27	13,0	15,0	11,2
2022	59	34	25	12,9	15,7	10,4
2023	49	29	20	10,7	13,5	8,3
2024	36	26	10	7,2	12,4	4,2

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Sporul natural

În perioada 2014–2024, satul Ghidighici a înregistrat o evoluție fluctuantă a sporului natural al populației, cu alternanțe între creștere și scădere naturală. Deși în prima jumătate a perioadei (2014–2018) predomină valori pozitive, indicând un echilibru demografic relativ stabil, în intervalul 2021–2023 se remarcă un declin accentuat determinat de creșterea mortalității, posibil în contextul efectelor pandemiei și al îmbătrânirii populației. În 2024 se observă o ușoară revenire, însă nivelul rămâne foarte scăzut (+0,45‰) (Tabelul 7.). Evoluția ratei sporului natural confirmă trecerea de la un model de creștere demografică la unul de declin și stagnare, caracterizat prin: reducerea treptată a natalității; episoade de mortalitate ridicată; instabilitate demografică accentuată după 2020.

Tabelul 7. Indicatorii sporului natural în satul Ghidighici, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	11	15	24	-5	19	8	3	-22	-10	-9	2
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	2,28	3,10	5,03	-1,06	4,06	1,72	0,66	-4,79	-2,19	-1,98	0,45

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Analiza evoluției structurii populației după starea civilă în satul Ghidighici pentru anii 2004, 2014 și 2024 evidențiază transformări în comportamentul matrimonial și în structura socială a populației. În anul 2004, populația era caracterizată printr-o predominanță clară a persoanelor căsătorite (57,0%), urmate de cele necăsătorite (30,4%), în timp ce văduvii și divorțații aveau ponderi relativ reduse (8,2% și respectiv 4,4%). Până în 2014, se observă o consolidare a ponderii persoanelor căsătorite, care ajunge la 59,8%, concomitent cu o reducere a proporției celor necăsătorite (25,8%). În același timp, crește ușor ponderea persoanelor văduve (9,1%) și a celor divorțate (5,4%), ceea ce poate fi asociat atât cu procesul de îmbătrânire demografică, cât și cu o ușoară creștere a instabilității familiale. În 2024 ponderea persoanelor căsătorite constituie

61,06%, în timp ce proporția celor necăsătoriți – 21,92%. În paralel, ponderea persoanelor divorțate continuă să crească, ajungând la 8,34%, ceea ce indică o accentuare a instabilității familiale, în timp ce proporția văduvilor scade la 8,71% (Tabelul 8.).

Tabelul 8. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, satul Ghidighici

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	1265	30,4	1063	25,8	886	21,92
Căsătorit/ă	2372	57	2468	59,8	2468	61,06
Văduv/ă	343	8,2	376	9,1	352	8,71
Divorțat/ă	184	4,4	222	5,4	337	8,34
Total populația de 15 ani și peste	4165	100	4129	100	4043	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024

Numărul total de căsătorii în satul Ghidighici în perioada 2014-2024 a prezentat o tendință de declin, de la 43 în 2014 la 8 în 2024. În 2020 din cauza pandemiei de COVID-19 s-a înregistrat un număr de 20 căsătorii. Astfel din cauza restricțiilor unii și-au amânat înregistrarea căsătoriei în anul următor când s-a observat o creștere a acestui indicator la 33 căsătorii. Ulterior în anii următori 2022-2024, tendința este de scădere. Numărul redus de căsătorii ar putea fi explicat, parțial, prin faptul că unii tineri din sat își înregistrează căsătoria în municipiul Chișinău, deși au reședința în comunitate, preferând astfel să își oficializeze căsătoria în capitală. Această situație poate conduce la subestimarea numărului real de căsătorii.

Rata de nupțialitate în perioada 2014-2020 s-a înjumătățit de la 8,9‰ în 2014 la 4,3‰ în 2020, urmează o recuperare parțială în 2021, cu o rată de 7,1‰, apoi o reducere continuă până în 2024 cu 1,8‰ (Tabelul 9.). În contextul unei localități aflate în proximitatea capitalei, aceste date pot semnala o transformare socio-demografică – de la o comunitate rurală la una cu comportamente demografice urbane. Reducerea nupțialității are implicații directe asupra evoluției ratei de natalitate conducând la scăderea acesteia și asupra dinamicii demografice locale.

Tabelul 9. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, satul Ghidighici

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	43	64	43	34	27	30	20	33	25	16	8
Rata de nupțialitate (în ‰)	8,9	13,2	9,0	7,2	5,7	6,4	4,3	7,1	5,4	3,5	1,8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform recensământului din 2014, numărul de gospodării în satul Ghidighici era de 1502. Dintre acestea 47% (706) erau gospodării cu copii 0-17 ani, ceea ce indică că aproape jumătate din gospodării contribuiau direct la regenerarea populației. Dintre acestea 7,5% (53) erau gospodării cu 3 și mai mulți copii. Gospodăriile alcătuite dintr-o persoană constituiau 12,5% (187), sugerând prezența unui segment semnificativ de populație adultă și vârstnică singură. Gospodăriile formate dintr-un vârstnic (65+) reprezentau 3,8% (57), evidențiind un segment redus de populație vârstnică trăind singură. Aceasta poate fi interpretată ca un indiciu al coeziunii familiale tradiționale, în care persoanele vârstnice locuiesc preponderent cu familia, dar și al prezenței relativ înalte a populației tinere comparativ cu alte localități din țară. Având în vedere tendințele demografice recente putem anticipa că recensământul din 2024 va evidenția o scădere a proporției gospodăriilor cu copii și o creștere a gospodăriilor formate din vârstnici, în concordanță cu fenomenul de îmbătrânire demografică și scădere a natalității observat la nivel național și local.

Datele prezentate în *Tabelul 10* evidențiază o imagine complexă a structurii gospodăriilor din satul Ghidighici pentru perioada 2023/2024, reflectând atât elemente de stabilitate familială, cât și manifestări ale vulnerabilității sociale și ale procesului de îmbătrânire demografică. Numărul total de gospodării este de 1470, dintre care 1200 sunt familii cu copii, ceea ce reprezintă aproximativ 81,6%. Această pondere ridicată sugerează menținerea unui profil demografic relativ activ, în care familia cu copii continuă să joace un rol central în organizarea socială. Totuși, analiza detaliată a structurii acestor familii indică anumite nuanțe importante. Astfel, familiile monoparentale sunt în număr de 16, reprezentând circa 1,3% din totalul familiilor cu copii, o valoare relativ scăzută. În același timp, familiile numeroase (cu trei și mai mulți copii) însumează 60 de cazuri (aproximativ 5%), ceea ce confirmă existența unui segment redus de populație cu fertilitate mai ridicată, în contextul general al scăderii natalității. Pe de altă parte, dimensiunea socială a analizei scoate în evidență prezența unor grupuri vulnerabile. Numărul familiilor vulnerabile este de 80 (circa 5,4% din totalul gospodăriilor), în timp ce doar 39 de familii beneficiază de ajutor social (aproximativ 2,7%). Un alt element relevant este reprezentat de gospodăriile formate din bătrâni singuratici, care numără 55 de cazuri (aproximativ 3,7% din total). Această categorie evidențiază tendința de îmbătrânire a populației și posibilele efecte ale migrației, în special prin separarea generațiilor și creșterea numărului de vârstnici care locuiesc singuri. Situația respectivă implică riscuri sporite de izolare socială și necesită dezvoltarea serviciilor comunitare de suport. În ansamblu, structura gospodăriilor din satul Ghidighici reflectă un model familial predominant tradițional, dar aflat într-un proces gradual de transformare. Aceste tendințe subliniază necesitatea unor intervenții integrate de politici sociale și demografice, orientate spre susținerea familiilor, reducerea vulnerabilității și îmbunătățirea calității vieții populației.

Tabelul 10. Indicatori actualizați privind structura gospodăriilor, satul Ghidighici

Indicator	Date administrative, 2023/2024
Număr gospodării	1470
Număr familii cu copii	1200
Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	16
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	60
Număr familii vulnerabile	80
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	39
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	55

Sursa: Fișa de date prezentată de APL.

Educația timpurie și învățământul școlar

Pe parcursul anilor 2015–2024, în Ghidighici activează o singură instituție de învățământ preșcolar, cu 8 grupe. Numărul total de copii înscriși a prezentat însă fluctuații semnificative. În perioada 2015–2019, populația preșcolară depășea frecvent capacitatea instituției, ajungând până la 266 copii în 2019, ceea ce sugerează o cerere ridicată pentru locuri în grădiniță. În anul 2020, numărul de copii scade brusc la 200. În anii următori, între 2021 și 2024, se observă o scădere treptată a numărului de copii, de la 254 în 2021 la 221 în 2024, evidențiind o tendință descrescătoare a populației preșcolare, probabil influențată de scăderea natalității sau migrația familiilor cu copii din sat. Copiii de 0–3 ani au înregistrat creșteri inițiale până în 2019 (26 → 83), urmate de scăderi și fluctuații în perioada 2020–2024. Copiii de 4–5 ani au avut valori relativ stabile, între 104 și 126, iar grupa 6–7 ani a înregistrat scăderi semnificative în anii 2017–2019, urmate de stabilizare, reflectând efecte de cohortă și variații ale natalității din anii anteriori (*Anexa, Tabelul 3*).

Pe întreaga perioadă analizată, satul Ghidighici a beneficiat de o singură instituție școlară. Numărul claselor, inclusiv cabinetele de studiu și laboratoarele, a variat între 17 și 23. Observăm o scădere a numărului de clase în 2018/19 (17 clase) urmată de o creștere la 23 în 2020/21, ceea ce sugerează adaptarea infrastructurii școlare la fluctuațiile cohortelor de elevi sau reorganizarea internă a spațiilor existente. Numărul de locuri disponibile pentru elevi a variat între 460 și 840, în timp ce numărul total de elevi a fost semnificativ mai mic, între 288 și 390, ceea ce indică că școala dispune de o capacitate suficientă pentru întreaga populație școlară. La clasele 1–4: numărul elevilor a crescut de la 166 în 2015/16 la 210 în 2024/25, semnalând o creștere treptată a populației tinere din localitate sau o mai bună integrare a copiilor în învățământul primar. La clasele 5–9: numărul elevilor a crescut de la 129 la 180, reflectând atât efecte de cohortă, cât și continuitatea elevilor în gimnaziu. Clasele superioare (10–12) nu sunt raportate, ceea ce indică că instituția nu asigură învățământ liceal sau că elevii continuă studiile în alte localități, cel mai frecvent în Chișinău. Elevii cu cerințe educaționale speciale au fost integrați treptat, în special în ultimii ani (3–9 elevi), iar elevii cu dizabilități au fost prezenți sporadic. Numărul absolvenților de gimnaziu a variat între 20 și 36 pe an, ceea ce reflectă dimensiunea mică a comunității și a cohortelor de elevi (*Anexa, Tabelul 4*).

Servicii sociale

Potrivit informațiilor oferite de APL la nivel de comunitate nu există nici un serviciu pentru vârstnici, evidențiind o vulnerabilitate instituțională majoră. În contextul în care datele anterioare indică existența unui număr semnificativ de vârstnici care locuiesc singuri, precum și o creștere a raportului de dependență al populației vârstnice, lipsa serviciilor specializate (îngrijire la domiciliu, centre de zi, asistență comunitară) amplifică riscurile de excludere socială, izolare și deteriorare a stării de sănătate. Această situație este cu atât mai problematică în condițiile migrației populației tinere, care reduce capacitatea familiei de a asigura suport informal pentru persoanele în etate. Absența infrastructurii sociale dedicate vârstnicilor sugerează existența unui decalaj între nevoile demografice reale ale comunității și oferta de servicii publice, ceea ce reflectă o insuficientă adaptare a politicilor locale la procesul de îmbătrânire demografică. În lipsa unor intervenții instituționale, povara îngrijirii este transferată aproape exclusiv asupra familiei sau rămâne neacoperită.

Migrație și piața muncii

Fenomenul migrației în satul Ghidighici nu poate fi evaluat real, deoarece migrația internă și cea externă nu sunt înregistrate oficial în totalitate. În absența informațiilor privind plecările sau sosirile populației, nu este posibilă cuantificarea fluxurilor migratorii sau identificarea tendințelor migraționale în comunitate. Deși nu există date oficiale privind migrația internă și externă în satul Ghidighici, se poate considera că tendințele generale observate la nivel național se aplică și aici: o parte a populației migrează în străinătate în căutarea unor oportunități economice sau educaționale, iar alții se orientează spre municipiul Chișinău, ceea ce influențează structura demografică locală. O componentă importantă a migrației în satul Ghidighici este migrația de navetă, în sensul că un număr semnificativ de locuitori își desfășoară activitatea profesională în municipiul Chișinău, dar își mențin reședința în Ghidighici. Această formă de migrație temporară influențează structura zilnică a populației și dinamica economică a satului, fără a modifica oficial evidențele demografice.

Satul Ghidighici este un sat periurban, apropiat de municipiul Chișinău, ceea ce îi influențează puternic dinamica economică și piața muncii. O mare parte a populației active practică migrarea de navetă, lucrând în Chișinău, în domenii diverse – comerț, servicii, educație sau construcții. Numărul locurilor de muncă disponibile local este limitat, iar activitatea agricolă este prezentă doar parțial. Economia locală depinde de proximitatea față de capitală, iar veniturile populației sunt influențate de salariile din muncă urbană. Migrația externă este de asemenea prezentă, mai ales în rândul tinerilor.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Analiza profilului demografic al satului Ghidighici evidențiază o localitate aflată într-un proces de tranziție demografică, caracterizată prin tendințe mixte: pe de o parte, avantajele poziționării periurbane față de municipiul Chișinău, iar pe de altă parte, manifestarea unor procese tipice la nivel național, precum scăderea natalității, îmbătrânirea populației și reducerea populației active.

Datele RPL 2024 confirmă o restructurare semnificativă a profilului demografic al satului Ghidighici, marcată de discrepanțe față de estimările oficiale, îmbătrânire accelerată și o bază demografică tânără relativ slabă. Prezența fizică a unei populații mai numeroase decât cea recențată

administrativ, corelată cu ponderea ridicată a persoanelor vârstnice și cu reducerea masei populației în vârstă activă, impune reconfigurarea politicilor publice locale.

Structura pe vârste reflectă o diminuare a populației tinere adulte (20–29 ani) și o creștere a ponderii vârstnicilor. Această situație indică riscuri pe termen mediu privind regenerarea demografică și sustenabilitatea economică. În același timp, raportul de dependență în creștere (de la 60,2% la 80%) semnaleză o presiune tot mai mare asupra populației active, determinată în special de creșterea dependenței vârstnicilor. Această evoluție este amplificată de tendințele negative ale mișcării naturale, caracterizate prin scăderea natalității și alternanța între sporul natural pozitiv și negativ, cu episoade recente de declin accentuat.

Structura gospodăriilor confirmă menținerea unui model familial predominant tradițional, dar evidențiază totodată apariția unor vulnerabilități sociale, inclusiv familii vulnerabile insuficient acoperite de sistemul de protecție socială și un număr semnificativ de vârstnici care locuiesc singuri. Lipsa serviciilor sociale dedicate vârstnicilor constituie o problemă critică în condițiile îmbătrânirii populației și ale migrației tinerilor.

În domeniul educației, infrastructura existentă este relativ stabilă, însă dinamica descrescătoare a populației preșcolare și fluctuațiile efectivelor de copii indică necesitatea unei planificări mai flexibile. Totodată, sistemul educațional local dispune de capacitate suficientă la nivel școlar, dar nu acoperă ciclul liceal, ceea ce determină mobilitatea elevilor către alte localități.

Din perspectiva economică, Ghidighici funcționează ca o localitate periurbană dependentă de Chișinău, cu un nivel ridicat de migrație de navetă și oportunități limitate de angajare locală. Această dependență reduce autonomia economică a localității și valorificarea potențialului forței de muncă locale.

În acest context, se impune o abordare integrată a dezvoltării locale, bazată pe următoarele direcții strategice:

- **Dezvoltarea serviciilor pentru vârstnici** - crearea serviciilor de îngrijire la domiciliu și a centrelor de zi; dezvoltarea programelor comunitare de incluziune socială pentru reducerea izolării etc.
- **Adaptarea sistemului educațional** prin ajustarea capacității instituțiilor preșcolare la dinamica populației; dezvoltarea serviciilor educaționale incluzive.
- **Dezvoltare economică locală** prin stimularea investițiilor locale și crearea locurilor de muncă în comunitate; susținerea antreprenoriatului local, în special pentru tineri; valorificarea poziției periurbane prin integrarea în economia municipiului Chișinău.
- **Gestionarea migrației și valorificarea potențialului uman** prin atragerea populației tinere prin îmbunătățirea condițiilor de trai; dezvoltarea infrastructurii și serviciilor publice pentru creșterea atractivității localității; monitorizarea mai eficientă a fenomenului migrației.

Satul Ghidighici dispune de un potențial semnificativ de dezvoltare datorită proximității față de Chișinău, însă valorificarea acestuia depinde de capacitatea autorităților locale de a răspunde adecvat provocărilor demografice. Adaptarea politicilor publice la noile realități — îmbătrânire, mobilitate crescută și schimbarea comportamentelor familiale — este esențială pentru asigurarea unei dezvoltări durabile și a unei calități ridicate a vieții populației.

Tabelul 1. Repartizarea populației satului Ghidighici pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	189	170	359
5-9	211	226	437
10-14	219	182	401
15-19	150	166	316
20-24	105	103	208
25-29	94	113	207
30-34	159	194	353
35-39	222	252	474
40-44	225	208	433
45-49	186	201	387
50-54	147	142	289
55-59	117	159	276
60-64	144	205	349
65-69	131	199	330
70-74	104	183	287
75-79	34	49	83
80+	17	34	51
Total	2454	2786	5240

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, satul Ghidighici, la începutul anului

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	4825	1158	3010	657	2376	609	1565	202	2449	549	1445	455
2015	4831	1144	2982	705	2383	602	1564	217	2448	542	1418	488
2016	4767	1114	2891	762	2357	590	1523	244	2410	524	1368	518
2017	4709	1113	2792	804	2299	574	1468	257	2410	539	1324	547
2018	4680	1139	2706	835	2253	584	1413	256	2427	555	1293	579
2019	4638	1125	2701	812	2229	580	1399	250	2409	545	1302	562
2020	4578	1104	2628	846	2187	561	1365	261	2391	543	1263	585
2021	4589	1108	2631	850	2187	566	1348	273	2402	542	1283	577
2022	4564	1106	2560	898	2165	569	1300	296	2399	537	1260	602
2023	4544	1102	2555	887	2147	562	1281	304	2397	540	1274	583
2024	5208	1469	2748	991	2454	757	1358	339	2754	712	1390	652
2025	5236	1465	2758	1013	2403	755	1294	354	2833	710	1464	659

Sursa: BNS/banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în satul Ghidighici

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	1010	1010	1010	1010	1010	1010	1010	1010	1010	1010
Numărul de locuri pentru copii	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Numărul de copii - total	265	253	250	263	266	200	254	240	227	221
Numărul de copii de 0-3 ani	26	32	69	73	83	41	59	63	62	57
Numărul de copii de 4-5 ani	125	104	125	124	125	102	126	120	110	109
Numărul de copii de 6-7 ani	114	117	56	66	58	57	69	57	55	55
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	18	18	19	19	19	19	-	19	19	19
Numărul de directori	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Numărul de educatori	16	16	17	17	16	16	16	16	16	16
alți pedagogi	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2

Sursa: BNS.

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în satul Ghidighici

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	1429	1429	1429	1429	1429	1429	1429	1430	1430	1430
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	19	19	19	17	17	23	23	22	22	22
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor)	1068	1083	1083	1083	1083	1083	1083	1084	1084	1084

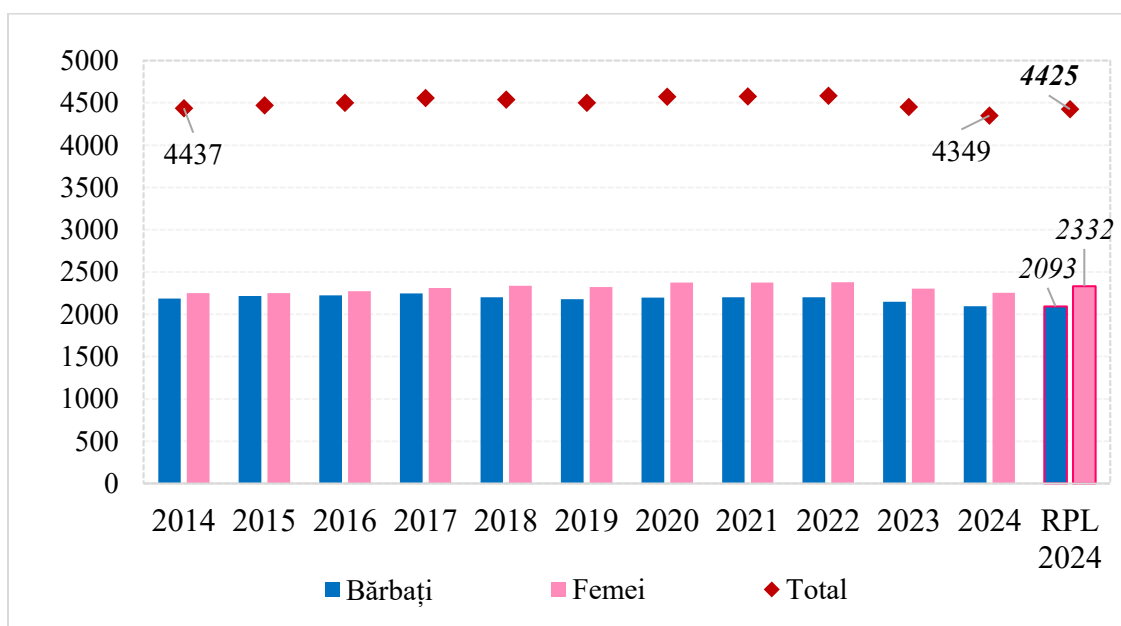
si laboratoarelor) (metri pătrați)										
Numărul de locuri pentru elevi	840	840	840	560	560	460	460	460	460	460
Numărul elevilor - total	295	293	290	288	303	319	341	367	382	390
Numărul elevilor - clasele 1-4	166	162	157	150	155	163	185	212	210	210
Numărul elevilor - clasele 5-9	129	131	133	138	148	156	156	155	172	180
Numărul elevilor - clasele 10-11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul elevilor - clasele 12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	44	50	29	39	50	47	52	59	53	51
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	-	-	-	-	-	-	-	-	3	9
Numărul de elevi cu dizabilități	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	36	26	27	20	24	29	28	28	31	28
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	36	26	27	20	24	29	28	28	31	28
Numărul de absolvenți ai liceelor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Sursa: BNS

PROFIL SICIODEMOGRAFIC – satul BUDEȘTI

Structura și dinamica populației

Satul Budești este o localitate situată în regiunea de Centru a Republicii Moldova și este în componența municipiului Chișinău. Potrivit RPL 2024, populația stabilă a satului Budești este de 4425 persoane, dintre care 2332 femei (52,7%) și 2093 bărbați (47,3%). Această valoare este semnificativ mai mare decât cea raportată de BNS prin metoda reședinței obișnuite, care estima în anul 2024 o populație de 4349 persoane. Diferența de 76 persoane (aprox. 2%) subliniază limitele metodelor administrative curente de estimare, dar și faptul că satul găzduiește o populație efectiv prezentă mai mare, neînregistrată oficial cu domiciliul sau reședința obișnuită (*Figura 1*). Astfel, migrația internă neînregistrată administrativ este una din cauzele acestui decalaj de date.

Figura 1. Populația satului Budești, 2014–2024: estimări oficiale vs. RPL 2024

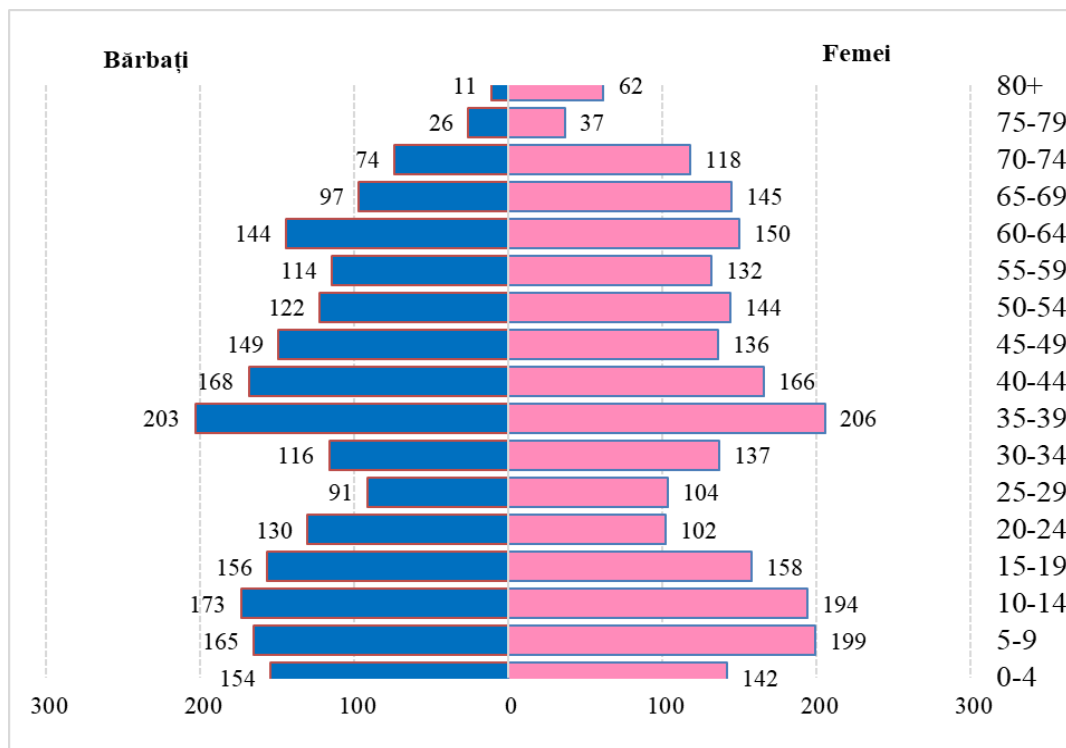
Sursa: BNS.

Analiza piramidei pe vârste a populației, pe baza datelor prezentate, indică o distribuție demografică ce reflectă atât caracteristicile evoluției populației, cât și posibilele tendințe sociale și economice ale acesteia. Potrivit datelor, populația satului Budești are o bază relativ largă de tineri (0-19 ani) – 30,5%, unde ponderea masculină constituie 30,9%, iar cea feminină – 29,7%, indicând potențial pentru creșterea demografică pe termen mediu (*Figura 2*).

Categoria de populație adultă (20-64 de ani) per total constituie – 56,8%, în cazul bărbaților – 59,1% și femeilor – 54,7%. Aceste cifre reprezintă un indicator pozitiv din perspectiva echilibrului demografic și a dezvoltării economice. Această repartizare echilibrată sugerează o potențială forță de muncă stabilă, compatibilă cu dinamica pieței muncii. Cu toate acestea, prevalența probabilă a angajării în orașul Chișinău, în detrimentul implicării în câmpul muncii în localitatea Budești, poate duce la o reducere a utilizării potențialului acestei categorii de populație. De asemenea datele

din piramidă ne arată o reprezentare redusă a categoriei de vârstă 20-34 de ani în cadrul populației, ceea ce reflectă un proces accentuat de migrație a tinerilor către alte zone, în special către orașul Chișinău. Această proporție scăzută reflectă și consecințele unei natalități reduse în trecut, care a impactat direct dimensiunea acestei cohorte și implicit, dinamica demografică a satului. Ponderea redusă a segmentului de populație cu vârstă 20-34 de ani are implicații semnificative asupra pieței muncii și implicit, asupra economiei locale. Persoanele între 20 și 34 de ani reprezintă, de obicei, o parte importantă a forței de muncă active, inovatoare și adaptabile la schimbări tehnologice și de piață și cei care impulsionează antreprenoriatul. Ponderea redusă a acestei categorii duce la o scădere a disponibilității de lucrători tineri. De asemenea, această pondere redusă a tinerilor cu vârsta 20-34 de ani va genera efecte demografice precum reducerea nupțialității și ulterior a natalității, generând provocări legate de potențiala regenerare demografică.

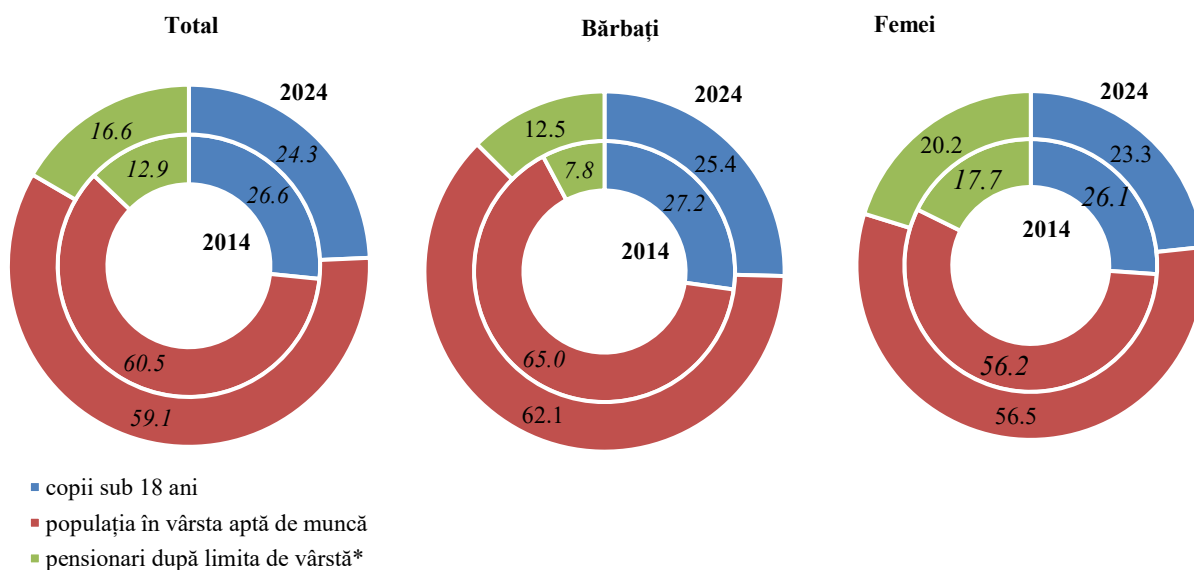
În ansamblu piramida pe vârste pentru localitatea Budești ne arată că avem o populație cu un grad de îmbătrânire moderat. Populația vârstnică (65+) totală reprezintă – 12,7%, în rândul bărbaților – 9,9% și în cel al femeilor – 15,5%, semnalând diferențele privind speranța de viață pe sexe. Totodată, numărul persoanelor în vârstă foarte avansată este mic. Datele ne permit să estimăm că în următorii 10 ani este posibil ca procesul de îmbătrânire demografică în localitatea Budești să se accentueze din considerentul că generațiile care în prezent au vârsta 50-64 de ani sunt voluminoase (Figura 2.). Însă proximitatea geografică a localității față de capitală va fi ca un factor de atractivitate, determinând imigrarea internă a populației ceea ce ar putea modifica tendințele demografice actuale.

Figura 2. Piramida pe vârste a satului Budești, RPL 2024.

Sursa: BNS

Analiza datelor din evidența curentă a populației ne arată că structura populației satului Budești pentru anii 2014 și 2024 evidențiază transformări demografice relevante, caracteristice procesului de îmbătrânire a populației și de reducere a potențialului demografic activ. Se constată o scădere a ponderii populației tinere (0–18 ani) de la 26,6% în 2014 la 24,3% în 2024 (Figura 3.). Populația tânără (0-18 ani) s-a redus, atât în cadrul populației masculine, cât și feminine cu 2 și respectiv 3%, în intervalul 2014-2024. Această diminuare reflectă, cel mai probabil, reducerea natalității și/sau migrația familiilor tinere, ceea ce indică o diminuare a bazei de regenerare demografică. Pe termen lung, această tendință poate conduce la reducerea contingentelor de populație școlară și, ulterior, a forței de muncă. În ceea ce privește populația în vârstă aptă de muncă, se observă o ușoară scădere, de la 60,5% la 59,1%. Populația în vârstă aptă de muncă masculină s-a redus cu 3%, iar cea feminină a rămas constantă. Deși variația nu este foarte mare, tendința este semnificativă în contextul general, sugerând o eroziune treptată a potențialului economic al localității. Această evoluție poate fi influențată atât de îmbătrânirea cohortelor, cât și de migrația populației active. Cea mai pronunțată modificare se înregistrează în cazul populației vârstnice (pensionari), a cărei pondere crește de la 12,9% în 2014 la 16,6% în 2024. Ponderea persoanelor după limita de vârstă de pensionare este semnificativ mai accentuată în 2014 și 2024 în rândul populației feminine. Astfel, ponderea femeilor pensionare s-a majorat cu 3%, iar a bărbaților pensionari 5%, în pofida majorării limitei de vârstă pentru pensionare (Figura 3.). În acest context, creșterea pensionarilor solicită servicii de sănătate și suport social mai intens, ceea ce trebuie planificat și gestionat strategic.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, satul Budești 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

Analiza indicatorilor de dependență demografică pentru satul Budești în perioada 2014–2024 evidențiază transformări structurale importante ale populației, cu implicații directe asupra

sustenabilității economice și sociale a comunității. În primul rând, raportul total de dependență a crescut de la 65,3% în 2014 la 69,0% în 2024. Aceasta înseamnă că la 100 de persoane apte de muncă revin aproximativ 69 de persoane dependente (copii și vârstnici), comparativ cu 65 în 2014. Analizând componentele acestui indicator, se observă evoluții divergente. Pe de o parte, raportul de dependență al tinerilor a scăzut de la 44,0% la 41,1%. Această reducere indică o diminuare a ponderii copiilor în raport cu populația aptă de muncă, fiind, cel mai probabil, rezultatul scăderii natalității și/sau al migrației familiilor tinere. Deși pe termen scurt această tendință poate reduce presiunea asupra sistemului educațional și asupra gospodăriilor, pe termen lung ea semnalează o contracție a bazei de înlocuire a populației active, ceea ce poate genera deficit de forță de muncă. Pe de altă parte, raportul de dependență al vârstnicilor a crescut semnificativ de la 21,2% la 27,9%. Această majorare cu aproape 7 puncte procentuale reprezintă o schimbare structurală importantă și indică un proces accelerat de îmbătrânire demografică. Practic, la 100 de persoane apte de muncă revin în prezent aproximativ 28 de vârstnici, comparativ cu 21 în 2014 (*Tabelul 2.*). Această evoluție implică o creștere a cererii pentru servicii medicale, sociale și de îngrijire pe termen lung, precum și o presiune sporită asupra sistemului de pensii.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în satul Budești estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	65,3	69
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	44	41,1
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	21,2	27,9

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației după etnii

Datele privind structura etnică a populației din Budești evidențiază o evoluție relativ stabilă a efectivului total, dar cu transformări importante în profilul identitar al populației între 2004 și 2024. Ponderea persoanelor care s-au declarat moldoveni scade moderat, de la 93,95% în 2004 la 90,17% în 2024. Schimbarea cea mai semnificativă se înregistrează în cazul populației care s-a declarat română. Aceasta crește substanțial de la 61 persoane (1,36%) în 2004 la 320 persoane (7,23%) în 2024. Această evoluție reflectă o reconfigurare importantă a identității etnice declarate, fenomen observat frecvent în datele recente de recensământ din Republica Moldova și asociat cu modificări ale percepțiilor identitare, lingvistice și culturale. În ceea ce privește minoritățile tradiționale, se observă o scădere generală a ponderilor acestora. Populația ucraineană se reduce semnificativ, de la 99 persoane (2,20%) la 41 persoane (0,93%). De asemenea, populația rusă scade de la 58 la 32 persoane, iar ponderea acesteia se reduce la 0,72%. Tendințe similare se înregistrează și în cazul populației găgăuze și bulgare, deși bulgarii înregistrează o ușoară creștere numerică (de la 9 la 12 persoane), dar rămân ca pondere sub 0,3% (*Tabelul 3.*).

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației din satul Budești

Etnie	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	4497	100	4425	100
Moldoveni	4225	93,95	3990	90,17
Români	61	1,36	320	7,23
Ucraineni	99	2,20	41	0,93
Ruși	58	1,29	32	0,72
Găgăuzi	14	0,31	5	0,11
Bulgari	9	0,20	12	0,27
Romi	-	-	-	-
Alte etnii	23	0,51	21	0,47
Nu au declarat etnia	8	0,18	4	0,09

Sursa: RPL2004 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Structura populației după nivelul educațional în satul Budești arată un profil educațional eterogen, specific localităților rurale aflate în zona metropolitană a municipiului Chișinău. Structura educațională arată că proporția celor cu studii superioare – doctorat, masterat sau licență – rămâne relativ stabilă, în jur de 18–18,5%. În același timp, ponderea populației cu studii tehnice secundare a crescut semnificativ, de la 17,9% la 23,1%, în timp ce cei cu liceu au scăzut de la 18,1% la doar 6,7%. Această schimbare sugerează o orientare mai mare a tinerilor spre educația profesională practică, răspunzând cerințelor pieței muncii și posibil migrației pentru studiile liceale sau universitare în orașe. Totodată, proporția celor cu studii gimnaziale incompletă a scăzut ușor, de la 28% la 25,5% (Tabelul 4.). În ansamblu, structura educațională a populației din Budești în 2024 arată o comunitate cu o bază solidă de educație medie și profesională, o ușoară creștere a calificărilor tehnice practice și menținerea stabilă a proporției persoanelor cu studii superioare.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, satul Budești

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	3890	100	3765	100
Universitar (superior)	671	17,1	666	17,63
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	5	0,1	8	0,2
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	110	2,8	118	3,13
<i>Superior inclusiv ciclul I</i>	556	14,2	540	14,3
Mediu de specialitate	532	13,6	474	12,59
Secundar profesional	699	17,9	870	23,11

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Mediu de cultura generală/liceal	706	18,1	251	6,66
Mediu incomplet/gimnazial	1092	28,0	960	25,5
Primar/fără studii	190	4,8	544	14,5
<i>dintre care:</i>				
<i> primar</i>			454	12,1
<i> educație preșcolară</i>			82	2,2
<i> fără școală absolvită</i>			8	0,2

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Atât datele absolute privind numărul de născuți-vii cât și rata natalității ne arată o diminuare semnificativă în perioada 2014-2024, de la 59 până la 41 și respectiv de la 13,2‰ la 9,4‰. În 2015 s-a înregistrat cel mai mare număr de născuți – 70, dar ulterior numărul a prezentat o tendință tot mai descendentă. Rata de natalitate a atins maximum de 15,6‰ în 2015 și un minim de 8,9‰ în 2023 (*Tabelul 5*). Această tendință de scădere accentuată indică o problemă demografică serioasă, cu potențial impact asupra structurii populației și asupra sustenabilității sociale și economice pe termen lung. O rată de natalitate scăzută poate duce la îmbătrânirea populației și la reducerea forței de muncă în viitor.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, satul Budești

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	59	70	54	59	50	57	49	49	45	40	41
Rata de natalitate (în ‰)	13,2	15,6	12	12,9	11,0	12,6	10,7	10,7	9,8	8,9	9,4

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Mortalitatea populației

Numărul total de decese din satul Budești a fluctuat între 32 și 54 pe parcursul perioadei 2014-2024, atingând valori înalte în 2024 (54 decese), în 2021 (53 de decese) și în 2018 (51 decese) și înregistrând un minim în 2017 (32 decese). Efectele pandemiei de COVID 19 se regăsesc doar în 2021. Reducerea din 2023 nu neapărat reflectă o îmbunătățire reală a sănătății populației fiindcă în următorul an 2024 avem o creștere a numărului de decese cu 20 de cazuri. În majoritatea anilor numărul de decese este mai mare în rândul bărbaților decât al femeilor cu excepția anului 2015

când situația a fost inversă și a anului 2020 când numărul de cazuri a fost egal. Rata de mortalitate generală oscilează între 7‰ și 12,4‰ în perioada 2014-2024. Valoarea maximă de 12,4‰ s-a înregistrat în 2024 și minimă de 7‰ în 2017 (*Tabelul 6.*). Rata de mortalitate masculină este mai mare în majoritatea anilor din perioada analizată cu excepția anului 2015 – ceea ce corespunde tendințelor demografice naționale, explicabile prin speranța de viață mai scurtă la bărbați și expunerea mai mare la riscuri.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în satul Budești, total și pe sexe, 2014-2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	47	25	22	10,5	11,4	9,7
2015	48	23	25	10,7	10,3	11,1
2016	49	26	23	10,8	11,6	10,1
2017	32	19	13	7,0	8,4	5,6
2018	51	32	19	11,2	14,5	8,1
2019	37	23	14	8,2	10,5	6,0
2020	44	22	22	9,6	10,0	9,2
2021	53	30	23	11,5	13,6	9,6
2022	36	21	15	7,8	9,5	6,2
2023	34	18	16	7,6	8,3	6,9
2024	54	31	23	12,4	14,8	10,1

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Sporul natural

În perioada 2014–2024, sporul natural în satul Budești evidențiază o dinamică demografică fluctuantă, marcată de alternanța între creștere naturală și declin natural, ceea ce reflectă instabilitatea proceselor demografice la nivel local. În prima parte a perioadei analizate (2014–2017), se constată o predominanță clară a sporului natural pozitiv, cu valori relativ ridicate, în special în 2015 (+31 persoane) și 2017 (+27 persoane). Această evoluție indică o situație demografică favorabilă, caracterizată printr-un nivel al natalității superior mortalității, sugerând existența unui potențial de regenerare demografică. Începând cu anul 2018, dinamica se modifică, fiind marcată de apariția primelor valori negative ale sporului natural (-1), ceea ce semnalează un punct de inflexiune în evoluția demografică a localității. Deși în anii următori se revine temporar la valori pozitive (2019–2020), acestea sunt mai reduse comparativ cu perioada anterioară, indicând o diminuare a intensității creșterii naturale. Perioada 2021–2024 este caracterizată printr-o accentuare a instabilității, cu alternanțe frecvente între valori pozitive și negative ale sporului natural. Anul 2021 (-4 persoane) și mai ales, anul 2024 (-13 persoane) evidențiază o tendință de declin natural în care numărul deceselor depășește semnificativ numărul nașterilor. Valoarea din 2024 reprezintă cel mai pronunțat regres din întreaga perioadă analizată, sugerând o deteriorare a echilibrului demografic (*Tabelul 7.*). Un aspect important este caracterul oscilant al sporului natural, ceea ce indică o fragilitate demografică: mici variații ale natalității sau mortalității pot schimba rapid semnul sporului natural. Aceeași tendință ne arată și rata sporului natural și anume

de deteriorare progresivă a echilibrului demografic, cu tendința de consolidare a declinului natural în ultimii ani.

Tabelul 7. Indicatorii sporului natural în satul Budești, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	12	31	5	27	-1	20	5	-4	9	6	-13
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	2,7	6,9	1,1	5,9	-0,2	4,4	1,1	0,9	2,0	1,3	-3,0

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Analiza stării civile arată unele transformări în structura socială a comunității. Proporția persoanelor necăsătorite a scăzut de la 28,6% în 2004 la 25,2% în 2014 și 24,52% în 2024. În paralel, procentul celor căsătoriți a rămas constant aproape 60% în 2004-2024. Procentul persoanelor văduve a rămas relativ stabil, variind ușor între 7,9% în 2004 și 8,33% în 2024, ceea ce reflectă o stabilitate în structura vârstelor și în speranța de viață a adulților mai în vârstă. În schimb, divorțurile au crescut semnificativ între 2004 - 2024, de la 3,7% la 7,27% (Tabelul 8.).

Tabelul 8. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, satul Budești

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	1012	28,6	979	25,2	833	24,52
Căsătorit/ă	2120	59,8	2344	60,3	2035	59,88
Văduv/ă	281	7,9	306	7,9	283	8,33
Divorțat/ă	130	3,7	261	6,7	247	7,27
Total populația de 15 ani și peste	3543	100	3890	100	3398	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024

Numărul total de căsătorii în satul Budești în perioada 2014-2024 a prezentat o tendință de declin, de la 53 în 2014 la 11 în 2024. În 2020 din cauza pandemiei de COVID-19 s-a înregistrat un număr de 23 căsătorii. Astfel din cauza restricțiilor unii și-au amânat înregistrarea căsătoriei în anul următor când am avut o creștere a acestui indicator la 28 căsătorii. Ulterior, în anii următori 2022-2024, tendința este de scădere. Numărul redus de căsătorii ar putea fi explicat, parțial, prin faptul că unii tineri din sat își înregistrează căsătoria în municipiul Chișinău, deși au reședința în

comunitate, preferând astfel să își oficializeze căsătoria în capitală. Această situație poate conduce la subestimarea numărului real de căsătorii.

Rata de nupțialitate în perioada 2014-2020 s-a redus de la 7,8‰ în 2014 la 5,0‰ în 2020, urmează o recuperare parțială în 2021, cu o rată de 6,1‰, apoi o reducere continuă până în 2024 cu 2,5‰ (Tabelul 9.). În contextul unei localități aflate în proximitatea capitalei, aceste date pot semnala o transformare socio-demografică – de la o comunitate rurală la una cu comportamente demografice urbane. Reducerea nupțialității are implicații directe asupra evoluției ratei de natalitate conducând la scăderea acesteia și asupra dinamicii demografice locale.

Tabelul 9. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, satul Budești

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	35	42	33	42	28	39	23	28	21	26	11
Rata de nupțialitate (în ‰)	7,8	9,3	7,3	9,2	6,1	8,6	5,0	6,1	4,5	5,8	2,5

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Structura gospodăriilor

Conform recensământului din 2014, numărul de gospodării în satul Budești era de 1280. Dintre acestea 56,3% (720) erau gospodării cu copii 0-17 ani, ceea ce indică că mai mult jumătate din gospodării contribuiau direct la regenerarea populației. Dintre care 9,9% (71) erau gospodării cu 3 și mai mulți copii. Gospodăriile alcătuite dintr-o persoană constituiau 10,7% (137), sugerând prezența unui segment semnificativ de populație adultă și vârstnică singură. Gospodăriile formate dintr-un vârstnic (65+) reprezentau 4,0% (51), evidențiind un segment redus de populație vârstnică trăind singură. Aceasta poate fi interpretată ca un indiciu al coeziunii familiale tradiționale, în care persoanele vârstnice locuiesc preponderent cu familia, dar și al prezenței relativ înalte a populației tinere comparativ cu alte localități din țară. Având în vedere tendințele demografice recente putem anticipa că recensământul din 2024 va evidenția o scădere a proporției gospodăriilor cu copii și o creștere a gospodăriilor formate din vârstnici, în concordanță cu fenomenul de îmbătrânire demografică și scădere a natalității observat la nivel național și local.

Potrivit datelor oferite de APL numărul total de gospodării în Budești era 1660 în 2024 (Tabelul 10.). În cadrul acestora, familiile cu copii (1057) dețin o pondere importantă, ceea ce reflectă menținerea rolului central al familiei în reproducerea socială și demografică a populației. Această structură confirmă existența unei baze familiale active, esențială pentru sustenabilitatea demografică. În același timp, familiile monoparentale (14 cazuri), deși relativ puține ca număr, reprezintă o categorie distinctă, caracterizată printr-un risc mai ridicat de vulnerabilitate socioeconomică. Familiile numeroase (67) constituie un segment relevant din punct de vedere demografic, contribuind în mod direct la regenerarea populației. Existența acestui tip de familie reflectă persistența unor modele familiale tradiționale și poate avea un impact pozitiv asupra natalității la nivel local. Un aspect important este reprezentat de familiile vulnerabile (53), care

evidențiază existența unor dificultăți socioeconomice în cadrul comunității. Acest indicator sugerează necesitatea unor politici sociale eficiente, orientate spre identificarea și sprijinirea acestor gospodării. În contrast, numărul redus al familiilor beneficiare de ajutor social (4) poate indica fie o acoperire limitată a sistemului de protecție socială, fie existența unor bariere de acces la prestații, în raport cu dimensiunea reală a vulnerabilității sociale. În ceea ce privește bătrânii singuratici (15 persoane), acest indicator semnalează existența unui segment al populației expus riscurilor de izolare socială și dificultăți în asigurarea traiului zilnic. Chiar dacă numeric este redus, fenomenul are o importanță socială ridicată, mai ales în contextul îmbătrânirii populației. În ansamblu, structura gospodăriilor din Budești reflectă o comunitate în care coexistă elemente de stabilitate familială și provocări sociale legate de vulnerabilitate și schimbări ale modelelor familiale. Aceste realități subliniază necesitatea consolidării serviciilor sociale și adaptării politicilor publice la nevoile specifice ale diferitelor tipuri de gospodării.

Tabelul 10. Indicatori actualizați privind structura gospodăriilor, satul Budești

Indicator	Date administrative, 2023/2024
Număr gospodării	1650/1660
Număr familii cu copii	1000/1057
Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	10 /14
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	68/67
Număr familii vulnerabile	53/53
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	10/4
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	18/15

Sursa: Fișa de date prezentată de APL.

Educația timpurie și învățământul școlar

Pe parcursul anilor 2015–2019, satul Budești a avut două instituții de învățământ preșcolar, cu câte 8 grupe fiecare, oferind între 175 și 205 locuri pentru copii. În această perioadă, numărul total de copii înscriși a depășit frecvent capacitatea instituțiilor, ajungând până la 234 copii în 2016 și 220 în 2019, ceea ce indică o cerere ridicată pentru locuri în grădiniță. Începând cu anul 2020, numărul instituțiilor s-a redus la una singură, iar numărul grupelor și al locurilor disponibile a scăzut corespunzător, la 7 grupe și 165 de locuri. Această reorganizare a coincis și cu o scădere semnificativă a numărului de copii, care a ajuns la 170 în 2020. Ulterior, numărul copiilor a continuat să fluctueze, dar fără a depăși capacitatea instituției, evidențiind o tendință descrescătoare moderată a populației preșcolare, posibil influențată de scăderea natalității sau migrația familiilor cu copii din sat. Distribuția copiilor pe grupe de vârstă relevă aspecte importante: grupa 0–3 ani a înregistrat fluctuații semnificative, cu valori între 28 și 74 copii. Copiii de 4–5 ani au avut valori relativ stabile, între 92 și 121, iar grupa 6–7 ani a prezentat scăderi notabile între 2015 și 2019, urmate de stabilizare în anii următori, indicând efecte de cohortă și natalitate mai scăzută în anii anteriori (*Anexa, Tabelul 3*).

Pe întreaga perioadă analizată, satul Budești a avut o singură instituție școlară. Numărul de clase a rămas constant la 26, iar numărul de locuri pentru elevi a fost de 500, asigurând o capacitate corespunzătoare pentru numărul efectiv de elevi, care a variat între 478 și 527 în perioada analizată. Aceasta arată că instituția are suficientă capacitate pentru a acomoda variațiile cohortelor anuale. La clasele 1–4: numărul elevilor a oscilat între 197 și 232, indicând o ușoară scădere după 2020, probabil legată de scăderea natalității sau migrația familiilor tinere. La clasele 5–9: elevii au fost între 237 și 268, cu o ușoară creștere în ultimii ani, semnalând continuitatea în gimnaziu. La clasele 10–11 și 12: elevii au fost prezenți în număr variabil, cu valori între 15 și 38. Elevii cu cerințe educaționale speciale au fost prezenți constant, între 7 și 14 copii, iar elevii cu dizabilități au fost raportați sporadic. Numărul absolvenților a variat de la 39 la 80, reflectând dimensiunea cohortelor și gradul de retenție școlară. Absolvenții gimnaziilor au reprezentat majoritatea, iar un număr mai mic de elevi au finalizat clase liceale, indicând că elevii continuă adesea studiile în alte unități educaționale pentru ciclul liceal (*Anexa, Tabelul 4*).

Servicii sociale

În satul Budești, activează Centrul de zi pentru persoane vârstnice și refugiați care prestează servicii sociale persoanelor vârstnice și refugiate. În instituție se implementează programul privind îmbătrânirea activă și sănătoasă pentru 50 de persoane din localitate și persoane refugiate, având scop îmbunătățirea calității vieții a persoanelor în etate și refugiaților prin servicii de reabilitare psihosocială, medicală și de incluziune socială.

Migrație și piața muncii

Fenomenul migrației în satul Budești nu poate fi evaluat real, deoarece migrația internă și cea externă nu sunt înregistrate oficial în totalitate. În absența informațiilor privind plecările sau sosirile populației, nu este posibilă cuantificarea fluxurilor migratorii sau identificarea tendințelor migraționale în comunitate. Deși nu există date oficiale privind migrația internă și externă în satul Budești, se poate considera că tendințele generale observate la nivel național se aplică și aici: o parte a populației migrează în străinătate în căutarea unor oportunități economice sau educaționale, iar alții se orientează spre municipiul Chișinău, ceea ce influențează structura demografică locală. O componentă importantă a migrației în satul Budești este migrația de navetă, în sensul că un număr semnificativ de locuitori își desfășoară activitatea profesională în municipiul Chișinău, dar își mențin reședința în sat. Această formă de migrație temporară influențează structura zilnică a populației și dinamica economică a satului, fără a modifica oficial evidențele demografice.

Satul Budești are un profil economic predominant agricol, cu activități mici de comerț și servicii locale. Majoritatea locuitorilor lucrează în agricultură, iar tinerii se deplasează frecvent spre orașe pentru locuri de muncă mai bine plătite. Agricultură de subsistență și micile afaceri locale nu asigură venituri mari, ceea ce stimulează mobilitatea economică a populației.

Concluzii și implicații pentru politici publice

În concluzie, satul Budești urmează un model demografic similar altor localități din Republica Moldova, în care îmbătrânirea populației devine o provocare centrală pentru dezvoltarea durabilă a comunității.

Datele RPL 2024 confirmă o restructurare semnificativă a profilului demografic al satului Budești, marcată de discrepanțe față de estimările oficiale, îmbătrânire accelerată și o bază demografică tânără relativ slabă. Prezența fizică a unei populații mai numeroase decât cea recențată administrativ, corelată cu ponderea ridicată a persoanelor vârstnice și cu reducerea masei populației în vârstă activă, impune reconfigurarea politicilor publice locale. Totodată, există potențial demografic benefic din proximitatea față de Chișinău (migrație internă pozitivă în municipiu), care poate fi valorificat pentru revitalizare periurbană dacă se implementează politici adecvate. În acest context se impune să se:

Monitorizeze mai atent migrația internă și mobilitatea populației din zona rurală către oraș, inclusiv prin instrumente statistice complementare (ex. înregistrări școlare, cereri de reședință, date de consum urban etc.).

Dezvolte măsuri de susținere a familiilor tinere pentru a contracara declinul populației tinere.

Stimuleze retenția populației active prin oportunități economice locale.

Prioritizeze investițiile în servicii și infrastructură pentru populația 65+, inclusiv îngrijire la domiciliu, servicii medicale comunitare, locuințe adaptate.

Coreleze capacitatea și amplasarea infrastructurii educaționale cu evoluția efectivelor de copii, pentru a evita atât supraaglomerarea, cât și subutilizarea resurselor școlare.

Integreze datele din recensământ în toate planificările locale (inclusiv urbanism, dezvoltare economică, locuire și mobilitate), pentru a asigura alinierea între realitatea demografică și prioritățile de dezvoltare.

Elaboreze un plan local de adaptare demografică, care să anticipeze impactul îmbătrânirii populației asupra forței de muncă, cererii de servicii sociale și sustenabilității economice locale.

Satul Budești prezintă atât vulnerabilități demografice (scădere a natalității, îmbătrânire, subreprezentare tineri 20–34 ani) cât și oportunități legate de proximitatea față de Chișinău. Intervențiile prioritare trebuie să combine măsuri sociale și economice pentru a susține natalitatea, a reține și atrage tineri și a adapta serviciile publice la nevoile unei populații îmbătrânite, susținute de un sistem de date locale robust pentru decizii bazate pe evidențe.

Tabelul 1. Repartizarea populației satului Budești pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0-4	154	142	296
5-9	165	199	364
10-14	173	194	367
15-19	156	158	314
20-24	130	102	232
25-29	91	104	195
30-34	116	137	253
35-39	203	206	409
40-44	168	166	334
45-49	149	136	285
50-54	122	144	266
55-59	114	132	246
60-64	144	150	294
65-69	97	145	242
70-74	74	118	192
75-79	26	37	63
80+	11	62	73
Total	2093	2332	4425

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, satului Budești, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	4437	1182	2685	570	2187	595	1422	170	2250	587	1263	400
2015	4470	1184	2690	596	2218	600	1436	182	2252	584	1254	414
2016	4500	1197	2685	618	2225	601	1423	201	2275	596	1262	417
2017	4560	1208	2696	656	2247	613	1415	219	2313	595	1281	437
2018	4541	1211	2643	687	2203	609	1365	229	2338	602	1278	458
2019	4503	1202	2650	651	2180	601	1369	210	2323	601	1281	441
2020	4574	1206	2669	699	2199	602	1371	226	2375	604	1298	473
2021	4578	1201	2687	690	2202	600	1369	233	2376	601	1318	457
2022	4584	1193	2686	705	2203	597	1365	241	2381	596	1321	464
2023	4452	1112	2648	692	2148	558	1338	252	2304	554	1310	440
2024	4418	1293	2374	751	2115	632	1226	257	2303	661	1148	494
2025	4377	1272	2358	747	2074	632	1176	266	2303	640	1182	481

Sursa: BNS/banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în satul Budești

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	8	8	8	8	8	7	7	7	7	7
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	1086	1086	1086	1086	1086	1018	1018	1018	1018	1018
Numărul de locuri pentru copii	175	205	205	205	205	165	165	165	165	165
Numărul de copii - total	221	234	218	216	220	170	172	160	174	179
Numărul de copii de 0-3 ani	31	68	74	71	66	28	50	42	51	39
Numărul de copii de 4-5 ani	105	103	100	92	121	95	72	83	94	91
Numărul de copii de 6-7 ani	85	63	44	53	33	47	50	35	29	49
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	14	14	14	11	15	11	11	11	10	10
Numărul de directori	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Numărul de educatori	11	11	12	9	13	9	10	10	9	9
alți pedagogi	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-

Sursa: BNS.

Tabelul 3. Învățământul primar și secundar general în satul Budești

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Numărul de instituții	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	176	176	176	176	176	176	176	176	176	176
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
Numărul de locuri pentru elevi	152	152	152	152	152	152	152	152	152	152
Numărul elevilor - total	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
	478	481	510	515	490	488	473	519	527	521

Numărul elevilor - clasele 1-4	214	210	224	232	218	208	197	215	214	208
Numărul elevilor - clasele 5-9	237	246	262	258	254	262	259	268	264	260
Numărul elevilor - clasele 10-11	27	25	-	25	18	-	17	36	34	38
Numărul elevilor - clasele 12	-	-	24	-	-	18	-	-	15	15
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	52	58	62	62	48	50	47	62	47	43
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	9	10	9	10	7	9	8	9	11	14
Numărul de elevi cu dizabilități	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	49	47	39	80	47	45	72	42	52	62
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	49	47	39	56	47	45	56	42	52	47
Numărul de absolvenți ai liceelor	-	-	-	24	-	-	16	-	-	15

Sursa: BNS

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – satul RUSEȘTII NOI (raionul Ialoveni)

Satul Ruseștii Noi este situat în zona centrală a Republicii Moldova și aparține raionului Ialoveni. Pentru raionul Ialoveni, proiecția teritorială arată o scădere a populației de la 69,8 mii (estimate în 2023) la circa 62,9 mii (2028) și respectiv 57,0 mii (2033), ceea ce echivalează cu –18,3% pe parcursul deceniului 2023–2033. Structura populației raionului Ialoveni reflectă un profil demografic mai echilibrat comparativ cu media națională, datorită poziționării sale periurbane față de Chișinău (*Tabelul 1*). Raionul Ialoveni menține o pondere mai ridicată a populației tinere și active (15–49 ani), susținută de migrația internă din localitățile sale rurale spre zona metropolitană a capitalei. Totuși, și aici se observă scăderea lentă a natalității și creșterea treptată a populației de 60+ ani, semn al alinierii la tendințele naționale de îmbătrânire demografică. Spre deosebire de alte raioane ale regiunii Centru, Ialoveni prezintă o stabilitate mai mare a structurii populației, datorată navetismului zilnic și atractivității economice a proximității urbane, ceea ce atenuează impactul migrației externe asupra echilibrului demografic local.

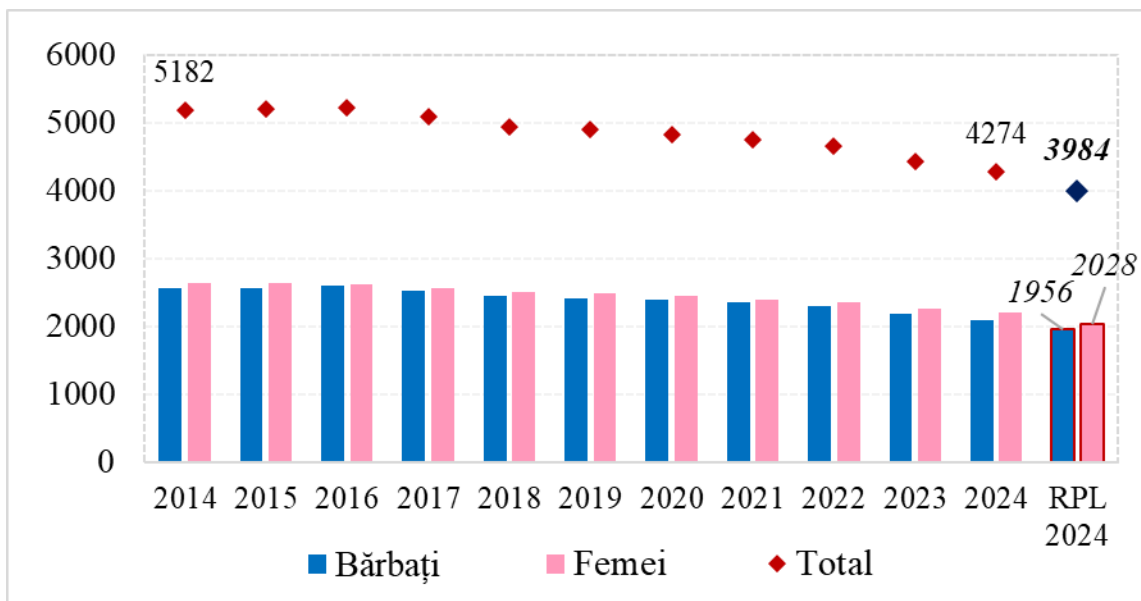
Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru raionul Ialoveni (scenariul mediu, 2023–2033), persoane

	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Raionul Ialoveni	69771	62892	57025	–18,3 %

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

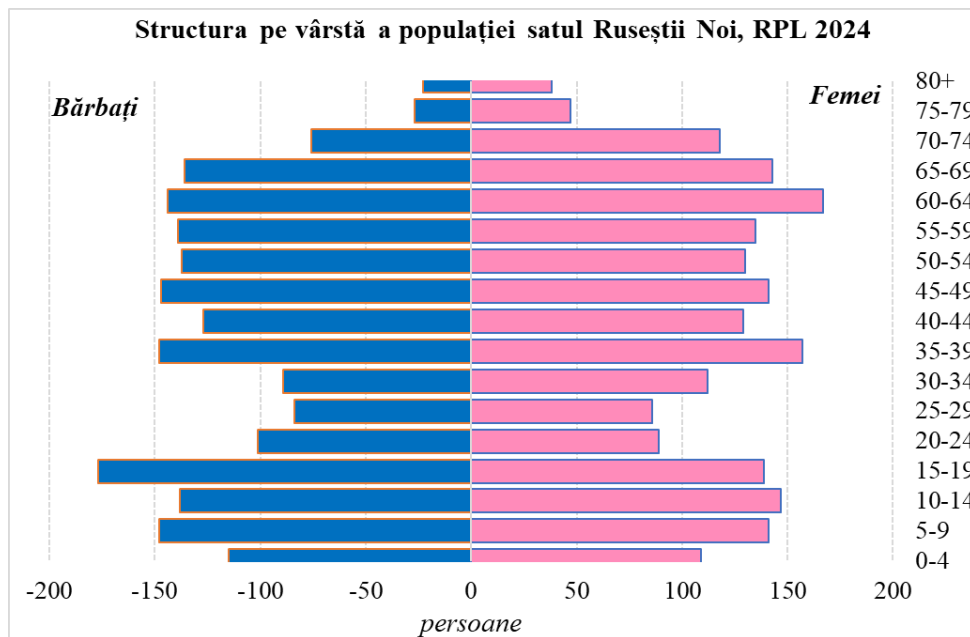
Populația satului Ruseștii Noi a scăzut continuu în ultimul deceniu, ajungând la 4274 persoane la începutul anului 2024, conform statisticii oficiale. Față de anul 2014, aceasta reprezintă un declin absolut de 908 locuitori (–17,5 %) și un ritm mediu anual de (–1,8 %). Între anii 2023-2024, scăderea anuală s-a accentuat, fiind de 158 persoane (–3,6 %). RPL 2024, consemnează pentru localitate 3984 locuitori (1956 bărbați și 2028 femei). Această cifră este cu aproximativ 290 persoane mai mică (–6,8 %) decât populația calculată la începutul anului conform BNS, sugerând că estimările din seriile administrative supra-evaluează ușor populația rezidentă (*Figura 1*).

Figura 1. Populația satului Ruseștii-Noi la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024

Sursa: BNS

Piramida pe vârste a populației (*Figura 2*) prezintă o bază îngustă (grupurile 0–4 ani), ceea ce indică scăderea natalității în ultimii 10–15 ani. Segmentul central (20–49 ani) este deformat și asimetric, reflectând migrația intensă a populației tinere și active, în special a bărbaților. Partea superioară, ce reprezintă populația de 60+ ani, este relativ largită, ceea ce confirmă că procesul de îmbătrânire demografică și creșterea longevității este mai pronunțat în rândul femeilor.

Figura 2. Piramida pe vârste a populației satului Ruseștii Noi, RPL 2024

Sursa: BNS

Raportul total de gen a populației s-a menținut relativ echilibrat de-a lungul ultimului deceniu (*Figura 1*): a coborât ușor de la 97 bărbați la 100 femei în 2014 la 95 bărbați la 100 femei în 2024, totuși diferențele cresc odată cu vârsta. După 40 ani, numărul femeilor depășește constant numărul bărbaților, iar la 70+ femeile sunt de 1,6 ori mai numeroase.

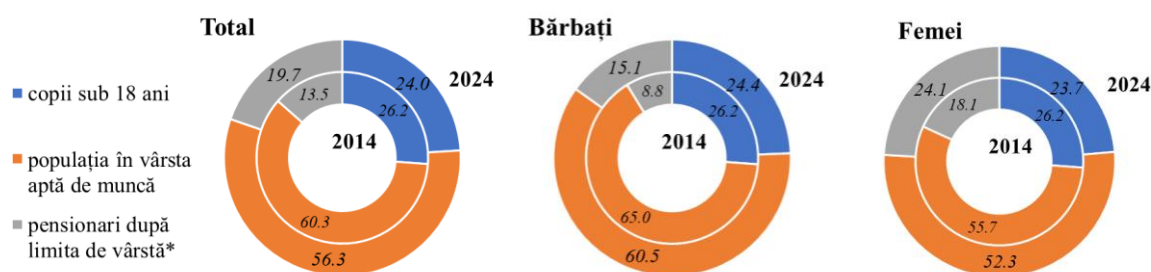
În ultimii zece ani, satul Ruseștii Noi a trecut printr-un proces clar de îmbătrânire demografică și reducere a populației active, iar acest lucru se reflectă direct în creșterea raportului de dependență demografică. În 2014, la 100 de persoane apte de muncă reveneau aproximativ 66 de persoane dependente (populația de 0-18 ani și 57/62+ ani), iar în 2024 numărul acestora a urcat la 78 persoane (*Tabelul 2.*).

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în Ruseștii Noi, estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență	65,8%	77,6%
Raportul de dependență al tinerilor (0-18 ani)	43,4%	42,6%
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani)	22,4%	35,0%

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Această creștere semnificativă este determinată în principal de mărirea continuă a grupului persoanelor în vârstă (*Figura 3*): populația 57/62+ ani a crescut de la 700 la 842 persoane, în timp ce populația activă a scăzut cu peste 700 de persoane. Ponderea copiilor în populația totală s-a redus lent (de la 26% la 24%), ceea ce arată o diminuare a natalității și o posibilă migrație a familiilor tinere.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, Satul Ruseștii Noi, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste

Datele indică o presiune tot mai mare asupra persoanelor aflate în câmpul muncii și asupra bugetului local. O comunitate cu mai puțini adulți activi și cu mai multe persoane în vârstă necesită ajustări importante în planificarea serviciilor: crește nevoia de servicii medico-sociale, de îngrijire la domiciliu și programe de suport pentru adulții în vârstă, în timp ce infrastructura școlară trebuie adaptată la scăderea treptată a numărului de copii. Tendințele confirmă necesitatea unei planificări

proactive, bazate pe date, pentru a asigura sustenabilitatea dezvoltării locale în condițiile schimbărilor demografice accelerate.

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Structura etnică a populației din satul Ruseștii Noi evidențiază, în toate cele trei recensăminte, un profil puternic omogen, cu predominanța populației care se identifică drept moldoveni. În 2024, această categorie reprezintă 90,6%. Totodată, recensământul din 2024 înregistrează o pondere de 9,1% populație care se declară români, ceea ce indică mai degrabă o reconfigurare a autoidentificării etnice între recensăminte decât o schimbare structurală a compoziției populației (*Tabelul 3.*). Celelalte grupuri etnice (ucraineni, ruși, găgăuzi, bulgari, romi și alte etnii) au ponderi foarte reduse, ne semnificative din punct de vedere structural. În ansamblu, satul Ruseștii Noi își menține caracterul de localitate etnic compactă, iar diversitatea etnică are un impact limitat asupra profilului sociodemografic general.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației din satul Ruseștii Noi

	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Total	5380	100	5449	100	3984	100
Moldoveni	5333	99.1	4827	88.6	3608	90.6
Români	29	0.5	576	10.6	364	9.1
Ucraineni	7	0.1	9	0.2	3	0.1
Ruși	8	0.1	18	0.3		
Găgăuzi				0.0	1	0.0
Bulgari		0.0		0.0	5	0.1
Alte etnii		0.0		0.0		0.0
Romi		0.0		0.0	1	0.0
Nedeclarat		0.0	12	0.2	2	0.1

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Structura populației din satul Ruseștii Noi după nivelul de studii indică predominarea nivelurilor educaționale medii și inferioare. Menționăm însă, că datele disponibile ale recensămintelor au populație de referință diferită întrucât în 2014 datele se referă la populația de 15 ani și peste, iar în 2024 la populația de 10 ani și peste. Prin urmare, diferențele dintre RPL 2014 și RPL 2024 reflectă nu doar schimbări reale în structura educațională, ci și efectul extinderii bazei de observare în 2024 prin includerea populației de 10–14 ani, aflată încă în proces de școlarizare.

În satul Ruseștii Noi, cea mai mare pondere revine populației cu studii gimnaziale / mediu incomplet – 38,1% în 2014 și 37,7% în 2024, ceea ce confirmă menținerea unei structuri educaționale dominate de nivelurile medii inferioare, specifice unei localități rurale. Ponderea populației cu studii superioare apare ușor mai ridicată în 2024 (8,3%, față de 6,9% în 2014), sugerând o ameliorare modestă a capitalului educațional, deși această evoluție trebuie interpretată

în contextul schimbării bazei de referință. În același timp, se observă o reducere a ponderii populației cu studii liceale / medii de cultură generală și cu studii medii de specialitate, precum și o ușoară creștere a ponderii celor cu studii secundar profesionale, ceea ce poate reflecta atât îmbătrânirea populației, cât și mobilitatea tinerilor spre Ialoveni și Chișinău. Categoria primar/fără studii are o pondere mai mare în 2024 (12,8% față de 7,8% în 2014), însă această diferență nu trebuie interpretată direct ca o deteriorare a nivelului educațional, deoarece în RPL 2024 ea include și persoane de 10–14 ani aflate încă la începutul traseului școlar, precum și subcategoriile distincte precum educație preșcolară și fără școală absolvită (*Tabelul 4.*). În general, datele arată că structura educațională a localității rămâne dominată de nivelurile medii și inferioare de instruire, iar interpretarea dinamicii trebuie raportată atât la procesele de îmbătrânire și migrație, cât și la diferențele metodologice dintre cele două recensăminte.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, satul Ruseștii Noi

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	4386	100	3471	100
Universitar (superior)	304	6.9	288	8.3
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	1		3	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	16		42	
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	287		243	
Mediu de specialitate	471	10.7	270	7.8
Secundar profesional	702	16.0	605	17.4
Mediu de cultură generală / liceal	892	20.3	557	16.0
Mediu incomplet / gimnazial	1673	38.1	1307	37.7
Primar / fără studii	344	7.8	444	12.8
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			349	
<i>educație preșcolară</i>			59	
<i>fără școală absolvită</i>			36	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024.

Mișcarea naturală a populației

Natalitatea

Evoluția numărului de născuți-vii s-a redus aproape la jumătate în decurs de 10 ani. După 2018, scăderea devine accentuată, menținându-se sub pragul de 11‰ – ceea ce reflectă o reproducere insuficientă pentru înlocuirea generațiilor (*Tabelul 5.*). Această tendință este

determinată de: diminuarea numărului de femei aflate la vârsta fertilă (20–39 ani); migrația externă și amânarea nașterilor; scăderea intențiilor de a avea mai mult de un copil.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, satul Ruseștii Noi

Anul	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2021	2022	2023	2024
Născuți-vii, copii	87	98	90	70	75	56	68	47	42	41
Rata natalității (%o)	16.8	18.9	17.2	13.8	15.2	11.6	14.3	10.1	9.5	9.6

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea

În perioada 2014–2024, mortalitatea populației din satul Ruseștii Noi a prezentat o tendință general descendentă, cu fluctuații moderate de la un an la altul. Rata mortalității totale s-a redus de la 12,5‰ în 2014 la 9,6‰ în 2024, ceea ce reflectă o scădere de aproape 23% în zece ani. După anul 2016, cea mai ridicată rată a mortalității a fost înregistrată în 2020 (12,5–12,6‰), presupunem ca efect al pandemiei COVID-19. Mortalitatea masculină este constant superioară celei feminine, menținând un decalaj mediu de 3–4‰. În 2024, rata bărbaților (11,5‰) a depășit-o pe cea a femeilor (7,7‰) cu aproximativ 49%, confirmând vulnerabilitatea demografică a populației masculine (*Tabelul 6*).

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei de mortalitate în satul Ruseștii Noi, total și pe sexe, anii 2014-2024

Anul	Decese			Rata mortalității (%o)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	65	39	26	12.5	15.3	9.9
2015	53	31	22	10.2	12.1	8.4
2016	65	31	34	12.5	11.9	13.0
2017	59	25	34	11.6	9.9	13.3
2018	50	31	19	10.1	12.6	7.6
2019	47	25	22	9.6	10.4	8.9
2020	61	32	29	12.6	13.4	11.9
2021	56	34	22	11.8	14.4	9.2
2022	51	28	23	10.9	12.2	9.8
2023	48	31	17	10.8	14.2	7.6
2024	41	24	17	9.6	11.5	7.7

Sursa: BNS, rata calculată în baza datelor BNS.

Sporul natural

În ultimii zece ani, satul Ruseștii Noi a trecut de la un spor natural pozitiv la un echilibru fragil, ajungând în 2024 la 0‰, ceea ce înseamnă că numărul nașterilor este egal cu numărul deceselor. Perioada 2014–2018 a fost una favorabilă demografic, cu un spor natural constant pozitiv, susținut de un număr relativ stabil al nașterilor (*Tabelul 7.*). Însă după 2020, satul se află într-o fază de tranziție demografică spre stagnare, unde scăderea naturală se compensează temporar prin reducerea mortalității. Această evoluție arată că populația localității se micșorează nu doar prin migrație, ci și prin dezechilibrul dintre nașteri și decese.

Tabelul 7. Indicatorii sporului natural în satul Ruseștii Noi, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri–decese), persoane	22	45	25	11	25	-5	12	-4	-6	0
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	4,24	8,66	4,79	2,16	5,05	-1,04	2,52	-0,86	-1,35	0

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

Analiza structurii populației de 15 ani și peste după starea civilă evidențiază că ponderea persoanelor căsătorite rămâne dominantă, dar în ușoară scădere (de la circa 61% înregistrate la recensământul din 2004 și 2014 la 59,9% în 2024), în timp ce ponderea persoanelor necăsătorite se reduce (de la 28,4% în 2004 la 24,8% în 2024), reflectând atât diminuarea cohortelor tinere, cât și schimbări în comportamentele familiale. În același timp, se evidențiază o creștere semnificativă a ponderii persoanelor divorțate, de la 2,0% în 2004 la circa 6% în 2024, ceea ce indică o diversificare a traiectoriilor familiale și o relativă slăbire a stabilității conjugale. Ponderea persoanelor văduve (9,3% în 2024) se menține ridicată, în concordanță cu procesul de îmbătrânire demografică (*Tabelul 8.*).

Tabelul 8. Structura populației după starea civilă în 2004, 2014 și 2024, satul Ruseștii Noi

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	1176	28.4	1184	27.0	789	24.8
Căsătorit/ă	2526	61.1	2661	60.7	1911	59.9
Văduv/ă	352	8.5	384	8.8	295	9.3
Divorțat/ă	82	2.0	157	3.6	191	5.9
Total populația de 15 ani și peste	4136	100	4386	100	3186	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Evoluția nupțialității în satul Ruseștii Noi evidențiază o reducere clară și de durată a intensității formării căsătoriilor în concordanță cu transformările structurale ale populației locale – scăderea efectivelor tinere, reducerea natalității și creșterea mobilității populației. Dacă în anul 2014 s-au înregistrat 49 de căsătorii, în 2024 numărul acestora a coborât la 23, ceea ce reprezintă o diminuare de peste 50%. Dinamica anuală a fost oscilantă, însă trendul descendent este evident: după o reducere în 2017 (29 căsătorii) și o revenire temporară în 2018–2019, perioada pandemică a determinat o scădere accentuată (24 căsătorii în 2020 și 20 în 2021). Creșterea din 2022 reflectă în mare parte formalizarea căsătoriilor amânate, iar situația din 2023–2024 (26 și 23 cazuri) confirmă menținerea unui nivel redus al nupțialității. Această tendință este confirmată și de evoluția ratei brute a nupțialității, care s-a redus de la 9,5‰ în 2014 la 5,4‰ în 2024 (Tabelul 9.). Din perspectivă analitică, această scădere reflectă atât diminuarea numerică a căsătoriilor, cât și slăbirea ritmului de constituire a familiilor tinere, determinată de reducerea populației aflate la vârste matrimoniale, amânarea căsătoriei și schimbarea modelelor de viață.

Tabelul 9. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, satul Ruseștii Noi

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	49	46	42	29	38	44	24	20	33	26	23
Rata de nupțialitate, ‰	9,5	8,9	8,0	5,7	7,7	9,0	5,0	4,2	7,1	5,9	5,4

Sursa: BNS, rata calculată în baza datelor BNS.

În cazul satului Ruseștii Noi, aceste evoluții trebuie interpretate în mod integrat, luând în considerare atât migrația externă, cât și migrația internă și mobilitatea cotidiană. Proximitatea față de orașul Ialoveni și municipiul Chișinău generează un efect dual: pe de o parte, facilitează accesul la locuri de muncă și servicii; pe de altă parte, favorizează deplasarea rezidențială sau funcțională a populației tinere. Astfel, o parte a tinerilor își desfășoară activitatea și viața socială în mediul urban, chiar dacă rămân înregistrați în localitate, iar alții migrează intern după finalizarea studiilor sau formarea familiei. Acest proces conduce la reducerea contingentului tânăr prezent și activ în viața comunității, afectând direct nivelul nupțialității. Dinamica indicatorilor de nupțialitate și structura după starea civilă reflectă faptul că satul Ruseștii Noi traversează un proces de reconfigurare a comportamentelor familiale, în care modelul matrimonial tradițional se menține, dar își reduce intensitatea. Corelată cu declinul natalității, îmbătrânirea populației și mobilitatea ridicată a tinerilor, această evoluție indică o diminuare a potențialului de reproducere familială și consolidează tendința generală de transformare demografică a localității.

Structura gospodăriilor

Conform RPL 2014, satul avea 1482 gospodării casnice, dintre care 189 (12,7 %) formate dintr-o singură persoană și 1293 gospodării cu două sau mai multe persoane. Jumătate din gospodării aveau copii, dintre care peste 45% aveau un copil, 41% - 2 copii și circa 14% aveau trei sau mai mulți copii. Datele prezentate de APL actualizează indicatorii pentru 2023/2024 indicând

prezența a 1832 gospodării dintre care 935 familii cu copii (51%). Creșterea numărului de gospodării între anii indicați, 2014 și 2023 (+350), sugerează fragmentarea gospodăriilor (copiii adulți pleacă din familiile de origine) sau migrația circulară (case nelocuite folosite ca reședință de bază). Numărul ridicat de familii cu copii raportat de APL reflectă menținerea unui nucleu familial tradițional, deși trendul scăderii natalității reduce media copiilor pe familie. Din evidențele locale, se estimează că, circa 6% sunt familii numeroase (3+ copii), 2% sunt familii monoparentale (cu un singur părinte) și 45 familii sunt vulnerabile (circa 5%). În același timp se raportează doar 5 familii care au beneficiat de ajutor social, ceea ce poate indica fie o acoperire redusă a programelor de sprijin, fie o rată mică a sărăciei declarate. De asemenea, sunt consemnate 20 de persoane vârstnice care locuiesc singure, subliniind nevoia unor servicii de suport (*Tabelul 10.*).

Tabelul 10. Indicatori actualizați privind structura gospodăriilor, satul Ruseștii Noi

Indicator	Anul de referință 2023/2024
Număr gospodării	1832
Număr familii cu copii	935
Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)	17
Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)	56
Număr familii vulnerabile	45
Număr familii care au beneficiat de ajutor social	5
Bătrâni singuratici (<i>care locuiesc singuri în gospodărie</i>)	20
Servicii existente în localitate pentru vârstnici	2

Sursa: Fișa de date prezentată de APL.

Educația timpurie și învățământul școlar

Statistica oficială indică existența unei singure instituții de educație timpurie în comuna Ruseștii Noi, raportând pentru aceasta creșterea numărului de grupe de la 4 în 2015 la 7 în 2020 și extinderea suprafeței destinate activităților educaționale. Capacitatea a ajuns la 175 de locuri, iar în anul 2024 sunt înscriși 184 de copii, dintre care 49 cu vârste între 0–3 ani și 92 copii de 4–5 ani. Totodată, instituția integrează 11 copii cu cerințe educaționale speciale și 3 copii cu dizabilități. Conform APL, în comună funcționează două unități cu nivel preșcolar: Grădinița „Andrieș” din Ruseștii Noi și nivelul preșcolar integrat în Școala Primară-Grădiniță din Ruseștii Vechi. Diferența se datorează metodologiei BNS, care include în categoria „educație timpurie” doar grădinițele autonome, nu și structurile preșcolare integrate în școli. În consecință, APL înregistrează două instituții cu 185 de copii, în timp ce statistica oficială raportează o singură entitate. Această clarificare este esențială pentru evaluarea corectă a necesarului de servicii preșcolare din comună.

În satul Ruseștii Noi, în 2024/25 există o singură instituție de învățământ primar și secundar general cu 32 de clase și capacitatea extinsă de la 320 la 500 locuri. Numărul total de elevi a crescut ușor față de 2018, de la 510 la 558 elevi înregistrați pentru anul de studii 2024/2025. Dintre aceștia 41% sunt în clasele primare, 47% în clasele gimnaziale și 12% în clase liceale. Se observă însă scăderea cohortelor tinere care provin din sistemul preșcolar. Datele APL confirmă aceste cifre oficiale. Extinderea capacității școlii la 500 de locuri poate fi justificată prin cerințe de infrastructură (laboratoare, spații sportive) sau prin consolidarea școlilor din satele apropiate. Totuși, numărul

elevilor arată că rata de ocupare este de aproximativ 112 % pentru ciclul liceal (66 elevi pentru 66 locuri) și de 99 % pentru gimnaziu. Reducerea claselor de intrare (clasa I) prefigurează, însă, scăderi viitoare ale numărului total de elevi.

Servicii sociale

Datele administrative arată că există două servicii destinate vârstnicilor. Fără a se specifica tipul acestora, presupunem că acestea pot asigura suport pentru cei 20 de bătrâni singuratici identificați. Totuși, după cum am consemnat, creșterea ponderii persoanelor de 57/62 ani și peste, impune dezvoltarea și consolidarea serviciilor de îngrijiri comunitare.

Totodată în comunitate funcționează Centrul de Plasament pentru Copii Separați de Părinți „Casa Libertății”, care reprezintă o formă de protecție temporară ce oferă servicii sociale specializate de îngrijire pentru o perioadă determinată de timp.

Migrație și piața muncii

Deși la nivel local nu sunt raportate date directe privind imigrația și emigrația, evoluția populației indică în mod clar un impact migrator semnificativ. Scăderea populației cu 908 persoane în ultimul deceniu depășește considerabil soldul natural negativ cumulativ, ceea ce confirmă contribuția majoră a migrației externe și interne la reducerea populației. Potrivit studiilor recente, în raionul Ialoveni, migrația internă are valori reduse, atribuite proximității față de municipiul Chișinău, care „permite raionului să ofere locuitorilor acces rapid la oportunitățile capitalei, păstrând un flux demografic constant și stabil”⁵². Această poziționare geografică amortizează pierderile nete prin migrație internă, menținând localitatea într-o zonă de relativă stabilitate comparativ cu alte raioane ale regiunii Centru.

În ceea ce privește migrația internațională, datele arată un model migrațional negativ la nivelul regiunii Centru, caracterizat prin rate ridicate de emigrare în rândul populației tinere, în special în grupele 15–24 ani, tendință observată inclusiv în raionul Ialoveni⁵³. Aceste fluxuri afectează în mod direct grupele de vârstă active, diminuând baza forței de muncă și accentuând procesul de îmbătrânire demografică. Prin urmare, chiar dacă migrația internă este relativ redusă, migrația externă rămâne principalul factor al declinului demografic înregistrat în satul Ruseștii Noi, amplificând dezechilibrul dintre generații și presiunea asupra populației active.

Piața muncii este bazată în special pe agricultură, servicii publice locale și comerț. Apropierea de Chișinău și Ialoveni oferă locuitorilor posibilitatea de a face naveta pentru angajare în sectoarele construcțiilor, comerțului, educației și serviciilor.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Din perspectivă demografică satul Ruseștii Noi intră în următorii cinci ani cu presiuni demografice majore deja vizibile: depopulare accelerată (–17,5% în 2014–2024; RPL 2024 indică 3984 locuitori, sub estimările administrative); îmbătrânire avansată a structurii pe vârste (creșterea

---

⁵² Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz – Chișinău : [S. n.], 2024, pg. 20. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontalul-anului-2040.pdf>

⁵³ Ibidem, pg.22.

cotei 57/62+ și scăderea segmentelor tinere); migrație mai ales la vârstele tinere și apte de muncă. În absența unor schimbări economico-sociale substanțiale, aceste tendințe vor continua: noi scăderi ale efectivului rezident, la sporirea raportului de dependență vârstnică și la presiuni pe serviciile sociale (îngrijire la domiciliu) concomitent cu subutilizarea treptată a infrastructurii educaționale. Pentru a răspunde adecvat provocărilor demografice și a consolida capacitatea de adaptare a localității, se recomandă următoarele direcții de acțiune:

- **Consolidarea evidenței populației:** actualizarea periodică a registrelor locale și corelarea lor cu datele BNS și ASP pentru o planificare realistă a serviciilor publice (educație, sănătate, infrastructură).
- **Valorificarea proximității de Chișinău și Ialoveni și stimularea rămânerii și reîntoarcerii tinerilor:** Ruseștii Noi beneficiază de o poziționare avantajoasă — la mică distanță de Chișinău și Ialoveni — ceea ce facilitează navetismul și atragerea investițiilor mici, inclusiv în servicii, reparații sau comerț local. În același timp, presiunea migrației externe rămâne ridicată, iar tinerii preferă stabilirea în mediul urban din cauza accesului la locuri de muncă și servicii. Astfel, este binevenită implementarea măsurilor privind loturile pentru construcții și sprijinirea antreprenoriatului local - posibil de realizat dacă sunt dublate de stimulente financiare raionale sau prin programe guvernamentale (de tipul PARE 1+1, ODIMM etc., și de o infrastructură digitală stabilă.
- **Legătura activă cu diaspora:** la nivel local, crearea unui registru al celor plecați peste hotare și organizarea anuală de exemplu al unui „For al Diasporei Ruseștii Noi” pentru implicarea lor în proiecte economice și comunitare.
- **Susținerea familiilor tinere:** acordarea de reduceri la taxele preșcolare, sprijin material pentru nou-născuți și extinderea programelor educaționale pentru părinți; aceste măsuri pot fi implementate prin parteneriate locale și finanțări raionale.
- **Adaptarea infrastructurii educaționale:** monitorizarea gradului de ocupare a grădiniței și școlii, cu posibilitatea comasării unor clase și utilizarea infrastructurii comune cu satele vecine (transport școlar, activități extra-curriculare).
- **Dezvoltarea serviciilor pentru persoane vârstnice:** extinderea serviciului de îngrijire la domiciliu, organizarea de activități inter-generaționale (voluntariat între tineri și seniori) și crearea unui centru comunitar pentru socializare și sprijin psihosocial.
- **Îmbunătățirea accesului la servicii medicale:** negocierea cu autoritățile raionale pentru deschiderea unui punct de asistență medicală de urgență și introducerea consultațiilor prin telemedicină, completate de campanii periodice de prevenție și screening.
- **Creșterea coeziunii sociale:** implicarea cetățenilor în planificarea locală prin consultări publice, bugete participative și proiecte comunitare (amenajări publice, acțiuni ecologice, activități culturale).

Implementarea acestor măsuri – adaptate la dimensiunea și capacitățile administrative ale satului Ruseștii Noi – poate contribui la încetinirea declinului demografic, la creșterea atractivității localității pentru tineri și la întărirea solidarității între generații, transformând comunitatea într-un model de reziliență demografică rurală.

Tabelul 1. Repartizarea populației satului Ruseștii Noi pe grupe de vârstă și sexe, date RPL 2024, persoane

	Bărbați	Femei	Total
0-4	115	109	224
5-9	148	141	289
10-14	138	147	285
15-19	177	139	316
20-24	101	89	190
25-29	84	86	170
30-34	89	112	201
35-39	148	157	305
40-44	127	129	256
45-49	147	141	288
50-54	137	130	267
55-59	139	135	274
60-64	144	167	311
65-69	136	143	279
70-74	76	118	194
75-79	27	47	74
80+	23	38	61
Total	1956	2028	3984

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, satul Ruseștii Noi, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61 ani	57/62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61 ani	62 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56 ani	57 ani și peste
2014	5182	1356	3126	700	2555	669	1662	224	2627	687	1464	476
2015	5197	1360	3121	716	2569	675	1670	224	2628	685	1451	492
2016	5219	1342	3135	742	2607	672	1693	242	2612	670	1442	500
2017	5088	1314	3017	757	2526	670	1603	253	2562	644	1414	504
2018	4948	1271	2891	786	2453	648	1532	273	2495	623	1359	513
2019	4895	1258	2877	760	2414	638	1517	259	2481	620	1360	501
2020	4833	1216	2809	808	2389	613	1497	279	2444	603	1312	529
2021	4752	1185	2769	798	2362	595	1476	291	2390	590	1293	507
2022	4658	1157	2675	826	2303	573	1432	298	2355	584	1243	528
2023	4432	1078	2535	819	2182	531	1339	312	2250	547	1196	507
2024	4274	1026	2406	842	2080	507	1259	314	2194	519	1147	528

Sursa: BNS/Banca de date.

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în satul Ruseștii Noi

	2015	2020	2024
Numărul de instituții	1	1	1
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	4	7	7
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	174	395	395
Numărul de locuri pentru copii	100	175	175
Numărul de copii - total	121	158	184
Numărul de copii de 0-3 ani	6	-	49
Numărul de copii de 4-5 ani	54	106	92
Numărul de copii de 6-7 ani	61	52	43
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	1	11	11
Numărul de copii cu dizabilități	1	2	3
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	8	15	10
Numărul de directori	1	1	1
Numărul de educatori	6	13	9
Alți pedagogi	1	1	-

Sursa: BNS.

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în satul Ruseștii Noi

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	2726	2726	2726	2726	2726	2726	2726	2726	2726	2726
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	2180	2180	2180	2180	2180	2180	2180	2180	2180	2180
Numărul de locuri pentru elevi	320	320	320	320	320	320	320	320	320	500
Numărul elevilor - total	563	548	511	510	527	528	521	537	541	558
Numărul elevilor - clasele 1-4	236	251	244	220	230	201	209	219	211	227
Numărul elevilor - clasele 5-9	299	281	267	266	260	271	264	259	273	263
Numărul elevilor - clasele 10-11	16	-	-	24	37	34	37	39	41	50
Numărul elevilor - clasele 12	12	16	-	-	-	22	11	20	16	18
Numărul elevilor din clasele I care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	61	68	50	50	58	41	61	68	47	39
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	19	21	21	23	25	21	19	19	20	17
Numărul de elevi cu dizabilități	-	-	-	-	-	-	2	6	2	-
Numărul de elevi în scoli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	70	80	76	62	56	42	69	59	73	60
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	57	68	60	62	56	42	47	49	53	45
Numărul de absolvenți ai liceelor	13	12	16	-	-	-	22	10	20	15

Sursa: BNS.

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – satul COPCEAC (UTA Găgăuzia)

Satul Copceac este una dintre cele mai mari localități rurale din UTA Găgăuzia (raionul Ceadîr-Lunga) și are o importanță demografică deosebită prin numărul relativ ridicat de populație, structura sa etnică specifică și dinamica familială distinctă.

Proгноza teritorială arată că conform scenariului de bază, populația regiunii UTA Găgăuzia va scădea cu doar 3,9 %, de la 115,2 mii locuitori în 2023 la 110,7 mii în 2033. Stabilitatea relativă se explică prin migrația internă redusă, migrația internațională de tip circular și o fertilitate puțin mai ridicată decât media națională. Totuși, chiar și în Găgăuzia ponderea populației tinere și a celei apte de muncă este prognozată în ușoară diminuare până în 2033, iar segmentul de 65+ ani va crește, deși într-un ritm mai moderat decât în alte regiuni. Aceasta sugerează un potențial demografic mai stabil, dar nu imun la tendințele generale de îmbătrânire.

Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru UTA Găgăuzia (scenariul mediu, 2023–2033), persoane

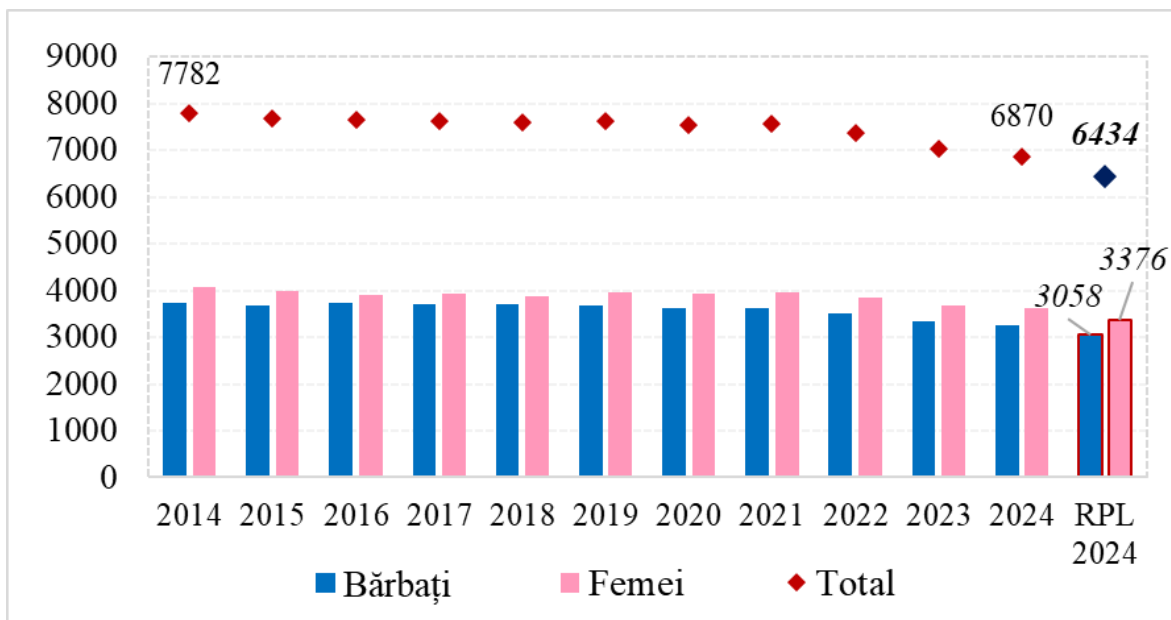
	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
UTA Găgăuzia	115196	113362	110711	–3,9 %

Sursa: Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.

Structura și dinamica populației

Potrivit datelor oficiale BNS, în intervalul 2014-2024, se evidențiază o scădere constantă a populației satului Copceac. În 2014 satul înregistra 7782 locuitori cu reședință obișnuită, dintre care 3722 bărbați și 4060 femei. La începutul anului 2024 populația număra 6870 persoane – ceea ce indică o scădere de circa 12% în zece ani. Satul a pierdut circa 900 de locuitori în zece ani.

Datele Recensământului din 2024 pentru satul Copceac arată că satul avea 6434 locuitori: 3058 bărbați și 3376 femei. Recensământul din 2024 indică astfel o populație cu 436 persoane mai mică decât estimarea BNS de la începutul aceluiași an, presupunem datorită unei evidențe mai precise a rezidenților (eliminarea dublurilor și înregistrarea corectă a persoanelor plecate). Comparativ cu recensământul 2014, populația a scăzut cu 1348 persoane (-17,3 %), ceea ce confirmă un declin demografic accelerat (*Figura 1.*).

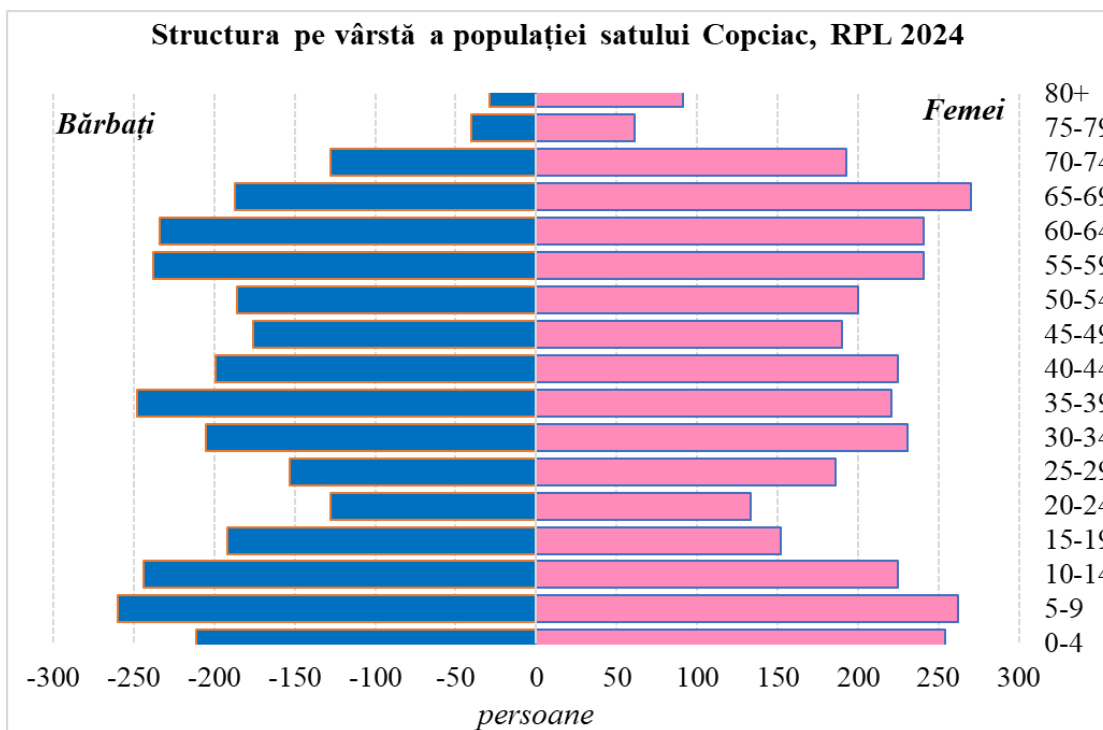

Figura 1. Populația satului Copceac (UTA Găgăuzia), la 1 ianuarie 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024⁵⁴

Sursa: BNS.

RPL 2024 oferă un tablou detaliat al populației după vârstă și sex (*Figura 2*). Analiza acestor date evidențiază o structură demografică marcată de tranziția demografică avansată și de efectele cumulate ale scăderii natalității și migrației externe. Baza piramidei rămâne moderat largă, cu ponderi ridicate ale copiilor 0–14 ani, reflectând fertilitatea încă relativ activă în comunitate, însă compararea cohortelor arată o diminuare treptată a generațiilor cele mai mici, semnal al reducerii natalității în ultimii ani. Grupele 20–29 de ani sunt vizibil îngustate, un fenomen explicat prin dublul efect al scăderii fertilității după anii 2000 – care a generat cohorte inițial mai mici – și al migrației externe intense, care afectează în mod disproporționat tinerii din UTA Găgăuzia. Acest deficit al populației tinere-adulte reduce atât potențialul reproductiv, cât și resursa de forță de muncă locală. În partea superioară a piramidei, grupele 60+ sunt extinse (1332 persoane sau 20,7%), indicând îmbătrânirea demografică avansată, dar încă sub media națională de circa 26%), prin acumularea generațiilor născute în perioada natalității ridicate și supraviețuirea mai înaltă a cohortelor mature. Disparitățile de gen cresc odată cu vârsta, fiind puternic dezechilibrată în grupele 70+ (ex.: 80+ ani: 29 bărbați vs. 91 femei), reflectând mortalitatea masculină ridicată după vârsta de 60 ani. În ansamblu, piramida vârstelor confirmă trecerea structurii demografice de la un model „tânăr” spre unul „îmbătrânit”, cu o presiune crescândă asupra serviciilor sociale și sanitare, concomitent cu diminuarea bazei economice și a potențialului reproductiv al localității.

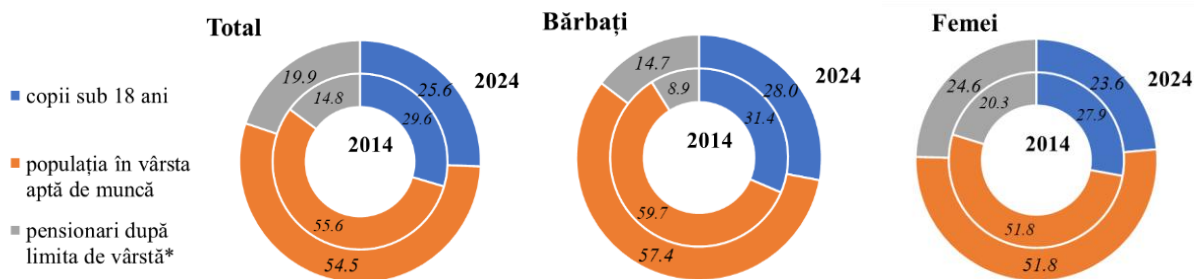
⁵⁴ Reprezentanții APL au subliniat că scăderea populației înregistrată la RPL 2024 trebuie interpretată cu prudență, deoarece o parte dintre familiile protestante din sat – cunoscute ca având un număr mai mare de copii – au refuzat să răspundă la recensământ, afectând astfel înregistrarea completă a populației rezidente. Această situație este recunoscută de autoritățile locale și poate explica o parte din discrepanțele observate între evoluția estimată demografic și cifra finală a recensământului.

Figura 2. Piramida pe vârste a populației satului Copceac, RPL 2024

Sursa: BNS.

Structura populației pe grupuri funcționale confirmă schimbări demografice importante. Ponderea copiilor sub 18 ani a scăzut de la 29,6% în 2014 la 25,6% în 2024, indicând reducerea bazei demografice tinere și o presiune viitoare asupra sistemului educațional. Grupul populației apte de muncă rămâne dominant (54,5% în 2024), dar este în ușoară scădere față de 2014, pe fondul migrației și îmbătrânirii cohortelor mature. În același timp, segmentul persoanelor de vârstă pensionară a crescut semnificativ, de la 14,8% la circa 20% (Figura 3.). Această structură impune autorităților locale necesitatea adaptării serviciilor sociale și medicale și anticiparea unei presiuni crescute asupra sistemelor de protecție socială, în condițiile reducerii populației tinere și active.

Figura 3. Structura pe categorii de populație, satul Copceac, 2014 și 2024, %

Sursa: Banca de date BNS

Notă: în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

În decursul unui deceniu, satul Copceac trece de la un indice total de dependență demografică de 79,9 la 83,6 persoane (copii și vârstnici) per 100 persoane în vârstă aptă de muncă (Tabelul 2), ceea ce semnaleză o creștere a poverii demografice asupra populației active. Reducerea dependenței copiilor este contrabalansată de creșterea rapidă a dependenței vârstnicilor, ceea ce schimbă semnificativ structura presiunilor asupra serviciilor sociale, sanitare și asupra pieței muncii locale.

Tabelul 2. Evoluția raportului de dependență demografică în satul Copceac, estimări curente, anii 2014 și 2024

Indicator	2014	2024
Raport total de dependență, %	79,9	83,6
Raportul de dependență al tinerilor (0–18 ani), %	53,2	47,1
Raportul de dependență al vârstnicilor (57/62+ ani), %	26,7	36,5

Sursa: calculat în baza datelor BNS

Aspecte privind structura socioculturală a populației

Structura populației pe etnii

Structura etnică a populației satului Copceac se caracterizează printr-o omogenitate etnoculturală pronunțată, specifică localității. Conform datelor recensămintelor, populația majoritară este formată din găgăuzi, care au reprezentat circa 96-95% în intervalele intercensitare, inclusiv la RPL 2024. Celelalte grupuri etnice au ponderi reduse, însă relativ stabile, cele mai vizibile fiind bulgarii, a căror pondere a crescut ușor până la 2,3% în 2024. Populația care s-a declarat moldovenească, rusă, ucraineană, romă sau de alte etnii rămâne numeric redusă (Tabelul 3.). Această structură indică necesitatea valorificării specificului etnocultural al localității în planificarea serviciilor publice, în comunicarea instituțională și în susținerea coeziunii comunitare.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației satului Copceac

	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Total	9551	100	9138	100	6434	100
Găgăuzi	9068	94.9	8737	95.6	6091	94.7
Bulgari	144	1.5	132	1.4	151	2.3
Moldoveni	110	1.2	94	1.0	88	1.4
Ruși	97	1.0	96	1.1	44	0.7
Ucraineni	71	0.7	38	0.4	30	0.5
Romi	33	0.3	21	0.2	17	0.3
Alte etnii	28	0.3	17	0.2	12	0.2

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Structura populației după nivelul de studii

Datele recensămintelor 2014 și 2024 arată că populația satului Copceac are o structură educațională în care predomină nivelurile de studii gimnaziale, profesional-tehnice și liceale. Menționăm însă că compararea directă dintre RPL 2014 și RPL 2024 trebuie făcută cu prudență,

deoarece baza de referință diferă: în 2014 indicatorii sunt calculați pentru populația de 15 ani și peste, iar în 2024 pentru populația de 10 ani și peste. Această diferență metodologică influențează în special categoriile cu nivel educațional primar, gimnazial sau fără studii și poate amplifica ponderea nivelurilor educaționale joase în 2024.

Tabelul 4. Structura populației după nivelul educațional în 2014 și 2024, satul Copceac

	RPL 2014 populația de 15 ani și peste		RPL 2024 populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	7 316	100,0	5 447	100,0
Universitar (superior)	874	11,9	641	11,8
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat/post-doctorat</i>			1	0,02
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	17	0,2	79	1,45
<i>Superior (ciclul I/licență)</i>	857	11,7	561	10,3
Mediu de specialitate (postsecundar/colegiu)	878	12,0	681	12,5
Secundar profesional (școală profesională)	1 223	16,7	1 283	23,6
Mediu de cultură generală/liceal	1 376	18,8	546	10,0
Mediu incomplet/gimnazial	1 975	27,0	1 576	28,9
Primar/fără studii	990	13,5	720	13,2
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			573	10,5
<i>educație preșcolară</i>			100	1,8
<i>fără școală absolvită</i>			47	0,9

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: RPL 2014 și 2024

În pofida acestei limitări, se observă câteva tendințe clare. Ponderea persoanelor cu studii superioare rămâne practic stabilă, de 11,9% în 2014 și 11,8% în 2024, ceea ce arată menținerea unui segment relativ constant al populației cu nivel educațional înalt. Ponderea persoanelor cu studii medii de specialitate se menține, de asemenea, la un nivel apropiat, crescând ușor de la 12,0% la 12,5%. În schimb, crește semnificativ ponderea persoanelor cu studii secundar profesionale, de la 16,7% la 23,6%, ceea ce sugerează o orientare mai pronunțată spre formarea profesională practică. Totodată, ponderea persoanelor cu studii medii generale/liceale scade de la 18,8% la 10,0%, iar categoria populației cu studii gimnaziale rămâne cea mai numeroasă, cu o pondere ce a oscilat de la 27% în 2014 la circa 29% în 2024 (*Tabelul 4.*).

Mișcarea naturală a populației din satul Copceac

Natalitatea

Natalitatea în satul Copceac prezintă un declin constant pe parcursul perioadei 2014–2024, cu scăderi atât în numărul absolut al nou-născuților, cât și în rata natalității. Dacă în 2014 se înregistrau 150 de născuți vii și o rată a natalității de 19,3%, valorile se reduc treptat până la 76 născuți și 11,1% în 2024, ceea ce reprezintă o diminuare de aproape 50% într-un deceniu. Perioada 2020–2021 marchează o ușoară stabilizare (rata natalității revenind la 16%)⁵⁵, dar trendul descendent se reia accentuat după 2021, culminând cu minimele din 2022–2024 (*Tabelul 5*). Acest declin reflectă atât scăderea fertilității la nivelul întregii regiuni, cât și reducerea cohortelor de vârstă reproductivă, accentuată de migrația externă a tinerilor. Evoluția sugerează că în absența unor măsuri locale de sprijin pentru familii și atragere a tinerilor, natalitatea va continua să se mențină la niveluri scăzute cu implicații directe asupra reducerii populației școlare și asupra sustenabilității demografice a localității.

Tabelul 5. Numărul de născuți vii și rata de natalitate în perioada 2014-2024, satul Copceac

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de născuți vii	150	142	140	119	118	117	121	122	83	89	76
Rata natalității, total (‰)	19.3	18.5	18.3	15.6	15.6	15.3	16	16.1	11.3	12.7	11.1

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS.

Mortalitatea

Mortalitatea în satul Copceac prezintă o evoluție oscilantă în perioada 2014–2024, influențată atât de schimbările structurii demografice, cât și de contextul epidemiologic recent (*Tabelul 6*). Nivelul general al mortalității variază între 9‰ și 13‰, cu perioade de relativă stabilitate (2014–2019) și creșteri accentuate în anii pandemici, atingând un vârf de 13,2‰ în 2021. Ulterior, mortalitatea se menține la valori ridicate, peste 12‰ în 2023–2024, pe fondul îmbătrânirii populației și al reducerii numărului total de locuitori, ceea ce amplifică rata raportată.

Analiza pe sexe confirmă diferențele bine documentate în literatura demografică: mortalitatea masculină rămâne continuu mai mare decât cea feminină în întreaga perioadă. Rata mortalității în rândul bărbaților depășește frecvent 14‰, cu maxime în 2016, 2018 și 2021, evidențiind vulnerabilitatea bărbaților în fața bolilor cronice, comportamentelor de risc și impactului suplimentar al pandemiei. Mortalitatea feminină este mai stabilă, situându-se între 8‰ și 11‰, cu variații moderate și fără vârfuri pronunțate.

⁵⁵ Creșterea ușoară a natalității în anii 2020–2021 observată în satul Copceac se aliniază unui fenomen descris în literatura de specialitate (Sobotka, T. et. al., 2021, <https://doi.org/10.31235/osf.io/mvy62>): după scăderea bruscă a concepțiilor din primele luni ale pandemiei, numeroase state europene au înregistrat în 2021 o creștere temporară a nașterilor, interpretată drept recuperare a concepțiilor amânate în contextul incertitudinii inițiale și al adaptării populației la noile condiții de viață. Această revenire nu a modificat însă trendul descendent al fertilității, deoarece după 2021 natalitatea a revenit la niveluri inferioare în majoritatea țărilor UE, menținând tendința structurală de declin.

Tabelul 6. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în satul Copceac, total și pe sexe, 2013-2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	84	49	35	10,8	13,2	8,6
2015	70	30	40	9,1	8,1	10,0
2016	95	58	37	12,4	15,5	9,5
2017	73	38	35	9,6	10,2	8,9
2018	83	52	31	10,9	14,0	8,0
2019	89	48	41	11,7	13,2	10,3
2020	88	47	41	11,7	13,0	10,4
2021	100	54	46	13,2	14,9	11,6
2022	69	38	31	9,4	10,8	8,0
2023	89	48	41	12,7	14,3	11,2
2024	86	46	40	12,5	14,2	11,0

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

În ansamblu, dinamica mortalității reflectă tranziția localității către o structură demografică îmbătrânită, cu o povară tot mai mare generată de segmentul populației în vârstă, precum și persistența diferențelor între sexe, aspect esențial pentru planificarea locală a serviciilor sociale și de sănătate.

Sporul natural

Sporul natural al populației din satul Copceac — diferența dintre nașteri și decese — a scăzut constant în ultimii zece ani (*Tabelul 7.*). La începutul perioadei, în 2014–2015, în sat se nașteau cu 60–70 de persoane mai mult decât mureau, ceea ce însemna că populația creștea în mod natural. După 2016 însă, numărul copiilor născuți a început să scadă, iar decesele au rămas aproximativ la același nivel, ceea ce a redus treptat această creștere. În 2021 și 2022, sporul natural ajunge la valori minime pozitive (sub +3‰), iar în 2023 devine nul, pentru ca în 2024 să fie deja negativ (–1,5‰). Această situație arată că localitatea intră într-o perioadă în care generațiile tinere nu mai reușesc să îi înlocuiască pe cei care pleacă prin deces, lucru care afectează direct evoluția viitoare a populației și necesită măsuri locale pentru susținerea familiilor, a tinerilor și a natalității.

Tabelul 7. Indicatorii sporului natural în satul Copceac, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	66	72	45	46	35	28	33	22	14	0	-10
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	8,5	9,4	5,9	6,0	4,6	3,7	4,4	2,9	1,9	0	-1,5

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă

În ultimii douăzeci de ani satul Copceac și-a păstrat un model familial preponderent tradițional, însă tendințele demografice recente schimbă treptat această configurație. Conform recensămintelor din 2004 și 2014, aproximativ 60 % din populația de 15 ani și peste era căsătorită, în timp ce proporția necăsătoriților se menținea la circa 29 % (Tabelul 8.). Datele RPL 2024 indică o ușoară creștere a ponderii persoanelor căsătorite la 63,4 % și o scădere a celor necăsătoriți la 20,2 %, în timp ce ponderea văduvilor a urcat la 11,8 % și a divorțaților la 5,2 %. Aceste schimbări nu reflectă o preferință mai mare pentru căsătorie, ci faptul că baza de tineri necăsătoriți s-a redus ca urmare a migrației și a scăderii natalității, segmentul de 65+ ani, predominant feminin, crește, sporind numărul de văduvi, iar divorțurile deși rămân moderate, se dublează ca pondere.

Tabelul 8. Structura după starea civilă a populației din satul Copceac

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2 070	29,1	2 111	28,9	1005	20,2
Căsătorit/ă	4 284	60,1	4 366	59,7	3157	63,4
Văduv/ă	586	8,2	639	8,7	556	11,8
Divorțat/ă	184	2,6	200	2,7	260	5,2
Total populația de 15 ani și peste	7 124	100	7 316	100	4978	100

Sursa: RPL 2004, 2014 și 2024.

Această structură se reflectă și în evoluția numărului de căsătorii: de la 75–78 pe an în 2014–2015, s-a ajuns la numai 25 în 2024. Rata brută a nupțialității a coborât de la peste 9 căsătorii la 1000 de locuitori la 3,6 în 2024, una dintre cele mai mici valori din perioada analizată (Tabelul 9.). Profilul demografic al satului Copceac, explică această tendință prin reducerea cohortelor de 20–34 de ani, afectate de migrație și declin demografic și prin amânarea căsătoriei, fenomen generalizat în Republica Moldova.

Tabelul 9. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației în perioada 2014-2024, satul Copceac

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul total de căsătorii	75	78	71	46	55	58	47	42	36	43	25
Rata de nupțialitate (în ‰)	9,64	10,15	9,30	6,03	7,25	7,60	6,22	5,54	4,89	6,12	3,64

Sursa: BNS, rata calculată în baza datelor BNS.

Observăm deci că, comunitatea rămâne atașată familiei tradiționale, dar reînnoirea generațiilor adulte este limitată. Pe termen mediu, satul Copceac va continua să se confrunte cu un nivel scăzut al nupțialității și cu o presiune crescândă asupra serviciilor sociale destinate persoanelor în vârstă dacă nu sunt implementate politici care să sprijine tinerii și să atenueze migrația.

Structura gospodăriilor

Structura gospodăriilor și a nucleelor familiale din satul Copceac poate fi analizată riguros doar în baza datelor oficiale ale RPL 2014 (*Tabelul 10.*), care arată o predominanță a gospodăriilor formate din două sau mai multe persoane și o pondere importantă a familiilor cu copii (circa 57%). Pentru anul 2024 încă nu sunt disponibile datele oficiale ale RPL privind nucleele familiale, ceea ce nu permite o comparație directă și completă.

Tabelul 10. Structura gospodăriilor / nucleelor familiale – satul Copceac, RPL 2014

	Tipul nucleelor familiare	Persoane	%, din total
Numărul de persoane în gospodării	Total	2093	100%
	1 persoana	152	7.26
	2 persoane și peste	1941	92.7
Gospodării cu/fără copii	Total	2093	100%
	fără copii	909	43.4
	cu copii	1184	56.6
Gospodării cu copii	Total	1184	100%
	1 copil	468	39.5
	2 copii	476	40.2
	3 copii și peste	240	20.3

Sursa: BNS

Totuși, datele prezentate de APL indică un alt tablou, care trebuie interpretat cu precauție (*Tabelul 11*): numărul declarativ al gospodăriilor este mai mare decât în 2014, deși populația localității s-a redus semnificativ. Acest lucru sugerează că „numărul gospodăriilor” raportat local nu reflectă neapărat „numărul nucleelor familiale” efectiv existente, ci include probabil și locuințe declarate administrativ, gospodării temporar părăsite sau gospodării cu membri aflați peste hotare. Totodată, scăderea ponderii gospodăriilor cu copii raportate de APL și proporția ridicată a celor cu 3+ copii nu indică schimbări demografice reale, ci mai degrabă efectul migrației: familiile mici sunt mai mobile și mai probabil să plece din localitate, în timp ce familiile numeroase rămân în evidențe. Aceste diferențe subliniază importanța unei metodologii corecte și consecvente în colectarea datelor la nivel local, pentru ca evidențele APL să fie aliniate cu standardele statistice naționale și utile în planificarea serviciilor comunitare.

De asemenea de către APL Copceac se indică 487 persoane vârstnice singuratice în sat. Comparativ cu datele BNS din 2014 (7,3% gospodării de o singură persoană și 3,2% gospodării de un vârstnic), se observă că numărul de vârstnici singuri a crescut substanțial, reflectând îmbătrânirea, dar și impactul migrației copiilor lor.

Tabelul 11. Structura gospodăriilor – satul Copceac, date prezentate de APL

Indicator	Anul de referință 2023/2024
Număr gospodării	2314
Număr familii cu copii, <i>dintre care:</i>	742
<i>Număr familii cu copii și un singur părinte (monoparentale)</i>	86
<i>Număr familii cu 3 copii și mai mulți (familii numeroase)</i>	304
Număr familii vulnerabile	54
Număr familii care au beneficiar de ajutor social	30
Bătrâni singuratici (care locuiesc singuri în gospodărie)	487
Servicii existente în localitate pentru vârstnici	10 sunt deservite de asistenți sociali 30 primesc mese calde mobile

Sursa: Fișa de date prezentate de APL

Educația timpurie și învățământul școlar

Datele oficiale arată că satul Copceac dispune de o rețea educațională relativ bine dimensionată, însă sub-utilizată (*Anexa indicatori: Tabelul 3 și Tabelul 4*). Între 2015 și 2024 numărul grădinițelor a fost constant, cu 4 instituții în majoritatea anilor și o capacitate de 644 de locuri. După 2015 când erau înscriși 520 de copii, numărul acestora a scăzut treptat la 462 în 2024, ceea ce înseamnă o rată de ocupare de 72 %. Structura pe vârste s-a modificat: copiii de 0-3 ani au crescut de la 135 la 199, în timp ce segmentul de 4-5 ani a scăzut de la 286 la 175, sugerând că generațiile viitoare vor fi mai puțin numeroase. Se constată că există capacitate suficientă pentru educația timpurie, însă scăderea numărului de copii și reducerea personalului indică nevoia de diversificare a serviciilor (creșe flexibile, programe pentru familii vulnerabile) și o mai bună utilizare a resurselor existente.

Cu referire la învățământul primar și secundar, satul Copceac dispune de două școli. Capacitatea a scăzut de la 2117 de locuri în 2015/16 la 1837 în 2024/25, iar numărul de clase s-a redus de la 89 la 70. În anul școlar 2024/25 erau 983 de elevi, menținând un efectiv stabil în jurul valorii de 1000, dar rata de ocupare este de doar 54%.

Servicii sociale

În 2015 s-a deschis un azil pentru persoane în vârstă, cu 30 de locuri, precum și un centru de zi amplasat lângă centrul medical al satului. Aceste servicii oferă condiții comode, inclusiv suport pentru vârstnicii cu mobilitate redusă și distribuirea zilnică a 30 de porții de hrană caldă pentru cei aflați în dificultate. 10 persoane sunt beneficiare ale serviciului de îngrijire la domiciliu.

Migrație și piața muncii

Migrația reprezintă una dintre componentele-cheie ale situației demografice din satul Copceac, aspect confirmat atât de datele prezentate de APL, cât și de dialogul direct cu reprezentanții comunității. Numărul ridicat de migranți de muncă (2.905 persoane) indică existența unei migrații circulare foarte active, în special către Germania și Turcia, care implică în mod predominant populația tânără și adultă de vârstă mijlocie. Această mobilitate externă se reflectă în

diminuarea forței de muncă locale și în creșterea numărului persoanelor inactive (883) sau înregistrate fără un loc de muncă (476), fără ca aceste cifre să exprime neapărat lipsa activității economice, ci absența lor temporară din piața muncii locale. În același timp, emigrarea finală (85 persoane înregistrate oficial de către autoritățile locale), confirmă caracterul preponderent circular și sezonier al migrației.

Tabelul 11. Indicatori ai pieței muncii – satul Copceac

Indicator	Anul de referință 2023/2024
Numărul persoanelor ocupate în câmpul muncii	-
Rezidenții care au cote agricole individuale	4656
Numărul persoanelor inactive	883
Număr șomeri	476
Număr migranți de muncă (migrația circulară)	2905
Număr emigranți finali	85

Sursa: Fișa de date prezentate de APL

Potrivit estimărilor reprezentanților locali, un element distinctiv pentru satul Copceac este faptul că o proporție semnificativă a populației – 50–60% – deține cetățenie UE (în special cetățenie bulgară), facilitând mobilitatea internațională și accesul la oportunități de muncă în spațiul european. Deși migrația reduce resursa de muncă internă, rolul diasporei este esențial pentru comunitate: remitențele contribuie la modernizarea infrastructurii, la renovarea locuințelor și la dezvoltarea unor străzi întregi, în timp ce legătura activă dintre migranți și sat generează inițiative sociale și investiții care susțin economia locală. Situația datelor APL arată și o dificultate metodologică: lipsa unui număr raportat al persoanelor ocupate în câmpul muncii și evidențierea la scară largă a „rezidenților cu cote agricole individuale” (4.656 persoane) nu permit o delimitare clară între populația activă local și cea activă peste hotare. Acest lucru subliniază importanța colectării consecvente și metodologic corecte a datelor la nivel local, în special într-o comunitate afectată puternic de migrație, pentru ca indicatorii privind ocuparea, inactivitatea și migrația să fie cât mai apropiați de realitatea demografică a satului. În ansamblu, Copceacul prezintă o piață a muncii aflată în tranziție, dependentă într-o mare măsură de migrația externă, dar susținută totodată de implicarea constantă a diasporei în dezvoltarea locală.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Satul Copceac se confruntă cu o scădere demografică rapidă, îmbătrânire și migrație intensivă. În perspectivă, în anii următori, satul Copceac va resimți o continuare a declinului demografic, determinat atât de migrația externă intensă a tinerilor, cât și de sporul natural negativ. Raportându-ne la scenariile regionale (–3,9% pentru UTA Găgăuzia până în 2033) și la ritmul accelerat de scădere locală (–17% în 2014–2024 în raport cu datele RPL 2024), este realist să estimăm că până în 2030 populația satului Copceac ar putea să scadă cu încă 5–7%, iar exodul tinerilor și îmbătrânirea vor continua să submineze vitalitatea comunității. Adaptarea politicilor locale la aceste realități impune o abordare integrată:

- **Monitorizarea demografică, integrarea datelor și planificare pe termen lung** – consolidarea evidenței populației în colaborare cu BNS, astfel încât planificarea locală să se bazeze pe date reale. Actualizarea permanentă a registrelor de populație și integrarea datelor RPL în planificarea infrastructurii, socială și economică vor asigura alinierea între realitatea demografică și prioritățile de dezvoltare.
- **Reconfigurarea serviciilor și infrastructurii:** scăderea numărului de copii impune reorganizarea rețelei educaționale (optimizare de clase, reutilizarea infrastructurii școlare pentru centre comunitare). Creșterea numărului de vârstnici singuri, comparativ cu nivelul redus din 2014, evidențiază necesitatea extinderii serviciilor de îngrijire la domiciliu, a capacităților centrului de zi și susținerea azilului existent, precum și extinderea graduală a serviciilor de alimentație (hrană caldă zilnic).
- **Sprijinirea familiilor:** măsuri locale de susținere a familiilor tinere prin facilitarea serviciilor preșcolare, sprijin material punctual, programe de educație parentală și măsuri de conciliere muncă–familie. Aceste intervenții pot ajuta la stabilizarea familiilor rămase în localitate.
- **Stimularea economiei locale și ocupării** – în contextul diminuării forței de muncă, este necesară diversificarea oportunităților economice prin promovarea antreprenoriatului agricol, a micilor afaceri de servicii și a potențialului turistic și cultural al localității. Programele de formare profesională și recalificare, precum și colaborarea cu Zona Antreprenoriatului Liber „Valkaneș”, pot contribui la atragerea investițiilor și crearea de locuri de muncă.
- **Gestionarea migrației și mobilizarea diasporei:** migrația circulatorie are un rol important în economia satului, iar remitențele contribuie în mod direct la reabilitarea locuințelor, la extinderea străzilor și la modernizarea infrastructurii. Este necesară dezvoltarea unor mecanisme de cooperare cu diaspora – platforme locale de comunicare, fonduri comunitare, programe de micro-investiții – pentru a valorifica investițiile și implicarea celor plecați peste hotare, în special a celor cu cetățenie UE.

Evoluțiile demografice ale satului Copceac necesită o politică locală proactivă, bazată pe date reale, pe adaptarea serviciilor la nevoile unei comunități în schimbare și pe mobilizarea resurselor interne și externe, inclusiv ale diasporei, pentru a menține vitalitatea și coeziunea socială a localității.

Tabelul 1. Repartizarea populației satului Copceac pe grupe de vârstă și sexe, datele RPL 2024, persoane

	Bărbăți	Femei	Total
0-4	211	254	465
5-9	260	262	522
10-14	244	225	469
15-19	192	152	344
20-24	128	133	261
25-29	153	186	339
30-34	205	231	436
35-39	248	221	469
40-44	199	225	424
45-49	176	190	366
50-54	186	200	386
55-59	238	241	479
60-64	234	241	475
65-69	187	270	457
70-74	128	193	321
75-79	40	61	101
80+	29	91	120
Total	3058	3376	6434

Sursa: BNS.

Tabelul 2. Numărul populației cu reședință obișnuită, pe sexe și grupe majore de vârstă, satul Copceac, la începutul anului, persoane

	Total				Masculin				Feminin			
	Total	0-18 ani	19-56/61-62 ani	57/62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-61/62 ani	62-63 ani și peste	Total	0-18 ani	19-56/59 ani	57/60 ani și peste
2014	7782	2301	4326	1155	3722	1169	2221	332	4060	1132	2105	823
2015	7685	2224	4260	1201	3688	1128	2201	359	3997	1096	2059	842
2016	7638	2152	4230	1256	3734	1098	2248	388	3904	1054	1982	868
2017	7634	2148	4197	1289	3712	1102	2217	393	3922	1046	1980	896
2018	7588	2102	4138	1348	3717	1090	2202	425	3871	1012	1936	923
2019	7634	2073	4256	1305	3686	1069	2225	392	3948	1004	2031	913
2020	7551	2031	4189	1331	3623	1057	2155	411	3928	974	2034	920
2021	7580	2026	4226	1328	3630	1047	2154	429	3950	979	2072	899
2022	7368	1976	4048	1344	3515	1017	2055	443	3853	959	1993	901
2023	7022	1807	3884	1331	3348	935	1952	461	3674	872	1932	870
2024	6870	1762	3742	1366	3248	908	1864	476	3622	854	1878	890
2025	7782	2301	4326	1155	3722	1169	2221	332	4060	1132	2105	823

Sursa: BNS/Banca de date

Tabelul 3. Date privind educația timpurie în satul Copceac (UTA Găgăuzia)

	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	3	1	4	4	4	4
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	20	5	24	23	23	23
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	2080	782	2590	2485	2485	2485
Numărul de locuri pentru copii	544	140	644	644	644	644
Numărul de copii - total	520	88	579	544	483	462
Numărul de copii de 0-3 ani	135	26	190	161	186	199
Numărul de copii de 4-5 ani	286	42	262	237	195	175
Numărul de copii de 6-7 ani	99	20	127	146	102	88
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii cu dizabilități	-	-	-	-	-	-
Numărul de copii în grupe cu destinație specială	-	-	-	-	-	-
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	57	14	64	64	65	63
Numărul de directori	3	1	4	4	4	4
Numărul de educatori	42	10	48	46	46	46
Alți pedagogi	12	3	12	14	15	13

Sursa: BNS

Tabelul 4. Învățământul primar și secundar general în satul Copceac (UTA Găgăuzia)

	2015/ 16	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numărul de instituții	2	2	2	2	2	2
Suprafața totală a încăperilor școlare (metri pătrați)	8973	8973	8973	8472	8472	8472
Numărul de clase (inclusiv cabinetele de studii și laboratoare)	89	84	84	70	70	70
Suprafața claselor (inclusiv a cabinetelor și laboratoarelor) (metri pătrați)	4537	4337	4337	3692	3692	3692
Numărul de locuri pentru elevi	2117	2117	2117	1937	1937	1837
Numărul elevilor - total	1004	980	1006	977	985	983
Numărul elevilor - clasele 1-4	399	430	434	404	407	406
Numărul elevilor - clasele 5-9	494	443	453	419	455	455
Numărul elevilor - clasele 10-11	87	81	90	115	77	68
Numărul elevilor - clasele 12	24	26	29	39	46	54
Numărul elevilor din clasele 1 care au fost încadrați în programe de educație preșcolară	88	100	132	95	108	98
Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale	4	8	10	12	10	15
Numărul de elevi cu dizabilități	-	-	-	-	-	-
Numărul de elevi în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	-	-	-	-	-	-
Numărul total de absolvenți, la începutul anului de studii	150	119	122	157	79	114
Numărul de absolvenți ai gimnaziilor	119	91	96	128	41	68
Numărul de absolvenți ai liceelor	31	28	26	29	38	46

Sursa: BNS

GHID DE ACTUALIZARE A PROFILULUI DEMOGRAFIC LA NIVEL LOCAL

---

1. Introducere

Acest ghid explică modul în care autoritățile publice locale pot actualiza periodic profilul demografic al unei localități. Scopul este de a oferi un instrument tehnic și practic care să ajute la interpretarea noilor date demografice, la calcularea indicatorilor și la integrarea rezultatelor în planificarea locală. Ghidul poate fi adaptat și extins în funcție de nevoile specifice ale fiecărei localități. Utilizarea consecventă a datelor și actualizarea periodică a indicatorilor vor contribui la o planificare locală mai eficientă și la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

2. Surse de date

Profilurile demografice se bazează pe o combinație de surse de date. Cele mai importante sunt:

1. **Biroul Național de Statistică (BNS)** – oferă estimări anuale ale populației, statistici vitale (nașteri, decese, căsătorii, divorțuri), date despre migrație, educație și piața muncii.
2. **Recensămintele populației și locuințelor (RPL)** – realizează o dată la zece ani și furnizează informații detaliate despre structura pe vârste, gen, etnie, nivel de instruire, ocupație și condiții de locuit etc.
3. **Anchete și sondaje specializate** – cercetări precum „Generations & Gender Survey” (GGS), „Bugetul Gospodăriilor Casnice”, „Ancheta forței de muncă”, „Barometrul de opinie publică” sau alte anchete tematice oferă informații suplimentare despre fertilitate, îmbătrânire activă, calitatea vieții și intențiile migratorii.
4. **Registre administrative locale** – primăriile, oficiile stării civile, școlile și instituțiile medicale dețin date actualizate despre populația prezentă, gospodării, migranți și beneficiarii de servicii. Aceste date trebuie verificate și actualizate periodic.
5. **Documente de planificare și dezvoltare** – strategiile locale, planurile urbanistice și diverse registre/rapoarte administrative ale departamentelor raionale/municipale conțin informații despre infrastructură, investiții, servicii și demografie, utile în interpretarea evoluțiilor.

3. Indicatorii demografici principali⁵⁶

Această secțiune descrie indicatorii recomandați pentru monitorizarea demografică, oferind definiții, formule de calcul și sursele de date.

3.1 Structura și dinamica populației

- **Populația totală și pe sexe** – numărul total de persoane din localitate, repartizat pe sexe. Datele provin de la BNS și din RPL.
- **Distribuția pe vârste** – proporția populației pe grupe (0–4, 5–9, 10–14, ..., 80+). Aceasta permite identificarea procesului de îmbătrânire sau întinerire demografică.

---

⁵⁶Datele de stoc (populația totală, structura pe vârste, gospodării) trebuie raportate la **populația cu reședință obișnuită** – definită de BNS drept persoanele care își petrec în mod normal perioada de odihnă zilnică în localitate (statistica.gov.md), iar ratele demografice (natalitate, mortalitate, migrație netă) trebuie calculate folosind **numărul mediu anual al populației** (media dintre populația la începutul și sfârșitul anului)

- **Raportul de dependență demografică** – raportul dintre populația 0–14 ani și 65+ ani la populația 15–64 ani. Pentru a fi mai ușor de interpretat, acest raport se exprimă de obicei la 100 de persoane în vârstă de muncă și prezintă valori de 50,05, 60,04 sau 53,89 dependenți la 100 de persoane active. Valori mai mari de 50% indică o presiune ridicată asupra populației active.

3.2 Natalitate și fertilitate

- **Numărul de născuți-vii** – totalul copiilor născuți vii într-un an calendaristic. Datele provin de la oficiile stării civile și de la BNS.
- **Rata natalității** – raportul dintre numărul născuților-vii într-un an și numărul mediu al populației. Rata natalității exprimă câte nașteri revin la 1 000 de locuitori.
- **Rata fertilității generale** – numărul de născuți-vii raportat la numărul femeilor în vârstă fertilă (15–49 ani).

3.3 Mortalitate

- **Numărul de decese** – totalul persoanelor decedate într-un an calendaristic. Datele provin de la oficiile stării civile și de la BNS.
- **Rata mortalității** – raportul dintre numărul persoanelor decedate într-un an și numărul mediu al populației. Rata mortalității arată câte decese revin în medie la 1 000 locuitori.
- **Sporul natural** – diferența dintre numărul născuților-vii și numărul decedaților.

3.4 Migrație

- **Imigranți și emigranți** – persoanele care sosesc într-o localitate (imigranți) sau părăsesc localitatea (emigranți) pentru cel puțin 12 luni⁵⁷.
- **Sold migratoriu** – diferența dintre numărul de imigranți și numărul de emigranți.
- **Rata migrației nete** – raportul dintre soldul migratoriu și populația medie, exprimat la 1 000 de locuitori.

Se recomandă separarea migrației interne (deplasări în interiorul țării) de migrația externă (plecări și sosiri din alte state), deoarece efectele diferă.

3.5 Gospodării și condiții de trai

- **Numărul de gospodării și mărimea medie a gospodăriei** – numărul de unități locative și numărul mediu de membri ai unei gospodării. Sursele de date sunt RPL și registrele locale.
- **Tipuri de gospodării** – gospodării nucleare (cuplu cu copii), monoparentale (un părinte cu copii), extinse (inclusiv alte rude) și gospodării formate din persoane singure. Structura gospodăriilor reflectă nevoile sociale ale comunității.
- **Condiții de locuit** – acces la utilități (apă, canalizare, gaz), suprafața locativă și densitatea locuirii. Aceste informații sunt esențiale pentru evaluarea calității vieții și planificarea infrastructurii.

3.6 Educație, servicii de sănătate și sociale

⁵⁷ Populație și demografie. <https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/Populatia.pdf>

- **Instituții educaționale** – numărul de grădinițe, școli primare, gimnazii și licee, capacitatea acestora și gradul de ocupare. Indicatorul de acoperire se calculează astfel: indicator de acoperire = $(\text{Număr copii înscriși} / \text{Capacitate}) \times 100$.
- **Servicii sociale** – existența centrelor de zi, cantinelor sociale și a serviciilor de asistență pentru grupurile vulnerabile. Este util să se evalueze capacitatea și gradul de utilizare al acestor servicii.
- **Servicii de sănătate** – numărul de medici și asistente, numărul de unități medicale (dispensare, spitale, centre de sănătate) și indicatori precum numărul de consultări pe locuitor.
- **Servicii sociale și de îngrijire:** centre de zi pentru copii, centre de bătrâni, asistență socială și servicii pentru persoane cu dizabilități. Se evaluează capacitatea și gradul de utilizare.
- **Protecție socială:** numărul beneficiarilor de prestații sociale (ajutor social, compensații), programe pentru familii vulnerabile și persoane în vârstă. Aceste date pot fi obținute de la direcțiile de asistență socială.

3.7 Piața muncii

- **Populația aptă de muncă** – persoane cu vârsta 15–64 ani. Acesta este numitorul pentru calculul ratelor de ocupare și șomaj.
- **Numărul de persoane ocupate** – totalul persoanelor angajate în agricultură, industrie, servicii sau administrație publică.
- **Rata de ocupare** – raportul dintre numărul persoanelor ocupate și populația aptă de muncă.
- **Rata șomajului** – raportul dintre numărul șomerilor și totalul forței de muncă (persoane ocupate + șomeri).

4. Pașii de actualizare a profilului demografic

6. **Identificarea datelor noi** – monitorizarea periodică a surselor oficiale (BNS, RPL, registre administrative) și colectarea datelor imediat ce devin disponibile.
7. **Verificarea și curățarea datelor** – analiza consistenței seriilor de date și compararea valorile noi cu cele anterioare pentru a identifica erori sau discrepanțe.
8. **Calcularea indicatorilor** – aplicarea formulelor descrise în secțiunea 3 pentru a calcula valorile actualizate ale indicatorilor demografici și socioeconomi.
9. **Actualizarea tabelelor și graficelor** – prezentarea datele în tabele comparabile pe ani și grafice (piramide ale vârstelor, grafice de linie pentru natalitate, mortalitate și migrație, grafice de bară pentru structura gospodăriilor și piața muncii).
10. **Interpretarea rezultatelor** – descrierea tendințelor identificate (creștere, scădere, stagnare) și analiza cauzelor posibile (migrație, politici publice, situația economică). Se recomandă compararea indicatorii locali cu mediile raionale sau naționale.
11. **Integrarea în politicile locale** – folosirea concluziilor pentru a ajusta strategii educaționale, sociale și de sănătate, pentru a planifica infrastructura și pentru a atrage investiții.

12. **Documentarea și arhivarea** – se recomandă de a păstra o arhivă electronică a datelor, indicatorilor și rapoartelor pentru transparență și monitorizare ulterioară.

5. Interpretarea și utilizarea datelor demografice

Interpretarea datelor trebuie să aibă în vedere contextul economic și social al localității. Exemplu de interpretare: Un indice de îmbătrânire ridicat implică adaptarea serviciilor sociale și de sănătate la nevoile persoanelor vârstnice (centre de zi, îngrijire la domiciliu, programe de integrare socială). Combinând diverse surse de date și aplicând indicatori standardizați, autoritățile locale pot monitoriza schimbările demografice, pot elabora strategii adaptate realităților demografice, pot argumenta proiecte de investiții și pot monitoriza rezultatele politicilor publice.

6. Integrarea analizelor în strategiile locale

Profilul demografic trebuie să devină instrument activ de planificare. APL poate utiliza rezultatele pentru a ajusta numărul de clase în școli, a planifica construcția de creșe sau centre de zi pentru persoanele vârstnice, a dimensiona rețeaua de infrastructură și a orienta atragerea investițiilor. Un profil demografic actualizat poate justifica solicitarea de fonduri naționale sau internaționale și poate demonstra impactul unor proiecte asupra comunității. De asemenea, prezentarea periodică a datelor către cetățeni sporește transparența și încrederea în administrația locală.

În planificarea strategică, este utilă integrarea indicatorilor demografici cu cei economici și de mediu: de exemplu, corelarea creșterii populației cu disponibilitatea locurilor de muncă sau adaptarea rețelei de transport public la structura pe vârste. Abordarea intersectorială asigură eficiența și sustenabilitatea intervențiilor.

Anexă metodologică: formule și definiții

- **Populația medie** – media aritmetică dintre populația la începutul și la sfârșitul anului:
$$\text{Pop. medie} = (\text{Pop. la 1 ianuarie} + \text{Pop. la 31 decembrie}) / 2.$$
- **Rata natalității** – $R_n = (\text{Născuți-vii} / \text{Pop. medie}) \times 1.000.$
- **Rata mortalității** – $R_m = (\text{Decese} / \text{Pop. medie}) \times 1.000.$
- **Rata fertilității generale** – $R_{fg} = (\text{Născuți-vii} / \text{Femei 15–49}) \times 1.000.$
- **Raport de dependență** – $R_d = (\text{Pop. 0–14} + \text{Pop. 65+}) / \text{Pop. 15–64}.$
- **Spor natural** – $S_n = \text{Născuți-vii} - \text{Decese}.$
- **Sold migratoriu** – $S_m = \text{Imigranți} - \text{Emigranți}.$
- **Rata migrației nete** – $R_{mn} = (\text{Imigranți} - \text{Emigranți}) / \text{Pop. medie} \times 1.000.$
- **Rata de ocupare** – $R_o = \text{Persoane ocupate} / \text{Pop. 15–64} \times 100.$
- **Rata șomajului** – $R_{\text{ș}} = \text{Șomeri} / (\text{Persoane ocupate} + \text{Șomeri}) \times 100$

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE

Analiza profilurilor demografice elaborate pentru cele 10 localități evidențiază un set de tendințe structurale care caracterizează evoluția populației la nivel local în Republica Moldova. În majoritatea comunităților analizate se constată o scădere continuă a populației, determinată de interacțiunea dintre natalitatea redusă, migrația externă persistentă și mobilitatea internă către centre urbane mai mari. Aceste procese au ca rezultat diminuarea bazei demografice locale și transformarea structurii pe vârste a populației. În termeni analitici, aceste evoluții indică o tranziție de la un model de creștere demografică la unul de contracție structurală în care mecanismele de reproducere demografică nu mai compensează pierderile generate de migrație și mortalitate.

Un fenomen comun observat în majoritatea localităților analizate este îmbătrânirea demografică accelerată, reflectată prin creșterea ponderii persoanelor în vârstă și reducerea contingentelor de populație tânără și activă. Această evoluție are implicații directe asupra pieței muncii locale, asupra sustenabilității economice a comunităților și asupra cererii pentru servicii sociale, de sănătate și îngrijire. În același timp, dinamica demografică evidențiază o accentuare a disparităților teritoriale, unele localități confruntându-se cu procese mai intense de depopulare și îmbătrânire, în funcție de poziția geografică, nivelul dezvoltării economice și accesul la infrastructură și servicii. Această diferențiere teritorială sugerează existența unor „zone de risc demografic”, în care efectele cumulate ale migrației și îmbătrânirii pot conduce la scăderea funcționalității socioeconomice a comunităților.

Rezultatele profilurilor demografice confirmă necesitatea unei abordări integrate a dezvoltării locale, în care analiza demografică să devină un instrument esențial pentru fundamentarea deciziilor strategice ale autorităților publice locale. Datele și indicatorii analizați demonstrează că evoluțiile demografice influențează direct planificarea serviciilor publice, dezvoltarea infrastructurii sociale și capacitatea comunităților de a susține procesele de dezvoltare economică și socială pe termen mediu și lung. În acest sens, integrarea dimensiunii demografice în politicile locale contribuie la reducerea riscurilor de alocare inefficientă a resurselor și la creșterea relevanței intervențiilor publice.

Un element important al raportului îl constituie *ghidul de actualizare a profilurilor demografice*, elaborat pentru a facilita monitorizarea periodică a evoluțiilor demografice la nivel local. Acest instrument metodologic oferă autorităților locale și specialiștilor implicați în planificarea dezvoltării teritoriale un cadru practic pentru actualizarea indicatorilor demografici și pentru integrarea acestora în procesele de analiză și planificare strategică. Prin structura indicatorilor utilizați și prin metodologia aplicată, profilurile demografice prezentate în raport pot servi drept model replicabil pentru alte localități ale Republicii Moldova, contribuind astfel la consolidarea capacității instituționale de analiză demografică la nivel local. Prin replicarea acestui model, se pot crea premisele unui sistem național coerent de monitorizare demografică la nivel local, capabil să susțină procesele de planificare bazate pe date.

În același timp, analiza comparativă a celor 10 localități evidențiază importanța utilizării datelor statistice oficiale și a indicatorilor demografici relevanți pentru înțelegerea proceselor de

transformare a populației. Elaborarea acestor profiluri demonstrează că disponibilitatea unor instrumente analitice clare și comparabile poate sprijini autoritățile locale în identificarea provocărilor demografice specifice fiecărei comunități și în orientarea politicilor publice către intervenții mai bine fundamentate. În plus, analiza comparativă permite identificarea unor modele recurente de evoluție demografică, oferind astfel posibilitatea transferului de bune practici între localități cu caracteristici similare. Totodată, utilizarea datelor oficiale contribuie la creșterea credibilității procesului decizional și la reducerea incertitudinii în formularea politicilor publice.

Pe baza constatărilor formulate în cadrul raportului, se conturează câteva **direcții generale de acțiune** care pot contribui la integrarea dimensiunii demografice în procesele de planificare și dezvoltare locală. Aceste direcții reflectă necesitatea trecerii de la o abordare reactivă la una strategică și anticipativă, în care evoluțiile demografice sunt integrate în mod sistematic în ciclul de politici publice. Acest lucru presupune instituționalizarea unui „ciclu demografic al politicilor publice”, în care etapele de analiză, planificare, implementare și evaluare sunt alimentate în mod regulat cu informații demografice actualizate, iar rezultatele intervențiilor sunt raportate la dinamica populației.

- Este necesară integrarea sistematică a indicatorilor demografici în strategiile de dezvoltare locală, astfel încât evoluțiile populației să fie luate în considerare în procesul de planificare a infrastructurii sociale, a serviciilor publice și a politicilor locale. Această integrare permite corelarea investițiilor publice cu dinamica reală a populației și previne apariția unor dezechilibre între capacitatea infrastructurii și necesitățile comunității.
- Se impune dezvoltarea mecanismelor de monitorizare demografică la nivel local, inclusiv prin actualizarea periodică a profilurilor demografice și utilizarea acestora ca instrument de analiză în procesul decizional. Implementarea unor astfel de mecanisme contribuie la crearea unui sistem continuu de evidență și evaluare, care permite adaptarea rapidă a politicilor publice la schimbările demografice.
- Procesul de îmbătrânire a populației evidențiază necesitatea adaptării serviciilor comunitare la nevoile unei populații în curs de îmbătrânire, inclusiv prin dezvoltarea serviciilor sociale și de îngrijire la nivel local. În paralel, este importantă crearea condițiilor favorabile pentru menținerea și atragerea populației tinere, inclusiv prin dezvoltarea oportunităților economice și educaționale la nivel local. Această abordare duală – de adaptare la îmbătrânire și de stimulare a retenției populației tinere – este esențială pentru menținerea echilibrului demografic și pentru susținerea sustenabilității pe termen lung a comunităților locale. Ea corespunde conceptului de „reziliență demografică”, în care comunitățile își ajustează simultan oferta de servicii pentru vârstnici și strategia de atragere/menținere a generațiilor active, reducând vulnerabilitatea la șocuri demografice și consolidând baza umană necesară dezvoltării economice și sociale.

În ansamblu, profilurile demografice elaborate în cadrul prezentului raport oferă o **bază analitică relevantă pentru înțelegerea tendințelor demografice locale și pentru fundamentarea politicilor publice orientate spre dezvoltarea durabilă a comunităților**. Utilizarea sistematică a acestor instrumente analitice poate contribui la consolidarea capacității

autorităților locale de a răspunde provocărilor demografice și de a integra dimensiunea demografică în procesele de planificare strategică și de dezvoltare teritorială. Dintr-o perspectivă de guvernanță, profilurile funcționează ca un „nod intermediar” între producerea datelor statistice și formularea deciziilor, traducând informația brută în diagnoze, scenarii și opțiuni de politică ce pot fi direct utilizate în documentele de planificare și în procesele de bugetare. În perspectivă, instituționalizarea utilizării acestor profiluri poate facilita dezvoltarea unor sisteme locale de planificare bazate pe date, capabile să susțină decizii adaptative și să crească reziliența comunităților în fața schimbărilor demografice continue. Aceasta presupune includerea explicită a profilurilor demografice în arhitectura instrumentelor de management public local (strategii, planuri operaționale, cadre bugetare pe termen mediu), precum și dezvoltarea unor rutine organizaționale prin care actualizarea și analiza datelor demografice devin activități recurente, integrate în calendarul decizional anual și multianual.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Statisticile locurilor vacante. Disponibil: <https://www.anofm.md/ro/statisticile-locurilor-vacante>
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Banca de date statistice. Populația cu reședință obișnuită pe regiuni, raioane, grupe de vârstă, medii și sexe, la începutul anului, 2014–2025. Disponibil: <https://statbank.statistica.md>
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-preliminare-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-10077_61626.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Numărul populației cu reședință obișnuită pe sexe, grupe de vârstă și în profil teritorial la 1 ianuarie 2025 (estimări provizorii). 07.07.2025. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-in-republica-moldova-pe-9578_61862.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. A fost recalculat numărul populației cu reședință obișnuită pentru anii 2024 și 2025 în baza datelor recensământului 2024. 17.02.2026. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/a-fost-recalculat-numarul-populatiei-cu-resedinta-obisnuita-pentru-anii-2024-si--12_62325.html ;
https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/25#excel_tables_pages
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele Recensământului Populației și al Locuințelor 2014 (RPL2014). Disponibil: <https://statistica.gov.md/ro/recensamantul-populatiei-si-al-locuintelor-2014-122.html>
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Populația cu reședință obișnuită în profil teritorial la începutul anilor 2014-2022. https://statistica.gov.md/index.php/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: distribuția geografică a populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-distributi-10121_61877.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici demografice ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_61953.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici etnoculturale ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Caracteristici educaționale ale populației. https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-20241-caracteri-10121_61952.html
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Situația demografică în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2024-9696_61837.html
- Chistruga-Sînchevici, I. (2022). Aspecte privind structura maritală a populației Republicii Moldova în baza datelor studiului Generații și Gen (2020). *Calitatea Vieții*, 33(4), 285–304. <https://doi.org/10.46841/RCV.2022.04.04>

- Chistruga-Sinchevici I. Evoluția nupțialității și divorțialității în Republica Moldova: transformări și provocări pentru politicile familiale. În: National Conference with international participation ”*Social Work in the Context of Accelerated Social Changes*”, Iași, 14-16 November 2024.
- Gagauz, O.(ed.); Buciuceanu-Vrabie, M.; Pahomii, I.; Grigoraș, E.; Tabac, T.; Poalelungi, O.; Știrba, V.; Bargan, N.; Slav, M. *Analiza situației populației Republicii Moldova 2025*. Chișinău: INCE, ASEM. 2025. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.asp.2025>; https://social.gov.md/wp-content/uploads/2026/01/ASEM_-_Gagauz_Analiza-situatiei-populatiei-Republicii-Moldova-tipar-1.pdf
- Gagauz O. (coord.ed.), Pahomii I., Slav M. [et al.]. *Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040*. Chișinău : [S. n.], 2024 (INCE al ASEM). – 105 p. ISBN 978-9975-167-92-5 (PDF). DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.2024.go.105>
- Gagauz, O. Îmbătrânirea demografică și impactul asupra structurii sociale. În: *Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc*, 23-24 februarie 2017, Chișinău. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2017, I, pp. 75-81. ISBN 978-9975-9761-9-0.
- Gagauz O. (coord.) Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare. Chișinău, 2021. <https://rses.ince.md/items/17beee2b-312c-438d-94a0-170fef9433af>
- Grigoraș E. Factorii care influențează fertilitatea de-a lungul generațiilor. Chișinău, 2022. https://www.ggp-i.org/wp-content/uploads/2022/07/factorii_care_influenteaza_fertilitatea_de-a_lungul_generatiilor_05.07.22.pdf
- Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2017-2021. Chișinău, 2022. https://igm.gov.md/wp-content/uploads/2024/04/PME_RM_2017-2021.pdf
- Lupușor A., Buzu A., Gagauz O., Prohnițchi V. Teoria Schimbării pentru Reziliența Demografică. Chișinău, 2022. https://ggs.gov.md/wp-content/uploads/2022/09/teoria_schimbării_pentru_reziliencia_demografica_-_adaptare_atenuare_ajustare_compressed.pdf
- Oceretnii, A. et. al. *Guvernarea bazată pe date demografice și integrarea principiului îmbătrânirii active în politicile sectoriale/locale: Suport de curs*. Chișinău, 2025. https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-04/Support_digital.pdf
- Penina, O. Rural-urban disparities of mortality and causes of death in the Republic of Moldova. In: *Archives of the Balkan Medical Union*, 2022, vol. 57, nr. 3, pp. 222-230. ISSN 1584-9244. DOI: <https://doi.org/10.31688/ABMU.2022.57.3.01>
- Prognoza demografică până în anul 2040 la nivel național / elaborat în baza HG nr. 284 din 17.04.2024 de Centrul Cercetării Demografice „Academician Gheorghe Paladi” al Institutului Național de Cercetări Economice, ASEM. – Chișinău, 2025. Disponibil: https://social.gov.md/wp-content/uploads/2026/02/PROGNOZA-DEMOGRAFICA_editia2025.pdf
- Prohnițchi, V. Impactul fiscal al îmbătrânirii demografice. Policy Brief, 25 noiembrie 2024. Centrul Cercetării Demografice, Institutul Național de Cercetări Economice. <https://doi.org/10.36004/nier.ccd.pb.2024.25.11>
- Primăriile celor 10 localități (APL). Date administrative locale (registre de populație; educație; sănătate; asistență socială; infrastructură), 2015–2024. [evidențe administrative nepublicate, solicitate].

- Programul de Revitalizare Urbană Nisporeni 2022–2026. Primăria orașului Nisporeni, 2022. [Document strategic local]. https://primarianisporeni.md/wp-content/uploads/2024/07/Program-de-Revitalizare-Urbana_Nisporeni_2022-2026.pdf
- Republica Moldova. Guvernul. Hotărârea nr. HG284/2024 din 17.04.2024 cu privire la elaborarea prognozei populației. Publicat: 25.04.2024 în Monitorul Oficial nr. 184–187, art. 364.
- Strategia de Dezvoltare Comunitară 2023–2028. Primăria orașului Nisporeni, 2023. [Document strategic local]. <https://primarianisporeni.md/wp-content/uploads/2024/09/Strategia-de-Dezvoltare-Comunitara-2023-2028.pdf>
- Strategia de Dezvoltare Comunitară a orașului Cimișlia pentru anii 2021-2025. Or.Cimișlia, 2021. https://cimisia.md/wp-content/uploads/2023/09/Strategia-de-Dezvoltare-Comunitara_2021-2025-pdf.pdf#:~:text=Cimi%C8%99lia%20ponderea%20cea%20mai%20mare,de%20munc%C4%83%20%C3%AEn%20dezvoltarea%20local%C4%83
- Vaculovschi D. Gender, migration and development in the Republic of Moldova. Chișinău, 2016. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2016/30-Gender-migration-and-development-in-the-Republic-of-Moldova-2016-en.pdf>

Coli editoriale 11,15. Coli de autor 10,85. Coli de tipar 23,5.
Comanda nr. 36.

Serviciul Editorial-Poligrafic
al Academiei de Studii Economice din Moldova Chişinău,
MD-2005, str. Bănulescu-Bodoni 59.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md
www.rses.ince.md